

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-03/26-09/20

URBROJ: 65-26-2

Zagreb, 31. ožujka 2026.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće o obavljenoj reviziji učinkovitosti Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj*, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 16. i 21. Zakona o Državnom uredu za reviziju ("Narodne novine", broj 25/19), dostavio Državni ured za reviziju, aktom od 31. ožujka 2026. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela u ime Državnog ureda za reviziju, sudjelovat će mr. Ivan Klešić, dipl. oec., glavni državni revizor.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 026-02/26-05/33
URBROJ: 613-01-01-26-11

Zagreb, 31. ožujka 2026.

Hs**NP*021-03/26-09/20*613-26-1**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB

Prijema:	31-03-2026	Opis:	
Broj i datum prijave:	021-03/26-09/20	Opis:	65
Uredni broj:	613-26-1	Pr:	1
		Veština:	(D)

HRVATSKI SABOR
n/p Gordan Jandroković, predsjednik

Predmet: Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti Dodjela i korištenje potpora iz
Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj
– dostavlja se

Poštovani,

u skladu s odredbom članka 16. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 25/19), u prilogu se dostavlja Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj.

U radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, u ime Državnog ureda za reviziju, sudjelovat će mr. Ivan Klešić, dipl. oec., glavni državni revizor.

S poštovanjem

GLAVNI DRŽAVNI REVIZOR

mr. Ivan Klešić, dipl. oec.

Prilog: kao u dopisu

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/25-10/2
URBROJ: 613-01-17-26-26
Zagreb, 24. ožujka 2026.

Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti

**Dodjela i korištenje
potpora iz Europskog
poljoprivrednog fonda za
ruralni razvoj
u Republici Hrvatskoj**

SADRŽAJ

stranica

INFOGRAFIKA	
SAŽETAK	i
UVOD	2
PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE	9
REVIZIJSKE METODE	10
PODRUČJA REVIZIJE, PITANJA, KRITERIJI I OCJENA	11
RURALNI RAZVOJ U REPUBLICI HRVATSKOJ	16
Strateški i pravni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2014. – 2020. (2022.)	16
Strateški i pravni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2023. – 2027.	20
Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2014. – 2020. (2022.)	27
Institucionalni okvir za korištenje sredstava iz EPFRR-a u RH u razdoblju 2023. – 2027.	31
PROVEDBA MJERA IZ PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA RH 2014. – 2020. (2022.)	34
Provedba Mjere 4 – Ulaganja u fizičku imovinu	42
Provedba Mjere 8 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	54
Provedba Mjere 19 – Potpora za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)	69
Provedba Mjere 20 – Tehnička pomoć	90
Upitnik za korisnike potpora iz EPFRR-a 2014. – 2020.	98
PROVEDBA INTERVENCIJA ZA RURALNI RAZVOJ IZ STRATEŠKOG PLANA ZPP-A 2023. – 2027.	102
Uzorak intervencija iz Strateškog plana ZPP-a	105
Intervencija 73.10. Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	106
Intervencija 73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	108
Intervencija 74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja	109
Intervencija 75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika	110
Intervencija 77.06.01. Potpora LEADER (CLLD) pristupu	113
Financijski podaci o statusu provedbe intervencija za ruralni razvoj iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.	116
ANALIZA VRIJEDNOSTI RELEVANTNIH ZA PRAĆENJE RAZVOJA POLJOPRIVREDE U RH – STATISTIČKI PODACI	118
OCJENA UČINKOVITOSTI	126
OČITOVANJE SUBJEKATA REVIZIJE	130
POPIS KRATICA	141

Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj

Revizija učinkovitosti – infografika

Predmet revizije

Aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH te ostvareni rezultati provedbe mjera i intervencija do konca 2025. Revizijom je obuhvaćena provedba mjera i intervencija financiranih iz EPFRR-a kroz **Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020.** (uključujući prijelazno razdoblje tijekom 2021. i 2022.) i **Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.**, uključujući ostvarenje rezultata u odnosu na planirane ciljeve ruralnog razvoja te provedbu mjera/intervencija odabranih za revizijski uzorak.

Cilj revizije

Ocijeniti učinkovitost dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a u RH kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) i Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.

Metodologija

Revizija se provodila prema **metodologiji za reviziju učinkovitosti**, a zbog specifičnosti predmeta revizije i strateške važnosti sektora poljoprivrede u RH, tijekom obavljanja revizije korištene su usluge **neovisnog vanjskog stručnjaka** iz akademske zajednice.

Područja revizije

- strateški i pravni okvir
- institucionalni okvir
- provedba mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) te intervencija iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.
- financijski podaci o korištenju sredstava iz EPFRR-a te određeni statistički podaci o poljoprivredi u RH

Revizijski uzorak Državnog ureda za reviziju

Četiri mjere vrijednosti od 1.241.423.557,93 eura ili 37,6 % raspoloživih sredstava Programom ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.)

- Mjera 4 *Ulaganja u fizičku imovinu*
- Mjera 8 *Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma*
- Mjera 19 *Potpore za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)*
- Mjera 20 *Tehnička pomoć*

Podaci o provedbi mjera iz uzorka provjeravani su do razine samih korisnika.

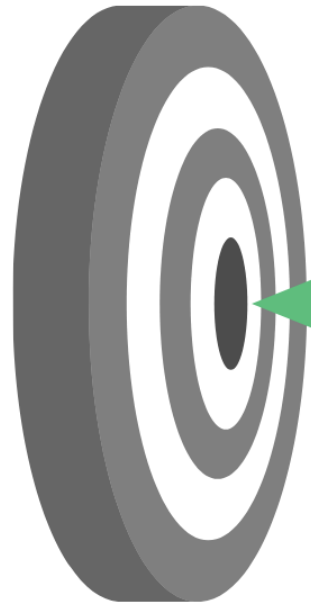
Pet intervencija vrijednosti od 631.211.397,50 eura ili 34,2 % alokacije iz EPFRR-a kroz Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.

- Intervencija 73.10. *Potpore za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju*
- Intervencija 73.11. *Potpore za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda*
- Intervencija 74.01. *Potpore za sustave javnog navodnjavanja*
- Intervencija 75.01. *Uspostava mladih poljoprivrednika*
- Intervencija 77.06. *Potpore LEADER (CLLD) pristupu*

Podaci o provedbi intervencija iz uzorka provjeravani su do razine provedbe natječaja.

Pojedinačni ciljevi revizije

- **Provjeriti i analizirati propise/dokumente koji definiraju strateški, pravni i institucionalni okvir.**
- **Provjeriti funkcioniranje unutarnjih ustrojstvenih jedinica te raspodjelu poslova u tijelima nadležnim za obavljanje aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a i ocijeniti obavljaju li nadležna tijela (subjekti revizije) poslove određene strateškim, pravnim i institucionalnim okvirom.**
- **Provjeriti ostvarenje ciljeva definiranih za provedbu ZPP-a u razdoblju 2014. – 2022. (Program ruralnog razvoja) te provedbu ZPP-a u razdoblju 2023. – 2027. (Strateški plan ZPP-a) na temelju ostvarenja pokazatelja uspješnosti.**
- **Ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u provedbi mjera i intervencija iz uzorka definiranih programskim/planskim dokumentima (Programom ruralnog razvoja i Strateškim planom ZPP-a).**
- **Ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u korištenju sredstava raspoloživih iz EPFRR-a i praćenju provedbe ZPP-a s naglaskom na ruralni razvoj.**

Subjekti revizije

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Upravljačko tijelo
Tijelo nadležno za akreditaciju agencije za plaćanja

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - APPRRR

Akreditirana agencija za plaćanja

Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije - ARPA

Tijelo za ovjeravanje

Strateški i pravni okvir za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2014. – 2020. (2022.)

Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020.

srpanj 2014.

Pravilnici za provedbu mjera/podmjera

od 2014. do 2022.

Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.)

svibanj 2015.

Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju

lipanj 2013.

Uredba o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020.

studenj 2014.

Zakon o poljoprivredi

ožujak 2015., prosinac 2018.

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a u razdoblju 2014. – 2020. (2022.)

Strateški i pravni okvir za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2023. – 2027.

Zakon o poljoprivredi

prosinac 2018.

Strategija poljoprivrede do 2030.

veljača 2022.

Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.

listopad 2022.

Zakon o institucionalnom okviru 2023. – 2027.

listopad 2021.

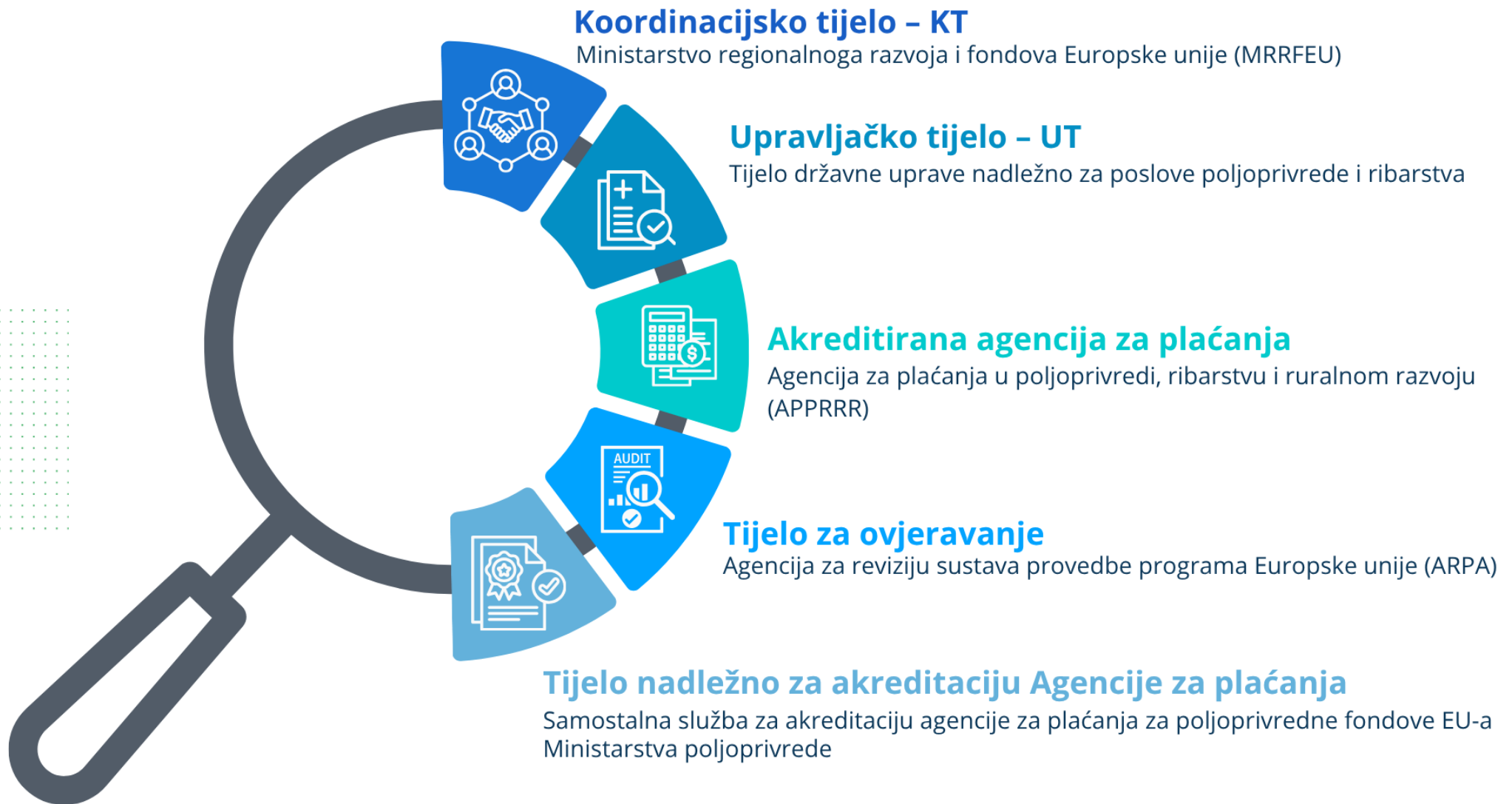
Uredba o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a u RH

kolovoz 2022.

Pravilnici o provedbi intervencija Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

od 2023. do 2025.

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a u razdoblju 2023. – 2027.

Provedba mjera iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. (2022.)

Odobrenje i izmjene Programa ruralnog razvoja

EK je odobrio Program ruralnog razvoja u svibnju 2015., a do konca 2025. izmijenjen je 13 puta (zadnja izmjena donesena je u studenome 2025.).

Revizijski uzorak Državnog ureda za reviziju

- Mjera 4 *Ulaganja u fizičku imovinu*
- Mjera 8 *Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma*
- Mjera 19 *Potpورا za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)*
- Mjera 20 *Tehnička pomoć*

Programom ruralnog razvoja definirana je **21 mjera** od kojih je cilj **18 mjera** bilo povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, unaprjeđenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima te zaštita okoliša/klime/bioraznolikosti. Ostale **tri izvanredne mjere**, kojima se željelo pomoći poljoprivrednicima s poteškoćama u poslovanju izazvanih pandemijom COVID-19, ratom u Ukrajini i katastrofalnim događajima, uvedene su u Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. na temelju već navedenih prijelaznih pravila za 2021./2022.

Mjere

Konačna vs. inicijalna verzija Programa ruralnog razvoja

U konačnoj verziji PRR-a vrijednost deset ciljnih pokazatelja je smanjena u odnosu na inicijalno definirane vrijednosti, dok je vrijednost 13 ciljnih pokazatelja povećana – smanjenja vrijednosti ciljnih pokazatelja posljedica su u pravilu sporije/slabije provedbe mjera, odnosno izmjene vrijednosti ciljnih pokazatelja povezane su u najvećem dijelu sa stanjem provedbe pojedinih mjera.

Cilj Programa ruralnog razvoja

Poticanje konkurentnosti poljoprivrede, osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama te postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja (stvaranje i očuvanje radnih mjesta).

Okvir Programa ruralnog razvoja

Prema regulatornom okviru te šest definiranih prioriteta, žarišnim područjima i pokazateljima ZPP-a, na temelju 26 identificiranih potreba određene su mjere, planirani rashodi i ciljne vrijednosti pokazatelja.

Mjera 4

Ulaganja u fizičku imovinu

Revizijski uzorak

Za uzorak je odabran **21 korisnik** prema metodi stratificiranog slučajnog uzorka, a koji su sudjelovali kao prijavitelji za dodjelu potpora u jedanaest natječaja. Ukupna vrijednost ulaganja/projekata iz uzorka iznosila je **898.589.599,91 kunu (119.263.335,31 euro)**, a vrijednost isplaćenih sredstava, do konca 2025., iznosila je **420.670.651,67 kuna (55.832.590,31 euro)**.

Postupak dodjele potpora

Postupak dodjele, od podnošenja zahtjeva za potporu do donošenja odluke o potpori, u pravilu je bio **dugotrajan i opsežan**, za 21 korisnika iz uzorka u prosjeku je trajao **382 dana**.

U većini natječaja izmjene su nastupile zbog **prolongacije rokova za podnošenje zahtjeva za potporu, izmjena iznosa raspoloživih sredstava te ponekad nedovoljno jasnih uvjeta prihvatljivosti**.

APRRR je često obrađivao **velik broj prijava** iz istovremeno objavljenih natječaja, za veliki broj natječaja **povećavana je alokacija** te je pristizao značajan broj **nepotpunih prijava**, što je rezultiralo **dugotrajnom administrativnom kontrolom** u postupku dodjele potpora.

Financijski pokazatelji do konca 2025.

Inicijalna alokacija sredstava iznosila je **5.025.954.705,89 kuna (667.058.823,53 eura)**, a **konačna alokacija prema posljednjoj verziji Programa ruralnog razvoja (v. 14)** iznosila je **6.902.890.246,25 kuna (916.170.979,66 eura)**.

U **53 natječaja** raspoloživa sredstva iznosila su **9.680.404.519,89 kuna (1.284.810.474,47 eura)** te je zaprimljeno **7.738 zahtjeva za potporu**. Temeljem **2.790 odluka o dodjeli bespovratnih sredstava, ugovorena sredstva** iznosila su **6.800.486.269,85 kuna (902.579.636,32 eura)**. Za **2.782 korisnika** isplaćeno je **6.477.025.511,05 kuna (859.649.016,00 eura)** ili **95,2 %** ugovorenih sredstava.

Struktura

- četiri podmjere i 8 tipova operacija

4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

4.4. Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva

4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda

4.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva

Mjera 8 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma

Struktura

- **dvije podmjere i pet tipova operacija**
- Podmjera 8.5. *Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava*
- Podmjera 8.6. *Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda.*

Mjera 8 je bila namijenjena ulaganjima u projekte u šumarskom i drvno-tehnološkom sektoru.

Financijski pokazatelji do konca 2025.

Konačna alokacija prema posljednjoj verziji programa ruralnog razvoja (v. 14) za Mjeru 8 iznosila je **723.515.396,69 kuna (96.026.995,38 eura)**.

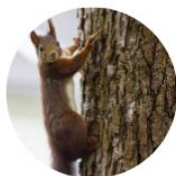
Do konca 2025. u **16 natječaj**a raspoloživa sredstva iznosila su **1.062.792.360,45 kuna (141.056.786,84 eura)** te je zaprimljeno **1.525 zahtjeva za potporu**. Temeljem **730 odluka o dodjeli sredstava**, ugovorena sredstva iznosila su **712.813.173,49 kuna (94.606.566,26 eura)**. Za **722 korisnika** isplaćeno je **655.017.735,98 kuna (86.935.793,48 eura)** ili **91,1 %** ugovorenih sredstava.

Od ukupno zaprimljenih 1.525 prijava potencijalnih korisnika 572 su odbijena (37,6 %).

Revizijski uzorak

Za uzorak je odabrano **šest korisnika** potpora u tri natječaja. Ukupna vrijednost ulaganja/projekata iz uzorka iznosila je **85.156.994,37 kuna (11.302.275,45 eura)**, a vrijednost isplaćenih sredstava, do konca 2025., iznosila je **35.326.347,94 kune (4.688.612,11 eura)**. Kod dva korisnika potpora, od navedenih šest, obavljena je i terenska provjera provedbe ulaganja/projekta.

Postupak dodjele potpora

Pet od šest projekata/ulaganja iz revizijskog uzorka je provedeno te su za njih izvršene konačne isplate. Za jednog korisnika tijekom provedbe projekta otvoren je stečajni postupak te je APPRRR donio Odluku o povratu sredstava.

Pravilnicima o provedbi mjere iz 2016. **nije bio propisan rok od 120 dana** za donošenje Odluke o dodjeli sredstava, dok je navedeni rok propisan u pravilnicima iz 2018.

Postupak dodjele, od podnošenja zahtjeva za potporu do donošenja odluke o dodjeli sredstava, u prosjeku je trajao **514 dana** (odnosno **818 dana** ako se uračuna i razdoblje potrebno korisniku za podnošenje druge faze Zahtjeva za potporu).

Mjera 19 Potpora za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)

Veza među aktivnostima za razvoj ruralnog gospodarstva – LEADER

Veza među aktivnostima za razvoj ruralnog gospodarstva – LEADER (franc. *Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale*) je mehanizam provedbe mjera politike ruralnog razvoja EU-a koji se temelji na provedbi lokalnih razvojnih strategija (LRS) kojima upravljaju lokalne akcijske grupe (LAG).

Tijela upravljanja u LAG-u

Tijela upravljanja u LAG-u, u pravilu su: skupština, predsjednik, zamjenik predsjednika, voditelj, upravni odbor i nadzorni odbor.

Intenzitet javne potpore

Za Mjeru 19 intenzitet javne potpore iznosio je do **100,0 % ukupnih prihvatljivih troškova**, od čega je EU dio iznosio **90,0 %**, a nacionalni dio **10,0 %**.

LAG natječaj

LAG natječaj je natječaj koji **LAG** objavljuje i provodi za **mjeru, podmjeru ili tip operacije (TO)** koji je naveden u LRS-u LAG-a i namijenjen je njegovim **korisnicima**.

Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice – CLLD

Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice – CLLD (engl. *Community Led Local Development*) je mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini (uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarske dionike) u izradu i provedbu integriranog LRS-a koji omogućuje njihovom području postizanje održivog razvoja.

Lokalna akcijska grupa – LAG

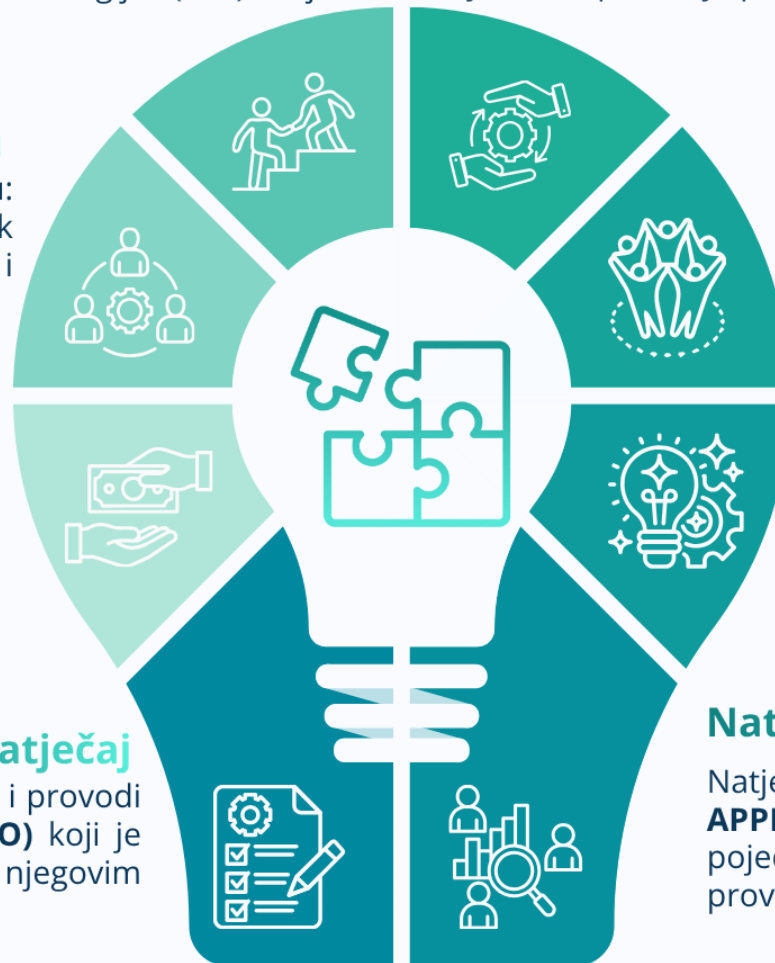
Na određenom ruralnom području LAG predstavlja **partnerstvo** između **predstavnik javnog, gospodarskog i civilnog sektora** (članovi su fizičke i pravne osobe) osnovano s ciljem izrade i provedbe LRS-a.

Lokalna razvojna strategija – LRS

LRS je strateški plansko-razvojni dokument koji LAG donosi i provodi na području koje obuhvaća.

Natječaj za provedbu LRS-a

Natječaj za provedbu LRS-a je natječaj koji objavljuje **APRRR** za odabrane projekte na LAG natječaju za pojedini TO iz Programa ruralnog razvoja koji se provodi putem LRS-a određenog LAG-a.

Mjera 19 Potpora za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)

Revizijski uzorak 16 LAG-ova

U uzorak je odabrano **16 LAG-ova**, a u njih **četiri** je obavljena je i terenska provjera provedbe Mjere 19. Ukupna vrijednost **ugovorenih/dodijeljenih sredstava** iz uzorka **16 LAG-ova** iznosila je **266.258.620,82 kune (35.338.591,92 eura)**, a **isplaćena sredstva** iznosila su **246.382.748,18 kuna (32.700.610,28 eura)** ili **92,5 %**.

Uzorak četiri LAG-a

Ukupna vrijednost **ugovorenih/dodijeljenih sredstava iz uzorka četiri LAG-a** iznosila je **80.355.943,54 kune (10.665.066,50 eura)**, a **vrijednost isplaćenih sredstava** iznosila je **73.954.296,68 kuna (9.815.421,95 eura)** ili **92,0 %**.

Struktura

- **četiri podmjere i pet tipova operacija**
- podmjera 19.1. *Pripremna pomoć*
- podmjera 19.2. *Provedba operacija unutar CLLD strategije*
- podmjera 19.3. *Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a*
- podmjera 19.4. *Tekući troškovi i animacija*

Financijski pokazatelji do konca 2025.

Konačna alokacija prema posljednjoj verziji Programa ruralnog razvoja (v. 14) za Mjeru 19 iznosila je **759.016.005,04 kune (100.738.735,82 eura)**. Raspoloživa sredstva kroz natječaje iznosila su **671.973.226,64 kune (89.186.173,82 eura)** te je zaprimljeno **4.400 zahtjeva za potporu**. Temeljem **3.855 odluka o dodjeli sredstava**, **ugovorena sredstva** iznosila su **734.883.683,94 kune (97.535.826,39 eura)**. Ukupno je **3.841 korisniku** isplaćeno **712.782.362,58 kuna (94.602.476,95 eura)** bespovratnih sredstava (**97,0 % ugovorenih i 93,9 % alociranih**).

Mjera 20 Tehnička pomoć

O mjeri

U Programu ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) definirana je Mjera 20 *Tehnička pomoć* za koju su alocirana sredstva, a kojima su se financirale aktivnosti: **pripreme, upravljanja i provedbe, praćenja i vrednovanja, informiranja i komunikacije, umrežavanja, rješavanje prigovora i žalbi te kontrole i revizije** Programa ruralnog razvoja. Države članice EU-a imale su na raspolaganju sredstva za tehničku pomoć u maksimalnom iznosu od **4,0 %** ukupnog iznosa nacionalnog programa ruralnog razvoja.

Struktura

Dvije podmjere:

- 20.1. *Potpoma za aktivnosti tehničke pomoći za provedbu programa*
- 20.2. *Potpoma za uspostavu i rad Nacionalne mreže za ruralni razvoj*

Struktura troškova: troškovi zaposlenika/osoblja, neizravni troškovi (15,0 % troškova zaposlenika/osoblja), troškovi službenih putovanja i troškovi roba, radova i usluga.

Financijski pokazatelji do konca 2025.

Konačna alokacija prema posljednjoj verziji Programa ruralnog razvoja (v. 14) za Mjeru 20 iznosila je **968.084.149,25 kuna (128.486.847,07 eura)**. **Ugovorena i isplaćena sredstva** iznosila su **964.194.957,89 kuna (127.970.662,67 eura)**, od čega se **658.628.926,36 kuna (87.415.080,81 euro)** odnosno **68,3 % odnosi na APPRRR** (preostala sredstva se odnose na Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva te na Nacionalnu mrežu za ruralni razvoj). Troškovi APPRRR-a u razdoblju od 2015. do konca 2025., odnosili su se na **troškove zaposlenika, neizravne troškove i službena putovanja (61,2 %)** te na **troškove roba, radova i usluga (38,8 %)**.

Revizijski uzorak

Obuhvaćeni su troškovi APPRRR-a u razdoblju **2020. – 2024.** u iznosu od **190.275.466,60 kuna (25.253.894,30 eura)** za robe, radove i usluge, od čega se **86,2 %** ili **163.944.600,55 kuna (21.759.187,81 euro)** odnosilo na troškove **održavanja IT sustava**.

Korištenje sredstava Tehničke pomoći za troškove uspostave, održavanja i nadogradnje IT sustava u APPRRR-u

APPRRR je tijekom 2024. i 2025. proveo **20 postupaka javne nabave IT usluga**, od čega je 18 otvorenih postupaka, a dva su pregovaračka postupka bez prethodne objave. Od 18 otvorenih postupaka, u njih **15 pristigla je samo jedna ponuda**. U svim otvorenim postupcima javne nabave sudjelovao je **isti gospodarski subjekt** (ili njegovo povezano društvo) s kojim/kojima su okončanjem postupaka zaključeni ugovori. Od svih troškova održavanja IT sustava, **163.550.157,50 kuna (21.706.836,22 eura)** ili **99,7 %** isplaćeno je jednom gospodarskom subjektu.

Upitnik za korisnike potpora iz EPFRR-a o iskustvu korištenja potpora

Na Upitnik je odgovorilo **85 ispitanika/korisnika potpora** čiji su odgovori analizirani. Ispitanici smatraju da sustav potpora **donosi stvarne koristi, ali je opterećen administrativnim i proceduralnim teškoćama.**

43,0 % ispitanika potpora zatražilo je **pomoć/podršku** u vezi s podnošenjem zahtjeva za dodjelu potpore ili **pohađalo edukaciju** koju su organizirala tijela u sustavu (Ministarstvo poljoprivrede i/ili APPRRR).

70,0 % ispitanika je **zadovoljno rezultatima** koje su postigli u poljoprivrednoj proizvodnji te smatraju da je tim rezultatima pridonijela i **dobivena potpora.**

32,0 % ispitanika smatra da definirane mjere i natječaji prema kojima se isplaćuju potpore iz EPFRR-a **ne ispunjavaju potrebe poljoprivrednika.**

Problemi u sustavu dodjele potpora iz EPFRR-a identificirani od strane ispitanika:

- složenost administracije
- dugo trajanje postupaka od predaje zahtjeva za potporu do odluke i krajnje isplate
- nejasni ili nepravedni kriteriji dodjele potpora
- visoka ovisnost o konzultantima u pripremi zahtjeva za potporu
- nedovoljna fleksibilnost sustava
- nedovoljna komunikacija i podrška tijela u sustavu

Preporuke ispitanika za unaprjeđenje sustava dodjele potpora:

- pojednostaviti administraciju (najčešći prijedlog korisnika)
- ubrzati postupke i isplate
- jasniji i pravedniji kriteriji dodjele
- fokusirati se na rezultate i proizvodnju
- ojačati sustav savjetodavne podrške
- povećati fleksibilnost provedbe
- jača zaštita domaće proizvodnje i kratkih lanaca opskrbe

Provedba intervencija za ruralni razvoj iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

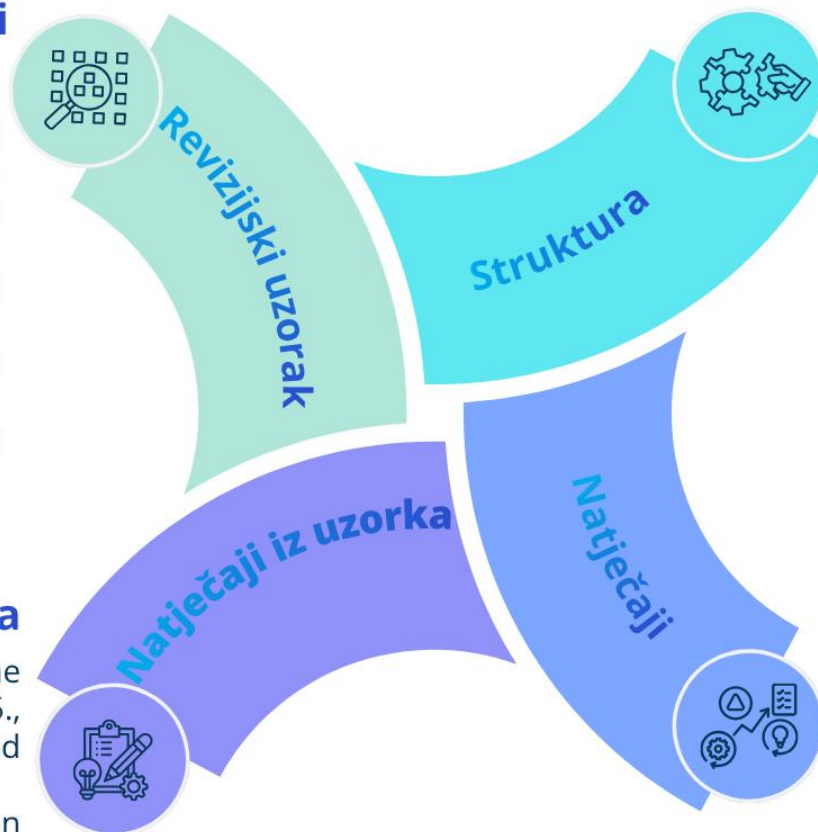
Revizijski uzorak (intervencije) i alokacije

- 73.10. Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju (223.663.407,50 eura)
- 73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda (155.771.825,00 eura)
- 74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja (72.352.941,25 eura)
- 75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika (76.500.000,00 eura)
- 77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupu (102.923.223,75 eura)

Natječaji iz uzorka

Za pet intervencija iz revizijskog uzorka (ukupne alokacije 631.211.397,50 eura), do konca 2025., objavljeno je sedam natječaja vrijednosti od 365.713.786,29 eura:

- jedan od objavljenih natječaja bio je poništen (75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika) prije početka dodjele potpora korisnicima
- u jednom objavljenom natječaju (drugi natječaj za intervenciju 74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja) još nije započela provedba.

Struktura

U Strateškom planu ZPP-a provode se **34 intervencije** za ruralni razvoj:

- za **19 intervencija** objavljeni su natječaji
- za **4 intervencije** još nisu raspisani natječaji
- preostalih **11 intervencija** odnosi se na 8 IAKS intervencija te 3 intervencije koje se provode kao financijski instrumenti

Natječaji za 19 intervencija za ruralni razvoj za koje su objavljeni natječaji

Do konca 2025. objavljena su **32 natječaja**

- **24 zatvorena** natječaja
- **7 natječaja** još **otvoreno**
- **1 poništen** natječaj.

74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja

Cilj je novim sustavima navodnjavanja doprinijeti povećanju poljoprivrednih površina s mogućnošću navodnjavanja kako bi se unaprijedila prilagodba proizvodnih sustava u poljoprivredi klimatskim i okolišnim uvjetima te doprinijeti **stabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji**.

Do konca 2025. **raspoloživa sredstva** kroz natječaje iznosila su **72.352.941,25 eura (ukupna vrijednost alokacije)** te je zaprimljeno **sedam zahtjeva za potporu** u iznosu od **81.489.744,25 eura**. Za **pet korisnika ugovorena/dodijeljena sredstva** iznosila su **62.836.230,75 eura**, a do konca 2025. **nije izvršena nijedna isplata**.

73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda

Cilj je stvaranje dodane vrijednosti primarnim poljoprivrednim proizvodima za primarne poljoprivredne proizvođače i za one kojima je prerada poljoprivrednih proizvoda isključiva djelatnost.

Do konca 2025. **raspoloživa sredstva** kroz natječaje iznosila su **70.000.000,00 eura (44,9 % ukupne alokacije)** te je zaprimljeno **105 zahtjeva za potporu** u iznosu od **72.813.270,25 eura**. Za **17 korisnika ugovorena/dodijeljena sredstva** iznosila su **7.733.154,55 eura**, a do konca 2025. **nije izvršena nijedna isplata**.

73.10. Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju

Cilj je ulagati u primarnu poljoprivrednu proizvodnju za poboljšanje ukupne učinkovitosti i održivosti poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama.

Do konca 2025. **raspoloživa sredstva** kroz natječaje iznosila su **60.000.000,00 eura (26,8 % ukupne alokacije)** te je zaprimljeno **1.285 zahtjeva za potporu** u iznosu od **356.957.524,98 eura**. Za **94 korisnika ugovorena/dodijeljena sredstva** iznosila su **38.564.582,13 eura**, a za **15 korisnika isplaćeno je 2.812.467,95 eura**.

75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika

Cilj je poticanje razvoja obnovljenog i inovativnog poljoprivrednog sektora sufinanciranjem projekata poljoprivrednika koji ispunjavaju propisane uvjete za mlade poljoprivrednike, povećanje udjela mladih poljoprivrednika i jačanje konkurentnosti njihovih poljoprivrednih gospodarstava te povećanje proizvodnje proizvoda s većom dodanom vrijednošću uz primjenu novih i inovativnih tehnoloških rješenja.

Do konca 2025. **raspoloživa sredstva** kroz natječaje iznosila su **50.000.000,00 eura (65,4 % ukupne alokacije)** te je zaprimljeno **900 zahtjeva za potporu** u iznosu od **67.500.000,00 eura**. Za **347 korisnika ugovorena/dodijeljena sredstva** iznosila su **26.025.000,00 eura**, a za **32 korisnika isplaćeno je 1.680.000,00 eura**.

77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupu

Cilj je uključivanjem lokalnog stanovništva/dionika u pripremu i provedbu lokalnih razvojnih strategija LAG-ova doprinijeti provedbi održivog razvoja ruralnih područja na način da lokalno stanovništvo/dionici imaju mogućnost izravnog utjecaja na poboljšavanje uvjeta, odnosno kvalitete života u ruralnom području.

Do konca 2025. **raspoloživa sredstva** kroz natječaje iznosila su **102.924.000,00 eura (ukupna vrijednost alokacije)** te je zaprimljeno **zahtjeva za potporu** od **56 LAG-ova, 329 prijavitelja na LAG natječaje** i za **6 projekata suradnje** u iznosu od **41.637.193,91 euro**. Za **56 LAG-ova ugovorena/odobrena sredstva** iznosila su **25.730.994,14 eura** kojima su isplaćena sredstva u iznosu **10.470.835,91 euro**.

Statistički podaci o stanju poljoprivrede u RH u odnosu na prosjek EU27

Državni ured za reviziju analizirao je javno dostupne podatke (EUROSTAT, Državni zavod za statistiku i javno dostupna izvješća o poljoprivredi) o stanju poljoprivredne proizvodnje, veličini poljoprivrednog zemljišta, produktivnosti po uloženoj jedinici rada u poljoprivredi, poljoprivrednoj proizvodnji po hektaru u RH, u odnosu na druge države članice i/ili prosjek EU27 te o samodostatnosti proizvodnje odabranih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u RH.

Nominalna vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH u odnosu na referentnu 2010. **rasla** je cca **9,0 %**, što je **najniži rast** među državama članicama EU-a jer je **prosječni rast** u EU27 cca **52,0 %**.

RH + 9,0 % **EU27 + 52,0 %**

Realna vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH u odnosu na referentnu 2010. **pala** je za cca **25,0 %** (sličan pad među državama članicama zabilježen je u Rumunjskoj, Malti i Bugarskoj), dok je u EU27 zabilježen **prosječni rast** od cca **13,0 %**.

RH - 25,0 % **EU27 + 13,0 %**

RH kontinuirano bilježi znatno nižu produktivnost po uloženoj jedinici rada u poljoprivredi u odnosu na prosjek EU-a, cca **30,0 % prosjeka EU-a**.

RH 7,21 milijun eura

po 1.000 radnih jedinica

EU27 24,33 milijuna eura

po 1.000 radnih jedinica

Prosječna veličina poljoprivrednih gospodarstava RH ima, u odnosu na druge države članice, značajno veći udio poljoprivrednih gospodarstava male površine (40,0 % površine do 2 hektara i 30,0 % površine do 5 hektara).

Ostvarena samodostatnost proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u RH (u 2023.)

uljarice (281,3 %)
žitarice (151,3 %)
vino (135,3 %)
pivo (100,7 %)

voće (42,3 %)
krumpir (46,0 %)
povrće (48,5 %)
ulje (48,5 %)
sirovo mlijeko (50,3 %)
meso (62,0 %)
šećer (62,1 %)
med (82,8 %)
jaja (84,2 %)
stolne masline (90,0 %)
šećerna repa (90,6 %)

Nalazi i mišljenje Državnog ureda za reviziju prema područjima revizije

Strateški, pravni i institucionalni okvir

Uspostavljeni su strateški, pravni i institucionalni okvir za provedbu aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH, međutim revizijom su utvrđene određene **slabosti i propusti** koje utječu na **proces dodjele i korištenja potpora** iz EPFRR-a.

Strategija poljoprivrede do 2030. postavlja opće razvojne smjernice, dok provedbeni **programi/planovi nedovoljno operacionaliziraju ciljeve i ne uspostavljaju jasnu vezu** između dodijeljenih **potpora i konkretnih rezultata u poljoprivrednoj proizvodnji, dodanoj vrijednosti ili ruralnom razvoju**. Ciljevi Strategije su usklađeni s europskim prioritetima zelene i digitalne tranzicije, ali primjenom **SMART principa** uočavaju se **određene manjkavosti**.

Ciljevi Strategije poput rasta izvoza visokovrijednih proizvoda jesu specifični i mjerljivi, no **nedostaje operacionalizacija po sektorima** (npr. stočarstvo, voćarstvo, povrćarstvo). Iako je globalno kvantificiran cilj povećanja produktivnosti sa 60,0 % na 75,0 % EU prosjeka, **ne postoje sektorski pokazatelji koji bi omogućili praćenje učinka potpora po granama proizvodnje**.

Tri ključna dokumenta za financiranje ruralnog razvoja u RH (Strategija poljoprivrede RH do 2030., Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. i Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.) čine **logičan slijed planiranja i provedbe** poljoprivredne politike, ali među njima **nije u potpunosti ostvarena vertikalna usklađenost ciljeva, mjera i pokazatelja**.

Nalazi i mišljenje Državnog ureda za reviziju prema područjima revizije – nastavak

Provedba mjera/intervencija za dodjelu potpora financiranih iz EPFRR-a

Uvidom u tijek provedbe mjera iz uzorka utvrđeno je da je **postignuta visoka razina iskorištenosti sredstava** iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) te je u tijeku provedba intervencija iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., međutim revizijom utvrđeni **nedostatci** ukazuju na **moгуćnost i potrebu određenih poboljšanja u procesu dodjele i korištenja potpora** iz EPFRR-a:

- **provedbeni sustav je složen** i sadrži **određene administrativne barijere**
- **proces administrativne kontrole** u provedbi mjera/intervencija je **dugotrajan**
- pri **planiranju objave natječaja** za dodjelu potpora **ne uzima se dovoljno u obzir radna opterećenost djelatnika** zaduženih za administrativnu kontrolu, a uočen je i **problem istovremene objave velikog broja natječaja**
- **dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika usporavaju proces dodjele potpora** te ih je potrebno **smanjiti** što **jasnijim definiranjem uvjeta prihvatljivosti i kriterija odabira**
- **pojedini natječaji** za dodjelu potpora **nisu dovoljno precizno planirani** s naglaskom na **određivanje vrijednosti pojedinog natječaja** i očekivanog broja **potencijalnih prijavitelja** za potporu što **ponekad rezultira značajnim brojem odbijenih prijavitelja.**

Nalazi i mišljenje Državnog ureda za reviziju prema područjima revizije – nastavak

Financijski podaci i ostvarenje ciljnih pokazatelja o korištenju EPFRR-a

Utvrđena visoka razina iskorištenosti sredstava raspoloživih iz EPFRR-a pokazuje administrativnu učinkovitost, ali **ne nužno i razvojni učinak**. Fokus na kvantitativne pokazatelje (broj projekata, iznos isplata) **nije bio u dovoljnoj mjeri popraćen sustavnim praćenjem rezultata dodjele potpora.**

Novi Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027. uveo je **poboljšani okvir praćenja** kroz outpute i indikatore rezultata, međutim unatoč poboljšanjima u programiranju i provedbi, i dalje su **prisutni određeni problemi poput kompleksnosti sustava ili administrativnog opterećenja** te još uvijek **nije jasno definirana povezanost između financijske podrške i postignutih promjena u produktivnosti, strukturi proizvodnje ili ruralnoj zaposlenosti.**

Do konca 2025. iz EPFRR-a korisnicima je isplaćeno **više od 3,5 milijardi eura**, od čega **3,2 milijarde eura** iz **Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.)** te **370 milijuna eura** iz **Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.**

Unatoč visokoj apsorpciji sredstava i činjenici da je cilj 18 od 21 definirane mjere iz Programa ruralnog razvoja bilo povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivredne proizvodnje šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima, **statistički podaci ne pokazuju značajan doprinos potpora rastu poljoprivredne proizvodnje** pa tako ni ruralnom razvoju.

Ocjena učinkovitosti dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a u RH

Državni ured za reviziju je, na temelju navedenih nalaza i mišljenja, **provedbu aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH ocijenio djelomično učinkovitim.**

Državni ured za reviziju je **subjektima revizije dao 15 preporuka** te je mišljenja da bi njihova provedba **pridonijela otklanjanju utvrđenih nedostataka i propusta**, čime bi se **povećala učinkovitost provedbe aktivnosti** u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH.

SAŽETAK

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti ***Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj.***

Predmet revizije bile su aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (dalje u tekstu: EPFRR) u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH) te ostvareni rezultati provedbe mjera i intervencija do konca 2025. Revizijom je obuhvaćena provedba mjera i intervencija financiranih iz EPFRR-a kroz dva programska razdoblja i dva programska/planska dokumenta: Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020. (dalje u tekstu: Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020.) (uključujući prijelazno razdoblje tijekom 2021. i 2022.) te Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (dalje u tekstu: Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.) uključujući ostvarenje rezultata u odnosu na planirane ciljeve ruralnog razvoja, prilagodbu provedbe novom programskom razdoblju te provedbu mjera/intervencija odabranih za revizijski uzorak. Učinkovitost dodjele i korištenja potpora financiranih iz EPFRR-a u RH ocijenjena je prema utvrđenim **područjima revizije**: strateški i pravni okvir, institucionalni okvir, provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH, financijski podaci o korištenju EPFRR-a te statistički podaci o poljoprivredi u RH. Za potrebe revizije, u svakom od navedenih područja revizije, utvrđeni su kriteriji za ocjenu učinkovitosti provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH.

Uzorkom su obuhvaćene četiri mjere iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. (2022.) ukupne vrijednosti od 1.241.423.557,93 eura, odnosno 37,6 % ukupno raspoloživih sredstava za sve mjere predviđene Programom. Mjera 4 *Ulaganja u fizičku imovinu* odabrana je za uzorak jer je za provedbu navedene mjere raspoloživ/alociran, ugovoren i isplaćen najznačajniji iznos sredstava iz EPFRR-a. Nadalje, Mjera 8 *Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma* odabrana je za uzorak jer se, u fazi planiranja revizije, nalazila među mjerama s najnižim iznosom iskorištenih/isplaćenih sredstava, u odnosu na raspoloživa sredstva/alokaciju. Također, Mjera 19 *Potpورا za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER* odabrana je za uzorak jer se provedba navedene mjere nastavlja i u sklopu intervencije definirane Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027. (Intervencija 77.06. Potpora LEADER pristupu). Tijekom provedbe revizijskih postupaka obavljen je i uvid u korištenje sredstava iz Mjere 20 Tehnička pomoć kroz koju se također financiraju određene aktivnosti iz EPFRR-a (npr. jačanje administrativnih kapaciteta, unaprjeđenje IT sustava itd.).

Revizijskim **uzorkom su obuhvaćene i intervencije predviđene Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027.** unutar kojih su, u fazi planiranja revizije, objavljeni natječaji pojedinačne vrijednosti veće od 50.000.000,00 eura (intervencije 73.10. *Potpورا za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju*, 73.11. *Potpورا za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda*, 74.01. *Potpورا za sustave javnog navodnjavanja*, 75.01. *Uspostava mladih poljoprivrednika* te 77.06. *Potpورا LEADER (CLLD) pristupu*). Također, intervencije 73.10., 73.11. i 74.01. nastavak su provedbe različitih tipova operacija iz Mjere 4 Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.), dok je intervencija 77.06. nastavak Mjere 19 Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.).

Osnovni cilj revizije bio je ocijeniti učinkovitost dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a u RH na temelju uvida u primjenu strateškog, pravnog i institucionalnog okvira, analize podataka o statusu ostvarenja ciljeva i pokazatelja uspješnosti iz programskih/planskih dokumenata te na temelju analize dokumentacije o provedbi mjera/intervencija izabranih za revizijski uzorak, provjere relevantnih financijskih podataka o korištenju sredstava iz EPFRR-a te načina izvještavanja.

Pojedinačni ciljevi revizije bili su:

- provjeriti i analizirati propise/dokumente koji definiraju strateški, pravni i institucionalni okvir
- provjeriti funkcioniranje unutarnjih ustrojstvenih jedinica te raspodjelu poslova u tijelima nadležnim za obavljanje aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a te ocijeniti obavljaju li nadležna tijela (subjekti revizije) poslove određene strateškim, pravnim i institucionalnim okvirom
- provjeriti ostvarenje ciljeva definiranih za provedbu ZPP-a u razdoblju 2014. – 2022. (Program ruralnog razvoja) te provedbu ZPP-a u razdoblju 2023. – 2027. (Strateški plan ZPP-a) na temelju ostvarenja pokazatelja uspješnosti
- ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u provedbi mjera/intervencija iz uzorka definiranih programskim/planskim dokumentima (Programom ruralnog razvoja i Strateškim planom ZPP-a)
- ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u korištenju sredstava raspoloživih iz EPFRR-a i praćenju provedbe ZPP-a s naglaskom na ruralni razvoj.

Subjekti revizije bila su tijela nadležna za provedbu mjera i intervencija definiranih programskim/planskim dokumentima, a koje se financiraju iz EPFRR-a:

- Upravljačko tijelo – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (dalje u tekstu: Ministarstvo poljoprivrede), Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju
- Tijelo nadležno za akreditaciju – Ministarstvo poljoprivrede, Samostalna služba za akreditaciju agencije za plaćanja za poljoprivredne fondove Europske unije
- Akreditirana Agencija za plaćanja – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: APPRRR)
- Tijelo za ovjeravanje (Revizijsko tijelo) – Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije, Služba za reviziju EPFRR-a unutar Sektora za reviziju ribarskog i poljoprivrednih fondova.

Zbog specifičnosti predmeta revizije i strateške važnosti sektora poljoprivrede u RH, za potrebe obavljanja revizije učinkovitosti **korištene su usluge neovisnog vanjskog stručnjaka** koji je dio akademske zajednice i koji posjeduje značajno znanje i iskustvo u navedenom području. Neovisni vanjski stručnjak je, tijekom rada na reviziji, surađivao s revizorskim timom u provedbi određenih analiza i donošenju konkretnih zaključaka, mišljenja i preporuka za poboljšanje, sve u cilju stvaranja dodane vrijednosti predmetnoj reviziji učinkovitosti, a time i sustavu dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a.

Više informacija o činjenicama utvrđenim tijekom revizije sadržano je u samom izvješću, a u nastavku se navode najznačajnije:

- Na temelju provedenih postupaka revizije, Državni ured za reviziju je utvrdio da su uspostavljeni strateški, pravni i institucionalni okviri, odnosno određene su institucije i tijela RH za provedbu aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a, međutim utvrđene su određene slabosti i propusti u vezi s pravnim i institucionalnim okvirom koji utječu na proces dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a (detaljnije opisano u sljedećim odlomcima).
- Revizijom je utvrđeno da je Strategija poljoprivrede RH do 2030. donesena tek 2022., odnosno sedam godina nakon početka provedbe Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.). Strategija postavlja ambiciozne ciljeve – povećanje vrijednosti poljoprivredne proizvodnje do 2030. na 30 milijardi kuna, odnosno cca 4 milijarde eura (2019. vrijednost poljoprivredne proizvodnje iznosila je cca 18 milijardi kuna), rast izvoza i jačanje održivosti. Ciljevi su usklađeni s europskim prioritetima zelene i digitalne tranzicije, ali primjenom SMART principa¹ uočavaju se određene manjkavosti. Ciljevi poput rasta izvoza visokovrijednih proizvoda jesu specifični i mjerljivi, no nedostaje operacionalizacija po sektorima (npr. stočarstvo, voćarstvo, povrćarstvo). Iako je globalno kvantificiran cilj povećanja produktivnosti sa 60,0 % na 75,0 % EU prosjeka, ne postoje sektorski pokazatelji koji bi omogućili praćenje učinka potpora po granama proizvodnje.
- Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) postigao je visoku razinu iskorištenosti sredstava (opisano u Izvješću o obavljenoj reviziji, u poglavlju Provedba mjera iz Programa ruralnog razvoja), što pokazuje administrativnu učinkovitost, ali ne nužno i razvojni učinak (vidjeti poglavlje Analiza vrijednosti relevantnih za praćenje razdoblja poljoprivrede u RH – statistički podaci). Fokus na kvantitativne pokazatelje (broj projekata, iznos isplata) nije bio popraćen sustavnim praćenjem rezultata. Novi Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027. uveo je poboljšani okvir praćenja kroz *output*/indikatore rezultata, ali još uvijek nije jasno definirana povezanost između financijske podrške i postignutih promjena u produktivnosti, strukturi proizvodnje ili ruralnoj zaposlenosti.
- Tri ključna dokumenta za financiranje ruralnog razvoja u RH (Strategija poljoprivrede RH do 2030., Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. i Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.) čine logičan slijed planiranja i provedbe poljoprivredne politike, ali među njima nije u potpunosti ostvarena vertikalna usklađenost ciljeva, mjera i pokazatelja. Strategija postavlja opće razvojne smjernice, dok provedbeni programi/planovi nedovoljno operacionaliziraju ciljeve i ne uspostavljaju jasnu vezu između dodijeljenih potpora i konkretnih rezultata u poljoprivrednoj proizvodnji, dodanoj vrijednosti ili ruralnom razvoju.

¹ SMART ciljevi predstavljaju strukturirani pristup postavljanju ciljeva koji omogućuje jasnije planiranje, učinkovitiju realizaciju i preciznije praćenje rezultata. SMART metoda traži konkretne odgovore na pitanja što, koliko, kada i zašto: S – Specific (specifični), M – Measurable (mjerljivi), A – Achievable (ostvarivi), R – Relevant (relevantni), T – Time-bound (vremenski ograničeni).

- Tijekom analize baze podataka o korisnicima potpora iz EPFRR-a koju vodi APPRRR, utvrđeno je da su za određeni broj korisnika potpora pod podacima za kontakt navedene službene *e-mail* adrese zaposlenika Ministarstva poljoprivrede. Daljnjom provjerom utvrđeno je da su određeni zaposlenici Ministarstva koji su ujedno i nositelji poljoprivrednih gospodarstva koristili službene *e-mail* adrese pri predaji zahtjeva za dodjelu vlastitom poljoprivrednom gospodarstvu te je određeni broj službenih *e-mail* adresa zaposlenika Ministarstva poljoprivrede naveden kao kontakt za korisnike potpora čije je prezime istovjetno zaposlenicima Ministarstva. Utvrđeni slučajevi korištenja službenih *e-mail* adresa u privatne svrhe ukazuju na slabosti u sustavu unutarnjih kontrola, osobito u dijelu upravljanja rizicima sukoba interesa, kontrolnih aktivnosti i interne komunikacije.

- Na temelju uvida u provedbu natječaja iz revizijskog uzorka o provedbi Mjere 4 *Ulaganja u fizičku imovinu* i Mjere 8 *Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma*, utvrđeno je da je cjelokupni proces dodjele potpora bio dugotrajan. Naime, u pravilnicima o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. iz 2016., u usporedbi s pravilnicima iz 2018. i 2019., nisu bile propisane određene odredbe značajne za proces dodjele potpora. Tek u pravilnicima iz 2018. su propisane odredbe koje uređuju postupak dodjele potpore u dvije faze, npr. odredbe da APPRRR u roku od 120 dana od zaprimanja prvog dijela zahtjeva za potporu izdaje relevantni akt: Odluku o dodjeli sredstava ili Odluku o odbijanju zahtjeva za potporu i odredbe o tome da će se isplate korisniku izvršiti najkasnije u roku od 90 dana od podnošenja zahtjeva za isplatu. Također, revizijom je utvrđeno da su, od 2016. do 2022., za 11 od 14 natječaja provedenih kroz Mjeru 8 donesene različite izmjene natječajne dokumentacije. Također, cjelokupni postupak dodjele potpora često je bio opterećen izmjenom natječaja zbog nejasnih uvjeta prihvatljivosti, prolongacijom rokova za podnošenje zahtjeva za potporu, kao i naknadnim povećanjem alokacija te velikim brojem natječaja koji su se obrađivali istovremeno. Slijedom navedenog, Državni ured za reviziju je mišljenja da često mijenjanje propisa ili odredbi natječaja negativno utječe na administrativno opterećenje djelatnika Ministarstva poljoprivrede i APPRRR-a, kao i potencijalnih korisnika potpora jer zahtijeva stalno prilagođavanje novim pravilima, dodatna tumačenja i izmjene dokumentacije, što povećava opseg administrativnog posla, produljuje postupke te stvara operativnu nesigurnost. Nadalje, nepostojanje jasno definiranih rokova u postupku dodjele sredstava u samom početku provedbe Programa ruralnog razvoja, dovelo je do neujednačene dinamike postupanja i smanjenja učinkovitosti administrativnih procesa, što je u konačnici rezultiralo dugotrajnim postupcima dodjele sredstava, ali je utvrđeno i da je rok od 120 dana koji je 2018. propisan za donošenje Odluke o dodjeli sredstava nerealan jer proces administrativne kontrole ovisi o količini i zahtjevnosti dopune dokumentacije te obrazloženja korisnika na upite APPRRR-a koji u većini slučajeva značajno prolongira trajanje cijelog procesa (npr. za donošenje Odluke o dodjeli sredstava u Mjeri 8 u prosjeku je bilo potrebno 818 dana). Također, u važećim propisima nije definiran rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole niti za potpisivanje Ugovora o financiranju, a ti postupci u praksi ovise o količini i složenosti dopune dokumentacije te obrazloženja korisnika na upite APPRRR-a, što značajno produljuje trajanje cijelog postupka i ukazuje na potrebu prilagodbe rokova.

- Revizijom je utvrđena neusklađenost podataka (ukupno isplaćena sredstva) između Ministarstva poljoprivrede i APPRRR-a za aktivnosti financirane iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. kroz provedbu Mjere 19, kao i neusklađenost podataka između APPRRR-a i samih lokalnih akcijskih grupa (dalje u tekstu: LAG). Neusklađenost je vidljiva i u novom razdoblju, konkretno kroz aktivnosti koje se odnose na provedbu intervencije 77.06, koja se financira iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., a također se odnosi na aktivnosti LAG-ova.
- Revizijom je utvrđeno da LEADER inicijativa tijekom programskog razdoblja 2014. – 2020. (2022.) nije bila provedena na način da je LAG-ovima omogućena potpuna samostalnost u odabiru natječaja koji su bili u skladu s odobrenom lokalnom razvojnom strategijom, odnosno APPRRR je objavio natječaje koji su utvrđeni na nacionalnoj razini, a LAG-ovi su samo unutar istih mogli izabrati koje će natječaje raspisati za dodjelu bespovratnih sredstava nositeljima projekata. Uspješnost provedbe aktivnosti kroz Mjeru 19 koju su ostvarili LAG-ovi ukazuje na sposobnost LAG-ova da samostalno prepoznaju potrebe potencijalnih korisnika sredstava.
- Revizijom je utvrđeno da način učitavanja dokumentacije i unosa informacija u aplikaciji AGRONET nije u potpunosti prilagođen potrebama korisnika jer su djelatnici LAG-ova bili primorani učitavati dokumentaciju pojedinačno u AGRONET bez mogućnosti učitavanja komprimiranih mapa, što je uzrokovalo povećanje administrativnog opterećenja djelatnicima LAG-ova i utjecalo na dugotrajnost procesa provedbe aktivnosti iz Mjere 19. Naime, iako su LAG-ovi iskazali prijedloge APPRRR-u za poboljšanje i nadogradnju AGRONET-a, a u cilju povećanja učinkovitosti provedbe aktivnosti iz Mjere 19, postojeće postavke i informatički sustav nije bio u potpunosti prilagođen svakodnevnim potrebama LAG-ova. S obzirom na navedene potrebe LAG-ova i činjenicu da se značajna financijska sredstva izdvajaju iz Tehničke pomoći za održavanje i unaprjeđenje postojećih IT sustava, Državni ured za reviziju je mišljenja da bi AGRONET trebao omogućavati osnovne funkcije koje su korisnicima potrebne za jednostavnije i brže učitavanje informacija i potrebne dokumentacije. Također, Državni ured za reviziju je mišljenja da bi APPRRR trebao aktivno uključiti LAG-ove u prikupljanje prijedloga za buduće poboljšanje AGRONET-a, a u cilju smanjenja administrativnog opterećenja djelatnika LAG-ova i pojednostavljenja administrativnih procedura.
- Revizijom je utvrđeno da je APPRRR tijekom 2024. i 2025. proveo 20 postupaka javne nabave IT usluga, od čega je 18 otvorenih postupaka, a dva su pregovaračka postupka bez prethodne objave. Uvidom u podatke o provedbi otvorenih postupaka javne nabave IT usluga, utvrđeno je da je u samo tri postupka pristiglo više ponuda, dok je u ostalim postupcima pristigla samo jedna ponuda. Također, analizom podataka utvrđeno je da je u svim otvorenim postupcima javne nabave sudjelovao isti gospodarski subjekt (ili njegovo povezano društvo) s kojim/kojima su okončanjem postupaka ujedno i zaključeni ugovori. Razlika između cijene odabranih ponuda u odnosu na procijenjenu vrijednost nabave je u većini postupaka bila zanemariva, odnosno cijena ponude je bila gotovo istovjetna iznosu procijenjene vrijednosti nabave. Državni ured za reviziju je mišljenja da APPRRR, kao naručitelj, u otvorenim postupcima javne nabave ne uspijeva osigurati konkurenciju i adekvatno tržišno natjecanje, nego niz godina ovisi o jednom izvršitelju IT usluga i/ili njegovom povezanom društvu. Revizijom je utvrđeno da su informacije u tehničkim specifikacijama šture i ne daju jasnu sliku potreba naručitelja, kao ni stanje postojećih IT sustava koji se održavaju i nadograđuju, odnosno informacije su nedostatne da bi veći broj potencijalnih ponuditelja mogao kvalitetno ponuditi traženu uslugu. Državni ured za reviziju je također utvrdio da iz e-računa koji se odnose na održavanje IT sustava nije vidljivo na koje se razdoblje odnose usluge koje su navedene u privitku e-računa.

Nije moguće ni potvrditi da zaprimljeni računi za nadogradnju informacijskih sustava u cijelosti odražavaju stvarno utrošeno vrijeme na izvršenju ugovorenih usluga, budući da uz mjesečna izvješća o realizaciji usluge nisu dostavljeni odgovarajući dokazi kojima bi se to moglo potkrijepiti, a usluga održavanja i nadogradnje informacijskih sustava ugovorena je na način da se usluga izvršava i naplaćuje iskazana kroz cijenu čovjek/sat. Nadalje, Državni ured za reviziju je mišljenja da naslijeđeni sustavi izgrađeni tijekom vremena kroz kontinuirana povećanja vlasničkih tehnologija, ograničavaju buduće nabave zbog nekompatibilnosti ili nepostojanja potrebnih znanja te predstavljaju problem kod nadogradnje i razvoja, jer moraju biti isporučeni od originalnog isporučitelja. Posljedica nedostatka konkurencije je da naručitelj ne može usporediti ponude i dobiti najpovoljniji omjer cijene i kvalitete, što je temelj javne nabave te jedini ponuditelj određuje cijenu bez konkurencije. U situacijama kada većina otvorenih postupaka javne nabave ima samo jednog ponuditelja, naručitelj ne može iskoristiti sve prednosti otvorenog postupka javne nabave te postaje upitna transparentnost, konkurentnost i efikasnost postupka nabave.

- Na temelju utvrđenih činjenica o provedbi mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) i prikupljenih informacija od korisnika potpora kroz provedeni upitnik o zadovoljstvu korisnika potporama iz EPFRR-a, utvrđeno je da sustav potpora ne razlikuje dovoljno tipove poljoprivrednih gospodarstava (mala, srednja i velika). Različiti tipovi proizvođača imaju bitno drugačije razvojne potrebe i uloge u poljoprivredi. Bez jasne diferencijacije samih mjera i intervencija prema tim skupinama, izostaje mogućnost sustavnog praćenja specifičnih rezultata, tržišne održivosti i stvarne dodane vrijednosti za svaku od njih. Jasnija diferencijacija i prilagodba intervencija po tipu proizvođača povećala bi učinkovitost potpora, osobito kroz razvoj kratkih opskrbnih lanaca i poticanje mladih poljoprivrednika. Sustav potpora u cjelini je presložen i često nedovoljno jasan za korisnike, ponajprije zbog čestih izmjena i nadopuna propisa te neujednačenog tumačenja provedbenih pravila. Time se povećava administrativno opterećenje, a smanjuje transparentnost i predvidivost. Korisnici potpora često nemaju unaprijed jasno definirane indikatore koje moraju ostvariti kako bi dokazali stvarni učinak potpore, pa se uspješnost projekata svodi na administrativnu provedbu, a ne na ostvarene rezultate.
- Uspješnost sustava dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a može se značajno poboljšati reorganizacijom procedura i racionalizacijom kriterija. Također, unaprjeđenje sustava dodjele i korištenja potpora moguće je postići kroz: smanjenje administrativnog opterećenja, ubrzanje procedura odobravanja i kontrole, jasne kriterije, povećanje komunikacije i podrške te usmjeravanje potpora prema stvarnoj proizvodnji i rezultatima. Takav pristup bi osigurao pravičniji, brži i učinkovitiji sustav dodjele potpora koji bi u većoj mjeri doprinosa ruralnom razvoju i konkurentnosti hrvatske poljoprivrede. Unatoč poboljšanjima u programiranju i provedbi novog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., određeni problemi i dalje su prisutni.
- Iako su podaci o statusu provedbe Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) dostupni na mrežnoj stranici <https://ruralnirazvoj.hr/status-provedbe-programa-ruralnog-razvoja-2014-2020/>, utvrđeno je da podaci o statusu financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a nisu prikazani na stranici <https://ruralnirazvoj.hr>, nego se do djelomičnih podataka može doći samo kroz objavljena izvješća kao što je Godišnje izvješće o uspješnosti koje izrađuje APPRRR.

- Pregledom različitih izvora podataka, Državni ured za reviziju je utvrdio da postoji odstupanje u broju poljoprivrednih gospodarstava u RH ovisno o izvoru. Tako podaci EUROSTAT-a za 2020. pokazuju da u RH postoji 143.930 poljoprivrednih gospodarstava, dok se na stranicama Državnog zavoda za statistiku nalazi podatak od 173.776 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Također, u Godišnjem izvješću o stanju poljoprivrede za 2020., koje je izradilo Ministarstvo poljoprivrede, naveden je broj od 170.837 poljoprivrednih gospodarstava.
- Revizijom je utvrđeno da je iz EPFRR-a, do konca 2025., korisnicima dodijeljeno više od 3,2 milijarde eura od početka provedbe Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. Unatoč visokoj apsorpciji i činjenici da je cilj 18 od 21 definirane mjere iz Programa ruralnog razvoja bilo povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivredne proizvodnje, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima te da su i tijekom novog programskog razdoblja isplaćene potpore iz EPFRR-a u iznosu većem od 380 milijuna eura, statistički podaci o stanju poljoprivredne proizvodnje te samodostatnosti poljoprivrednih proizvoda ne pokazuju značajan doprinos potpora rastu poljoprivredne proizvodnje pa tako ni ruralnom razvoju.
- Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, zabilježen je pad prehrambene samodostatnosti (uvoz mesa/mlijeka preko 60,0 %) i pogoršanje strukture proizvodnje, uz dominaciju žitarica i pad vrijednosti intenzivnih/iznimno osjetljivih sektora (stočarstvo, voćarstvo, povrćarstvo). S obzirom na to da je hrvatska poljoprivreda heterogena (preko 90,0 % gospodarstava su mala (do 20 ha), često tradicionalna, dok velika (preko 100 ha) čine 1,0 %, ali kontroliraju 30,0 % zemljišta (uključujući državno i fokusiraju se na ekstenzivne kulture)) te da se Strateškim planom ZPP-a korisnicima planira dodijeliti preko 3,8 milijardi eura (od čega 1,8 iz EPFRR-a) do konca 2027., Državni ured za reviziju je mišljenja da RH treba jasnije odgovoriti na potrebe različitih skupina proizvođača malih, srednjih i velikih te se fokusirati na rješavanje strukturnih problema kao što je pad intenzivnih sektora, dominacija žitarica i depopulacija ruralnog područja, kako bi se osigurala učinkovitost, pravednost i usklađenost s ciljevima održivog razvoja te konkurentnost i samodostatnost poljoprivredne proizvodnje.

Slijedom navedenog, **provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH ocijenjena je kao djelomično učinkovita** te su **subjektima revizije dane sljedeće preporuke:**

- ojačati vertikalnu povezanost između strateških dokumenata, provedbenih programa i mjera/intervencija te uspostaviti jasne sektorske i SMART indikatore (fusnota 1) za praćenje učinka potpora na proizvodnju, dodanu vrijednost i ruralni razvoj (Ministarstvo poljoprivrede)
- obaviti provjeru baze podataka korisnika potpora iz ruralnog razvoja te poduzeti aktivnosti da zaposlenici Ministarstva poljoprivrede koriste službene *e-mail* adrese isključivo u službene svrhe radi sprječavanja eventualnog sukoba interesa u postupcima odobravanja zahtjeva za potporu koje provode zaposlenici APPRRR-a (Ministarstvo poljoprivrede, u suradnji s APPRRR-om)
- provoditi aktivnosti za otklanjanje slabosti u sustavu unutarnjih kontrola, kako bi se eventualne nepravilnosti pravodobno uočile i poduzele mjere za njihovo otklanjanje (Ministarstvo poljoprivrede)

- ubrzati proces administrativne kontrole u provedbi intervencija iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. na način da se u pravilnicima i/ili natječajnoj dokumentaciji što jasnije definiraju uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira kako potrebne dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika ne bi značajno usporavale proces dodjele potpora te da propišu rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)
- pri planiranju objave natječaja za intervencije novog Strateškog plana ZPP-a, u obzir uzimati radnu opterećenost APPRRR-a kako bi se izbjegla istovremena objava velikog broja natječaja koja administrativno opterećuje APPRRR i usporava proces dodjele potpora (Ministarstvo poljoprivrede)
- provjeriti i uskladiti podatke o isplaćenim sredstvima za Mjeru 19 (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)
- provjeriti i uskladiti podatke o financijskom izvršenju sa svim LAG-ovima koji su primili potpore iz EPFRR-a kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. te uskladiti metodologiju vođenja podataka s LAG-ovima kako se isti problemi ne bi javljali u provedbi intervencije 77.06. iz Strateškog plana ZPP-a iz koje se financiraju aktivnosti LAG-ova u novom programskom razdoblju (APPRRR)
- u provedbenim propisima i smjernicama osigurati veću ulogu LAG-ova u programiranju i provedbi LAG natječaja (LAG sa svoje razine bolje može istražiti, anticipirati i prepoznati realne potrebe svojih potencijalnih korisnika bespovratnih sredstava) te LAG-ovima omogućiti veću ulogu (samostalnost) u donošenju odluka o tipu natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava, pri alokaciji raspoloživih sredstava koju odabrani LAG-ovi mogu raspisati putem LAG natječaja uz pojednostavljenje administrativnih procedura u svrhu adekvatne primjene LEADER inicijative (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)
- razmotriti mogućnost dodjele projektnog menadžera za grupu LAG-ova u cilju jednostavnije, učinkovitije i efikasnije provedbe aktivnosti lokalnih razvojnih strategija (APPRR)
- ispitati potrebe LAG-ova i kada je to moguće, uvažiti njihove prijedloge za poboljšanja u vezi s korištenjem dostupnih IT alata (poput aplikacije AGRONET-a) u cilju budućih ažuriranja i nadogradnje IT sustava u skladu sa stvarnim potrebama korisnika, a za koje se izdvajaju značajna financijska sredstva (APPRRR)
- obaviti detaljnu analizu provedenih postupaka javne nabave sa svrhom utvrđivanja razloga dobivanja samo jedne ponude u većini provedenih postupaka te u daljnjim postupcima javne nabave osigurati zadovoljavanje svih načela javne nabave propisanih EU i nacionalnim zakonodavstvom s naglaskom na omogućavanje konkurencije (APPRRR)
- slijediti Smjernice za odabir i nabavu programskih rješenja i usluga za obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi koje sadrže jasne i primjenjive upute te primjere dobre prakse koji omogućuju smanjenje rizika ovisnosti o jednom isporučitelju, veću fleksibilnost pri odabiru rješenja i dugoročno ekonomičniju nabavu u cilju ostvarivanja najveće vrijednosti za uloženi novac (APPRRR)

- pojednostaviti i stabilizirati provedbeni sustav, smanjiti administrativne barijere, kao i diferencirati mjere prema tipu proizvođača (mali, srednji i veliki) u cilju poticanja diversifikacije, tržišne održivosti i općenito ruralnog razvoja (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)
- u evidencije unijeti podatke o broju prijavljenih korisnika i odobrenih/ugovorenih potpora na LAG natječajima, kao i broj odobrenih projekata suradnje LAG-ova radi jasnijeg praćenja svih troškova nastalih tijekom provedbe Intervencije 77.06. (APPRRR)
- objaviti podatke o statusu financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a na javno dostupnoj mrežnoj stranici www.ruralnirazvoj.hr, kako je objavljeno za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (Ministarstvo poljoprivrede).

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi provedba navedenih preporuka pridonijela otklanjanju utvrđenih nedostataka i propusta, čime bi se povećala učinkovitost provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH.

UVOD

Izvor: <https://unsplash.com/>

Zajednička poljoprivredna politika (dalje u tekstu: ZPP) jedno je od najvažnijih operativnih područja kojima se bavi Europska unija (dalje u tekstu: EU).

Cilj ZPP-a je osigurati prihvatljive cijene i kvalitetu prehrambeno-poljoprivrednih proizvoda za potrošače EU-a te primjereni dohodak poljoprivrednicima, kao i očuvati ruralno nasljeđe. **Odluke o europskoj poljoprivredi zemlje članice EU-a donose zajednički.**

ZPP je zajednička politika svih zemalja EU-a kojom se upravlja na europskoj razini, a financira se najvećim dijelom sredstvima iz proračuna EU-a. Otprilike jedna trećina proračuna EU-a namijenjena je potpori poljoprivrednicima i ruralnim područjima uz pomoć ZPP-a. Plaćanjima upravlja svaka država članica EU-a na nacionalnoj razini. U skladu s pravilima EU-a o transparentnosti, svaka zemlja objavljuje informacije o primateljima plaćanja u okviru ZPP-a.

ZPP² čine zakoni i politike koji su doneseni kako bi se u zemljama EU-a osigurala jedinstvena politika u pogledu poljoprivrede, a **provodi se kroz skup programa i mjera potpora poljoprivredi** u EU-u kojima se regulira proizvodnja i prodaja poljoprivrednih proizvoda.

ZPP-om želi se postići sljedeće:

- povećanje poljoprivredne proizvodnje primjenjujući tehnološka dostignuća, poboljšanja proizvodnosti i učinkovitije korištenje proizvodnih izvora, posebno radne snage
- osiguranje životnog standarda poljoprivrednika, osobito povećanje prihoda pojedinaca angažiranih u poljoprivredi
- stabilizacija tržišta i stalna opskrba kupaca zdravstveno ispravnim i kvalitetnim proizvodima po primjerenim cijenama.

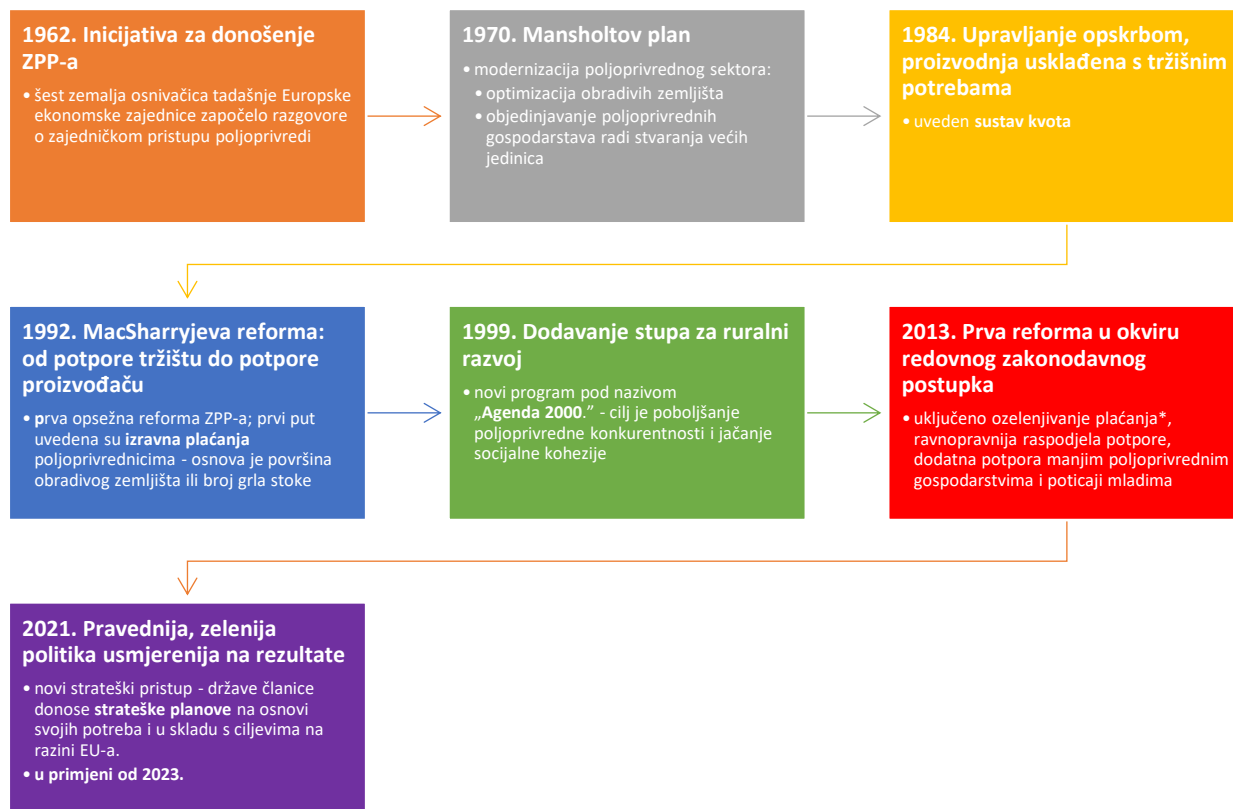
Izvor: <https://unsplash.com/>

² ZPP temelji se na članku 38., stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije: „Unija utvrđuje i provodi zajedničku poljoprivrednu i ribarstvenu politiku. Unutarne tržište obuhvaća poljoprivredu, ribarstvo i trgovinu poljoprivrednim proizvodima.”

Brojnost propisa koji reguliraju procese u provedbi ZPP-a čine **poljoprivredu jednom od najzahtjevnijih područja EU-a**. ZPP je najstarija politika EU-a koja se primjenjuje od 1962.³, a u grafičkom prikazu broj 1 daje se kronologija razvoja ZPP-a.

Grafički prikaz broj 1

Kronologija razvoja ZPP-a

*„Zelena izravna plaćanja” (ili „ozelenjivanje”) podupire poljoprivrednike koji usvajaju ili održavaju poljoprivredne prakse koje doprinose ekološkim i klimatskim ciljevima EU-a. Ozelenjivanjem EU nagrađuje poljoprivrednike za očuvanje prirodnih resursa i pružanje javnih dobara, što su koristi za javnost koje se ne odražavaju na tržišnim cijenama.

Izvor: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/cap-introduction/timeline-history/>

Od samog začetka, 1962., ZPP-om se želi ispuniti **primarna svrha – opskrba hranom i samodostatnost poljoprivrednim proizvodima**. Tijekom godina se u društvu razvila svijest o potrebi stvaranja održive poljoprivrede koja čuva i ne zagađuje okoliš te je 1999. uslijedila **najradikalnija i najopsežnija reforma u povijesti ZPP-a tzv. „Agenda 2000“**. Reformom se uvelo ograničenje visine proračuna ZPP-a kako bi se porezni obveznici EU-a uvjerali da troškovi europske poljoprivredne politike neće izmaći kontroli te je **ZPP podijeljen na dva stupa**:

1. Prvi stup – potpora proizvodnji (izravna plaćanja i tržišne mjere):

- **Izravna plaćanja** su godišnje potpore koje se izravno dodjeljuju poljoprivrednicima, čime im se pruža dovoljno financijskih sredstava za njihovo poslovanje; osigurava im se stabilnost prihoda te im se isplaćuju naknade za okolišno prihvatljivu poljoprivredu i pružanje javnih usluga koje obično nisu tržišno isplative.

³ ZPP je osmislilo šest država osnivačica Europske ekonomske zajednice.

- **Tržišne mjere** služe za rješavanje teških situacija na tržištu, kao što je nagli pad potražnje zbog zabrinutosti za zdravlje ili pad cijena zbog privremeno prekomjerne ponude na tržištu. U okviru ZPP-a utvrđen je niz pravila kako bi se kompenzirala velika nestabilnost cijena na poljoprivrednim tržištima EU-a.⁴

Prvi stup ZPP-a financira se iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (dalje u tekstu: EFJP) koji osigurava izravnu financijsku pomoć poljoprivrednicima u zemljama članicama EU-a.

2. Drugi stup – ruralni razvoj:

Mjere ruralnog razvoja su mjere s nacionalnim i regionalnim programima usmjerenima na rješavanje posebnih potreba i izazova s kojima se suočavaju ruralna područja.⁵ Ruralni razvoj usmjeren je na ostvarivanje ciljeva ruralnih sredina i ljudi koji u njima žive, koji jačanjem socijalne, okolišne i gospodarske održivosti ruralnih područja podupire „prvi stup” potpore dohotku i tržišnih mjera. Mjerama ruralnog razvoja EU-a u okviru ZPP-a doprinosi se:

- modernizaciji poljoprivrednih gospodarstava, promicanju primjene tehnologije i inovacija
- poticanju ruralnih područja, primjerice ulaganjima u povezivost i osnovne usluge
- povećanju konkurentnosti poljoprivrednog sektora
- zaštiti okoliša i ublažavanju klimatskih promjena
- povećanju vitalnosti ruralnih zajednica
- osiguravanju generacijske obnove u poljoprivredi.

Drugi stup ZPP-a (koji se provodi kroz nacionalne programe ruralnog razvoja država članica EU-a) najvećim dijelom financira se iz sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (dalje u tekstu: EPFRR), ali ga **sufinanciraju i države članice**.

Nadalje, **tijekom 2013. provedena je nova reforma ZPP-a kako bi se uspostavio financijski i pravni okvir za programsko razdoblje 2014. – 2020.** Reforma je stupila na snagu u siječnju 2014., dok su se mnoga nova pravila počela primjenjivati tek od 2015. kako bi se državama članicama omogućilo dovoljno vremena da uvedu novu politiku. Proračun ZPP-a, za programsko razdoblje 2014. – 2020., predstavljao je približno 38 % ukupnog proračuna EU-a za navedeno razdoblje. Ukupni iznos rashoda ZPP-a u razdoblju od navedenih sedam godina iznosio je 408,31 milijardu eura. **Pravni okvir za provedbu ZPP-a 2014. – 2020.** (na razini EU-a) dan je u grafičkom prikazu broj 2.

⁴ Uredbom (EU) br. 1308/2013 o zajedničkoj organizaciji tržišta olakšava se nesmetano funkcioniranje jedinstvenog tržišta, jamči se raznolikost, dostupnost, cjenovna pristupačnost i sigurnost poljoprivrednih proizvoda.

⁵ Polovica teritorija Europe otpada na pretežno ruralna područja u kojima živi otprilike 20 % stanovništva EU-a. Većina tih područja također pripada regijama u najnepovoljnijem položaju u EU-u, čiji je BDP po stanovniku znatno manji od europskog prosjeka.

Grafički prikaz broj 2

Pravni okvir za provedbu ZPP-a 2014. – 2020. (na razini EU-a)

UREDBA (EU) br. 1303/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o utvrđivanju zajedničkih odredbi o ESI fondovima i o utvrđivanju općih odredbi o ESI fondovima te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006
UREDBA (EU) br. 1305/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005
UREDBA (EU) br. 1306/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008
UREDBA (EU) br. 1308/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage Uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007
UREDBA (EU) br. 1310/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o utvrđivanju određenih prijelaznih odredaba o potpori ruralnom razvoju EPFRR-a i o izmjenama Uredbe (EU) br. 1305/2013 Eur. parl. i Vijeća u pogledu sredstava i njihove raspodjele za 2014. i o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 i uredaba (EU) br. 1307/2013, (EU) br. 1306/2013i (EU) br. 1308/2013 Eur. parl. i Vijeća u pogledu primjene u 2014.
UREDBA (EU, Euratom) br. 966/2012 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002
UREDBA (EU, Euratom) br. 2018/1046 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none">o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012
PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) br. 808/2014	<ul style="list-style-type: none">o utvrđivanju pravila primjene Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR)
DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) br. 907/2014	<ul style="list-style-type: none">o dopuni Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu agencija za plaćanja i ostalih tijela, financijskog upravljanja, poravnanja računa, jamstava i upotrebe eura
PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) br. 809/2014	<ul style="list-style-type: none">o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu integriranog administrativnog i kontrolnog sustava, mjera ruralnog razvoja i višestruke sukladnosti
PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) br. 834/2014	<ul style="list-style-type: none">o utvrđivanju pravila za primjenu zajedničkog okvira za nadzor i evaluaciju zajedničke poljopri vredne politike

Izvor: <https://ruralnirazvoji.hr/prr-2014-2020/eu-zakonodavstvo/>

Tijekom priprema novog višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027., **Europska komisija** (dalje u tekstu: EK) **predstavila je, 1. lipnja 2018., zakonodavne prijedloge o ZPP-u 2023. – 2027. U lipnju 2021.,** nakon opsežnih pregovora između Europskog parlamenta, Vijeća EU-a i EK-a, **postignut je dogovor o novom ZPP-u. Pravni okvir za provedbu ZPP-a 2023. – 2027.** (na razini EU-a) dan je u grafičkom prikazu broj 3.

Pravni okvir za provedbu ZPP-a 2023. – 2027. (na razini EU-a)

UREDBA (EU) br. 2021/2117 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none"> o izmjeni uredaba (EU) br. 1308/2013 o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda, (EU) br. 1151/2012 o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode, (EU) br. 251/2014 o definiciji, opisivanju, prezentiranju, označavanju i zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla aromatiziranih proizvoda od vina i (EU) br. 228/2013 o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u najudaljenijim regijama EU-a
UREDBA (EU) br. 2021/2116 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none"> o financiranju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike te upravljanju njome i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1306/2013
UREDBA (EU) br. 2021/2115 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none"> o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013
UREDBA (EU) br. 2022/1033 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none"> o izmjeni Uredbe (EU) br. 1305/2013 u pogledu posebne mjere za pružanje izvanredne privremene potpore u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) kao odgovor na učinke invazije Rusije na Ukrajinu
PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) br. 2023/130	<ul style="list-style-type: none"> o utvrđivanju pravila za provedbu Uredbe (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća o prikazivanju sadržaja godišnjeg izvješća o uspješnosti
UREDBA (EU, Euratom) br. 2024/2509 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA	<ul style="list-style-type: none"> o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (preinaka)

Izvor: <https://ruralnirazvoji.hr/sp-zpp/pravna-osnova/>

Novo programsko razdoblje u provedbi ZPP-a nije obuhvatilo svih sedam godina višegodišnjeg financijskog okvira nego pet godina, od 2023. do 2027., s obzirom na to da su 2020. i 2021. bile obilježene pandemijom COVID-19 te su se zakonodavni procesi EU-a usporili. Kako bi se omogućila daljnja plaćanja poljoprivrednicima i drugim korisnicima ZPP-a, za 2021. i 2022. uvedena su tzv. prijelazna pravila.⁶

Vijeće EU-a je, 30. lipnja 2020., postiglo dogovor s Europskim parlamentom o nastavku pružanja potpore europskim poljoprivrednicima na temelju postojećeg pravnog okvira do konca 2022., odnosno dok na snagu ne stupi novi ZPP 2023. – 2027. Slijedom navedenog, **23. prosinca 2020. donesena je Uredba (EU) br. 2020/2220 kojom se omogućila kontinuirana primjena pravila na temelju okvira ZPP-a za programsko razdoblje 2014. – 2020. i osigurao kontinuitet plaćanja potpore poljoprivrednicima i drugim korisnicima iz EPFRR-a u 2021. i 2022. sve do dana primjene novog okvira ZPP-a 2023. – 2027.** Prema navedenoj Uredbi, **ukupna potpora EU-a za ruralni razvoj, od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2022., iznosila je 26.896.831.880,00 eura**, u skladu s višegodišnjim financijskim okvirom 2021. – 2027. S ciljem oporavka od gospodarske i socijalne štete nastale kao posljedica izbijanja pandemije COVID-19, a kao dodatak proračunskim sredstvima i budućem višegodišnjem financijskom okviru, **EK je, tijekom 2020. u okviru Plana za oporavak, donio niz dokumenata koji, osim višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027., obuhvaćaju i novi instrument: Instrument Europske unije za oporavak⁷.** Slijedom navedenog, u skladu s Uredbom (EU) br. 2020/2220 **poljoprivrednicima EU-a dodijeljeno je dodatnih 8.070.486.840,00 eura⁸ iz Instrumenta EU-a za oporavak** čime je osigurana trajnost pravne i financijske potpore korisnicima ZPP-a, posebno tijekom pandemije COVID-19.

⁶ Uredba (EU) br. 2020/2220 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. prosinca 2020. o utvrđivanju određenih prijelaznih odredaba za potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) u godinama 2021. i 2022. i izmjeni uredaba (EU) br. 1305/2013, (EU) br. 1306/2013 i (EU) br. 1307/2013 u pogledu sredstava i primjene u godinama 2021. i 2022. te Uredbe (EU) br. 1308/2013 u pogledu sredstava i raspodjele takve potpore u godinama 2021. i 2022. te Uredba Vijeća (EU) br. 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane pandemijom COVID-19.

⁷ tzv. Next Generation EU – NGEU/EU sljedeće generacije

⁸ The EU's 2021 – 2027 long-term Budget and NextGenerationEU-Facts and figures;

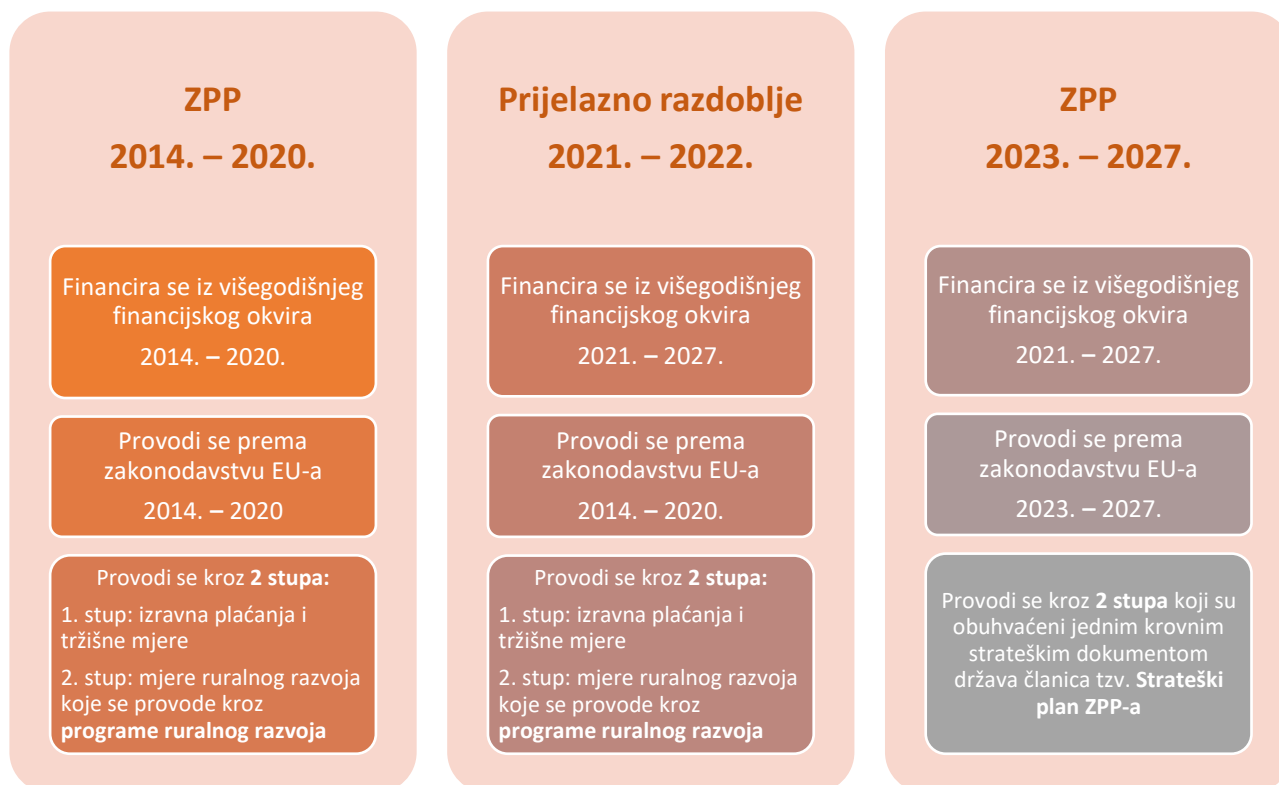
<https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/d3e77637-a963-11eb-9585-01aa75ed71a1>

Produljenjem postojećih pravila za dvije godine, do postizanja dogovora o novom ZPP-u i njegove provedbe, svim poljoprivrednicima EU-a pružena je prijeko potrebna sigurnost tijekom krize uzrokovane pandemijom COVID-19. **U navedene dvije godine države članice imale su vremena za pripremu svojih strateških planova u okviru novog zakonodavstva ZPP-a 2023. – 2027.** i planiranje njihove provedbe nakon što ih EK odobri.

Novi sporazum o reformi ZPP-a za 2023. – 2027. stupio je na snagu u siječnju 2023. Cilj je pravedniji i zeleniji ZPP⁹ koji više vodi računa o uspješnosti, a njime se nastoji osigurati održiva budućnost za poljoprivrednike EU-a kao i pružiti usmjerenija potpora manjim poljoprivrednim gospodarstvima te omogućiti veća fleksibilnost državama članicama EU-a u prilagodbi mjera lokalnim uvjetima. ZPP-u za razdoblje 2023. – 2027., koji je financiran iz višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027., dodijeljeno je ukupno 386.600.500.000,00 eura. Od navedenog iznosa, 291.088.700.000,00 eura financira se iz EFJP-a, dok se 95.511.800.000,00 eura financira iz EPFRR-a. Sredstvima financiranim iz EPFRR-a pridružena su i sredstva raspoloživa kroz Instrument EU-a za oporavak za pomoć ruralnim područjima u provedbi strukturnih promjena potrebnih za postizanje ciljeva europskog zelenog plana i digitalne tranzicije. Okvir ZPP-a za razdoblje 2023. – 2027. uveo je promjene usmjerene na povećanje ukupne koherentnosti politika ZPP-a. Dva stupa ZPP-a sada su spojena u okviru jedinstvenih strateških planova ZPP-a. Usporedba između provedbe ZPP-a za razdoblje 2014. – 2020. (i prijelazne godine 2021./2022.), u odnosu na novo razdoblje 2023. – 2027. dana je u grafičkom prikazu broj 4.

Grafički prikaz broj 4

Usporedba provedbe ZPP-a za razdoblje 2014. – 2020. (i prijelazno razdoblje 2021./2022.) u odnosu na razdoblje 2023. – 2027.

Izvor: revizorski tim

⁹ Ozelenjivanjem EU nagrađuje poljoprivrednike za očuvanje prirodnih resursa i pružanje javnih dobara, što su koristi za javnost koje se ne odražavaju na tržišnim cijenama.

Iz grafičkog prikaza broj 4 vidljivo je da se **ZPP za razdoblje 2014. – 2020. financirao iz višegodišnjeg financijskog okvira 2014. – 2020. i provodio se prema zakonodavstvu istog programskog razdoblja** na način da su formirana dva stupa: izravna plaćanja i tržišne mjere kao dio prvog stupa te mjere ruralnog razvoja koje su činile drugi stup ZPP-a, a za koje su države članice izrađivale nacionalne programe ruralnog razvoja. Nadalje, **tijekom prijelaznog razdoblja (2021./2022.) ZPP se nastavio provoditi prema zakonodavstvu EU-a za programsko razdoblje 2014. – 2020., ali su se mjere za navedene dvije godine financirale iz novog višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027.**

Također, iz grafičkog prikaza broj 4 je vidljivo da se **ZPP za razdoblje 2023. – 2027. financira iz višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027. te se provodi prema zakonodavstvu EU-a istog programskog razdoblja.** Iako se ZPP nastavlja provoditi kroz dva stupa, oni su sada obuhvaćeni jednim krovnim strateškim dokumentom država članica tzv. **Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027.**

Jedan od najvažnijih ciljeva ZPP-a je ruralni razvoj. U RH 63,0 % njezina teritorija čine ruralna područja na kojem živi više od 1,7 milijuna stanovnika, odnosno **42,5 %**.¹⁰ Slijedom navedenog, **Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti kojom je provjerio kako je** RH primijenila odredbe navedene regulative EU-a u vlastiti nacionalni strateški i pravni okvir kojim se uređuje ruralni razvoj u RH te je provjerio napredak provedbe **mjera/intervencija koje se provode u RH kao potpora ruralnom razvoju.**

¹⁰ Ukratko o strateškom planu HRVATSKE U OKVIRU ZPP-a; [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/a279c085-7078-4a78-a343-50da16bf983a_hr?filename=csp-at-a-glance-croatia_hr.pdf](https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/a279c085-7078-4a78-a343-50da16bf983a_hr?filename=csp-at-a-glance-croatia_hr.pdf)

PREDMET, CILJEVI I SUBJEKTI REVIZIJE

Predmet revizije bile su aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH te ostvareni rezultati provedbe mjera i intervencija do konca 2025. Revizijom je obuhvaćena provedba mjera i intervencija financiranih iz EPFRR-a kroz dva programska razdoblja i dva relevantna programska/planska dokumenta, Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. (uključujući prijelazno razdoblje tijekom 2021. i 2022.) te Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., uključujući ostvarenje rezultata u odnosu na planirane ciljeve ruralnog razvoja, prilagodbu provedbe novom programskom razdoblju te provedbu mjera/intervencija odabranih za revizijski uzorak.

Osnovni cilj revizije bio je ocijeniti učinkovitost dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a u RH na temelju uvida u primjenu strateškog, pravnog i institucionalnog okvira, analize podataka o statusu ostvarenja ciljeva i pokazatelja uspješnosti iz programskih/planskih dokumenata te na temelju analize dokumentacije o provedbi mjera/intervencija izabranih za revizijski uzorak, provjere relevantnih financijskih podataka o korištenju sredstava iz EPFRR-a te načina izvještavanja.

Pojedinačni ciljevi revizije bili su:

- provjeriti i analizirati propise/dokumente koji definiraju strateški, pravni i institucionalni okvir
- provjeriti funkcioniranje unutarnjih ustrojstvenih jedinica te raspodjelu poslova u tijelima nadležnim za obavljanje aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a i ocijeniti obavljaju li nadležna tijela (subjekti revizije) poslove određene strateškim, pravnim i institucionalnim okvirom
- provjeriti ostvarenje ciljeva definiranih za provedbu ZPP-a u razdoblju 2014. – 2022. (Program ruralnog razvoja) te provedbu ZPP-a u razdoblju 2023. – 2027. (Strateški plan ZPP-a) na temelju ostvarenja pokazatelja uspješnosti
- ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u provedbi mjera i intervencija iz uzorka definiranih programskim/planskim dokumentima (Programom ruralnog razvoja i Strateškim planom ZPP-a)
- ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u korištenju sredstava raspoloživih iz EPFRR-a i praćenju provedbe ZPP-a s naglaskom na ruralni razvoj.

Subjekti revizije bila su tijela nadležna za provedbu mjera i intervencija definiranih programskim/planskim dokumentima, a koje se financiraju iz EPFRR-a:

- Upravljačko tijelo – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (dalje u tekstu: Ministarstvo poljoprivrede), Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju
- Tijelo nadležno za akreditaciju – Ministarstvo poljoprivrede, Samostalna služba za akreditaciju agencije za plaćanja za poljoprivredne fondove Europske unije
- Akreditirana Agencija za plaćanja – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: APPRRR)
- Tijelo za ovjeravanje (Revizijsko tijelo) – Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (dalje u tekstu: ARPA), organizacijske jedinice¹¹ unutar Sektora za reviziju fondova za poljoprivredu, pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu.

¹¹ Do 2024. poslove je obavljala Služba za reviziju EPFRR-a. Danas poslove obavljaju dvije službe: Služba za reviziju EPFRR-a (ne-IAKS), Služba za reviziju IAKS-a (za oba fonda, EPFRR i EFJP). Pojedine aktivnosti koje su zajedničke za oba fonda (EFJP i EPFRR) obavljaju sve (ranije dvije, a danas tri) službe. Sektor za reviziju fondova za poljoprivredu, pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu se prije zvao Sektor za reviziju ribarskog i poljoprivrednih fondova.

REVIZIJSKE METODE

U skladu s prihvaćenim revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI), revizija je planirana i obavljena na način koji osigurava potrebne dokaze i pruža razumnu osnovu za revizijske nalaze i zaključke te ostvarenje ciljeva revizije.

Revizija je provedena prema metodologiji za reviziju učinkovitosti, a u provedbi revizije korištene su sljedeće metode:

- sastanci/intervjui s nadležnim predstavnicima subjekata revizije
- uvid i analiza strateškog i pravnog okvira (EU i nacionalno zakonodavstvo, strateški i planski dokumenti, interni akti, procedure i elektronički upisnici, baze podataka, godišnja izvješća o provedbi/godišnja izvješća o uspješnosti, izvješća za Hrvatski sabor i EK, dokumentacija o provedenim evaluacijama)
- uvid u rad nadležnih tijela u sustavu upravljanja i kontrole (dalje u tekstu: SUK) radi provjere usklađenosti s propisima i učinkovitosti provedbe svih aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a
- uvid i analiza podataka o izvršenju aktivnosti za provedbu mjera i intervencija ruralnog razvoja iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) i Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. (analiza ostvarenja pokazatelja/indikatora uspješnosti)
- uvid u provedbu mjera i intervencija odabranih za uzorak (pregled cjelokupne projektne dokumentacije, donošenje pravilnika o provedbi intervencija, objava i provedba natječaja, postupak dodjele potpora, od podnošenja zahtjeva za potporu od strane korisnika do sklapanja ugovora o financiranju korisnika, isplata sredstava korisnicima, administrativne kontrole i kontrole na licu mjesta te slučajevi nepravilnosti)
- obilazak terena u vezi s provedbom mjera i intervencija obuhvaćenih revizijskim uzorkom (krajnji korisnici poljoprivrednih potpora)
- izrada upitnika za korisnike potpora iz EPFRR-a te analiza dobivenih rezultata
- analiza financijskih podataka o raspoloživim / ugovorenim / ovjerenim / isplaćenim sredstvima iz EPFRR-a kojima se financiraju aktivnosti predviđene Programom ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) i Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027.
- analiza podataka o stanju poljoprivredne proizvodnje u RH (podaci EUROSTAT-a i Državnog zavoda za statistiku).

Zbog specifičnosti predmeta revizije i strateške važnosti sektora poljoprivrede u RH, za potrebe obavljanja revizije učinkovitosti **korištene su usluge neovisnog vanjskog stručnjaka** koji je dio akademske zajednice i koji posjeduje značajno znanje i iskustvo u navedenom području. Neovisni vanjski stručnjak je tijekom rada na reviziji surađivao s revizorskim timom u provedbi određenih analiza i donošenju konkretnih zaključaka, mišljenja i preporuka za poboljšanje, sve u cilju stvaranja dodane vrijednosti predmetnoj reviziji učinkovitosti, a time i sustavu dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a.

PODRUČJA REVIZIJE, PITANJA, KRITERIJI I OCJENA

Učinkovitost dodjele i korištenja potpora financiranih iz EPFRR-a u RH ocijenjena je prema utvrđenim **područjima revizije**: strateški i pravni okvir, institucionalni okvir, provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH, financijski podaci o korištenju EPFRR-a te statistički podaci o poljoprivredi u RH. U nastavku se daju glavno pitanje i potpitanja na koja je bilo potrebno dobiti odgovore kroz provedene revizijske postupke.

Glavno pitanje:

Jesu li dodjela i korištenje potpora financiranih iz EPFRR-a u RH učinkoviti?

Potpitanja:

1. **Jesu li utvrđeni strateški, pravni i institucionalni okvir i, ako jesu, osiguravaju li takvi učinkovitu provedbu ZPP-a i korištenje sredstava iz EPFRR-a u RH?**
 - 1.1. Jesu li doneseni propisi i programski/planski dokumenti koji definiraju ciljeve i pokazatelje uspješnosti u području ruralnog razvoja u razdobljima 2014. – 2020. (uključujući prijelazno razdoblje 2021. i 2022.) te 2023. – 2027.?
 - 1.2. Jesu li doneseni propisi koji utvrđuju institucionalni okvir za provedbu ZPP-a, s naglaskom na ruralni razvoj, u razdobljima 2014. – 2020. (uključujući prijelazno razdoblje 2021. i 2022.) te 2023. – 2027.?
 - 1.3. Jesu li utvrđena i ustrojena sva tijela u skladu s nadležnostima za korištenje sredstava iz EPFRR-a u oba programska razdoblja?
 - 1.4. Izvršavaju li nadležna tijela (subjekti revizije) svoje zadaće i odgovornosti, u skladu s propisanim nadležnostima?
2. **Jesu li programskim/planskim dokumentima jasno utvrđeni pokazatelji uspješnosti za ostvarenje ciljeva, ostvaruju li se rezultati, u skladu s planiranim ciljevima ruralnog razvoja, prati li se njihov napredak u ostvarenju te izvještava li se o istom?**
 - 2.1. Jesu li jasno utvrđene provedbene aktivnosti, rokovi za provedbu istih i pokazatelji za ostvarenje ciljeva?
 - 2.2. Ostvaruju li se opći ciljevi, specifični ciljevi i potrebe definirani u okviru ZPP-a (s naglaskom na ruralni razvoj) na razini EU-a kao i u strateškim programskim/planskim dokumentima RH?
 - 2.3. Ostvaruju li se očekivani rezultati odnosno definirani pokazatelji uspješnosti u skladu s Programom ruralnog razvoja (za razdoblje 2014. – 2020. i prijelazno razdoblje 2021. i 2022.), prati li se napredak i izvještavaju li tijela u SUK-u, o istome, Vladu RH i EK?
 - 2.4. Ostvaruju li se očekivani rezultati odnosno definirani pokazatelji uspješnosti za ruralni razvoj u skladu sa Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027., prati li se napredak i izvještavaju li tijela u SUK-u o istome Vladu RH i EK?
3. **Provode li se mjere i intervencije za korištenje sredstava iz EPFRR-a, u skladu s programskim/planskim dokumentima (testiranje na temelju uzorka)?**
 - 3.1. Jesu li jasno utvrđeni rokovi provedbe, predmet, svrha i cilj natječaja, cilj mjere/intervencije, prihvatljivi korisnici, raspoloživa sredstva, visina potpore i kriteriji odabira te jesu li jasno utvrđeni pokazatelji uspješnosti za ostvarenje ciljeva?
 - 3.2. Provode li se mjere/intervencije planirane u okviru Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., prijelaznog razdoblja i Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., s naglaskom na ruralni razvoj, u skladu s planiranom dinamikom?

- 3.3. Jesu li postupci pri provedbi mjera/intervencija iz uzorka (svi postupci od pripreme i provedbe natječaja, sklapanja i provedbe ugovora te provjera izvršenja ugovora) provedeni u skladu s propisima?
- 3.4. Poduzimaju li se potrebne aktivnosti u vezi s provedbom kontrola na licu mjesta, administrativne provjere te upravlja li se utvrđenim nepravilnostima i rizicima?
- 3.5. Podnose li se nadležnim tijelima redovito i pravovremeno propisana izvješća o provedbi mjera/intervencija za ruralni razvoj?
4. **Koriste li se financijska sredstva iz EPFRR-a u skladu s programskim/planskim dokumentima i vidi li se utjecaj navedenih sredstava na stanje poljoprivredne proizvodnje?**
- 4.1. Koriste li se raspoloživa sredstva iz EPFRR-a za provedbu mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., mjera iz prijelaznog razdoblja 2021. i 2022. te intervencija iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., s naglaskom na ruralni razvoj, u skladu s planiranom dinamikom (kakav je odnos dodijeljenih / ugovorenih / ovjerenih / isplaćenih sredstava)?
- 4.2. Jesu li financijski podaci između nadležnih tijela međusobno usklađeni?
- 4.3. Je li javnosti i korisnicima te relevantnim institucijama RH i EU-a osigurana dostupnost financijskih podataka u vezi s korištenjem sredstava iz EPFRR-a?
- 4.4. Što statistički podaci govore o stanju poljoprivrede u RH i je li vidljiv utjecaj danih potpora?

Za potrebe revizije, u svakom od navedenih područja revizije, utvrđeni su kriteriji za ocjenu učinkovitosti provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH, a koji su povezani s revizijskim pitanjima (glavno pitanje i potpitanja). Kriteriji za ocjenu učinkovitosti dani su u tablici broj 1.

Tablica broj 1

Kriteriji za ocjenu učinkovitosti provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH

Područja revizije		Kriteriji
1	2	
STRATEŠKI I PRAVNI OKVIR	UREDBA (EU) br. 1303/2013, 1305/2013, 1306/2013, 1308/2013, 1310/2013, 2020/2220 i 2020/2094 (programsko razdoblje 2014. – 2020. i prijelazno razdoblje 2021. i 2022.)	<ul style="list-style-type: none"> • utvrđene su zajedničke odredbe o ESI fondovima • jasno su definirane odredbe o potpori ruralnom razvoju iz EPFRR-a za oba programska razdoblja (razdoblje 2014. – 2020., prijelazno razdoblje 2021. i 2022. te razdoblje 2023. – 2027.) • definirano je financiranje, upravljanje i nadzor ZPP-a • utvrđena su pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru ZPP-a koji se financiraju iz EFJP-a i EPFRR-a
	UREDBA (EU) br. 2021/2117, 2021/2116, 2021/2115 i 2022/1033 (programsko razdoblje 2023. – 2027.)	
	Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova u RH u financijskom razdoblju 2014. – 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljen je institucionalni okvir za upravljanje i provedbu ESI fondova za programsko razdoblje 2014. – 2020. • određene su institucije koje obavljaju funkcije KT-a za upravljanje ESI fondovima i Neovisnog revizijskog tijela te njihove odgovornosti

	Uredba o tijelima u Sustavu upravljanja i kontrole korištenja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj	<ul style="list-style-type: none"> • utvrđene su institucije koje imaju ulogu tijela u SUK-u korištenja EPFRR-a za programsko razdoblje 2014. – 2020. te su razrađene njihove funkcije, zadaće i odgovornosti
	Pravilnik o provedbi mjera programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • utvrđena je procedura provedbe mjera iz Programa ruralnog razvoja i postupci dodjele potpora koje provode APPRRR i druga tijela • utvrđen je način dodjele potpora u obliku bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata te ovlasti UT-a
	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • izrađen je nacionalni program na temelju ciljeva postavljenih u okviru ZPP-a i potreba utvrđenih na razini RH, kao preduvjet za korištenje sredstava iz EPFRR-a u razdoblju 2014. – 2020. (uključujući prijelazno razdoblje) • programom su definirani ciljevi, raspoloživa sredstva i mjere za potporu ruralnom razvoju
	Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj	<ul style="list-style-type: none"> • uspostavljen je institucionalni okvir za korištenje fondova EU-a u okviru podijeljenog upravljanja, počevši od programskog razdoblja 2021. – 2027., kao i provedba aktivnosti jačanja kapaciteta institucionalnog okvira za korištenje fondova EU-a te korisnika, partnera i suradnika na projektima financiranim iz fondova EU-a
	Uredba o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike u Republici Hrvatskoj	<ul style="list-style-type: none"> • određena su tijela čija je uloga upravljanje i kontrola provedbe Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. u RH, definirane su njihove funkcije i odgovornosti te međusobni odnosi
	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.	<ul style="list-style-type: none"> • izrađen je programski strateški dokument i temelj za korištenje sredstava europskih poljoprivrednih fondova (EFJP-a i EPFRR-a) u programskom razdoblju 2023. – 2027. • definirani su ciljevi koji su usklađeni s ciljevima ZPP-a, glavni instrumenti financiranja, potrebe i intervencije (uključujući ruralni razvoj)
	Strategija poljoprivrede do 2030.	<ul style="list-style-type: none"> • donesena je nacionalna strategija za sektor poljoprivrede • definirano je korištenje javnih sredstava za poljoprivredne potpore • definirane su relevantne veze između ključnih potreba poljoprivredno-prehrambenog sektora i strateških ciljeva te općih ciljeva ZPP-a
INSTITUCIONALNI OKVIR	Koordinacijsko tijelo – Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	<ul style="list-style-type: none"> • definirana je nadležnost unutarnje ustrojstvene jedinice za obavljanje funkcija KT-a
	Upravljačko tijelo – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	<ul style="list-style-type: none"> • definirana je nadležnost unutarnje ustrojstvene jedinice za obavljanje funkcija UT-a • UT obavlja sve funkcije u skladu sa zakonima i uredbama koji uređuju institucionalni okvir za oba programska razdoblja • osnovan je Odbor za praćenje, a UT sudjeluje u njegovom radu
	Akreditirana agencija za plaćanja – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju	<ul style="list-style-type: none"> • Akreditirana agencija za plaćanja obavlja funkcije u skladu sa zakonima i uredbama koji uređuju institucionalni okvir za oba programska razdoblja

	<p>Tijelo nadležno za akreditaciju agencije za plaćanja – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • definirana je nadležnost unutarnje ustrojstvene jedinice za obavljanje funkcija • Tijelo za akreditaciju agencije za plaćanja obavlja funkcije u skladu sa zakonima i uredbama koji uređuju institucionalni okvir za oba programska razdoblja i Pravilnikom o akreditaciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
	<p>Tijelo za ovjeravanje – Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije</p>	<ul style="list-style-type: none"> • obavlja funkcije u skladu sa zakonima i uredbama koji uređuju institucionalni okvir za oba programska razdoblja
<p>PROVEDBA AKTIVNOSTI U VEZI S DODJELOM I KORIŠTENJEM POTPORA FINANCIRANIH IZ EPFRR-a U RH</p>	<p>Izvršenje aktivnosti kojima se podupire ruralni razvoj u skladu s programskim/planskim dokumentima</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mjere i intervencije definirane programskim/planskim dokumentima se provode te se ostvaruju opći ciljevi, specifični ciljevi i potrebe definirani u okviru ZPP-a (na razini EU-a) kojima se podupire ruralni razvoj za oba programska razdoblja • prati se provedba aktivnosti i ostvaruju se očekivani rezultati i pokazatelji uspješnosti u skladu s Programom ruralnog razvoja (za razdoblje 2014. – 2020. i prijelazno razdoblje 2021. – 2022.) • prati se provedba aktivnosti i ostvaruju se očekivani rezultati provedbe intervencija za ruralni razvoj predviđenih Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027. • ciljevi iz Strategije poljoprivrede do 2030. povezani su s ciljevima iz programsko/planskih dokumenata te se prati njihovo ostvarenje
	<p>Provedba mjera i intervencija za korištenje sredstava iz EPFRR-a, odabranih kao revizijski uzorak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mjere/intervencije iz uzorka provode se u skladu s programskim/planskim dokumentima • postupci pri provedbi mjera/intervencija iz uzorka (provedba natječaja za dodjelu potpora) provode se u skladu s propisima • poduzimaju se potrebne aktivnosti u vezi s provedbom kontrola na licu mjesta, administrativne provjere te se upravlja utvrđenim nepravilnostima i rizicima • ostvaruju se pokazatelji rezultata/uspješnosti
	<p>Praćenje provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a i izvještavanje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • osnovana su tijela (odbori) nadležna za praćenje i izvještavanje o provedbi aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a • tijela (odbori) nadležna za praćenje i izvještavanje obavljaju svoje obveze i zadatke u skladu s vlastitim poslovnica • redovito i pravovremeno se nadležnim tijelima podnose propisana izvješća o napretku provedbe mjera/intervencija za ruralni razvoj te o financijskim pokazateljima
<p>FINANCIJSKI PODACI O KORIŠTENJU EPFRR-a i STATISTIČKI PODACI O STANJU POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE</p>	<p>Dinamika korištenja sredstava iz EPFRR-a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sredstva iz EPFRR-a za provedbu mjera koriste se u skladu s planiranom dinamikom (odnos dodijeljenih / ugovorenih / ovjerenih / isplaćenih sredstava) • financijski podaci između nadležnih tijela su međusobno usklađeni • financijski podaci subjekata revizije su transparentni
	<p>Statistički podaci o poljoprivredi u RH</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poljoprivredna proizvodnja u RH raste • vidljiv je utjecaj potpora na stanje poljoprivredne proizvodnje u RH

Provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH **ocjenjuje se kao učinkovita** ako su uspostavljeni odgovarajući strateški, pravni i institucionalni okviri koji osiguravaju da nadležna tijela (subjekti revizije) u cijelosti obavljaju sve funkcije utvrđene propisima i postupaju u skladu sa zadanim ulogama i odgovornostima, ako se aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH u cijelosti provode u skladu s ciljevima utvrđenim programskim/planskim dokumentima, ako se mjere/intervencije iz uzorka uspješno provode (u skladu s planiranom dinamikom) te se u potpunosti ostvaruju ciljevi i potrebe definirani programskim/planskim dokumentima na temelju definiranih pokazatelja rezultata, ako se kontinuirano prati provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a i transparentno izvještava o rezultatima provedbe te ako se iskorištavaju financijska sredstva, u skladu s planiranom dinamikom povlačenja sredstava te statistički podaci o poljoprivredi u RH pokazuju pozitivan utjecaj danih potpora.

Provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH **ocjenjuje se kao učinkovita, pri čemu su potrebna određena poboljšanja**, ako su utvrđene manje slabosti i propusti kod uspostave i primjene strateškog, pravnog i institucionalnog okvira koje bitno ne utječu na ostvarenje utvrđenih ciljeva u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a, ako su utvrđeni manji nedostaci u provođenju aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a, odnosno ako se pojedine aktivnosti ne izvršavaju pravodobno (uključujući aktivnosti u vezi s provedbom mjera/intervencija iz uzorka), odnosno definirani ciljevi i potrebe (pokazatelji rezultata) ostvareni su u većoj mjeri, ako su utvrđena manja odstupanja u praćenju provedbe i/ili izvještavanju o rezultatima te iskorištavanju financijskih sredstava u odnosu na planiranu dinamiku povlačenja sredstava te statistički podaci o poljoprivredi u RH pokazuju pozitivan utjecaj danih potpora.

Provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH **ocjenjuje se kao djelomično učinkovita**, ako su utvrđene nepravilnosti i propusti kod uspostave i/ili primjene strateškog, pravnog i institucionalnog okvira koji u većoj mjeri utječu na uspješno ostvarenje utvrđenih ciljeva, odnosno ako su utvrđena preklapanja funkcija nadležnih tijela i/ili subjekti revizije ne postupaju u cijelosti u skladu s definiranim funkcijama/zadaćama, ako se kasni s provedbom aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a, odnosno ciljevi postavljeni provedbenim/planskim dokumentima (pokazatelji rezultata) su djelomično ostvareni, ako se znatno kasni u izvršavanju pojedinih aktivnosti u vezi s provedbom mjera/intervencija iz uzorka, odnosno podaci pokazuju odstupanja u ostvarenju pojedinih definiranih ciljeva ili neostvarenje pojedinih ciljeva i potreba, ako su utvrđeni značajniji nedostaci u praćenju provedbe u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a i izvještavanju o provedbi te statistički podaci o stanju poljoprivrede u RH ne pokazuju doprinos danih potpora sektoru poljoprivrede pa su potrebna znatna poboljšanja sustavu dodjele u iskorištavanju financijskih sredstava kako bi se ostvario maksimalni učinak danih potpora.

Provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH **ocjenjuje se kao neučinkovita** ako nije uspostavljen strateški, pravni i/ili institucionalni okvir ili su utvrđeni značajni nedostaci u uspostavi i primjeni istih, odnosno ako nadležna tijela (subjekti revizije) ne ispunjavaju predviđene funkcije, odnosno ne postupaju prema definiranim ulogama i odgovornostima, ako se kroz mjere i intervencije ne provode aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a, ako se ciljevi (kao i pokazatelji rezultata) postavljeni planskim/provedbenim dokumentima ne ostvaruju, ako se ne prati provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a te se ne izvještava o provedbi, odnosno ako financijski podaci ukazuju na nisku iskoristivost financijskih sredstava i/ili statistički podaci pokazuju slab učinak danih potpora te se dovodi u pitanje provedba planiranih aktivnosti.

RURALNI RAZVOJ U REPUBLICI HRVATSKOJ

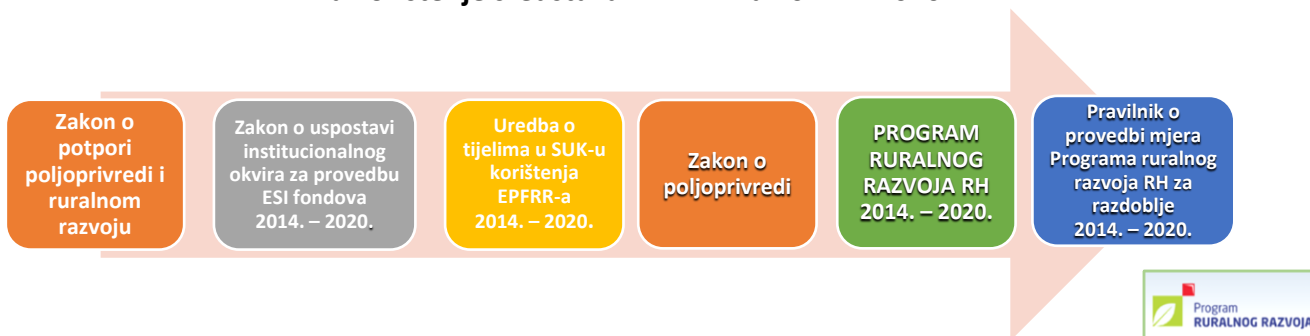
U razdoblju od 2007. do stupanja u članstvo EU-a (2013.), RH je bila korisnica Instrumenta pretpristupne pomoći IPA¹², koji je u programskom razdoblju 2007. – 2013. zamijenio dotadašnje programe prve generacije EU fondova.¹³ Program IPA sastojao se od pet komponenti od kojih se IPA V (IPARD) odnosila na ruralni razvoj.¹⁴ **Stjecanjem punopravnog članstva u EU-u, RH je za provedbu mjera ruralnog razvoja, kao drugog stupa ZPP-a, dobila na raspolaganje sredstva iz EPFRR-a.** Kako bi se omogućila uspostava sustava upravljanja i kontrole korištenja sredstava iz EPFRR-a, RH je, na temelju regulative EU-a, definirala strateški i pravni okvir koji je detaljnije opisan u nastavku.

Strateški i pravni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2014. – 2020. (2022.)

Na temelju Sporazuma o partnerstvu između RH i EK-a,¹⁵ krovnog dokumenta za korištenje ESI fondova¹⁶ u RH, definiran je strateški i pravni okvir za korištenje EPFRR-a. Strateški i pravni okvir za korištenje sredstava iz EPFRR-a za razdoblje 2014. – 2020. u RH čine: Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (Narodne novine 80/13, 41/14 i 107/14), na snazi do ožujka 2015., Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014. – 2020. (Narodne novine 92/14) (dalje u tekstu: Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020.), Uredba o tijelima u Sustavu upravljanja i kontrole korištenja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (Narodne novine 129/14) (dalje u tekstu: Uredba o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020.), Pravilnik o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 91/19, 37/20, 31/21, 134/21, 10/23, 56/23 i 40/25), Zakon o poljoprivredi (Narodne novine 30/15); na snazi do početka 2019. kada je donesen novi Zakon o poljoprivredi (Narodne novine 118/18, 42/20, 127/20, 52/21, 152/22 i 152/24) te Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020. (dalje u tekstu: Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020.). Kronologija donošenja strateškog i pravnog okvira dana je u grafičkom prikazu broj 5.

Grafički prikaz broj 5

Kronološki slijed donošenja strateškog i pravnog okvira za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2014. – 2020.

Izvor: revizorski tim

¹² engl. *Instrument for Pre-Accession Assistance*, IPA

¹³ CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD

¹⁴ IPARD program je dobio pozitivno mišljenje 19. prosinca 2007. na Odboru za ruralni razvoj u Bruxellesu te je 25. veljače 2008. EK usvojio IPARD program za RH.

¹⁵ U skladu s Uredbom (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. svaka država članica EU-a obvezna je podnijeti Sporazum o partnerstvu kojim se utvrđuje nacionalna strategija za korištenje ESI fondova. Svrha Sporazuma o partnerstvu je opisati sveobuhvatnu i koherentnu strategiju za RH, koja ispunjava zajedničke europske ciljeve za rast i radna mjesta, preneseno u specifični nacionalni kontekst.

¹⁶ europskih strukturnih i investicijskih fondova

Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju iz 2013. bio je na snazi do ožujka 2015., a uređivao je program izravne potpore, plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima, mjere ruralnog razvoja u okviru ZPP-a, pravila državne potpore te upravni i inspekcijski nadzor. **Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020.**, iz 2014., definiran je institucionalni okvir za upravljanje i provedbu ESI fondova u RH u programskom razdoblju 2014. – 2020., određene su institucije koje obavljaju funkcije Koordinacijskog tijela za upravljanje ESI fondovima i Neovisnog revizijskog tijela te njihove odgovornosti. **Uredbom o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020.** utvrđene su institucije koje imaju ulogu tijela u sustavu upravljanja i kontrole korištenja EPFRR-a te su razrađene njihove funkcije, zadaće i odgovornosti. **Pravilnikom o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020.**¹⁷, iz 2019., utvrđena je provedba mjera iz Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020., postupci dodjele potpora koje provode APPRRR te druga tijela kojima je Ministarstvo poljoprivrede, kao Upravljačko tijelo, povjerilo provedbu financijskih instrumenata. Nadalje, navedenim Pravilnikom utvrđen je i način dodjele potpora u obliku bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata te ovlasti Upravljačkog tijela kao i postupanje Ministarstva poljoprivrede po prigovorima. **Zakonom o poljoprivredi** određeni su, između ostalog, ciljevi i mjere poljoprivredne politike, pravila u vezi sa zajedničkom organizacijom tržišta poljoprivrednih proizvoda, mjere informiranja i promocije, prikupljanje podataka i izvješćivanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda, sustavi kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, savjetovanje poljoprivrednika, obrazovanje te razvojno-stručni poslovi, baze podataka, administrativne kontrole i kontrole na terenu te upravni i inspekcijski nadzor. S obzirom na dužnost svake države članice da izradi nacionalni strateški dokument za provedbu ZPP-a, **RH je za razdoblje 2014. – 2020. izradila Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020.**, koji je detaljnije opisan u nastavku.

– Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020. (2022.)

Na temelju ciljeva postavljenih u okviru ZPP-a i potreba utvrđenih na razini RH, kao preduvjet za korištenje sredstava iz EPFRR-a izrađen je Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. **EK je Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. odobrio 26. svibnja 2015.** te je isti (do vremena obavljanja revizije) **izmijenjen 13 puta, a zadnja izmjena donesena je 13. studenoga 2025.**¹⁸

Cilj Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. bio je poticanje konkurentnosti poljoprivrede, osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama te postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta. U navedenom Programu **definirano je 26 potreba** kako slijedi:

- Potreba 01. Povećanje stupnja stručne kompetencije, svijesti i prijenosa znanja
- Potreba 02. Unapređenje savjetodavnih usluga u poljoprivredi i šumarstvu
- Potreba 03. Poticanje suradnje između istraživačkog sustava i ruralnog gospodarstva radi razvoja, provedbe i širenja inovacija
- Potreba 04. Pобољшanje upravljanja šumama u privatnom vlasništvu
- Potreba 05. Generacijska obnova u poljoprivrednom sektoru
- Potreba 06. Jačanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava sa strukturnim problemima i promjena strukture poljoprivredne proizvodnje
- Potreba 07. Povećanje konkurentnosti prerade i marketinga sektora poljoprivrednih proizvoda
- Potreba 08. Konsolidacija poljoprivrednog i šumskog zemljišta

¹⁷ Doneseni Pravilnik zamijenio je, kao objedinjeni propis, niz prethodno važećih pravilnika, koji su zasebno propisivali provedbu pojedinih mjera ili podmjera.

¹⁸ Zbog primjene n+3 pravila mjere iz prijelaznog razdoblja provode se do konca 2025.

- Potreba 09. Izgradnja pristupnih cesta u poljoprivredi i šumarstvu
- Potreba 10. Povećanje učinkovitog korištenja vode u poljoprivredi i prilagodba klimatskim promjenama
- Potreba 11. Bolje upravljanje rizicima u poljoprivredi
- Potreba 12. Organiziranje proizvođača i njihovo jače tržišno pozicioniranje
- Potreba 13. Razvoj sustava kvalitete i veća uključenost proizvođača u sheme kvalitete
- Potreba 14. Sprječavanje erozije tla i povećanje plodnosti tla i organske tvari u tlu
- Potreba 15. Održavanje kvalitete vode, tla i zraka
- Potreba 16. Očuvanje krajobraza i bioraznolikosti
- Potreba 17. Održavanje kontinuiteta poljoprivredne proizvodnje u područjima s prirodnim i specifičnim ograničenjima za poljoprivredu
- Potreba 18. Pošumljavanje šumskih područja konverzijom i oplemenjivanjem biljaka
- Potreba 19. Modernizacija tehnologija, strojeva i opreme za obavljanje šumarskih radova i preradu drva
- Potreba 20. Povećanje razine proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora
- Potreba 21. Obnova poljoprivrednog potencijala iskopanog zemljišta
- Potreba 22. Daljnji razvoj i jačanje lokalnih razvojnih inicijativa
- Potreba 23. Diverzifikacija aktivnosti i stvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima
- Potreba 24. Razvoj lokalnih komunalnih usluga, turističke i cestovne infrastrukture
- Potreba 25. Razvoj osnovnih usluga za ruralno stanovništvo
- Potreba 26. Poticanje poljoprivrednih gospodarstava na primjenu viših standarda uzgoja životinja i dobrobiti životinja.

Prema regulatornom okviru te **prioritetima, žarišnim područjima i pokazateljima ZPP-a**, na temelju identificiranih **potreba** određene su **mjere, planirani rashodi i ciljne vrijednosti pokazatelja**.

Dodijeljene potpore iz mjera Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. **sufinancirane su većim dijelom sredstvima EU-a iz EPFRR-a**, dok je **ostatak sufinanciran sredstvima Državnog proračuna RH. Osnovna alokacija za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. iznosila je 2.383.294.499,84 eura (verzija 1 iz 2015.) od čega se 2.026.222.500,00 eura financiralo iz EPFRR-a, a 357.071.999,84 eura iz Državnog proračuna RH.** Alokacija se nije značajno mijenjala kroz prvih osam izmjena Programa te je, koncem 2020., u verziji 9 Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. iznosila 2.382.819.146,20 eura. U prijelaznom razdoblju raspoloživa sredstva povećala su se za 902.349.969,04 eura (sredstva prijelaznog razdoblja 2021. i 2022. i sredstva iz Instrumenta EU-a za oporavak tzv. EURI sredstva) pa su ukupno raspoloživa sredstva, koncem 2021., iznosila 3.285.169.115,24 eura. U studenome 2025. odobrena je posljednja (14.) verzija **Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. prema kojoj je definirana ukupno 21 mjera za čiju su provedbu raspoloživa sredstva iznosila 3.305.382.079,20 eura (2.825.458.408,97 eura odnosi se na EU dio, 201.671.714,00 eura na sredstva iz Instrumenta EU-a za oporavak tzv. EURI sredstva, dok se 278.251.956,23 eura odnosi na sredstva iz Državnog proračuna).** Od navedene 21 mjere, **cilj 18 mjera bilo je povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, unaprjeđenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima te zaštita okoliša, klime i bioraznolikosti.** Preostale **tri izvanredne mjere**, kojima se željelo pomoći poljoprivrednicima s poteškoćama u poslovanju izazvanih pandemijom COVID-19, ratom u Ukrajini i katastrofalnim događajima, **uvedene su u Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. na temelju već navedenih prijelaznih pravila za 2021./2022.** Podaci o mjerama koje se financiraju iz EPFRR-a prema posljednjoj verziji Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) dani su u tablici broj 2.

Tablica broj 2

Mjere koje se financiraju iz EPFRR-a prema Programu ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.)

u eurima

Mjera	Naziv Mjere	Raspoloživo iz EPFRR-a (EU + nacionalni dio)	Raspoloživo iz EURI-a	Ukupno raspoloživo/alocirano (EU + nacionalni dio)
M01	Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	6.256.154,30		6.256.154,30
M02	Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	14.547.354,31		14.547.354,31
M03	Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	749.834,80		749.834,80
M04	Ulaganja u fizičku imovinu	839.658.941,55	76.512.038,11	916.170.979,66
M05	Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	87.823.885,69		87.823.885,69
M06	Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	223.702.785,25	34.407.700,00	258.110.485,25
M07	Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	390.508.575,63		390.508.575,63
M08	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma	93.990.531,50	2.036.463,88	96.026.995,38
M09	Uspostavljanje skupina proizvođača i organizacija	1.700.000,00		1.700.000,00
M10	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	163.492.610,98	13.470.167,87	176.962.778,85
M11	Ekološki uzgoj	227.032.948,22	28.062.400,59	255.095.348,81
M13	Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	420.541.916,20		420.541.916,20
M14	Dobrobit životinja	48.241.648,10	40.546.074,99	88.787.723,09
M16	Suradnja	1.773.105,65		1.773.105,65
M17	Upravljanje rizicima	116.360.490,21		116.360.490,21
M18	Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	135.102.196,94		135.102.196,94
M19	Potpora za lokalni razvoj sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)	100.738.735,82		100.738.735,82
M20	Tehnička pomoć država članica	121.849.978,51	6.636.868,56	128.486.847,07
M21	Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni krizom uzrokovanom bolešću COVID-19	26.350.465,54		26.350.465,54
M22	Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni učincima invazije Rusije na Ukrajinu	31.853.474,01		31.853.474,01
M23	Dodatna pomoć državama članicama pogođenima elementarnim nepogodama (članak 6(a) Uredbe (EU) 2020/2220	44.797.863,44		44.797.863,44
	UKUPNO	3.097.073.496,65	201.671.714,00	3.298.745.210,65

Izvor: APPRRR i Ministarstvo poljoprivrede, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 2 vidljivo je da su **ukupna raspoloživa sredstva (alokacija) za 21 definiranu mjeru unutar Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) nakon posljednje izmjene Programa iznosila 3.298.745.210,65 eura (sredstva iz EPFRR-a + EURI sredstva + nacionalni dio)**. Raspoloživa sredstva za financiranje navedenih mjera mogla su se koristiti do konca 2023./2025. (u skladu s n+3 pravilom).

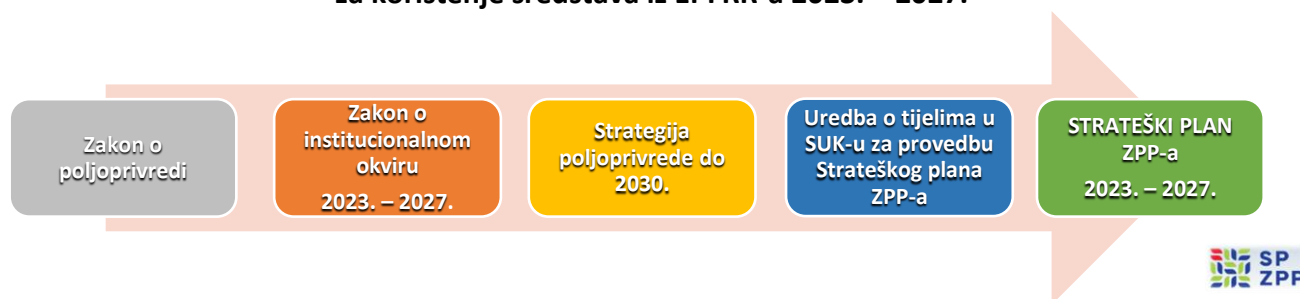
S obzirom na to da je EK tijekom 2018. predstavio zakonodavne prijedloge za novi ZPP 2023. – 2027., RH je također bila u obvezi pripremiti strateški i pravni okvir za provedbu ZPP-a u novom razdoblju. **Kako bi nastavila koristiti sredstva iz EPFRR-a za daljnju provedbu mjera ruralnog razvoja, RH je donijela novi strateški i pravni okvir za razdoblje 2023. – 2027.**, koji je opisan u nastavku.

Strateški i pravni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2023. – 2027.

Strateški i pravni okvir za korištenje sredstava iz EPFRR-a za razdoblje 2023. – 2027. u RH čine: Zakon o poljoprivredi, Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 116/21 i 31/25) (dalje u tekstu: Zakon o institucionalnom okviru za fondove EU-a), Uredba o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 96/22) (dalje u tekstu: Uredba o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a), Strategija poljoprivrede do 2030. (Narodne novine 26/22) te **Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.** (dalje u tekstu: Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.). Kronologija donošenja strateškog i pravnog okvira dana je u grafičkom prikazu broj 6.

Grafički prikaz broj 6

Kronološki slijed donošenja strateškog i pravnog okvira za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2023. – 2027.

Izvor: revizorski tim

Zakonom o poljoprivredi određeni su, između ostalog, ciljevi i mjere poljoprivredne politike, pravila u vezi sa zajedničkom organizacijom tržišta poljoprivrednih proizvoda, mjere informiranja i promocije, prikupljanje podataka i izvješćivanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda, sustavi kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, savjetovanje poljoprivrednika, obrazovanje te razvojno-stručni poslovi, baze podataka, administrativna kontrola i kontrola na terenu te upravni i inspekcijski nadzor.

Zakonom o institucionalnom okviru za fondove EU-a, koji je Hrvatski sabor donio 2021., uspostavljen je institucionalni okvir za korištenje fondova EU-a u okviru podijeljenog upravljanja, počevši od programskog razdoblja 2021. – 2027., kao i provedba aktivnosti jačanja kapaciteta institucionalnog okvira za korištenje fondova EU-a te korisnika, partnera i suradnika na projektima financiranim iz fondova EU-a. U skladu s odredbom članka 7., stavka 3. navedenog Zakona, u kolovozu 2022., Vlada RH donijela je **Uredbu o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a** čije odredbe razrađuju funkcije i odgovornosti tijela u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. koji se financira sredstvima EPFRR-a i EFJP-a, u skladu s odredbama Uredbe (EU) 2021/2115.

Strategiju poljoprivrede do 2030. donio je Hrvatski sabor u veljači 2022., a njezin osnovni zahtjev je učinkovitije korištenje javnih sredstava kroz bolje usmjeravanje poljoprivrednih potpora i sredstava za ruralni razvoj. U okviru navedenog dokumenta definirane su relevantne veze između 15 ključnih potreba poljoprivredno-prehrambenog sektora i četiri predložena strateška cilja navedene Strategije te devet općih ciljeva ZPP-a.¹⁹ U točki 8. navedene Strategije, definirani su i očekivani učinci provedbe koji su dani u grafičkom prikazu broj 7.

¹⁹ Provedba navedenih ciljeva je predmet nacionalnog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

Očekivani učinci provedbe Strategije poljoprivrede do 2030.

Izvor: Strategija poljoprivrede do 2030.

S obzirom na dužnost svake države članice EU-a da izradi nacionalni strateški dokument za provedbu ZPP-a, **RH je za razdoblje 2023. – 2027. izradila Strateški plan ZPP-a**, koji je detaljnije opisan u nastavku.

– Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.

U skladu s odredbama Uredbe (EU) br. 2021/2115,²⁰ strateškim planovima u okviru ZPP-a 2023. – 2027. podupire se prelazak na pametan, održiv, konkurentan, otporan i diversificiran poljoprivredni sektor, čime bi se trebala osigurati dugoročna sigurnost opskrbe hranom. Strateški planovi trebaju biti osmišljeni u skladu s novim pristupom usmjerenim na rezultate i uspješnost u cilju ostvarenja konkretnih rezultata u odnosu na posebne ciljeve ZPP-a na razini EU-a, ali i doprinos Europskom zelenom planu.²¹ **U okviru ZPP-a prvi put je predviđeno definirati strategiju koja bi obuhvaćala sve glavne instrumente koji se financiraju iz ZPP-a: izravna plaćanja, potporu za ruralni razvoj i intervencije specifične za određene tržišne sektore.**²²

²⁰ UREDBA (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru ZPP-a i koji se financiraju iz EFJP-a i EPFRR-a te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013.

²¹ U Europskom zelenom planu, donesenom u prosincu 2019., nalaze se smjernice za zelenu preobrazbu. Svih se 27 država članica EU-a obvezalo dati svoj doprinos preobrazbi Europe u prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. Radi postizanja tog cilja obvezale su se da će do 2030. smanjiti emisije za barem 55 % u odnosu na razine iz 1990. To su pravne obveze koje su utvrđene u prvom europskom propisu o klimi. Njima se pružaju nove prilike za inovacije, ulaganja i otvaranje radnih mjesta.

²² Potrebe ruralnih područja nastojat će se riješiti i u okviru drugih instrumenata EU-a kao što su Mehanizam za oporavak i otpornost ili fondovi EU-a.

Slijedom navedenog, RH je za provedbu ZPP-a za novo razdoblje pripremila **Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.**, koji predstavlja **programski strateški dokument i temelj za korištenje sredstava europskih poljoprivrednih fondova (EFJP-a i EPFRR-a)** te primjenu alata i instrumenata ZPP-a (izravna plaćanja, sektorske intervencije²³ i intervencije za ruralni razvoj). Iz navedenog proizlazi da su **Strateškim planom sada obuhvaćena oba stupa ZPP-a.**

Do vremena obavljanja revizije donesene su i odobrene od strane EK-a **četiri verzije Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.** Inicijalni **Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.** RH je dostavila **EK-u u listopadu 2022., a EK je isti odobrio također u listopadu 2022.** donošenjem „Provedbene odluke Komisije o odobravanju strateškog plana u okviru ZPP-a Hrvatske za razdoblje 2023. – 2027. za potporu EU-a koja se financira iz EFJP-a i EPFRR-a“. Provedbena odluka sadrži tablicu dodijeljenih sredstava i ukupni doprinos EPFRR-a za svaku vrstu intervencije i za tehničku pomoć. RH je **prve izmjene Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.** podnijela EK-u u studenome 2023., a **EK je izmjene odobrio** novom Provedbenom odlukom donesenom u **prosincu 2023.**²⁴ **Drugu izmjenu** Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. RH je podnijela EK-u u listopadu 2024., a **Provedbena odluka o odobravanju donesena je u studenome 2024.**²⁵ **Treću izmjenu** Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. RH je podnijela EK-u u listopadu 2025., a **Provedbena odluka o odobravanju donesena je u listopadu 2025.**²⁶

Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027. **usklađen je sa Strategijom poljoprivrede do 2030. i Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030.** (Narodne novine 13/21). Njime se želi poduprijeti održivi razvoj gospodarski održivih poljoprivrednih gospodarstava i prerađivačkog sektora te poboljšanje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima. Da bi se ostvarili strateški ciljevi iz Strategije, potrebno je odgovoriti na 15 razvojnih potreba hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Razvojne potrebe utvrđene su na temelju analize glavnih izazova i prilika za hrvatski poljoprivredno-prehrambeni sektor i prioriteta koje su dionici iskazali tijekom javnih konzultacija i radionica. Prema pisanom očitovanju Ministarstva poljoprivrede, u sklopu procesa izrade Strategije poljoprivrede do 2030. uzete su u obzir relevantne veze između razvojnih potreba poljoprivredno-prehrambenog sektora i posebnih ciljeva ZPP-a te se strateški ciljevi Strategije poljoprivrede do 2030. podudaraju s općim i specijalnim ciljevima ZPP-a. Međutim, u okviru Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. prati se isključivo ostvarenje ciljeva Strateškog plana ZPP-a prema obvezama i u skladu s modalitetima zadanim zakonodavnim okvirom ZPP-a te ne postoji izravna poveznica s ostvarivanjem ciljeva navedenih u Strategiji poljoprivrede do 2030.

²³ Članak 18. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi (Narodne novine 152/22): u skladu s dijelom I. glavom I. poglavljem II. Uredbe (EU) br. 1308/2013 i glavom III. poglavljem III. Uredbe (EU) 2021/2115 te Strateškim planom uspostavljaju se i provode sljedeće sektorske intervencije: intervencija u sektoru voća i povrća, intervencija u sektoru vina, intervencija u sektoru pčelarstva, intervencije u drugim sektorima utvrđenim u članku 42. točkom d., e. i f. Uredbe (EU) br. 2021/2115.

²⁴ COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 7.12.2023 approving the amendment of the 2023-2027 CAP Strategic Plan of Croatia for Union support financed by the European Agricultural Guarantee Fund and the European Agricultural Fund for Rural Development

²⁵ COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 26.11.2024 approving the amendment of the 2023-2027 CAP Strategic Plan of Croatia for Union support financed by the European Agricultural Guarantee Fund and the European Agricultural Fund for Rural Development

²⁶ COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 25.10.2025 approving the amendment of the 2023-2027 CAP Strategic Plan of Croatia for Union support financed by the European Agricultural Guarantee Fund and the European Agricultural Fund for Rural Development

Dodijeljene potpore unutar intervencija Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. sufinancirane su najvećim dijelom sredstvima EU-a iz europskih poljoprivrednih fondova (EFJP-a i EPFRR-a), dok je ostatak sufinanciran sredstvima Državnog proračuna RH. Ukupna raspoloživa sredstva prema različitim tipovima intervencija²⁷ za provođenje Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. iznose 3.782.552.865,93 eura, od čega se na sredstva iz europskih poljoprivrednih fondova odnosi 3.384.179.227,75 eura, a 398.373.638,18 eura na sredstva iz Državnog proračuna. Navedena financijska raspodjela prikazana je u tablici broj 3.

Tablica broj 3

**Raspoloživa sredstva za provođenje Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.,
prema različitim tipovima intervencija**

Stup ZPP-a	Glavni instrumenti ZPP-a (tipovi intervencija)	Proračun EU-a u eurima	Nacionalno sufinanciranje u eurima	Ukupno u eurima
I. stup	Izravna plaćanja	1.873.851.185,00	0,00	1.873.851.185,00
	Sektorske intervencije	52.249.037,96	10.353.886,96	62.602.924,92
II. stup	Ruralni razvoj	1.458.079.004,79	388.019.751,22	1.846.098.756,01
Ukupno		3.384.179.227,75	398.373.638,18	3.782.552.865,93

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 3 vidljivo je da je **za financiranje intervencija ruralnog razvoja (II. stup ZPP-a) raspoloživo ukupno 1.846.098.756,01 eura**. Od ukupno raspoloživih sredstava za financiranje intervencija ruralnog razvoja, **1.458.079.004,79 eura odnosi se na sredstva iz EPFRR-a, a 388.019.751,22 eura na sredstva iz Državnog proračuna RH.**

Navedenim **Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027. definirano je devet specifičnih ciljeva i međusektorski (horizontalni) cilj, koji su usklađeni sa specifičnim ciljevima ZPP-a na razini EU-a te su povezani s tri opća cilja** (jačanje socioekonomske strukture ruralnih područja, poticanje pametnog, konkurentnog, otpornog i diversificiranog sektora poljoprivrede kojim se osigurava dugoročna sigurnost opskrbe hranom, podupiranje i jačanje zaštite okoliša, uključujući bioraznolikost i djelovanja u području klime te doprinos postizanju ciljeva Unije u području okoliša i klime, uključujući njezine obveze u okviru Pariškog sporazuma). U grafičkom prikazu broj 8 daje se **poveznica između glavnih instrumenata ZPP-a (izravna plaćanja, sektorske intervencije i ruralni razvoj), općih i specifičnih ciljeva.**

²⁷ Tipovi intervencija u strateškom planu ZPP-a: izravna plaćanja, sektorske intervencije i intervencije za ruralni razvoj. Prema Pravilniku o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2023. (Narodne novine 25/23, 51/23, 56/23, 65/23 – ispravak, 126/23 i 150/23), **intervencija je** instrument potpore sa skupom uvjeta prihvatljivosti kako je definirano Uredbom (EU) 2021/2115 članak 3. točka 3., a **potpora je** jedinični iznos izražen u eurima koji se isplaćuje korisniku uz prethodno ispunjenje svih uvjeta prihvatljivosti intervencije/podintervencije/operacije ili mjere/podmjere/operacije.

Povezanost glavnih instrumenata ZPP-a (izravna plaćanja, sektorske intervencije i ruralni razvoj) s općim i specifičnim ciljevima

Izvor: podaci preuzeti s mrežne stranice <https://ruralnirazvoj.hr/>

Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027. predviđeni su instrumenti potpore, kao nastavak korištenja Programa ruralnog razvoja, kojima se osigurava dugoročna sigurnost opskrbe hranom, a ujedno pridonose djelovanju u području klime, zaštiti prirodnih resursa i očuvanju/povećanju bioraznolikosti te jačanju socioekonomske strukture ruralnih područja. Nadalje, Strateškim planom ZPP-a predviđene su intervencije za financiranje izravnih plaćanja, potpora ruralnom razvoju i intervencija specifičnih za određene tržišne sektore. Također, Strateškim planom nastoji se poboljšati održivi razvoj poljoprivrede, hrane i ruralnih područja u okviru devet specifičnih ciljeva, koji su usklađeni s ciljevima ZPP-a koji su vidljivi u grafičkom prikazu broj 8. Navedeni specifični ciljevi dopunjuju se i međusobno su povezani s međusektorskim ciljem modernizacije poljoprivrede i ruralnih područja poticanjem i razmjenom znanja, upravljanjem rizicima s ciljem smanjenja utjecaja negativnih učinaka klimatskih promjena na poljoprivrednu proizvodnju, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te promicanjem njihove upotrebe među poljoprivrednicima putem poboljšanog pristupa istraživanjima, inovacijama, razmjeni znanja i osposobljavanju.

Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027., definirane su 24 potrebe koje su usko povezane sa specifičnim ciljevima, a koji se provode kroz ukupno 78 intervencija, uz tehničku pomoć.

Na ruralni razvoj odnose se 34 intervencije, što uključuje 26 intervencija i osam IAKS mjera²⁸ definiranih u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. (agrokolišnih intervencija). Podaci o intervencijama koje se planiraju financirati iz EPFRR-a prema Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. prikazani su u tablici broj 4.

²⁸ IAKS mjere provode poljoprivrednici, a njima se nastoji umanjiti ili zaustaviti negativni utjecaj poljoprivrede na prirodne resurse i bioraznolikost. Obvezno petogodišnje razdoblje provedbe imaju mjere 70.01., 70.02., 70.03., 70.04., 70.05., 70.07. i 70.08., dok jednogodišnje obvezno razdoblje provedbe imaju intervencije 70.06. i 71.01.

Tablica broj 4

Intervencije koje se financiraju iz EPFRR-a prema Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027.

u eurima

OZNAKA INTERV.	NAZIV INTERVENCIJE	EPFRR ALOKACIJA	ALOKACIJA (EU dio)
70.01.	AEC Smanjenje korištenja zaštitnih sredstava u višegodišnjim nasadima	41.834.630,00	33.467.704,00
70.02.	AEC Očuvanje bioraznolikosti i okoliša na trajnim travnjacima i oranicama	2.933.321,25	2.346.657,00
70.03.	AEC Očuvanje ugroženih i izvornih pasmina domaćih životinja	38.852.515,00	31.082.012,00
70.04.	AEC Ekološki uzgoj	207.784.815,00	166.227.852,00
70.05.	AEC Potpora za očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih izvora u poljoprivredi	9.262.294,00	7.409.835,34
70.06.	AEC Plaćanja za dobrobit životinja	175.476.470,00	140.381.176,00
70.07.	AEC Očuvanje obilježja krajobraza	5.190.283,75	4.152.227,00
70.08.	AEC Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka i maslinika	2.700.958,75	2.160.767,00
71.01.	ANC Plaćanja za područja s prirodnim i ostalim ograničenjima	213.685.156,25	170.948.125,00
72.01.	AREA NATURA 2000 Potpore za ograničenje u gospodarenju šumama	4.202.362,00	3.361.889,75
73.01.	Ulaganja – Neproizvodna ulaganja u poljoprivredi za prirodu i okoliš	20.400.000,00	16.320.000,00
73.02.	Ulaganja – Obnova poljoprivrednog potencijala	22.500.000,00	18.000.000,00
73.03.	Ulaganja – Korištenje obnovljivih izvora energije	30.000.000,00	24.000.000,00
73.05.	Ulaganja – Rekonstrukcija (konverzija) degradiranih šuma	11.764.706,25	9.411.765,00
73.06.	Ulaganja – Modernizacija šumarskih tehnologija u pridobivanju drva, šumskouzgojnim radovima i proizvodnji ŠRM-a (šumskog reprodukcijuskog materijala)	20.000.000,00	16.000.000,00
73.07.	Ulaganja – Modernizacija tehnologija u predindustrijskoj preradi drva	26.888.032,50	21.510.426,00
73.08.	Ulaganja – Izgradnja šumske infrastrukture	11.764.706,25	9.411.765,00
73.10.	Ulaganja – Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	223.663.407,50	178.930.726,00
73.10.FI	Ulaganja – Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	71.876.885,00	28.701.507,68
73.11.	Ulaganja – Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	155.771.825,00	124.617.460,00
73.11.FI	Ulaganja – Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	12.966.066,00	10.372.853,12
73.12.	Ulaganja – Potpora malim poljoprivrednicima	30.000.000,00	24.000.000,00
73.13.	Ulaganja – Potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima	29.226.590,00	23.381.271,73
73.14.	Ulaganja – Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	10.000.000,00	8.000.000,00
73.14.FI	Ulaganja – Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	875.000,00	700.000,00
74.01.	Ulaganja – Potpora za sustave javnog navodnjavanja	72.352.941,25	57.882.353,00
75.01.	Uspostava mladih poljoprivrednika	76.500.000,00	61.200.000,00
75.02.	Diverzifikacija dohotka poljoprivrednih gospodarstava na nepoljoprivredne aktivnosti	25.000.000,00	20.000.000,00
76.01.	Upravljanje rizicima	95.006.037,00	76.004.829,52
77.01.	Suradnja – Potpora za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete**	800.000,00	640.000,00
77.03.	Suradnja – Potpora za EIP operativne skupine	8.602.412,00	6.881.929,65
77.06.	Suradnja – Potpora LEADER (CLLD) pristupu	102.923.223,75	82.338.579,00
78.01.	AKIS Potpora prenošenju znanja	17.647.058,75	14.117.647,00
78.02.	AKIS Potpora za pružanje savjetodavnih usluga	17.647.058,75	14.117.647,00
125.01.	Tehnička pomoć*	50.000.000,00	50.000.000,00
UKUPNO		1.846.098.756,00	1.458.079.004,78

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

* U skladu s dosadašnjim iskustvom iz Programa ruralnog razvoja, dodijeljena sredstva neće biti dostatna za financiranje potreba pa je Ministarstvo poljoprivrede u indikativnom trogodišnjem planu proračuna osiguralo i dodatna sredstva iz Državnog proračuna.

** Novi natječaji se neće financirati iz EPFRR-a (Strateškog plana ZPP-a) već se intervencija nastavlja provoditi financiranjem iz nacionalnih sredstava.

Iz tablice broj 4 je vidljivo da **raspoloživa sredstva/alokacija za intervencije u vezi s ruralnim razvojem**, definirane Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027., **iznose 1.846.098.756,00 eura**, od čega se **1.458.079.004,78 eura financira iz EPFRR-a**, a **388.019.751,22 eura iz Državnog proračuna RH**.

Revizijom je utvrđeno da je Strategija poljoprivrede RH do 2030. donesena tek 2022., odnosno sedam godina nakon početka provedbe Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. Strategija postavlja ambiciozne ciljeve – povećanje vrijednosti poljoprivredne proizvodnje do 2030. na 30 milijardi kuna, odnosno cca 4 milijarde eura (2019. vrijednost poljoprivredne proizvodnje iznosila je cca 18 milijardi kuna), rast izvoza i jačanje održivosti. Ciljevi su usklađeni s europskim prioritetima zelene i digitalne tranzicije, ali primjenom SMART principa²⁹ uočavaju se određene manjkavosti. Ciljevi poput rasta izvoza visokovrijednih proizvoda jesu specifični i mjerljivi, no nedostaje operacionalizacija po sektorima (npr. stočarstvo, voćarstvo, povrćarstvo). Iako je globalno kvantificiran cilj povećanja produktivnosti sa 60,0 % na 75,0 % EU prosjeka, ne postoje sektorski pokazatelji koji bi omogućili praćenje učinka potpora po granama proizvodnje.

Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. postigao je visoku razinu iskorištenosti sredstava (vidljivo u poglavlju Provedba mjera iz Programa ruralnog razvoja), što pokazuje administrativnu učinkovitost, ali ne nužno i razvojni učinak (vidjeti poglavlje Analiza vrijednosti relevantnih za praćenje razdoblja poljoprivrede u RH – statistički podaci). Fokus na kvantitativne pokazatelje (broj projekata, iznos isplata) nije bio popraćen sustavnim praćenjem rezultata. Novi Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027. uveo je poboljšani okvir praćenja kroz output/indikatore rezultata, ali još uvijek nije jasno definirana povezanost između financijske podrške i postignutih promjena u produktivnosti, strukturi proizvodnje ili ruralnoj zaposlenosti.

Državni ured za reviziju je mišljenja da tri ključna dokumenta za financiranje ruralnog razvoja u RH (Strategija poljoprivrede RH do 2030., Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. i Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.) čine logičan slijed planiranja i provedbe poljoprivredne politike, ali među njima nije u potpunosti ostvarena vertikalna usklađenost ciljeva, mjera i pokazatelja. Strategija postavlja opće razvojne smjernice, dok provedbeni programi/planovi nedovoljno operacionaliziraju ciljeve i ne uspostavljaju jasnu vezu između dodijeljenih potpora i konkretnih rezultata u poljoprivrednoj proizvodnji, dodanoj vrijednosti ili ruralnom razvoju.

Slijedom navedenog, Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede ojačati vertikalnu povezanost između strateških dokumenata, provedbenih programa i mjera/intervencija te uspostaviti jasne sektorske i SMART indikatore za praćenje učinka potpora na proizvodnju, dodanu vrijednost i ruralni razvoj.

²⁹ SMART ciljevi predstavljaju strukturirani pristup postavljanju ciljeva koji omogućuje jasnije planiranje, učinkovitiju realizaciju i preciznije praćenje rezultata. SMART metoda traži konkretne odgovore na pitanja što, koliko, kada i zašto: S – Specific (specifični), M – Measurable (mjerljivi), A – Achievable (ostvarivi), R – Relevant (relevantni), T – Time-bound (vremenski ograničeni).

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a 2014. – 2020. (2022.)

Institucionalni okvir za provedbu EPFRR-a, u razdoblju 2014. – 2020., za sve države članice proizlazi iz Uredbi EU-a³⁰ i provedbenih Uredbi EK-a.³¹ **Sljedom navedenog, RH je donijela Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020. i Uredbu o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020.**

Navedenim propisima određena su mjerodavna tijela i njihove funkcije u SUK-u te je propisano da **institucionalni okvir čine sljedeća tijela:**

- Koordinacijsko tijelo (dalje u tekstu: KT)
- Upravljačko tijelo (dalje u tekstu: UT)
- Tijelo za ovjeravanje
- Akreditirana Agencija za plaćanja
- Tijelo nadležno za akreditaciju Agencije za plaćanja.

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a u razdoblju 2014. – 2022. daje se u grafičkom prikazu broj 9.

Grafički prikaz broj 9

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a u razdoblju 2014. – 2022.

Izvor: Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020. i Uredba o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020.

³⁰ **Uredba (EU) br. 1303/2013** Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, EPFRR-u i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006, **Uredba (EU) br. 1305/2013** Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju iz EPFRR-a i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005, **Uredba (EU) br. 1306/2013** Europskog parlamenta i Vijeća o financiranju, upravljanju i nadzoru ZPP-a i o stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008.

³¹ **Provedbena uredba EK (EU) br. 808/2014** o utvrđivanju pravila primjene Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju iz EPFRR-a, **Provedbena uredba EK (EU) br. 809/2014** o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu integriranog administrativnog i kontrolnog sustava, mjera ruralnog razvoja i višestruke sukladnosti, **Provedbena uredba EK (EU) br. 834/2014** o utvrđivanju pravila za primjenu zajedničkog okvira za nadzor i evaluaciju ZPP-a, **Delegirana uredba EK (EU) br. 907/2014** o dopuni Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu agencija za plaćanja i ostalih tijela, financijskog upravljanja, poravnanja računa, jamstava i upotrebe eura **Provedbena uredba EK (EU) br. 908/2014** o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu agencija za plaćanja i drugih tijela, financijskog upravljanja, poravnanja računa, pravila o kontroli, jamstava i transparentnosti.

Ulogu KT-a obavlja Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (dalje u tekstu: MRRFEU). **Funkcije KT-a** za navedeno razdoblje propisane su člankom 6., stavkom 2. Zakona o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020., a odnose se, između ostalog, na: osiguravanje usklađenosti između fondova EU-a i drugih EU izvora te osiguravanje doprinosa usklađenosti s financiranjima iz međunarodnih financijskih institucija; koordinaciju izrade, izmjene i/ili dopune Sporazuma o partnerstvu i/ili programskih dokumenata u suradnji s UT-ima i partnerima; nadziranje napretka provedbe Sporazuma o partnerstvu i programskih dokumenata te osiguravanje njihovog strateškog praćenja kao i praćenje i sudjelovanje u radu odbora za praćenje, izrađivanje i nadziranje provedbe strategije vrednovanja, koordinacija i nadzor izrade programskih dokumenata te osiguravanje međuresorne suradnje u provedbi vrednovanja provedbe EU fondova. U skladu s Uredbom o unutarnjem ustrojstvu MRRFEU-a, poslove KT-a za razdoblje 2014. – 2020. obavlja **Uprava za strateško planiranje i koordinaciju fondova Europske unije**.

Ulogu UT-a obavlja Ministarstvo poljoprivrede. Prema Zakonu o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020. i Uredbi o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020., **funkciju UT-a za provedbu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. obavlja Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju**. Navedena Uprava odgovorna je za učinkovito, djelotvorno i ispravno upravljanje i provedbu navedenog Programa. Funkcije UT-a, između ostalog, obuhvaćaju uspostavljanje elektroničkog sustava za provedbu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., osnivanje Odbora za praćenje, podnošenje godišnjih izvješća o provedbi Programa EK-u, izrađivanje plana vrednovanja za navedeni Program i osiguravanje provedbe vrednovanja tijekom programskog razdoblja, osiguravanje postojanja mehanizama za provjeru pritužbi na provedbu EPFRR-a, provođenje postupaka ispitivanja i rješavanja prigovora koji se odnose na odabir ili provedbu operacija sufinanciranih EPFRR-om, koordiniranje postupaka izrade i izmjene i/ili dopune kriterija za odabir operacija te podnošenje istih na odobravanje Odboru za praćenje te praćenje i osiguravanje pravilne primjene n+3 pravila. Člankom 23. Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva poljoprivrede (Narodne novine 104/21) propisano je da je **u Ministarstvu poljoprivrede ustrojena Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede**. Navedena Uprava, između ostalog, obavlja poslove planiranja, upravljanja, usklađivanja i prati provedbu savjetodavne djelatnosti u poljoprivredi i ruralnom razvoju putem godišnjeg plana rada Ministarstva, izrađuje analize, strateške planove i programe, provodi tehnološko-tehničko unapređenje poljoprivrednih gospodarstava te pruža stručnu pomoć s ciljem povećanja konkurentnosti u poljoprivrednim i dopunskim djelatnostima na gospodarstvu; daje stručne savjete, instrukcije i demonstracije iz područja poljoprivrede o novim tehnologijama, tehnikama i inovacijama te načinima gospodarenja i prijenosu znanja i vještina potrebnih za razvitak i očuvanje vrijednosti ruralnog prostora i održivog razvoja poljoprivrede; planira, koordinira i obavlja poslove savjetovanja poljoprivrednika, mladih poljoprivrednika i drugih dionika u ruralnom prostoru o mjerama zajedničke poljoprivredne politike, mjerama potpore dohotku poljoprivrednika, tržišnim mjerama zajedničke poljoprivredne politike; daje stručnu podršku kod prijave na mjere potpore dohotku i tržišne mjere zajedničke poljoprivredne politike Europskog fonda za garancije u poljoprivredi, **savjetuje i daje stručnu podršku korištenju potpora iz mjera programa ruralnog razvoja iz EPFRR-a**, ekonomici poslovanja i upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima, tržištu i marketingu poljoprivrednih proizvoda i usluga. Za obavljanje poslova iz djelokruga Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede, **ustrojena su tri sektora**: Sektor za stručno savjetovanje u poljoprivredi, Sektor za savjetovanje i podršku razvoja poslovanja mladih poljoprivrednika te Sektor za organizaciju savjetodavnog rada i informiranje. Također, za obavljanje poslova iz djelokruga Uprave, izvan sjedišta Ministarstva, **ustrojeno je i 20 područnih službi**.

Državni ured za reviziju je, za potrebe provođenja istraživanja zadovoljstva korisnika potpora iz EPFRR-a, od APPRRR-a zatražio podatke o svim korisnicima potpora iz ruralnog razvoja te je izvršio analizu dostavljene baze podataka kako bi odabrao uzorak korisnika kojima je bio dostavljen upitnik za potrebe provođenja navedenog istraživanja. Tijekom analize navedene baze podataka, Državni ured za reviziju je utvrdio da su za određeni broj korisnika potpora pod podacima za kontakt navedene službene e-mail adrese zaposlenika Ministarstva poljoprivrede. Daljnjom provjerom utvrđeno je da su određeni zaposlenici Ministarstva koji su ujedno i nositelji poljoprivrednih gospodarstva koristili službene e-mail adrese pri predaji zahtjeva za dodjelu vlastitom poljoprivrednom gospodarstvu te je određeni broj službenih e-mail adresa zaposlenika Ministarstva poljoprivrede naveden kao kontakt za korisnike potpora čije je prezime istovjetno zaposlenicima Ministarstva. Utvrđeni slučajevi korištenja službenih e-mail adresa u privatne svrhe ukazuju na slabosti u sustavu unutarnjih kontrola, osobito u dijelu upravljanja rizicima sukoba interesa, kontrolnih aktivnosti i interne komunikacije.

Člankom 27. Zakona o državnim službenicima (Narodne novine 155/23 i 85/24) propisano je da je državni službenik obvezan s dužnom pažnjom koristiti se imovinom koja mu je povjerena u svrhu obavljanja njegovih dužnosti i ne smije ju koristiti za postizanje osobnog interesa ili druge nezakonite aktivnosti. Također, člankom 16., stavkom 3. Etičkog kodeksa državnih službenika i namještenika (Narodne novine 8/25) propisano je da se državni službenik ne smije koristiti imovinom povjerenom za obavljanje poslova radnog mjesta na koje je raspoređen, službenim oznakama te autoritetom radnog mjesta u državnoj službi u privatne svrhe.

Također, prema odredbama članaka 11., 12. i 13. Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (Narodne novine 78/15, 102/19 i 105/25) odgovorna osoba institucije treba uspostaviti kontrolno okruženje kojim treba osigurati poštivanje osobnog i profesionalnog integriteta te etičkih načela ponašanja zaposlenika, jasnu misiju, viziju i poslovne ciljeve, odgovarajući stil upravljanja i rukovođenja, unutarnje organizacijsko ustrojstvo, uključujući dodjelu ovlasti i odgovornosti za ostvarivanje poslovnih ciljeva te uspostavu odgovarajuće linije izvještavanja, upravljanje ljudskim resursima i kompetentnost zaposlenika. Nadalje, odgovorna osoba institucije treba uspostaviti integrirano upravljanje rizicima, kontrole koje uključuju pisana pravila, procedure, postupke i druge mjere ili aktivnosti radi smanjenja rizika na prihvatljivu razinu, a u svrhu ostvarenja poslovnih ciljeva. Kontrole se uspostavljaju kao prethodne i naknadne kontrole, a o njihovim oblicima odlučuje odgovorna osoba institucije uvažavajući posebnosti poslovanja institucije i poštivanje načela razdvajanja dužnosti.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede, u suradnji s APPRRR-om, obaviti provjeru baze podataka korisnika potpora iz EPFRR-a te poduzeti aktivnosti da zaposlenici Ministarstva koriste službene e-mail adrese isključivo u službene svrhe radi sprječavanja eventualnog sukoba interesa u postupcima odobravanja zahtjeva za potporu iz Strateškog plana ZPP-a koje provode zaposlenici APPRRR-a. Također, Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede provoditi aktivnosti za otklanjanje slabosti u sustavu unutarnjih kontrola, kako bi se eventualne nepravilnosti pravodobno uočile i poduzele mjere za njihovo otklanjanje.

U skladu sa Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020. i Uredbom o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020., **ulogu akreditirane agencije za plaćanja obavlja APPRRR**. Funkcije APPRRR-a definirane su člankom 7. Uredbe (EU) br. 1306/2013 i člankom 5. Uredbe o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020. Prema njima, APPRRR je, između ostalog, nadležan za provedbu izravnih plaćanja, mjera ruralnog razvoja i tržišne potpore, odnosno objavljivanje natječaja za provedbu mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., zaprimanje zahtjeva poljoprivrednika za potpore, administrativnu kontrolu zahtjeva, kontrole na terenu te odobravanje i isplatu potpora. U suradnji s UT-om, APPRRR podnosi EK-u financijski plan i njegove izmjene i dopune te, u slučaju opoziva odobrenih sredstava, u revidiranom financijskom planu predlaže EK-u raspodjelu umanjenja iznosa potpore. APPRRR priprema i dostavlja EK-u godišnje financijske izvještaje. APPRRR-u su povjereni i poslovi uspostave i vođenje upisnika i registara, a najvažniji su Upisnik poljoprivrednika, Sustav za identifikaciju poljoprivrednih parcela i evidenciju uporabe poljoprivrednoga zemljišta u digitalnom grafičkom obliku (dalje u tekstu: ARKOD sustav) i Registar prava na plaćanja, koji su sastavni integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (dalje u tekstu: IAKS) te Vinogradarski registar, Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji i Upisnik proizvođača u integriranoj proizvodnji. APPRRR je uspostavio i AGRONET, zaštićenu internetsku aplikaciju namijenjenu korisnicima putem koje mogu pregledavati podatke o svom gospodarstvu, elektronički popuniti zahtjeve za potpore i preuzimati određene dokumente. Nadalje, APPRRR provodi aktivnosti prevencije, otkrivanja i ispravljanja nepravilnosti te utvrđuje mjere za suzbijanje prijevара, uzimajući u obzir utvrđene rizike i korektivne mjere.

Ulogu tijela nadležnog za akreditaciju agencije za plaćanja i nadzor ispunjenja akreditacijskih kriterija obavlja Samostalna služba za akreditaciju agencije za plaćanja za poljoprivredne fondove EU-a, unutar Ministarstva poljoprivrede. Navedeno tijelo, u skladu s odredbom Zakona o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020. i Uredbom o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020., odgovorno je za izdavanje, preispitivanje i oduzimanje akreditacije Agenciji za plaćanja, kao i za održavanje redovitih sastanaka s Agencijom za plaćanja te odabir neovisnog revizijskog tijela koje provodi predakreditacijsku reviziju.³²

Ulogu Tijela za ovjeravanje obavlja ARPA, odnosno organizacijske jedinice unutar Sektora za reviziju ribarskog i poljoprivrednih fondova. U skladu s odredbama Uredbe o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020., ARPA je odgovorna za obavljanje funkcije tijela za reviziju koje daje mišljenje, o cjelovitosti, točnosti i istinitosti godišnjih financijskih izvještaja akreditirane Agencije za plaćanja kao i pravilnom funkcioniranju sustava unutarnje kontrole akreditirane Agencije za plaćanja te o zakonitosti i pravilnosti rashoda za koje je od EK-a zatražen povrat troškova.³³

Tijekom prijelaznog razdoblja (2021. i 2022.) mjere ruralnog razvoja, financirane iz sredstava EPFRR-a, nastavile su se provoditi prema zakonodavstvu za programsko razdoblje 2014. – 2020. te su institucionalni okvir u navedene dvije godine činila ista, gore navedena, tijela iz SUK-a.

³² U skladu s člankom 1. Provedbene uredbe EK (EU) br. 908/2014, člankom 6. Uredbe o tijelima SUK-u korištenja EPFRR-a i odredbama Pravilnika o akreditaciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (Narodne novine 41/21 i 133/22).

³³ U skladu s člankom 9. Uredbe (EU) 1306/2013 i člankom 4. Uredbe o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole korištenja EPFRR-a.

Institucionalni okvir za korištenje sredstava iz EPFRR-a u RH u razdoblju 2023. – 2027.

Institucionalni okvir za provedbu EPFRR-a u RH u razdoblju 2023. – 2027., u odnosu na nadležnost institucija i funkcije koje one obavljaju, slijedi već uspostavljeni sustav iz razdoblja 2014. – 2020., međutim proizlazi iz **novog pravnog okvira za korištenje EU fondova u RH u financijskom razdoblju 2021. – 2027.**, a koji je uspostavljen **Zakonom o institucionalnom okviru za fondove EU-a**. Navedeni Zakon određuje cjelokupni okvir za korištenje fondova EU-a u okviru podijeljenog upravljanja za provedbu Kohezijske politike EU-a,³⁴ Zajedničke ribarstvene i pomorske politike EU-a,³⁵ sigurnosne politike EU-a³⁶ te ZPP, što obuhvaća EPFRR i EFJP. U skladu s odredbama Zakona, institucionalni okvir se odnosi na **KT te programska tijela u različitim sustavima upravljanja i kontrole** fondova EU-a, a sredstva fondova EU-a se koriste na temelju utvrđenih programa odnosno programskih dokumenata. Odredba članka 3., stavka 5. navedenog Zakona propisuje da se sredstva fondova EU-a za provedbu ciljeva ZPP-a, koriste na temelju Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

Na temelju navedenog Zakona, Vlada RH je **Uredbom o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a** odredila mjerodavna tijela i njihove funkcije u SUK-u. Slijedom navedenog, **institucionalni okvir čine sljedeća tijela:**

- KT
- UT
- Tijelo za ovjeravanje
- Akreditirana Agencija za plaćanja
- Nadležno tijelo – nadležno za akreditaciju Agencije za plaćanja.

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a daje se u grafičkom prikazu broj 10.

Grafički prikaz broj 10

Institucionalni okvir RH za korištenje sredstava iz EPFRR-a u razdoblju 2023. – 2027.

Izvor: Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova EU u RH i Uredba o tijelima u SUK-u za provedbu SP ZPP-a 2023. – 2027.

³⁴ Financira se iz sljedećih fondova: Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, Fond za pravednu tranziciju i Europski socijalni fond plus.

³⁵ Financira se iz sljedećih fondova: Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu.

³⁶ Financira se iz sljedećih fondova: Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za integrirano upravljanje granicama, Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike i Fond za unutarnju sigurnost.

MRRFEU obavlja ulogu KT-a za EU fondove, uključujući EPFRR. Funkcije KT-a za razdoblje 2021. – 2027. propisane su člankom 5. Zakona o institucionalnom okviru za EU fondove, a odnose se, između ostalog, na: osiguravanje usklađenosti između fondova EU-a i drugih izvora EU-a te osiguravanje doprinosa usklađenosti s financiranjima iz međunarodnih financijskih institucija; koordinaciju izrade, izmjene i/ili dopune Sporazuma o partnerstvu i/ili programskih dokumenata u suradnji s UT-ima i partnerima; nadziranje napretka provedbe Sporazuma o partnerstvu i programskih dokumenata te osiguravanje njihovog strateškog praćenja kao i praćenje i sudjelovanje u radu odbora za praćenje; izrađivanje i nadziranje provedbe strategije vrednovanja; koordinaciju i nadzor izrade programskih dokumenata te osiguravanje međuresorne suradnje u vrednovanju provedbe fondova EU-a te razmjene informacija između EK-a i tijela u SUK-u. U skladu s Uredbom o unutarnjem ustrojstvu MRRFEU-a (**Narodne novine 97/20 i 9/22**)³⁷, poslove KT-a obavlja **Uprava za strateško planiranje i koordinaciju fondova Europske unije**.

Ministarstvo poljoprivrede obavlja ulogu UT-a za Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027., u skladu s odredbama članka 4. Uredbe o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. **Funkciju UT-a obavlja Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju**. UT je odgovoran za učinkovito, djelotvorno i ispravno upravljanje Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027. Funkcije UT-a, između ostalog, obuhvaćaju: koordinaciju izrade i izmjene Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., osnivanje Odbora za praćenje provedbe Strateškog plana ZPP-a (dalje u tekstu: Odbor za praćenje), utvrđivanje kriterija odabira za određene vrste intervencija, upravljanje tehničkom pomoći u okviru EPFRR-a, osiguravanje sveobuhvatnih, pravovremenih i pouzdanih izvora podataka za učinkovito praćenje napretka pomoću pokazatelja ostvarenja, rezultata i učinka te samog praćenja ostvarenja ciljnih vrijednosti Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. zajedno s Odborom za praćenje, organiziranje godišnjih preglednih sastanaka zajedno s EK-om, osiguravanje provedbe propisanih evaluacijskih postupaka, poduzimanje odgovarajućih mjera radi zaštite financijskih interesa EU-a, pripremanje relevantnih izvješća za KT te izvješća o uspješnosti za EK, provođenje aktivnosti za jačanje kapaciteta institucionalnog okvira kao i druge propisane funkcije.

APPRRR obavlja ulogu akreditirane agencije za plaćanja. Funkcije APPRRR-a definirane su člankom 6. Uredbe o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a. Prema njima, APPRRR je nadležan za upravljanje i kontrolu izdataka te operativnu provedbu mjera potpore u poljoprivredi, te, između ostalog, obavlja sljedeće funkcije: uspostava elektroničkog informacijskog sustava, dostava EK-u informacija za praćenje i evaluaciju ZPP-a te privremenih izvjava o rashodima, provedba plaćanja korisnicima i vođenje računovodstvene evidencije, postupanje po utvrđenim nepravilnostima i drugim nesukladnostima uključujući financijske prilagodbe, poduzimanje mjere za zaštitu financijskih interesa EU-a, provedba sustavne provjere (kroz kontrolni sustav u tri faze koje uključuju provedbu postupka dodjele potpore, provedbu projekta i praćenje trajnosti projekta te ispunjenja obveza nakon konačne isplate), osiguravanje objave informacija o korisnicima u svim postupcima. Također, APPRRR obavlja poslove uspostave i vođenja upisnika i registara, a najvažniji su Upisnik poljoprivrednika, ARKOD sustav i Registar prava na plaćanja, koji su sastavni dio IAKS-a te Vinogradarski registar, Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji i Upisnik proizvođača u integriranoj proizvodnji. APPRRR je uspostavio i AGRONET, zaštićenu internetsku aplikaciju namijenjenu korisnicima putem koje mogu pregledavati podatke o svom gospodarstvu, elektronički popuniti zahtjeve za potpore i preuzimati određene dokumente.

³⁷ Navedena uredba prestala je važiti 6. studenoga 2025. kada je stupila Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (Narodne novine 133/25).

Ministarstvo poljoprivrede, Samostalna služba za akreditaciju agencije za plaćanja za poljoprivredne fondove EU-a obavlja ulogu Nadležnog tijela za akreditaciju agencije za plaćanja i nadzor ispunjenja akreditacijskih kriterija. Navedeno tijelo, u skladu s člankom 5. Uredbe o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a, odgovorno je za izdavanje, preispitivanje i oduzimanje akreditacije agenciji za plaćanja te imenovanje TO-a.

ARPA, odnosno organizacijske jedinice unutar Sektora za reviziju fondova za poljoprivredu, pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu obavlja ulogu Tijela za ovjeravanje, kao neovisnog tijela nadležnog za reviziju, odnosno ovjeravanje. U skladu s odredbama članka 7. Uredbe o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a, ARPA je odgovorna za davanje mišljenja osigurava li računovodstvena dokumentacija istinite i vjerne prikaze, funkcioniraju li uspostavljeni upravljački sustavi, je li točno izvješćivanje o uspješnosti pokazatelja ostvarenja i rezultata te jesu li zakoniti i pravilni rashodi za mjere izvan SP ZPP-a.

Bitna izmjena za programsko razdoblje 2023. – 2027., uz već navedenu promjenu da strateški i pravni okvir uključuju odredbe o korištenju oba europska poljoprivredna fonda EPFRR-a i EFJP-a, odnosi se na činjenicu da **nove uredbe propisuju posebne postupke praćenja i izvješćivanja o uspješnosti, koji uređuju načine kako UT i Odbor za praćenje prate provedbu Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. i napredak u ostvarenju ciljnih vrijednosti na temelju pokazatelja ostvarenja i rezultata. Države članice EU-a dužne su uspostaviti okvir uspješnosti³⁸ koji uključuje skup zajedničkih pokazatelja ostvarenja, rezultata, učinka, koji se upotrebljavaju kao osnova za praćenje, evaluaciju i izvješćivanje te, u odnosu na relevantni specifični cilj, moraju imati utvrđene ciljne vrijednosti i godišnje ključne etape.** Države članice podnose Godišnje izvješće o uspješnosti (engl. *Annual Performance Report*) u provedbi Strateškog plana ZPP-a u prethodnoj financijskoj godini. Pregled uspješnosti temelji se na informacijama iz Godišnjeg izvješća o uspješnosti, koje APPRRR priprema i dostavlja EK-u i koje pokazuje/dokazuje da se prijavljeni izdaci mogu smatrati prihvatljivima.³⁹ Prvo Godišnje izvješće o uspješnosti, koje obuhvaća razdoblje provedbe od 1. siječnja do 15. listopada 2023., dostavljeno je EK-u u veljači 2024., dok je drugo Godišnje izvješće o uspješnosti EK-u dostavljeno u veljači 2025.

U programskom razdoblju 2023. – 2027. APPRRR je prilagodio svoje sustave u skladu s novim zahtjevima provedbe Strateškog plana ZPP-a te kao akreditirana Agencija za plaćanja nije trebao proći novu akreditaciju od 1. siječnja 2023.⁴⁰ Sustav Agencije za plaćanja će se revidirati u vezi s godišnjim izvještavanjem o uspješnosti. Prilagodbu sustava unutarnje kontrole će revidirati Tijelo za ovjeravanje u okviru godišnje certifikacijske revizije. U okviru svojih redovnih zadaća Tijelo nadležno za akreditaciju će provjeriti prilagodbu sustava unutarnje kontrole APPRRR-a izmjenama akreditacijskih kriterija.

³⁸ Članak 128. Uredbe (EU) 2021/2115.

³⁹ u skladu s člankom 9., stavkom 3. te člankom 10. i člankom 54. Uredbe (EU) 2021/2116 i člankom 134. Uredbe (EU) 2021/2115.

⁴⁰ Nova akreditacija bi se zahtijevala samo ako bi APPRRR preuzeo nove odgovornosti za troškove za koje nije akreditiran.

PROVEDBA MJERA IZ PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA RH 2014. – 2020. (2022.)

Kao preduvjet korištenja sredstva iz EPFRR-a u programskom razdoblju 2014. – 2020. (2022.) RH je 2015. pripremila Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. te je isti (do vremena obavljanja revizije) **izmijenjen 13 puta, a zadnja izmjena donesena je u studenome 2025.**⁴¹ Proces izmjena Programa propisan je člankom 11. Uredbe (EU) 1305/2013 te člankom 4. Provedbene uredbe 808/2014. Prijedlog izmjena Programa prolazi i proceduru savjetovanja s Odborom za praćenje Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. nakon čega se dostavlja EK-u na odobrenje.

Cilj Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. bio je poticanje konkurentnosti poljoprivrede, osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama te postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta. U navedenom Programu **definirano je šest prioriteta unutar kojih su određena žarišna područja i pokazatelji ZPP-a** te su na temelju 26 identificiranih **potreba** određene **mjere, planirani rashodi i ciljne vrijednosti pokazatelja.**

Tijekom programiranja, temeljem analize stanja, definirane su potrebe i kreirane mjere/tipovi operacija/aktivnosti kojima se željelo odgovoriti na potrebe s postavljenim ciljem. Važno je naglasiti kako se **ostvarenje potreba definiranih Programom ruralnog razvoja nije mjerilo** jer iste nisu bile izražene numerički nego samo opisno, odnosno indikatori/ciljni pokazatelji su definirani samo za žarišna područja kroz ostvarenje kombinacije različitih mjera te je više žarišnih područja utjecalo na ostvarenje pojedine potrebe. Slijedom navedenog, ostvarenje definiranih potreba trebalo bi biti obuhvaćeno evaluacijom, a ne praćenjem na način da se kroz *ex-post* evaluaciju ocijene stvarno ostvarenje i učinci, uzimajući u obzir definirane potrebe.

U prvoj verziji Programa ruralnog razvoja, iz svibnja 2015., planirane su ciljne vrijednosti i ostvarenje aktivnosti prema različitim definiranim mjerama, prema određenim žarišnim područjima, a za provedbu aktivnosti **predviđeni su ukupni rashodi u iznosu od 2.178.672.956,25 eura.** Ukupni planirani rashodi ostali su isti u prvih sedam verzija Programa, nakon čega je 2020. uslijedilo blago povećanje planiranih rashoda (2.182.359.040,98 eura u verziji 8 te 2.198.764.607,26 eura u verziji 9). Zbog već prethodno spomenutog povećanja alokacije nakon dobivanja dodatnih sredstava za prijelazno razdoblje (2021./2022. i EURI sredstava), **planirani rashodi u verziji 10 Programa ruralnog rashoda (iz kolovoza 2021.) značajno su porasli, i to na 3.064.815.926,35 eura. Planirani rashodi** ostali su stabilni (s manjim korekcijama) do **posljednje verzije Programa ruralnog razvoja (verzija 14 iz studenoga 2025.)** prema kojoj su iznosili **3.033.859.847,45 eura.**

U tablici broj 5 dana je usporedba vrijednosti ciljnih pokazatelja, planiranih rashoda i kombinacije mjera koje su utjecale na definirana žarišna područja navedena u inicijalnoj verziji Programa ruralnog razvoja (iz svibnja 2015.) i konačnoj verziji Programa ruralnog razvoja (iz studenoga 2025.).

⁴¹ Zbog primjene n+3 pravila mjere iz prijelaznog razdoblja provode se do konca 2025.

Tablica broj 5

Usporedba vrijednosti ciljnih pokazatelja, planiranih rashoda i kombinacije mjera koje su utjecale na definirana žarišna područja inicijalne i konačne verzije Programa ruralnog razvoja

Žarišno područje	Naziv ciljnog pokazatelja	PROGRAM RURALNOG RAZVOJA VERZIJA 1 IZ SVIBNJA 2015.			PROGRAM RURALNOG RAZVOJA VERZIJA 14 IZ STUDENOGA 2025.		
		Ciljna vrijednost 2025.	Planirani rashodi u eurima	Kombinacija mjera	Ciljna vrijednost 2025.	Planirani rashodi u eurima	Kombinacija mjera
Prioritet 1 Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima							
1A Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima	T1: postotak izdataka na temelju članaka 14., 15. i 35. Uredbe (EU) br. 1305/2013 u odnosu na ukupne izdatke za PRR	1,80 %	-	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M16 Suradnja	0,71 %	-	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M16 Suradnja
1B Jačanje poveznica između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući u svrhu poboljšanog upravljanja okolišem i okolišne učinkovitosti	T2: ukupan broj operacija suradnje za koje je dodijeljena potpora u okviru mjere suradnje (članak 35. Uredbe (EU) br. 1305/2013) (skupine, mreže/klasteri, pilot-projekti)	109,00	-	M16 Suradnja	20,00	-	M16 Suradnja
1C Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva	T3: ukupan broj sudionika kojima je pružena izobrazba u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) br. 1305/2013	41.999,00	-	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja	116.250,00	-	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja
Prioritet 2 Jačanje isplativosti poljoprivrednoga gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama							
2A Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije	T4: postotak poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR-a za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	0,78 %	454.377.647,06	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M04 - Ulaganja u fizičku imovinu M06 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja M16 Suradnja M18 - Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	1,71 %	684.972.414,93	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M04 Ulaganja u fizičku imovinu M06 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja M16 Suradnja
2B Olakšavanje ulaska poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede, a pogotovo generacijske obnove	T5: postotak poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR-a za plan razvoja poslovanja / ulaganja za mlade poljoprivrednike	0,43 %	54.339.869,28	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M06 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	1,14 %	85.310.885,19	M01 Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M06 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja
2C+ Poboljšati održivost i konkurentnost poduzetnika u šumarstvu i promoviranje održivog upravljanja šumama	Ukupna ulaganja u modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme (€)	86.364.908,00	64.528.336,14	M04 Ulaganja u fizičku imovinu M08 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	113.616.065,80	77.153.915,25	M04 Ulaganja u fizičku imovinu M08 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma
	Ukupna duljina (re)konstruirane šumarske infrastrukture (km)	430,00			150,00		

Prioritet 3 Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi							
3A Poboljšanje konkurentnosti primarnih proizvođača njihovom boljom integracijom u poljoprivredno-prehrambeni lanac putem programa kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, putem promicanja na lokalnim tržištima i u kratkim krugovima opskrbe, skupina proizvođača i međustrukovnih organizacija	T6: postotak poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za sudjelovanje u programima kvalitete, lokalnim tržištima i kratkim lancima opskrbe te skupinama/organizacijama	0,63 %	104.165.359,48	M01 Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja M03 Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu M04 Ulaganja u fizičku imovinu M09 Uspostavljanje skupina proizvođača i organizacija M16 Suradnja	0,32 %	247.286.724,41	M01 Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja M03 Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu M04 Ulaganja u fizičku imovinu M09 Uspostavljanje skupina proizvođača i organizacija M14 Dobrobit životinja M16 Suradnja
3B Potpora sprečavanju rizika i upravljanju rizikom u poljoprivrednom gospodarstvu	T7: postotak poljoprivrednih gospodarstava koja sudjeluju u programima upravljanja rizicima	3,54 %	174.791.020,56	M05 – Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti M17 Upravljanje rizicima	8,89 %	307.186.179,72	M05 Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti M17 Upravljanje rizicima M21 Posebna privremena potpora farmerima i malim i srednjim poduzetnicima posebno pogođenima COVID-19 krizom M22 Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni učinkom ruske invazije na Ukrajinu M23 Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima koji su posebno pogođeni prirodnom nepogodama
Prioritet 4 Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom							
4A (agri) Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući u područjima mreže Natura 2000 i u područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivreda velike prirodne vrijednosti, kao i stanje europskih krajobraz	T9: postotak poljoprivrednog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju kojima se podupiru bioraznolikost i/ili krajobrazi	7,68 %	605.632.205,46	M01 Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M04 Ulaganja u fizičku imovinu M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene M11 - Ekološki uzgoj M13 - Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	9,88 %	842.887.487,69	M01 Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M04 Ulaganja u fizičku imovinu M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene M11 Ekološki uzgoj M13 Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima
4B (agri) Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima	T10: postotak poljoprivrednog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju radi boljeg gospodarenja vodama	5,18 %			12,92 %		
4C (agri) Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom	T12: postotak poljoprivrednog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju radi boljeg gospodarenja tlom i/ili sprečavanje erozije tla	5,18 %			12,16 %		
4A (forestry) Obnova, očuvanje i povećanje bioraznolikosti, uključujući u područjima mreže Natura 2000 i u područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i poljoprivreda velike prirodne vrijednosti, kao i stanje europskih krajobraz	T8: postotak šuma / drugih šumskih područja za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju kojima se podupire bioraznolikost	0,25 %	51.998.871,75	M01 - Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja M02. Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M08 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	0,13 %	38.733.654,88	M02 Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima M08 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma
4B (forestry) Bolje upravljanje vodama, uključujući upravljanje gnojivima i pesticidima	T11: postotak šumskog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju radi boljeg gospodarenja vodama	0,25 %			0,13 %		

4C (forestry) Sprečavanje erozije tla i bolje upravljanje tlom	T13: postotak šumskog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju radi boljeg gospodarenja tlom i/ili sprečavanje erozije tla	0,25 %				0,13 %		
Prioritet 5 Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru								
5A Povećanje učinkovitosti u korištenju voda u poljoprivredi	-	-	-	-	-	-	-	-
5B Povećanje učinkovitosti u korištenju energije u poljoprivredi i preradi hrane	-	-	-	-	-	-	-	-
5C Olakšavanje opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, nusproizvoda, otpada, ostataka i drugih neprehrambenih sirovina u svrhu biogospodarstva	T16: ukupno ulaganje u proizvodnju obnovljive energije (EUR)	161.237.647,06	94.055.294,12	M04 Ulaganja u fizičku imovinu		99.167.000,95	61.391.684,97	M04 Ulaganja u fizičku imovinu
5D Smanjenje emisija stakleničkih plinova i amonijaka koje uzrokuje poljoprivredna djelatnost	T17: postotak grla stoke na koji se odnose ulaganja u stočarstvo s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova i/ili amonijaka	3,71 %	89.310.000,00	M04 Ulaganja u fizičku imovinu M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene		9,31 %	131.244.183,41	M04 Ulaganja u fizičku imovinu M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene
	T18: postotak poljoprivrednog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova i/ili amonijaka	0,91 %				4,56 %		
5E Poticanje pohrane i sekvestracije ugljika u poljoprivredi i šumarstvu	T19: postotak poljoprivrednog i šumskog zemljišta za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju koji pridonose sekvestraciji ili pohrani ugljika	0,92 %	17.232.600,00	M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene		0,53 %	179.178,81	M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene
Prioritet 6 Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima								
6A Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta	T20: radna mjesta stvorena u projektima za koje je dodijeljena potpora	2.014,00	134.818.674,46	M06 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja M08 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma		1.200,00	66.925.716,74	M06 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja M08 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma
6B Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima	T21: postotak ruralnog stanovništva obuhvaćenog strategijama lokalnog razvoja	39,63 %	333.423.077,94	M07 Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima M19 Potpora za lokalni razvoj sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)		66,62 %	490.587.821,45	M07 Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima M19 Potpora za lokalni razvoj sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)
	T22: postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	29,78 %				41,64 %		
	T23: radna mjesta stvorena u projektima za koje je dodijeljena potpora (Leader)	180,00				200,00		
6C Jačanje dostupnosti, korištenja i kvalitete informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) u ruralnim područjima	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO:			2.178.672.956,25				3.033.859.847,45	

Izvor: podaci preuzeti iz različitih verzija Programa ruralnog razvoja (v. 1 – v. 14) objavljenih na stranici <https://ruralnirazvoj.hr/prr-2014-2020/>

Iz tablice broj 5 je vidljivo da je u **konačnoj verziji Programa ruralnog razvoja vrijednost deset ciljnih pokazatelja smanjena, u odnosu na inicijalno definirane vrijednosti, dok je vrijednost 13 ciljnih pokazatelja povećana.** Prema pisanom očitovanju odgovorne osobe iz Ministarstva poljoprivrede, **smanjenja vrijednosti ciljnih pokazatelja posljedica su u pravilu sporije/slabije provedbe mjera,** odnosno izmjene vrijednosti ciljnih pokazatelja povezane su u najvećem dijelu sa stanjem provedbe pojedinih mjera. Unatoč nastojanjima da se kroz Program ruralnog razvoja korisnicima omogući veliki broj mjera i tipova operacija za ulaganja, suradnju i prakse korisne za klimu, zaštitu okoliša i drugo, provedba je pokazala da neće biti ostvareni prvotno postavljeni ciljevi. Također, djelatnici Ministarstva poljoprivrede istaknuli su manjak prethodnog iskustva za planiranje velikog broja mjera i tipova operacija, kao i realnih procjena za planiranje pokazatelja u vrlo kompleksnom sustavu. Slijedom navedenog, bilo je potrebno obaviti izmjene Programa te prilagoditi isti realnom stanju i zahtjevima korisnika/sektora.

Izmjene inicijalno postavljenih vrijednosti ciljnih pokazatelja povezane su s realokacijama sredstava između mjera, odnosno unutar mjera, s obzirom na to da pojedine mjere doprinose ostvarenju različitih žarišnih područja. Tijekom provedbe Programa dodavane su i nove mjere i/ili tipovi operacija kao dodatni način doprinosa pojedinim prioritetima, odnosno žarišnim područjima. Provedbom samih natječaja u okviru pojedinih mjera dobiven je realniji uvid u interes korisnika za pojedine mjere te je navedeno predstavljalo podlogu za daljnje analize i strateške odluke kako na razini pojedinog žarišnog područja, tako i na razini pojedine mjere.

Nakon što su RH odobrena **dodatna sredstva za prijelazno razdoblje (2021./2022.) u iznosu od 902.349.969,04 eura**⁴², ista su raspoređena, odnosno dodana već postojećim alokacijama mjera definiranih Programom ruralnog razvoja. Podaci pokazuju da je **najveći dio dodatnih sredstava (303.315.591,72 eura ili 33,6 %) raspoređen aktivnostima koje su se provodile kroz Mjeru 4 Ulaganja u fizičku imovinu.** Slijedom navedenog, alokacija navedene mjere je, nakon odobrenja dodatnih sredstava, povećana za 44,3 %. Također, značajna dodatna financijska sredstva raspoređena su aktivnostima koje su se provodile kroz Mjeru 13 Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima (119.691.517,02 eura ili 13,3 % dodatnih sredstava) nakon čega je alokacija navedene mjere povećana za 37,7 %. **Kada se u obzir uzme relativno povećanje, najveće promjene alokacija na temelju dodatnih sredstava zabilježene su u Mjeri 14 Dobrobit životinja (povećanje od 238,6 %) i mjeri 17 Upravljanje rizicima (povećanje od 107,8 %).** Navedeno je vidljivo u tablici broj 6 koja sadrži podatke o promjenama alokacija mjera definiranih Programom ruralnog razvoja 2014. – 2020. na temelju podataka iz nekoliko različitih verzija Programa (inicijalne verzije, verzije 9 i 10 između kojih je došlo do značajnog povećanja alokacije, s obzirom na dodatno dobivena sredstva za prijelazno razdoblje te konačne verzije Programa).

Iz tablice broj 6 je također vidljivo da je **alokacija osam mjera (1, 2, 3, 5, 6, 9, 16 i 18) u konačnoj verziji Programa ruralnog razvoja smanjena, u odnosu na inicijalno određenu alokaciju, dok je za devet mjera (4, 7, 8, 10, 11, 13, 17, 19 i 20) alokacija u konačnoj verziji Programa povećana.** Slijedom navedenog, može se zaključiti da je **provedba određenih mjera značajno podbacila u odnosu na prvotne planove.** Podaci pokazuju da su **aktivnosti definirane mjerama 1** Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja, **3** Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i **hranu, 9** Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija i **16** Suradnja **bile najmanje uspješne u provedbi** te su njihove konačne alokacije u odnosu na prvotni plan smanjene od 50,0 % do 90,0 %.

⁴² Primijenjen je tzv. „Ring-fencing“ (ograničavanje ili namjensko usmjeravanje sredstava) u kontekstu EPFRR-a i instrumenta EURI, a koji se odnosi na obvezu država članica EU-a da određeni minimalni postotak financijskih sredstava usmjere na specifične prioritete kao što su zaštita okoliša, klimatske promjene i dobrobit životinja, kao i ruralni razvoj.

Tablica broj 6

Promjene alokacija mjera definiranih Programom ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.)

u eurima

Oznaka mjere	Naziv mjere	PRR 1 alokacija	Postotak od ukupne alokacije	PRR 9 alokacija	Postotak od ukupne alokacije	U odnosu na inicijalnu alokaciju, odnos PRR9/ PRR1	Iznos dodatne alokacije sredstava 2021. i 2022.	Postotak povećanja za sredstva 2021. i 2022. u odnosu na PRR 9	PRR10 alokacija (sredstva za prijelazno razdoblje 2021. i 2022.)	Postotak od ukupne alokacije	U odnosu na inicijalnu alokaciju PRR 10/PRR1	PRR14 završna alokacija	Postotak od ukupne alokacije	Promjena alokacije, finalna verzija u odnosu na originalni PRR	U odnosu na inicijalnu alokaciju, odnos PRR14/ PRR1
M1	Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja	13.333.333,34	0,56%	7.730.262,30	0,32%	57,98%	2.222.222,22	28,75%	9.952.484,52	0,30%	74,64%	6.256.154,30	0,19%	-7.077.179,04	46,92%
M2	Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	21.176.470,59	0,89%	7.838.592,60	0,33%	37,02%	2.352.941,18	30,02%	10.191.533,78	0,31%	48,13%	14.547.354,31	0,44%	-6.629.116,28	68,70%
M3	Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	7.058.823,53	0,30%	2.349.509,99	0,10%	33,28%	882.352,94	37,55%	3.231.862,93	0,10%	45,78%	749.834,80	0,02%	-6.308.988,73	10,62%
M4	Ulaganja u fizičku imovinu	667.058.823,53	27,99%	685.007.575,15	28,75%	102,69%	303.315.591,72	44,28%	988.323.166,87	30,08%	148,16%	916.170.979,66	27,77%	249.112.156,13	137,34%
M5	Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	118.117.647,06	4,96%	72.453.063,98	3,04%	61,34%	14.117.647,06	19,49%	86.570.711,04	2,64%	73,29%	87.823.885,69	2,66%	-30.293.761,37	74,35%
M6	Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	262.928.104,57	11,03%	243.107.959,92	10,20%	92,46%	55.341.788,25	22,76%	298.449.748,17	9,08%	113,51%	258.110.485,25	7,82%	-4.817.619,32	98,17%
M7	Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	265.882.352,94	11,16%	332.360.113,01	13,95%	125,00%	59.798.462,62	17,99%	392.158.575,63	11,94%	147,49%	390.508.575,63	11,84%	124.626.222,69	146,87%
M8	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	92.941.176,47	3,90%	88.517.218,48	3,71%	95,24%	42.352.941,17	47,85%	130.870.159,65	3,98%	140,81%	96.026.995,38	2,91%	3.085.818,91	103,32%
M9	Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	8.888.888,89	0,37%	4.052.233,57	0,17%	45,59%	2.222.222,22	54,84%	6.274.455,79	0,19%	70,59%	1.700.000,00	0,05%	-7.188.888,89	19,12%
M10	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	138.830.280,00	5,83%	67.926.099,46	2,85%	48,93%	67.737.124,94	99,72%	135.663.224,40	4,13%	97,72%	176.962.778,85	5,36%	38.132.498,85	127,47%
M11	Ekološki uzgoj	128.309.623,50	5,38%	185.389.355,00	7,78%	144,49%	59.537.465,40	32,11%	244.926.820,40	7,46%	190,89%	255.095.348,81	7,73%	126.785.725,31	198,81%
M13	Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	321.600.000,00	13,49%	317.575.000,00	13,33%	98,75%	119.691.517,02	37,69%	437.266.517,02	13,31%	135,97%	420.541.916,20	12,75%	98.941.916,20	130,77%
M14	Dobrobit životinja	-	-	22.631.578,95	0,95%	-	53.999.985,78	238,60%	76.631.564,73	2,33%	-	88.787.723,09	2,69%	-	-
M16	Suradnja	8.333.333,33	0,35%	2.936.122,81	0,12%	35,23%	2.222.222,22	75,69%	5.158.345,03	0,16%	61,90%	1.773.105,65	0,05%	-6.560.227,68	21,28%
M17	Upravljanje rizicima	56.673.373,50	2,38%	43.673.373,51	1,83%	77,06%	47.058.823,53	107,75%	90.732.197,04	2,76%	160,10%	116.360.490,21	3,53%	59.687.116,71	205,32%
M18	Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku	139.875.000,00	5,87%	135.155.894,94	5,67%	96,63%	111.113,39	0,08%	135.267.008,33	4,12%	96,71%	135.102.196,94	4,10%	-4.772.803,06	96,59%
M19	LEADER (CLLD)	67.540.725,00	2,83%	67.540.725,00	2,83%	100,00%	33.198.010,82	49,15%	100.738.735,82	3,07%	149,15%	100.738.735,82	3,05%	33.198.010,82	149,15%
M20	Tehnička pomoć	64.746.543,59	2,72%	48.898.644,00	2,05%	75,52%	36.187.536,56	74,01%	85.086.180,56	2,59%	131,41%	128.486.847,07	3,90%	63.740.303,48	198,45%
M21	COVID	-	-	47.675.823,53	2,00%	-	-	-	47.675.823,53	1,45%	-	26.350.465,54	0,80%	-	-
M22	Izvanredna privremena potpora poljoprivrednicima i MSP-ovima koji su posebno pogođeni učinkom ruske invazije na Ukrajinu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31.853.474,01	0,97%	-	-
M23	Izvanredna privremena potpora Poljoprivrednicima koji su posebno pogođeni prirodnim nepogodama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44.797.863,44	1,36%	-	-
UKUPNO		2.383.294.499,84	100,00%	2.382.819.146,20	100,00%	99,98%	902.349.969,04	37,87%	3.285.169.115,24	100,00%	137,84%	3.298.745.210,65	100,00%	-	-

Izvor: podaci preuzeti iz različitih verzija Programa ruralnog razvoja (v. 1 – v. 14) objavljenih na stranici <https://ruralnirazvoj.hr/prr-2014-2020/> i podaci dobiveni od Ministarstva poljoprivrede

Državni ured za reviziju obavio je **analizu podataka o iskorištenosti sredstava iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.)** kroz koje su se provodile aktivnosti i isplaćivale potpore za ruralni razvoj. U tablici broj 7 dani su financijski podaci o statusu provedbe mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) do konca 2025.

Tablica broj 7

Status provedbe mjera iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. (2022.)

u eurima

Mjera	EPFRR alokacija	EURI alokacija	Alokacija (EU dio)	Ukupno alocirano	Objavljeni iznos natječajja (ukupna potpora)	Br. zahtj.	Traženi iznos ukupne potpore	Br. odl.	Ugovoreni/ odobreni iznos potpore	Ugovoreno/ alocirano	Br. kor.	Isplaćeni ukupni iznos potpore	Plaćeno/ alocirano
M01	6.256.154,30		5.630.539	6.256.154,30	6.256.154,30	5	6.225.004,55	5	6.225.004,55	99,50%	5	6.225.004,55	99,50%
M02	14.547.354,31		12.365.251	14.547.354,31	13.887.864,00	2	14.528.649,61	2	14.528.649,61	99,87%	2	14.528.649,61	99,87%
M03	749.834,80		637.360	749.834,80	9.853.248,39	129	1.590.031,22	81	862.612,41	115,04%	71	324.311,43	43,25%
M04	839.658.941,55	76.512.038,11	790.754.116,91	916.170.979,66	1.284.810.474,47	7.738	2.075.531.038,42	2.790	902.579.636,32	98,52%	2.782	859.649.016,00	93,83%
M05	87.823.885,69		74.650.303	87.823.885,69	184.884.211,71	1.120	134.770.359,85	544	88.075.915,81	100,29%	499	85.210.092,59	97,02%
M06	223.702.785,25	34.407.700,00	227.769.351,43	258.110.485,25	343.187.972,27	22.819	643.097.618,79	9.543	259.673.730,83	100,61%	9.542	259.638.109,80	100,59%
M07	390.508.575,63		331.371.723	390.508.575,63	469.898.043,47	2.692	1.206.253.121,25	1.081	418.819.426,42	107,25%	1.081	384.660.480,34	98,50%
M08	93.990.531,50	2.036.463,88	81.928.415,65	96.026.995,38	141.056.786,84	1.525	221.584.983,47	730	94.606.566,28	98,52%	722	86.935.793,48	90,53%
M09	1.700.000,00		1.530.000	1.700.000,00	12.079.102,78	21	7.372.696,38	5	1.896.592,34	111,56%	5	1.418.554,70	83,44%
M10	163.492.610,98	13.470.167,87	152.438.887,21	176.962.778,85	181.551.371,73	25.651	180.063.613,50	25.641	179.024.832,10	101,17%	25.640	176.429.789,69	99,70%
M11	227.032.948,22	28.062.400,59	221.040.406,57	255.095.348,81	255.137.129,27	12.501	254.242.301,68	12.501	254.242.301,68	99,67%	12.501	254.242.301,68	99,67%
M13	420.541.916,20		357.460.629	420.541.916,20	420.541.916,20	81.735	420.478.563,16	81.735	420.478.563,16	99,98%	81.735	420.478.563,16	99,98%
M14	48.241.648,10	40.546.074,99	81.551.475,87	88.787.723,09	88.787.723,09	4.272	88.995.651,18	4.272	88.995.651,18	100,23%	4.272	88.995.651,18	100,23%
M16	1.773.105,65		1.595.795	1.773.105,65	7.603.689,70	85	6.224.497,60	27	2.369.334,31	133,63%	23	1.678.419,73	94,66%
M17	116.360.490,21		98.906.464	116.360.490,21	121.134.419,53	53.269	363.074.384,38	52.534	115.735.525,80	99,46%	52.523	116.167.476,83	99,83%
M18	135.102.196,94		108.081.758	135.102.196,94	135.102.196,94	106.868	135.055.459,63	106.868	135.055.459,63	99,97%	106.868	135.055.459,63	99,97%
M19	100.738.735,82		90.664.862	100.738.735,82	89.186.173,82	4.400	109.408.175,78	3.855	97.535.826,39	96,82%	3.841	94.602.476,95	93,91%
M20	121.849.978,51	6.636.868,56	103.572.481,73	128.486.847,07	110.921.556,94	3	127.970.662,67	3	127.970.662,67	94,71%	3	127.970.662,67	94,71%
M21	26.350.465,54		22.397.896	26.350.465,54	74.324.772,70	4.335	55.644.590,28	2.185	26.364.788,28	100,05%	2.184	26.358.096,11	100,03%
M22	31.853.474,01		27.075.453	31.853.474,01	31.853.474,02	8.695	34.792.220,40	6.684	32.091.145,27	100,75%	6.684	32.115.480,49	100,82%
M23	44.797.863,44		27.398.373	44.797.863,44	44.797.863,44	12.433	44.797.649,36	12.433	44.797.649,36	100,00%	12.433	44.797.649,36	100,00%
UKUPNO	3.097.073.496,65	201.671.714,00	2.818.821.541,37	3.298.745.210,65	4.026.856.145,61	350.298	6.131.701.273,16	323.519	3.311.929.874,40	100,20%	323.416	3.217.482.039,98	97,34%

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 7 je vidljivo da je za 21 mjeru iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.), do konca 2025., **objavljeno natječaja u vrijednosti od 4.026.856.145,61 euro** ili 21,8 % više nego što iznosi alokacija za cijeli Program. Nadalje, na temelju raspisanih natječaja ukupno je **zaprimljeno 350.298 zahtjeva za potporu** u iznosu od **6.131.701.273,16 eura** ili 85,5 % više od ukupno raspoloživih sredstava. APPRRR je, do konca 2025., donio **323.519 odluka o dodjeli potpore** te su na temelju istih **ugovorene/odobrene potpore u vrijednosti od 3.311.929.874,40 eura**, odnosno ugovoren je cjelokupni iznos alokacije. **Ukupno su isplaćena sredstva u iznosu od 3.217.482.039,98 eura⁴³ ili 97,3 % raspoloživih sredstava za 323.416 korisnika.** Slijedom navedenog, iako je provedba određenih mjera podbacila, realokacijama između mjera, odnosno usmjeravanjem sredstava na mjere čija je provedba bila uspješnija, **do konca 2025. iskorištena su gotovo sva raspoloživa sredstva koja je RH imala za provedbu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.).**

S obzirom na podatke o provedbi mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.), Državni ured za reviziju je za detaljnu provjeru odabrao uzorak mjera koji je dan u tablici broj 8.

Tablica broj 8

Osnovni podaci o mjerama ruralnog razvoja koje su provedene kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. /2022. odabranih za uzorak

u eurima

Redni broj	Oznaka Mjere	Naziv Mjere	Raspoloživo iz EPFRR-a	Raspoloživo iz EURI-a	Ukupno raspoloživa sredstva
1.	M04	Ulaganja u fizičku imovinu	839.658.941,55	76.512.038,11	916.170.979,66
2.	M08	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	93.990.531,50	2.036.463,88	96.026.995,38
3.	M19	Potpore za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)	100.738.735,82	-	100.738.735,82
4.	M20	Tehnička pomoć država članica	121.849.978,51	6.636.868,56	128.486.847,07
UKUPNO			1.156.238.187,38	85.185.370,55	1.241.423.557,93

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Uzorkom su obuhvaćene četiri mjere ukupne vrijednosti od 1.241.423.557,93 eura, odnosno 37,6 % ukupno raspoloživih sredstava (EPFRR + EURI + nacionalni dio) za sve mjere predviđene Programom ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.). Mjera 4 Ulaganja u fizičku imovinu (dalje u tekstu: Mjera 4) odabrana je za uzorak jer je za provedbu navedene mjere raspoloživ/alociran, ugovoren i isplaćen najznačajniji iznos sredstava iz EPFRR-a. Nadalje, Mjera 8 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma odabrana je za uzorak jer se, u fazi planiranja revizije, nalazila među mjerama s najnižim iznosom iskorištenih/isplaćenih sredstava, u odnosu na raspoloživa sredstva/alokaciju. Također, Mjera 19 Potpora za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER odabrana je za uzorak jer se provedba navedene mjere nastavlja i u sklopu intervencije definirane Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027. (Intervencija 77.06. Potpora LEADER pristupu). Tijekom provedbe revizijskih postupaka obavljen je i uvid u korištenje sredstava iz Mjere 20 Tehnička pomoć kroz koju se također financiraju određene aktivnosti iz EPFRR-a (npr. jačanje administrativnih kapaciteta, unaprjeđenje IT sustava itd.). Podaci o provedbi mjera iz uzorka provjeravani su do razine samih korisnika.

⁴³ Iznos sadrži sredstva isplaćena iz EPFRR-a i EURI-a.

Provedba Mjere 4 – Ulaganja u fizičku imovinu

Mjera 4 predstavlja jednu od 21 mjere unutar Programa ruralnog razvoja. Područja ulaganja obuhvaćala su primarnu poljoprivredu, preradu poljoprivrednih proizvoda, očuvanje krajobraznih vrijednosti te navodnjavanje poljoprivrednih površina.

Izvor: <https://unsplash.com/>

Mjera 4 sastojala se od **četiri podmjere i osam tipova operacija** (dalje u tekstu: TO): podmjera 4.1. *Potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva* (dalje u tekstu: podmjera 4.1.), podmjera 4.2. *Potpore za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda* (dalje u tekstu: podmjera 4.2.), podmjera 4.3. *Potpore za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva* (dalje u tekstu: podmjera 4.3.) i podmjera 4.4. *Potpore neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva* (dalje u tekstu: podmjera 4.4.). Provedba Mjere 4, njezinih podmjera i TO-ova uređena je sljedećim pravilnicima⁴⁴:

- Pravilnik o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
- Pravilnik o provedbi Mjere M04 »Ulaganja u fizičku imovinu«, Podmjere 4.1. »Potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 7/15)
- Pravilnik o provedbi mjere 4 Ulaganja u fizičku imovinu, podmjere 4.1 Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 37/17, 9/18 i 64/18)
- Pravilnik o provedbi Mjere M04 »Ulaganja u fizičku imovinu«, Podmjere 4.2. »Potpore za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 7/15)
- Pravilnik o provedbi mjere 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“, podmjere 4.2. „Potpore za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 46/17 i 35/18)
- Pravilnik o provedbi mjere M04 „Ulaganja u fizičku imovinu“, podmjere 4.3. „Potpore za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva“, tip operacije 4.3.1. „Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 62/16, 101/17 i 111/18)
- Pravilnik o provedbi mjere M04 „Ulaganja u fizičku imovinu“, podmjere 4.3. „Potpore za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva“, tipa operacije 4.3.3. „Ulaganje u šumsku infrastrukturu“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 106/15)
- Pravilnik o provedbi podmjere 4.4. „Potpore za neproizvodna ulaganja povezana s ostvarenjem ciljeva poljoprivrede, okoliša i klimatskih promjena“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 60/18).

Ovisno o podmjeri i TO-u, u pravilnicima su, između ostalog, definirani uvjeti prihvatljivosti korisnika, visina i intenzitet potpore te prihvatljivi troškovi. U tablici broj 9 dani su detaljniji podaci o četiri podmjere i pripadajućim TO-ovima.

⁴⁴ Navedeni pravilnici više nisu na snazi jer je provedba navedene mjere završila.

Podaci o četiri podmjere i pripadajućim TO-ovima Mjere 4 Ulaganja u fizičku imovinu

Podmjera	Tip operacije	Korisnici	Intenzitet potpore	Visina potpore	Prihvatljivi troškovi
4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva	4.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	<ul style="list-style-type: none"> fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika (osim fizičkih i pravnih osoba čija je ekonomska veličina manja od 6.000,00 eura ukoliko ulažu u sektor voća, povrća i cvijeća i manja od 8.000,00 eura za ulaganja u ostalim sektorima) proizvođačke grupe/organizacije 	Do 50,0 % ukupno prihvatljivih troškova uz mogućnost uvećanja za dodatnih 20 postotnih bodova za mlade poljoprivrednike, zajedničke projekte, integrirane projekte, ulaganja u planinska područja, područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i ostala područja s posebnim ograničenjima, ulaganja unutar Europskoga inovacijskog partnerstva (dalje u tekstu: EIP), ulaganja povezana s agrookolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.	<p>Od 5.000,00 do 2.000.000,00 eura, odnosno do 3.000.000,00 eura za ulaganja u sektore:</p> <ul style="list-style-type: none"> govedarstva (ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za držanje muznih krava i/ili za tov junadi) i/ili svinjogojstva (ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za tov svinja i/ili repro centara) i/ili peradarstva (ulaganje u građenje i/ili opremanje valionica) i/ili voća i povrća (ulaganja u zatvorene/zaštićene prostore i/ili ulaganja u podizanje novih višegodišnjih nasada). <p>Najviša vrijednost javne potpore po projektu za ulaganja isključivo u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije i opreme, radnih strojeva te gospodarskih vozila može iznositi 1.000.000,00 eura.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za životinje, zatvorene/zaštićene prostore, objekte za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala i gljiva, skladištenje, hlađenje, čišćenje, sušenje, zamrzavanje, klasiranje i pakiranje proizvoda, ulaganje u opremu za berbu, sortiranje i pakiranje vlastitih poljoprivrednih proizvoda, ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije i opreme i gospodarskih vozila uključujući sektor vinogradarstva, ulaganje u podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada isključujući restrukturiranje postojećih vinograda za proizvodnju grožđa za vino, ulaganje u izgradnju i/ili opremanje novih sustava za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu, te poboljšanje postojećih sustava/opreme za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu te kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta.
	4.1.2. Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš	<ul style="list-style-type: none"> fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika proizvođačke grupe/organizacije 	Do 75,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova uz mogućnost uvećanja za dodatnih 20 postotnih bodova za mlade poljoprivrednike, zajedničke projekte, integrirane projekte, ulaganja u planinska područja, područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i ostala područja s posebnim ograničenjima, ulaganja unutar EIP-a, ulaganja povezana s agrookolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.	Od 5.000,00 do 1.000.000,00 eura.	Ulaganje u građenje skladišnih kapaciteta za stajski gnoj i digestate uključujući opremu za rukovanje i korištenje stajskog gnoja i digestata te ulaganja u poboljšanje učinkovitosti korištenja gnojiva (strojevi i prerema za utovar, transport i primjenu gnojiva).
	4.1.3 Korištenje obnovljivih izvora energije	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika.	Do 50 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova, a može se uvećati za dodatnih 20 postotnih bodova za mlade poljoprivrednike, zajedničke projekte, integrirane projekte, ulaganja u planinska područja, područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i ostala područja s posebnim ograničenjima, ulaganja unutar EIP-a, ulaganja povezana s agrookolišnim i klimatskim djelatnostima i ekološkom poljoprivredom.	<p>Od 5.000,00 do 1.000.000,00 eura.</p> <p>Kod ulaganja u zajednički projekt, najviša vrijednost javne potpore može iznositi 5.000.000,00 eura.</p>	Ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije, objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina, za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojibdu.
4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda	4.2.1 Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	Fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom proizvoda iz Dodatka I. Ugovora o EU-u.	Do 50,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova, a može se uvećati za dodatnih 20 postotnih bodova za: <ul style="list-style-type: none"> ulaganja unutar EIP-a ulaganja koja provode proizvođačke organizacije. 	<p>Od 10.000,00 do 3.000.000,00 eura odnosno do 5.000.000,00 eura za ulaganja u sektore:</p> <ul style="list-style-type: none"> mesa za ulaganja u građenje i/ili opremanje klaonica, rasjekaonica, hladnjača, objekata za preradu mesa s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom, mlijeka za ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom i preradom mlijeka s pripadajućom opremom i unutarnjom i vanjskom infrastrukturom, uključujući rashladnu opremu za sirovo mlijeko. 	Ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom i preradom mlijeka, za klanje, rasjecanje, preradu (mesa, jaja), za preradu voća, povrća, grožđa (osim za proizvodnju vina), aromatičnog, začinskog i ostalog bilja, cvijeća i gljiva, za preradu maslina, komine masline, za preradu žitarica, uljarica i industrijskog bilja, za preradu, punjenje i pakiranje pčelinjih proizvoda, za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda te ulaganje u kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme i kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta.
	4.2.2 Korištenje obnovljivih izvora energije	Fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom proizvoda iz Dodatka I. Ugovora o EU.	Do 50,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova, a može se uvećati za dodatnih 20 postotnih bodova za: <ul style="list-style-type: none"> ulaganja unutar EIP-a ulaganja koja provode proizvođačke organizacije. 	Od 10.000,00 do 1.000.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti.	Ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije, objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina, za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojibdu.
4.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva	4.3.1 Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja	Jedinice područne (regionalne) samouprave.	Do 100 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.	Od 150.000,00 do 15.000.000,00 eura.	Gradnja cjelovitog sustava navodnjavanja (akumulacije, kanali, površinska i/ili podzemna drenaža kao elementi funkcionalne cjeline projekta, crpne stanice, cjevovodi, distribucijska mreža, nadzorno upravljački sustav itd.).
	4.3.3. Ulaganje u šumsku infrastrukturu	<ul style="list-style-type: none"> šumoposjednici trgovačka društva i druge pravne osobe koje sukladno Zakonu o šumama gospodare šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu RH udruženja šumoposjednika jedinice lokalne samouprave. 	Do 100,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.	Od 10.000,00 do 1.000.000,00 eura.	Projektiranje, izgradnja i rekonstrukcija primarne i sekundarne (traktorski putovi i traktorske viake), šumske prometne infrastrukture rekonstrukcija šumskih cesta, mostova i druge šumske prometne infrastrukture te kupovina šumskog i drugog zemljišta u maksimalnom iznosu od 10% od ukupnih prihvatljivih troškova.
4.4. Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva	4.4.1 Neproductivna ulaganja povezana s očuvanjem okoliša	<ul style="list-style-type: none"> poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava javne ustanove i tijela, uključujući javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima (državne, regionalne i lokalne javne ustanove) jedinice lokalne samouprave i civilne udruge koje se bave zaštitom i promicanjem kulturnih vrijednosti i zaštite okoliša. 	Do 100,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.	Od 600,00 do 150.000,00 eura.	Ulaganje u izgradnju terasa, u podizanje suhozida i živica, uklanjanje invazivnih stranih vrsta s poljoprivrednog zemljišta, nabava električnog pastira s pripadajućom opremom i/ili autohtonog pastirskog psa (tornjaka), izgradnja novih i obnova postojećih nastambi za stoku na području prirodne rasprostranjenosti velikih zvijeri, obnova staništa važnih za očuvanje bioraznolikosti na poljoprivrednom zemljištu, ulaganje u obnovu zapuštenih lokvi za napajanje stoke te kupnja zemljišta za realizaciju projekta do 10 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta.

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR i podacima na <https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/>, podaci na 31. prosinca 2025.

Revizijski uzorak Državnog ureda za reviziju za Mjeru 4

Uzorak Državnog ureda za reviziju u provedbi predmetne revizije učinkovitosti obuhvatio je u okviru Mjere 4, **21 korisnika potpora (dva OPG-a, četiri dionička društva i 15 društava s ograničenom odgovornošću), odabranih po metodi stratificiranog slučajnog uzorka** koji su sudjelovali kao prijavitelji za dodjelu potpora u jedanaest različitih natječaja. **Ukupna vrijednost ulaganja/projekata 21 korisnika iz uzorka iznosila je 898.589.599,91 kuna (119.263.335,31 euro), a vrijednost isplaćenih potpora 420.670.651,67 kuna (55.832.590,31 euro).** Svi iznosi u kunama iz zahtjeva za potporu, odluka o dodjeli sredstava, zahtjeva za plaćanje i odluka o isplatama u Mjeri 4, koji su navedeni u nastavku izvješća, iskazani su prema fiksnom tečaju konverzije kuna u euro (1 euro = 7,53450 kuna). Navedeni fiksni tečaj korišten je samo za potrebe ovog Izvješća te su samo podaci u eurima relevantni za korištenje. U tablici broj 10 dani su financijski podaci o dodijeljenim/ugovorenim i isplaćenim sredstvima za 21 korisnika iz uzorka, a u tablici broj 11 je prikazana kronologija i analiza trajanja postupka dodjele i isplate potpora za korisnike iz uzorka.

Tablica broj 10

Financijski podaci za 21 korisnika iz uzorka

Redni broj	Natječaj	Šifra korisnika	Ukupni iznos projekta/ulaganja	Ukupni iznos prihvatljivih troškova	Ukupni iznos neprihvatljivih troškova	Ukupni iznos neodobrenih troškova	Iznos vlastitih sredstava (korisnika)	Odobreni iznos potpore (EU i RH dio)	Isplaćena sredstva/potpore	HRK						EUR					
										Ukupni iznos projekta/ulaganja	Ukupni iznos prihvatljivih troškova	Ukupni iznos neprihvatljivih troškova	Ukupni iznos neodobrenih troškova	Iznos vlastitih sredstava (korisnika)	Odobreni iznos potpore (EU i RH dio)	Isplaćena sredstva/potpore	Ukupni iznos projekta/ulaganja	Ukupni iznos prihvatljivih troškova	Ukupni iznos neprihvatljivih troškova	Ukupni iznos neodobrenih troškova	Iznos vlastitih sredstava (korisnika)
1.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.4.	22.828.529,60	22.808.808,60	19.721,00	0,00	2.300.601,86	20.527.927,74	20.241.862,03	3.029.866,56	3.027.249,13	2.617,43	0,00	305.342,34	2.724.524,22	2.686.556,77					
2.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.1.	26.069.055,30	25.675.536,31	393.518,99	0,00	2.979.555,30	23.089.500,00	22.144.081,14	3.459.958,23	3.407.729,29	52.228,95	0,00	395.454,95	3.064.503,28	2.939.024,64					
3.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.2.	17.409.989,45	15.492.605,24	1.917.384,21	0,00	6.565.165,78	10.844.823,67	10.816.253,17	2.310.702,69	2.056.222,08	254.480,62	0,00	871.347,24	1.439.355,45	1.435.563,49					
4.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.5.	42.940.701,71	42.915.842,31	24.859,40	0,00	4.716.701,71	38.224.000,00	37.214.000,00	5.699.210,53	5.695.911,12	3.299,41	0,00	626.013,90	5.073.196,63	4.939.146,59					
5.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.6.	46.869.636,26	38.646.230,41	4.289.442,50	3.933.963,35	23.935.236,26	22.934.400,00	22.248.000,00	6.220.669,75	5.129.236,23	569.306,86	522.126,66	3.176.751,78	3.043.917,98	2.952.817,04					
6.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.7.	32.883.828,49	32.542.459,03	341.369,46	0,00	3.595.615,36	29.288.213,13	29.001.717,68	4.364.434,07	4.319.126,56	45.307,51	0,00	477.220,17	3.887.213,90	3.849.189,42					
7.	M4.1.1-2. VIP	Korisnik 4.8.	26.993.880,31	26.739.115,01	254.765,30	0,00	4.178.880,31	22.815.000,00	22.815.000,00	3.582.703,60	3.548.890,44	33.813,16	0,00	554.632,73	3.028.070,87	3.028.070,87					
8.	M4.1.1-8. reprocentri MMS	Korisnik 4.9.	10.846.219,36	10.846.219,36	0,00	0,00	3.294.319,36	7.551.900,00	7.533.246,48	1.439.540,69	1.439.540,69	0,00	0,00	437.231,32	1.002.309,38	999.833,63					
9.	M4.1.1-8. reprocentri Veliki	Korisnik 4.10.	30.643.148,52	30.096.456,10	205.359,96	341.332,46	9.575.629,28	21.067.519,24	21.067.519,24	4.067.044,73	3.994.486,18	27.255,95	45.302,60	1.270.904,41	2.796.140,32	2.796.140,32					
10.	M4.1.1-8. reprocentri Veliki	Korisnik 4.11.	44.458.864,10	44.444.864,10	14.000,00	0,00	22.236.432,05	22.222.432,05	10.550.337,87	5.900.705,30	5.898.847,18	1.858,12	0,00	2.951.281,71	2.949.423,59	1.400.270,47					
11.	M4.1.2-1.	Korisnik 4.12.	20.555.706,00	20.555.706,00	0,00	0,00	2.055.570,60	18.500.135,40	9.413.244,48	2.728.211,03	2.728.211,03	0,00	0,00	272.821,10	2.455.389,93	1.249.352,25					
12.	M4.1.3-3.	Korisnik 4.13.	15.024.976,50	11.267.578,00	0,00	3.757.398,50	9.391.187,49	5.633.789,01	5.633.789,93	1.994.157,08	1.495.464,60	0,00	498.692,48	1.246.424,78	747.732,30	747.732,29					
13.	M4.2.1-1.	Korisnik 4.3.	29.161.281,20	29.160.729,20	0,00	552,00	14.580.916,60	14.580.364,60	14.224.513,99	3.870.367,14	3.870.293,87	0,00	73,26	1.935.220,20	1.935.146,94	1.887.917,45					
14.	M4.2.1-1.	Korisnik 4.14	63.110.777,30	58.792.601,30	4.069.520,00	248.656,00	40.176.377,30	22.934.400,00	22.641.000,00	8.376.239,60	7.803.119,16	540.118,12	33.002,32	3.043.917,98	3.043.917,98	3.004.977,11					
15.	M4.2.1-1.	Korisnik 4.15.	101.422.646,01	80.076.496,92	13.793.659,62	7.552.489,47	63.198.646,01	38.224.000,00	38.123.444,44	13.461.098,42	10.627.977,56	1.830.733,24	1.002.387,61	8.387.901,79	5.073.196,63	5.059.850,62					
16.	M4.2.1-2. veliki	Korisnik 4.16.	43.546.468,00	42.727.694,33	0,00	818.773,67	22.182.620,83	21.363.847,17	21.031.494,77	5.779.609,53	5.670.939,59	0,00	108.669,94	2.944.139,73	2.835.469,79	2.791.359,05					
17.	M4.2.1-2. veliki	Korisnik 4.17.	58.650.380,14	38.957.455,99	268.400,00	19.424.524,15	39.171.652,14	19.478.728,00	19.306.464,36	7.784.243,17	5.170.542,97	35.622,80	2.578.077,40	5.198.971,68	2.585.271,48	2.562.408,17					
18.	M4.2.1-2. veliki	Korisnik 4.18.	62.471.774,61	55.270.613,47	62.263,90	7.138.897,24	40.176.377,30	22.320.000,00	22.320.000,00	8.291.429,37	7.335.671,04	8.623,84	947.494,49	5.329.056,29	2.962.373,08	2.962.373,08					
19.	M4.2.1-4. MMS	Korisnik 4.19.	22.494.487,31	22.018.132,31	0,00	476.355,00	11.485.421,16	11.009.066,15	11.009.066,16	2.985.531,53	2.922.308,36	0,00	63.223,17	1.524.377,35	1.461.154,18	1.461.154,18					
20.	M4.2.1-4. veliki	Korisnik 4.20.	147.645.309,70	93.878.747,76	53.529.061,94	237.500,00	110.449.688,89	37.195.620,81	37.195.620,76	19.595.900,15	12.459.851,05	7.104.527,43	31.521,67	14.659.192,90	4.936.707,25	4.936.707,25					
21.	M4.2.1-4. veliki	Korisnik 4.21.	32.561.940,04	32.376.542,29	0,00	185.397,75	16.373.668,89	16.188.271,15	16.139.996,17	4.321.712,13	4.297.105,62	0,00	24.606,51	2.173.159,32	2.148.552,81	2.142.145,62					
UKUPNO			898.589.599,91	775.290.434,04	79.183.326,28	44.115.839,59	452.595.661,79	445.993.938,12	420.670.651,67	119.263.335,31	102.898.723,74	10.509.433,44	5.855.178,13	60.069.767,31	59.193.568,00	55.832.590,31					

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Tablica broj 11

Kronologija i analiza trajanja postupka dodjele i isplate potpora za korisnike iz uzorka

Redni broj	Natječaj	Šifra korisnika	Datum objave natječaja	Rok za podnošenje prijava	Datum zahtjeva za potporu	Datum Odluke o odbijanju/Odluke o privremenoj raspodjeli sredstava	Odluka o rezultatu administrativne kontrole	Datum Ugovora o financiranju/ Zahtjeva za potporu drugi dio (ZP2)	Datum donošenja odluke o dodjeli	Proteklo dana do odluke o dodjeli	Zahtjev za promjenu	Izmjena odluke o dodjeli	Zahtjev za isplatu prve rate	Odluka o isplati prve rate	Broj dana	Zahtjev za isplatu druge rate	Odluka o isplati druge rate	Broj dana	Zahtjev za isplatu treće rate	Odluka o isplati treće rate	Broj dana	Broj dana - ukupno trajanje projekta
1.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.4.	11.2.2015.	15.4.2015.	5.3.2015.	1.8.2016. Odluka o odbijanju - sumnja na umjetno stvorene uvjete - 7.11.2016. prigovor korisnika - 2.12.2016. prigovor uvažen	-	-	4.1.2017.	671	-	-	10.3.2017.	16.5.2017.	67	25.8.2017.	7.12.2017.	104	-	-	-	1.008
2.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.1.	11.2.2015.	15.4.2015.	30.3.2015.	1.8.2016. - privremena raspodjela sredstava, 16.8.2016. Prigovor	-	-	22.12.2016. izvan snage 16.4.2018. nova Odluka	633	-	-	18.7.2018.	7.9.2018.	51	28.3.2019.	16.5.2019.	49	23.10.2019.	6.3.2020.	135	1.803
3.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.2.	11.2.2015.	15.4.2015.	1.4.2015.	1.8.2016. - privremena raspodjela sredstava	-	-	22.12.2016.	631	20.12.2017.	12.1.2018.	17.1.2018.	14.2.2018.	28	19.4.2018.	11.6.2018.	53	26.11.2018.	15.1.2019.	50	1.385
4.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.5.	11.2.2015.	15.4.2015.	4.4.2015.	1.8.2016. - privremena raspodjela sredstava	-	-	22.12.2016.	628	29.3.2017.	13.4.2017.	12.4.2018.	7.6.2018.	56	-	-	-	-	-	-	1.160
5.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.6.	11.2.2015.	15.4.2015.	7.4.2015.	1.8.2016. - privremena raspodjela sredstava	-	-	22.12.2016.	625	7.11.2018.	20.12.2018.	22.12.2018.	11.4.2019.	110	-	-	-	-	-	-	1.465
6.	M4.1.1-1.	Korisnik 4.7.	11.2.2015.	15.4.2015.	7.4.2015.	1.8.2016. - sumnja na umjetno stvorene uvjete - 7.11.2016. prigovor korisnika - prigovor uvažen 2.12.2016.	-	-	4.1.2017.	638	-	15.5.2017.	28.4.2017.	13.6.2017.	46	12.7.2017.	13.10.2017.	93	22.12.2017.	1.6.2018.	161	1.151
7.	M4.1.1-2. ViP	Korisnik 4.8.	4.11.2015.	15.1.2016.	27.11.2015.	3.3.2017. - privremena raspodjela sredstava	-	-	1.8.2017.	613	20.8.2018. 26.3.2019.	31.8.2018. 7.5.2019.	30.7.2019.	20.2.2020.	205	-	-	-	-	-	-	1.546
8.	M4.1.1-8. reprocetri MMS	Korisnik 4.9.	23.11.2020. jednom izmjenom samo vrijednost povećana	30.4.2021.	29.4.2021.	-	23.8.2021.	3.9.2021. Dodatak Ugovoru 31.10.2023.	-	116	-	-	25.5.2022.	12.8.2022.	79	15.3.2023.	27.4.2023. Odbijen	-	24.5.2024.	17.7.2024.	54	1.175
9.	M4.1.1-8. reprocetri Veliki	Korisnik 4.10.	23.11.2020.	30.4.2021.	27.4.2020.	-	na zbog izmjena	15.11.2021. Ugovor	-	567	-	-	13.10.2023.	1.12.2023.	49	17.6.2024.	5.9.2024.	80	-	-	-	1.592
10.	M4.1.1-8. reprocetri Veliki	Korisnik 4.11.	23.11.2020.	30.4.2021.	29.4.2021.	-	20.7.2021.	3.9.2021. Ugovor	-	82	-	-	14.10.2021.	25.10.2021.	11	21.11.2022.	23.11.2022.	2	28.2.2022.	3.5.2023.	429	734

Redni broj	Natječaj	Šifra korisnika	Datum objave natječaja	Rok za podnošenje prijava	Datum zahtjeva za potporu	Datum Odluke o odbijanju/Odluke o privremenoj raspodjeli sredstava	Odluka o rezultatu administrativne kontrole	Datum Ugovora o financiranju/ Zahtjeva za potporu drugi dio (ZP2)	Datum donošenja odluke o dodjeli	Proteklo dana do odluke o dodjeli	Zahtjev za promjenu	Izmjena odluke o dodjeli	Zahtjev za isplatu prve rate	Odluka o isplati prve rate	Broj dana	Zahtjev za isplatu druge rate	Odluka o isplati druge rate	Broj dana	Zahtjev za isplatu treće rate	Odluka o isplati treće rate	Broj dana	Broj dana - ukupno trajanje projekta
11.	M4.1.2-1.	Korisnik 4.12.	29.1.2015.	15.4.2015.	5.3.2015.	-	-	-	30.10.2015.	239	-	-	23.1.2017.	5.4.2017.	72	19.4.2017.	13.6.2017.	55	24.10.2017.	5.2.2018.	104	1.068
12.	M4.1.3-3.	Korisnik 4.13.	2.12.2019.	30.9.2020.	4.7.2020.	-	31.3.2021.	16.7.2021. Ugovor		270	-	-	8.9.2021.	17.9.2021.	9	13.7.2023.	21.12.2023.	161	-	-	-	1.265
13.		Korisnik 4.3.	29.1.2015.	15.4.2015.	7.4.2015.	-	-	-	13.10.2015.	189	-	-	22.9.2016.	6.2.2017.	137	-	-	-	-	-	-	671
14.	M4.2.1-1.	Korisnik 4.14	29.1.2015.	15.4.2015.	14.4.2015.	-	-	-	1.10.2015. izmjena odluke 17.12.2015. (produžen roka dostave Zahtjeva za isplatu)	170	-	-	6.12.2017.	19.3.2018.	103	-	-	-	-	-	-	1.070
15.		Korisnik 4.15.	29.1.2015.	15.4.2015.	15.4.2015.	-	-	-	25.9.2015.	163	3.11.2016.	15.12.2016.	20.12.2016.	24.3.2017.	94	5.6.2017.	6.9.2017.	93	25.9.2017.	28.3.2018.	184	1.078
16.		Korisnik 4.16.			25.7.2017.	-	30.8.2017.	8.9.2017. Ugovor/30.1.2018. ZP2 - ne računa se u rok 144 dana	24.8.2018.	395	-	-	29.10.2018.	24.1.2019.	87	4.10.2019.	12.6.2020.	252	-	-	-	1.053
17.	M4.2.1-2. veliki	Korisnik 4.17.	29.5.2017. izmjenama 19.6.2017.	31.7.2017.	28.7.2017.	-	6.10.2017.	20.10.2017. Ugovor/20.6.2018. ZP2 - ne računa se u rok 243 dana	26.11.2018.	486	-	25.8.2021.	5.6.2019.	21.11.2019.	169	25.11.2021.	24.12.2021.	29	-	-	-	1.610
18.		Korisnik 4.18.			29.7.2017.	-	1.9.2017.	9.10.2017. Ugovor/11.6.2018. ZP2 - ne računa se u rok 245 dana	6.9.2018.	404	20.5.2019.	23.7.2019.	23.10.2019.	21.9.2020.	334	-	-	-	-	-	-	1.150
19.		Korisnik 4.19.		18.5.2020.- poduženo u 4 izmjeni do 14.2.2020.	18.6.2020.		12.4.2021.	od 5.2.2021. do 4.3.2021. dopuna /obrazloženje (27 dana se ne računa u rok)	20.4.2021. Ugovor	-	-	-	15.6.2021.	9.9.2021.	84	-	-	-	-	-	-	448
20.	M4.2.1-4. MMS i veliki	Korisnik 4.20.		18.9.2020. od kada počinje teći rok od 120 dana (do 16.1.2021.)	3.7.2020.	-	18.12.2020.	27.1.2021. Ugovor, 13.2.2023. i 12.1.2024. Dodatci Ugovoru	-	91	-	-	24.9.2021.	24.11.2021.	60	1.6.2022.	20.7.2022.	49	8.4.2024. traženo je produženje roka za konačnu isplatu	10.6.2024.	61	1.438
21.		Korisnik 4.21.			20.8.2020.	-	16.3.2021.	24.3.2021. Ugovor	-	208	-	-	3.11.2021.	8.12.2021.	35	30.3.2022.	2.6.2022.	71	-	-	-	651
Prosječno proteklo dana										382,14											100,02	1.168

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 11 je vidljivo da je **postupak dodjele**, od podnošenja zahtjeva za potporu do donošenja odluke o potpori, za 21 korisnika iz uzorka **prosječno trajao 382 dana**. Postupak dodjele je najduže trajao na samom početku provedbe Programa ruralnog razvoja **(2015. – 2016.) kada u pravilnicima i natječaju nisu bili utvrđeni rokovi za donošenje odluke o dodjeli niti rokovi za isplatu** (npr. natječaj M4.1.1-1). Nadalje, iz tablice je također vidljivo da je **samo kod tri korisnika iz uzorka, proces dodjele trajao kraće od 120 dana** koliko je bilo **propisano pravilnicima i natječajima od 2017. do 2020.** Također, **postupak isplate potpore** (od zahtjeva za isplatu do odluke o isplati) za 21 korisnika iz uzorka je **prosječno trajao 100 dana** (na početku provedbe Programa ruralnog razvoja nije bio određen rok, ali isti je određen pravilnicima i natječajem od 2017. na dalje u maksimalnom trajanju 90 dana). Od ukupno 42 postupka donošenja odluke o isplati, koje su izvršene za 21 korisnika iz uzorka, **duže od 90 dana trajalo je njih 17.**

Prema pisanom obrazloženju odgovorne osobe iz APPRRR-a, u vezi s provedbom natječaja iz Mjere 4, **postupak dodjele predmetnih potpora u pravilu je bio dugotrajan i opsežan.** Po zaprimanju svih zahtjeva za potporu APPRRR formira inicijalnu rang-listu zahtjeva za potporu, a nakon provedene administrativne kontrole zahtjeva za potporu za sve zahtjeve za potporu koji se nalaze iznad praga dostatnih sredstava potpore te sklapanja svih ugovora o financiranju s korisnicima čiji se zahtjevi nalaze iznad praga dostatnih sredstava potpore, kreira se konačna rang-lista. S obzirom na navedeno, u postupku dodjele potpore moguća je situacija (nakon eventualnih odbijanja korisnika ili smanjenja tražene potpore ili slijedom ishoda postupka odlučivanja po žalbi) da u administrativnu kontrolu ulaze novi zahtjevi korisnika kako bi se iskoristila sva raspoloživa sredstva potpore u pojedinom natječaju. **Za većinu natječaja, došlo je do izmjena istih zbog nejasnih uvjeta prihvatljivosti, prolongacija rokova za podnošenje zahtjeva za potporu kao i iznosa raspoloživih sredstava** (npr. natječaj za provedbu tipa operacije 4.2.1. imao je šest izmjena, od čega se u četiri navrata produljivao krajnji rok za podnošenje zahtjeva za potporu, a u dva navrata se mijenjao iznos raspoloživih sredstava javne potpore po natječaju). Svako povećanje alokacije značilo je veliki broj dodatnih zahtjeva koje je APPRRR trebao obraditi, što je posljedično utjecalo i na dužinu trajanja postupka izdavanja odluka za sve sudionike natječaja. Nadalje, **APPRRR je često obrađivao velik broj natječaja objavljenih istovremeno, veliki broj natječaja za koje je povećavana alokacija i pristigle su nepotpune prijave, što rezultira dugotrajnom administrativnom kontrolom u postupku dodjele potpore.** Djelatnici APPRRR-a ponekad imaju istovremeno više zahtjeva u različitim fazama obrade te nisu uvijek u mogućnosti u kontinuitetu odraditi jedan zahtjev od početka do kraja.

Državni ured za reviziju je utvrdio da u pravilnicima iz 2015. i 2016., u usporedbi s pravilnicima iz 2017., 2018. i 2019., nisu bile propisane određene odredbe značajne za proces dodjele potpora. Naime, tek u pravilnicima od 2017. nadalje su propisane odredbe koje uređuju provedbu postupka dodjele potpore u dvije faze, odredbe da APPRRR u roku od 120 dana⁴⁵ od zaprimanja prvog dijela zahtjeva za potporu (odnosno zaprimanja posljednje potvrde o podnošenju zahtjeva) izdaje relevantni akt: Odluku o dodjeli sredstava ili Odluku o odbijanju zahtjeva za potporu; odredbe da je razdoblje provedbe projekta najviše 36 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli sredstava kao i odredbe o tome da će APPRRR isplate korisniku izvršiti najkasnije u roku od 90 dana od podnošenja zahtjeva za isplatu. Nadalje, revizijom je također utvrđeno da je rok od 120 dana za donošenje odluke o dodjeli sredstava izbrisan iz pravilnika 2020.

⁴⁵ Posebno je propisano da postupak dodjele potpore za TO 8.5.1 završava sklapanjem ugovora o financiranju u roku od 100 dana od zaprimanja zahtjeva za potporu.

Također, na temelju uvida u provedbu natječaja iz revizijskog uzorka u provedbi Mjere 4, Državni ured za reviziju je utvrdio da je cjelokupni proces dodjele potpora bio dugotrajan i u razdobljima u kojima rokovi nisu bili izričito definirani i u razdobljima kada su isti bili određeni (u prosjeku je razdoblje do dodjele potpore trajalo 382 dana, a za samo tri korisnika iz uzorka trajalo je kraće od 120 dana). Također, Državni ured za reviziju je utvrdio da je često cjelokupni postupak dodjele potpora bio opterećen izmjenom natječaja zbog nejasnih uvjeta prihvatljivosti, prolongacijom rokova za podnošenje zahtjeva za potporu kao i naknadnim povećanjem alokacija te velikim brojem natječaja koji su se obrađivali istovremeno, što je posljedično rezultiralo dugotrajnošću procesa dodjele.

Državni ured za reviziju je mišljenja da rok od 120 dana, od posljednje potvrde o podnošenju Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava, nije realan jer proces administrativne kontrole ovisi o količini i zahtjevnosti dopune dokumentacije i obrazloženja korisnika na upite APPRRR-a koji u većini slučajeva značajno prolongira trajanje cijelog procesa.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u ubrzati proces administrativne kontrole u provedbi intervencija iz novog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. na način da se u pravilnicima i/ili natječajnoj dokumentaciji što jasnije definiraju uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira kako potrebne dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika ne bi značajno usporavale proces dodjele potpora te da definiraju rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole kada se zahtjev za potporu podnosi u dva dijela. Također, preporučuje se Ministarstvu poljoprivrede pri planiranju objave natječaja za intervencije, u obzir uzimati radnu opterećenost APPRRR-a kako bi se izbjegla istovremena objava velikog broja natječaja koja administrativno opterećuje APPRRR.

Od navedenog 21 korisnika, **revizorski tim je za terensku provjeru izabrao tri korisnika bespovratnih sredstava koja su zahtjeve za potporu prijavila kroz dva različita natječaja.** Korisnik 4.1 i Korisnik 4.2 sudjelovali su u prijavi na prvom natječaju za provedbu podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba operacije 4.1.1. „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“, dok je Korisnik 4.3. sudjelovao u prijavi na prvom natječaju za provedbu podmjere 4.2. „Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda“ – provedba operacije 4.2.1. „Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima“.

Natječaj za provedbu podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba operacije 4.1.1. „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“

U veljači 2015. objavljen je prvi natječaj za provedbu podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba operacije 4.1.1. „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“. U inicijalnom natječaju osigurana su sredstva javne potpore od 370.000.000,00 kuna (49.107.439,11 eura). U travnju 2015. objavljena je prva izmjena natječaja kojom se promijenio krajnji rok za popunjavanje i podnošenje Zahtjeva za potporu i krajnji rok za podnošenje potvrde o podnošenju zahtjeva za potporu (s 10. travnja na 15. travnja 2015.). Drugom izmjenom natječaja, iz **kolovoza 2015., iznos javne potpore povećan je na 861.840.000,00 kuna (114.385.825,20 eura).** Sredstva potpore osigurana su iz proračuna EU-a i Državnog proračuna RH, od čega je EU dio iznosio 85,0 %, a nacionalni 15,0 %.

Intenzitet javne potpore po projektu iznosio je do 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova, koji se mogao uvećati za dodatnih 20 postotnih bodova za ulaganja u određenim slučajevima⁴⁶ (s time da maksimalni intenzitet kombinirane potpore **nije mogao prijeći 90,0 % ukupno prihvatljivih troškova**). **Korisnici su bili fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava** u skladu s odredbama Zakona o poljoprivredi, osim fizičkih i pravnih osoba čija je ekonomska veličina manja od 6.000,00 eura za ulaganja u sektoru voća, povrća i cvijeća i manja od 8.000,00 eura za ulaganja u ostalim sektorima, te proizvođačke grupe/organizacije priznate u skladu s odredbama Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda (Narodne novine 82/13 i 14/14), koji je bio na snazi do travnja 2019. Dodjela bespovratnih sredstava u natječaju bila je propisana odredbama Pravilnika o provedbi Mjere M04 Ulaganja u fizičku imovinu, podmjere 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. i Natječajem za provedbu podmjere 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva – provedba operacije 4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava (Narodne novine 11/15, 40/15 i 86/15). U nastavku je dan detaljniji opis provedbe projekata od strane korisnika iz uzorka Državnog ureda za reviziju u kojima je obavljena terenska provjera, a koji su sudjelovali na navedenom natječaju.

Korisnik 4.1 je, u ožujku 2015., podnio APPRRR-u Zahtjev za potporu za *Ulaganje u izgradnju i opremanje staklenika za uzgoj rajčice te nabavu gospodarskog vozila*. U kolovozu 2016. APPRRR je donio Odluku o privremenoj raspodjeli sredstava u iznosu od 21.353.529,33 kune (2.834.100,38 eura),⁴⁷ na koju je, u kolovozu 2016., korisnik podnio prigovor Ministarstvu poljoprivrede (Povjerenstvu za rješavanje po prigovorima) u dijelu neusvajanja dijela zahtjeva korisnika za priznavanje troškova u iznosu od 1.735.970,67 kuna (230.402,90 eura). U rujnu 2016. Povjerenstvo je odbilo prigovor kao neosnovan. U listopadu 2016. korisnik je podnio tužbu Upravnom sudu u Zagrebu koji je u istom mjesecu donio rješenje u upravnom sporu tužitelja/korisnika protiv tuženika/Ministarstva poljoprivrede te pozvao tuženika da u roku od 30 dana dostavi odgovor na tužbu sa svim spisima koji se odnose na predmet spora. U prosincu 2016. (633 dana od dana podnošenja Zahtjeva za potporu te 617 dana od dana zatvaranja natječaja), APPRRR je donio Odluku o dodjeli sredstava kojom su dodijeljena bespovratna sredstva u iznosu od 21.353.529,33 kune (2.834.100,38 eura). Prema navedenoj Odluci, ukupna vrijednost projekta iznosila je 26.075.055,30 kuna (3.460.754,57 eura), a ukupni prihvatljivi troškovi 23.726.143,70 kuna (3.149.000,47 eura). Odobreni intenzitet potpore iznosio je 90,0 % ukupnih prihvatljivih troškova. U prosincu 2017. Upravni sud u Zagrebu je donio presudu kojom je poništena odluka Ministarstva poljoprivrede iz rujna 2016. Slijedom navedenog, u siječnju 2018. Ministarstvo poljoprivrede (Povjerenstvo za rješavanje po prigovorima) je donijelo novu odluku kojom se prihvaća prigovor korisnika⁴⁸ te ju je dostavio APPRRR-u u veljači 2018. Slijedom navedenog, u travnju 2018., donesena je nova Odluka o dodjeli sredstava kojom su uvećana dodijeljena bespovratna sredstva na iznos od 23.089.500,00 kuna (3.064.105,12 eura) te je ukupna vrijednost projekta iznosila 26.069.055,30 kuna (3.459.958,23 eura), a ukupni prihvatljivi troškovi iznosili su 25.675.536,31 kuna (3.407.729,29 eura). U srpnju 2018. korisnik je podnio prvi zahtjev za isplatu u iznosu od 3.871.332,32 kune (513.814,10 eura).

⁴⁶ Dodatni postotni bodovi dodjeljivali su se za: a) mlade poljoprivrednike koji su unutar pet godina prije datuma podnošenja Zahtjeva za potporu postavljeni kao nositelj/odgovorna osoba poljoprivrednog gospodarstva, b) zajedničke projekte, koji ne podrazumijeva isključivo ulaganja u nabavu poljoprivredne mehanizacije, opreme i gospodarskih vozila. Ukoliko zajednički projekt ima i ovu vrstu ulaganja, ona mora iznositi manje od 50,0 % ukupnog zajedničkog projekta, c) ulaganja u planinska područja, područja sa značajnim prirodnim ograničenjima i ostala područja s posebnim ograničenjima (članak 31. i 32. Uredbe (EU) br. 1305/2013), a sukladno posebnim propisima koji uređuju isto područje (Prilog VI), i d) ulaganja povezana s agrookolišnim i klimatskim djelatnostima (članak 28. Uredbe (EU) br. 1305/2013) i ekološkom poljoprivredom (članak 29. Uredbe (EU) br. 1305/2013), a sukladno posebnim propisima koji uređuju isto područje.

⁴⁷ Odluka o privremenoj dodjeli sredstava izdaje se u slučaju, kada nakon zaprimanja svih zahtjeva za potporu i provjere ukupno traženog iznosa potpore, APPRRR utvrdi da nema dovoljno raspoloživih sredstava za sve korisnike.

⁴⁸ Nepriznavanje troškova ulaganju u opremu imalo bi za posljedicu nefunkcionalnost cijelog ulaganja.

Međutim, traženi iznos potpore umanjen je za 119.714,02 kune (15.888,79 eura) zbog troškova za kupnju zemljišta u iznosu od 96.455,03 kune (12.801,78 eura) koji su nastali prije 1. siječnja 2014. (neprihvatljivi troškovi) i tečajnih razlika u iznosu od 23.258,99 kuna (3.087,00 eura) pa je APPRRR, u rujnu 2018., donio Odluku o isplati u iznosu od 3.751.618,30 kuna (497.925,32 eura). Nadalje, u ožujku 2019. korisnik je podnio drugi zahtjev za isplatu u iznosu od 16.423.606,45 kuna (2.179.787,17 eura). Traženi iznos potpore umanjen je za 20.520,32 kune (2.723,52 eura) zbog tečajnih razlika te je APPRRR, u svibnju 2019., donio Odluku o isplati u iznosu od 16.403.086,13 kuna (2.177.063,66 eura). U listopadu 2019., korisnik je podnio treći (konačan) zahtjev za isplatu u iznosu od 2.794.561,23 kune (370.902,02 eura), a u ožujku 2020., APPRRR je donio Odluku o isplati u iznosu od 1.989.376,71 kune (266.035,66 eura). Traženi iznos potpore umanjen je za 805.184,52 kune (106.866,35 eura) zbog razlika utvrđenih usporedbom ponude i računa te tečajnih razlika. Za provedbu ulaganja korisniku je ukupno isplaćeno 22.144.081,14 kuna (2.939.024,64 eura) bespovratnih sredstava ili 95,9 % dodijeljenih sredstava.

Korisnik 4.2 je, u travnju 2015., podnio APPRRR-u Zahtjev za potporu za ulaganje *Podizanje farme i nabava poljoprivredne mehanizacije*. U kolovozu 2016. APPRRR je donio Odluku o privremenoj raspodjeli sredstava, a u prosincu 2016. (631 dan od dana podnošenja Zahtjeva za potporu te 617 dana od dana zatvaranja natječaja), APPRRR je donio Odluku o dodjeli sredstava kojom su korisniku dodijeljena bespovratna sredstva u iznosu od 10.844.823,67 kuna (1.439.355,45 eura). Ukupan iznos projekta iznosio je 15.932.355,05 kuna (2.114.586,91 euro), a ukupni prihvatljivi troškovi 15.492.605,24 kune (2.056.222,08 eura). Odobreni intenzitet potpore iznosio je 70,0 % ukupnih prihvatljivih troškova. U prosincu 2017. korisnik je APPRRR-u podnio Zahtjev za promjenu Odluke o dodjeli sredstava⁴⁹, a u siječnju 2018. donesena je izmjena Odluke o dodjeli sredstava kojom su prihvaćene zatražene promjene korisnika, iznos dodijeljenih sredstava/potpore se nije mijenjao, a ukupan iznos projekta je povećan na 17.409.989,45 kuna (2.310.702,69 eura). U siječnju 2018. korisnik je podnio prvi zahtjev za isplatu u iznosu od 4.469.388,22 kune (593.189,76 eura) na temelju kojeg je APPRRR, u veljači 2018. donio Odluku o isplati u iznosu od 4.461.341,72 kune (592.121,80 eura). Traženi iznos potpore umanjen je za 8.046,50 kuna (1.067,95 eura) zbog razlika u cijenama utvrđenih usporedbom ponude i računa. U travnju 2018. korisnik je podnio drugi zahtjev za isplatu u iznosu od 3.154.283,20 kuna (418.645,33 eura) te je APPRRR, u lipnju 2018., donio Odluku o isplati u iznosu od 3.133.759,20 kuna (415.921,32 eura). Traženi iznos potpore umanjen je za 20.524,00 kune (2.724,00 eura) zbog razlike u cijeni između ponude i računa. Nadalje, u studenome 2018., korisnik je podnio treći (konačni) zahtjev za isplatu u iznosu od 3.221.152,25 kuna (427.520,37 eura) na temelju kojeg je APPRRR, u siječnju 2019., donio Odluku o isplati cjelokupno traženog iznosa. Za provedbu ulaganja korisniku je ukupno isplaćeno 10.816.253,17 kuna (1.435.563,49 eura) bespovratnih sredstava ili 99,7 % dodijeljenih sredstava.

⁴⁹ Zahtjev za promjenu je podnesen za promjenu ponuditelja za ulaganje u izgradnju farme za tov junadi i izgradnju konjušnice, upravne zgrade, uređenje okoliša i opremanje te nabave samohodne mikser prikolice i dva traktora.

Natječaj za provedbu podmjere 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda – provedba operacije 4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima

U siječnju 2015. objavljen je prvi Natječaj za provedbu podmjere 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda – provedba operacije 4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima. U inicijalnom natječaju osigurana su sredstva javne potpore od 140.000.000,00 kuna (18.581.193,18 eura). U travnju 2015. objavljena je prva izmjena natječaja kojom je promijenjen krajnji rok za popunjavanje i podnošenje Zahtjeva za potporu te krajnji rok za podnošenje potvrde o podnošenju zahtjeva za potporu (s 10. travnja na 15. travnja 2015.). Drugom izmjenom natječaja, iz kolovoza 2015., **iznos javne potpore povećan je na 366.000.000,00 kuna (48.576.547,88 eura)**. Sredstva potpore osigurana su iz proračuna EU-a i Državnog proračuna RH, od čega je **EU dio 85,0 %, a nacionalni 15,0 %**.

Intenzitet javne potpore po projektu iznosio je do 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova, koji se mogao uvećati za dodatnih 20 postotnih bodova za ulaganja koja provode proizvođačke organizacije (s time da maksimalni intenzitet kombinirane potpore **nije mogao prijeći 90,0 % ukupno prihvatljivih troškova**). Dodjela bespovratnih sredstava u natječaju bila je propisana odredbama Pravilnika o provedbi Mjere M04 Ulaganja u fizičku imovinu, Podmjere 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. i Natječajem za provedbu podmjere 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda – provedba operacije 4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima. **Korisnici su bili fizičke i pravne osobe koje su se namjeravale baviti preradom proizvoda** iz Priloga I. navedenog Pravilnika. U nastavku teksta je dan detaljniji opis provedbe projekta od strane korisnika iz uzorka Državnog ureda za reviziju u kojem je obavljena terenska provjera, a koji je sudjelovao na navedenom natječaju.

Korisnik 4.3. je, u travnju 2015., podnio APPRRR-u Zahtjev za potporu za ulaganje *Modernizacija pogona za proizvodnju margarina*. U listopadu 2015., 189 dana od dana podnošenja zahtjeva za potporu te 181 dan od dana zatvaranja natječaja, APPRRR je donio Odluku o dodjeli bespovratnih sredstava u iznosu od 14.580.364,60 kuna (1.935.146,94 eura). Ukupna vrijednost projekta iznosila je 29.161.281,20 kuna (3.870.367,14 eura), a ukupni prihvatljivi troškovi su iznosili 29.160.729,20 kuna (3.870.293,87 eura). Odobreni intenzitet potpore iznosio je 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova. U rujnu 2016. korisnik je podnio Zahtjev za isplatu u iznosu od 14.320.513,92 kune (1.900.658,82 eura). U Zahtjevu za isplatu korisnik je zatražio umanjeni iznos potpore u odnosu na odobreni iznos za 259.850,68 kuna (34.488,11 eura). Nakon provedene administrativne kontrole, APPRRR je traženi iznos potpore umanjio za 95.999,93 kune (12.741,38 eura) zbog tečajne razlike i spuštanja na limit troškova iz Poslovnog plana te je na temelju istoga, u veljači 2017. (137 dana od dana podnošenja zahtjeva za isplatu), donio Odluku o isplati u iznosu od 14.224.513,99 kuna (1.887.917,45 eura).

Revizijom je utvrđeno da je Korisniku 4.1 APPRRR izdao Odluku o dodjeli sredstava 633 dana od dana podnošenja Zahtjeva za potporu (617 dana od isteka roka za podnošenja Zahtjeva za potporu), odnosno izdao novu Odluku o dodjeli sredstava 1.113 dana od dana podnošenja Zahtjeva za potporu (odnosno 1.097 dana od isteka roka za podnošenja Zahtjeva za potporu). Nadalje, Korisniku 4.2 APPRRR je izdao Odluku o dodjeli sredstava 631 dan od dana podnošenja Zahtjeva za potporu (617 dana od isteka roka za podnošenja Zahtjeva za potporu), odnosno izdao novu Odluku o dodjeli sredstava 1.113 dana od dana podnošenja Zahtjeva za potporu (odnosno 1.097 dana od isteka roka za podnošenja Zahtjeva za potporu).

Međutim, revizijom je utvrđeno i da navedenim Pravilnikom i natječajnom dokumentacijom nisu bile propisane odredbe kojima se uređuju rokovi u postupku dodjele sredstava: rokovi za provedbu administrativne kontrole Zahtjeva za potporu, izdavanje odluka (Odluke o dodjeli sredstava ili Odluke o odbijanju), postupak obrade zahtjeva za isplatu i donošenja odluka (Odluke o isplati predujma, Odluke o odbijanju isplate predujma, Odluke o isplati ili Odluke o odbijanju Zahtjeva za isplatu).

Slijedom navedenog, Državni ured za reviziju je mišljenja kako je nepostojanje jasno definiranih rokova u postupku dodjele sredstava, od podnošenja zahtjeva do donošenja odluke o dodjeli bespovratnih sredstava, dovelo do neujednačene dinamike postupanja i smanjenja učinkovitosti administrativnih procesa, što je u konačnici rezultiralo dugotrajnim postupcima dodjele sredstava.

Financijski podaci o provedbi Mjere 4

Inicijalnom verzijom Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. za Mjeru 4 bila su alocirana sredstva u iznosu od 667.058.823,53 eura, što je činilo 28,8 % cjelokupne alokacije Programa. U sljedećih osam izmjena Programa ruralnog razvoja, alokacija za navedenu mjeru ostala je stabilna. Nakon što su za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. odobrena dodatna sredstva u prijelaznom razdoblju 2021./2022., alokacija za Mjeru 4 znatno je uvećana (čak 44,3 % ukupnih dodatnih sredstava usmjereno je na aktivnosti koje su se provodile kroz navedenu mjeru) pa je u verziji 10 Programa ruralnog razvoja alokacija iznosila 988.323.166,87 eura. U posljednjoj verziji Programa ruralnog razvoja (verzija 14 iz studenoga 2025.) **konačna alokacija za Mjeru 4 određena je na 6.902.890.246,25 kuna (916.170.979,66 eura).**⁵⁰ U tablici broj 12 dani su financijski podaci o provedbi Mjere 4 na temelju provedenih natječaja.

Tablica broj 12

Financijski podaci o provedbi Mjere 4 na temelju provedenih natječaja

Podmjera	Alokacija		Objavljeni natječaji				Prijave na Natječaje				Ugovorena/dodijeljena sredstava				Isplaćena sredstva			
			Broj natječaja	Raspoloživa sredstva kroz objavljene natječaje		Broj zahtjeva	Zatraženi iznos potpore		Broj odluka	Ugovoreni/odobreni iznos sredstava		Ugovoreno/alocirano	Broj korisnika	Isplaćeni iznos sredstava		Isplaćeno/ugovoreno	Isplaćeno/alocirano	
	HRK	EUR		HRK	EUR		HRK	EUR		HRK	EUR			HRK	EUR			
4.1.	4.693.162.048,18	622.889.647,38	32	6.282.823.713,65	833.874.008,05	6062	11.307.364.597,29	1.500.745.185,12	2306	4.485.619.552,07	595.344.024,43	95,6%	2301	4.346.070.670,60	576.822.704,97	96,9%	92,6%	
4.2.	1.371.925.284,40	182.085.776,68	11	2.209.877.256,39	293.301.115,72	722	2.529.401.917,05	335.709.326,04	322	1.369.953.541,91	181.824.081,48	99,9%	320	1.301.976.208,49	172.801.938,88	95,0%	94,9%	
4.3.	772.865.058,80	102.576.821,13	8	1.093.249.999,85	145.099.210,28	190	1.468.221.722,61	194.866.510,40	70	893.049.106,90	118.527.985,52	115,6%	70	779.724.056,97	103.487.166,63	87,3%	100,9%	
4.4.	64.937.854,86	8.618.734,47	2	94.453.549,99	12.536.140,42	764	333.100.372,03	44.210.016,86	92	51.864.068,97	6.883.544,89	79,9%	91	49.254.574,99	6.537.205,52	95,0%	75,8%	
Ukupno	6.902.890.246,25	916.170.979,66	53	9.680.404.519,89	1.284.810.474,47	7738	15.638.088.608,98	2.075.531.038,42	2790	6.800.486.269,85	902.579.636,32	98,5%	2782	6.477.025.511,05	859.649.016,00	95,2%	93,8%	

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 12 vidljivo je da su za Mjeru 4 **objavljena 53 natječaja**. Raspoloživa sredstva iz natječaja iznosila su 9.680.404.519,89 kuna (1.284.810.474,47 eura), a **zaprimljeno je 7.738 zahtjeva za potporu**. Nadalje, **doneseno je 2.790 odluka o dodjeli bespovratnih sredstava** temeljem kojih su **ugovorena bespovratna sredstva u iznosu od 6.800.486.269,85 kuna (902.579.636,32 eura)**. Za **2.782 korisnika isplaćeno je 6.477.025.511,05 kuna (859.649.016,00 eura)** ili 95,2 % dodijeljenih sredstava. **Najslabija razina isplaćenosti ugovorenih sredstava vidljiva je u podmjeri 4.3.** za koju su korisnicima isplaćena sredstva u iznosu od 779.724.056,97 kuna (103.487.166,63 eura) ili 87,3 %, dok je **najviša razina isplaćenosti ugovorenih sredstava vidljiva u podmjeri 4.1.** za koju su korisnicima isplaćena sredstva u iznosu od 4.346.070.670,60 kuna (576.822.704,97 eura) ili 96,9 %. Kada se u obzir uzmu ukupna alocirana sredstva (6.902.890.246,25 kuna ili 916.170.979,66 eura) za Mjeru 4, podaci pokazuju da je **u Mjeri 4 ukupno isplaćeno 93,8 %, odnosno od konačno alociranih sredstava u Mjeri 4 preostalo je 425.864.735,20 kuna (56.521.963,66 eura) neiskorištenih sredstava** (najviše se odnosi na podmjeru 4.1. u iznosu od 347.091.377,59 kuna ili 46.066.942,41 euro).

⁵⁰ Od čega je iz EPFRR-a iznosila 6.326.410.295,11 kuna (839.658.941,55 eura), a iz EURI-a 576.479.951,14 kuna (76.512.038,11 eura).

Provedba Mjere 8 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma

U okviru mjera koje se financiraju iz EPFRR-a prema Programu ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) provodila se i **Mjera 8 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma**. Mjera 8 bila je namijenjena ulaganjima u projekte u šumarskom i drvno-tehnološkom sektoru te se dodjela potpora provodila putem otvorenih natječaja, a **ukupno raspoloživa sredstva (alokacija) za navedenu mjeru iznosila su 96.026.995,38 eura** (uključujući EURI dio sredstava).

Izvor: <https://unsplash.com/>

Kroz Mjeru 8 provodile su se **dvije podmjere**: Podmjera 8.5 – Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava i Podmjera 8.6 – Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda. **Za podmjeru 8.5 provodila su se dva tipa operacija: 8.5.1 Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura te 8.5.2 Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture.** Intenzitet potpore za navedene tipove operacija iznosio je do 100,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta.

- **U tipu operacije 8.5.1 korisnici su bili:** šumoposjednici, udruge šumoposjednika (upisane u Upisnik šumoposjednika⁵¹) te trgovačka društva i druge pravne osobe koje na temelju relevantnih zakona (Zakon o šumama⁵²) gospodare šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu RH. **Cilj navedenog tipa operacije** bio je dodjela potpore za konverziju/prevođenje degradiranih šumskih sastojina, šumskih sastojina narušene strukture po vrstama drveća i šumskih kultura u mješovite sastojine autohtonih vrsta drveća visokog uzgojnog oblika. **Raspon potpore po projektu iznosio je između 5.000,00 eura i 700.000,00 eura.**
- **U tipu operacije 8.5.2 korisnici su bili:** šumoposjednici, udruge šumoposjednika (upisane u Upisnik šumoposjednika), trgovačka društva i druge pravne osobe koje na temelju relevantnih zakona (Zakon o šumama) gospodare šumama i šumskim zemljištima u vlasništvu RH, udruge civilnog društva čije je područje djelovanja usmjereno na zaštitu okoliša i prirode te druge pravne osobe koje na temelju zakona imaju javne ovlasti, a čije je područje djelovanja usmjereno na zaštitu okoliša i prirode. **Cilj navedenog tipa operacije** bio je povećati rekreativne, turističke i zdravstvene koristi šuma, zatim rekreacijske, turističke i zdravstvene koristi šuma učiniti što dostupnijima ruralnom i ostalom stanovništvu, kao i podizanje javne svijesti o važnosti očuvanja šuma i biološke raznolikosti. **Raspon potpore po projektu iznosio je između 5.000,00 eura i 100.000,00 eura.**

Za podmjeru 8.6 provodila su se tri tipa operacija: 8.6.1 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima, 8.6.2 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva te 8.6.3 Marketing drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda. Intenzitet potpore za navedene tipove operacija iznosio je do 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta.

⁵¹ Upisnik privatnih šumoposjednika je sustav podataka i informacija o šumoposjednicima i njihovim šumskim posjedima te evidencije o ostvarenim pravima i sredstvima. Rješenje o upisu u navedeni upisnik donosi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

⁵² Zakon o šumama (Narodne novine 140/05, 82/06, 129/08, 80/10, 124/10, 25/12, 68/12 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 148/13 i 94/14), odnosno Zakon o šumama (Narodne novine 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20, 101/23 i 36/24).

- **U tipu operacije 8.6.1 prihvatljivi korisnici su bili:** šumoposjednici, udruge šumoposjednika te obrti, mikro, mala i srednja poduzeća. **Cilj natječaja** bio je dodjela sredstava projektima koji omogućuju modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima. **Raspon potpore po projektu iznosio je između 5.000,00 eura i 700.000,00 eura.**
- **U tipu operacije 8.6.2 prihvatljivi korisnici bili su** subjekti registrirani za djelatnosti prerade drva u skladu s Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti (2007.)⁵³. **Cilj natječaja** bio je sufinanciranje prihvatljivih materijalnih i nematerijalnih troškova koji se odnose na: kupnju novih i rabljenih strojeva, alata, uređaja i opreme za predindustrijsku preradu drva, kupnju novih i rabljenih strojeva, alata, uređaja i opreme za proizvodnju peleta, briketa i cijepanog ogrjevnog drva, instalacija i/ili kupnja opreme za informacijsko-komunikacijske tehnologije u postupcima predindustrijske prerade drva te izgradnja i rekonstrukcija objekata te kupnja nove i rabljene opreme za sušenje, parenje, skladištenje i zaštitu drvnih proizvoda. **Raspon potpore po projektu iznosio je između 10.000,00 eura i 1.000.000,00 eura.**
- **U tipu operacije 8.6.3 prihvatljivi korisnici bili su:** šumoposjednici, udruge šumoposjednika, mikro, mala i srednja poduzeća i jedinice lokalne samouprave i njihova udruženja. **Cilj natječaja** bio je sustavna provedba marketinga, a glavni predmet marketinga bili su drvni i nedrvni šumski proizvodi i usluge šuma te su korisnici morali imati proizvod i/ili uslugu šuma s popisa drvnih i nedravnih šumskih proizvoda i usluga šuma koji je bio prilog natječaja. **Raspon potpore po projektu iznosio je između 5.000,00 eura i 30.000,00 eura.**

Prvi natječaji u podmjeri 8.5. objavljeni su na temelju članka 20., stavka 1. Pravilnika o provedbi Mjere M08 »Potpora za ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma«, podmjere 8.5. »Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 45/16), donesenog u svibnju 2016., dok su natječaji iz 2018. objavljeni na temelju odredbe članka 22., stavka 1. Pravilnika o provedbi mjere 8, podmjere 8.5 „Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 31/18 i 92/18), donesenog u ožujku 2018., s izmjenama i dopunama iz listopada 2018. Treći i četvrti natječaji za TO 8.5.1. objavljeni su na temelju odredaba članka 18., stavaka 5. i 6. Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. donesenog u rujnu 2019., s izmjenama i dopunama iz ožujka 2020. te ožujka i prosinca 2021.

Prvi natječaji u podmjeri 8.6. objavljeni su na temelju odredbe članka 24., stavka 1. Pravilnika o provedbi Mjere M08 »Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma«, podmjere 8.6. »Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 45/16), donesenog u svibnju 2016., dok su natječaji iz 2018. objavljeni na temelju odredbe članka 27., stavka 1. Pravilnika o provedbi Mjere 8, podmjere 8.6 Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije i preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 46/18), donesenog u svibnju 2018. Treći natječaji u oba TO-a objavljeni su na temelju odredbe članka 18., stavka 6. Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.

⁵³ Subjekti registrirani u skladu s Nacionalnom klasifikacijom djelatnosti (2007.): područje C, odjeljak 16. „Proizvodnja drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pleterskih proizvoda“.

U razdoblju od lipnja 2016. (kada je objavljen prvi natječaj) do rujna 2022. (zatvaranje zadnjeg natječaja) za Mjeru 8 provedeno je 16 natječaja (od čega dvije dodjele sredstava kroz financijske instrumente), koji su navedeni u tablici broj 13.

Tablica broj 13

Natječaji provedeni u okviru Mjere 8

Redni broj	Natječaj za Tip operacije	Naziv natječaja	Natječaj objavljen / izmijenjen	Razdoblje prijave	Vrijednost natječaja u HRK	Vrijednost natječaja u EUR (po fiksnom tečaju)	Ukupno odobreni iznos potpora u EUR	Postotak odobrenog iznosa od raspoloživih sredstava u natječaju	Ukupno isplaćeni iznos potpora u EUR	Isplaćeno/odobreno
1.	Prvi natječaj za TO 8.5.1	Natječaj za provedbu podmjere 8.5. "Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava – provedba operacije 8.5.1 Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura"	2.6.2016.	od 8.6.2016. do 10.10.2016.	60.000.000,00	7.963.368,50	2.042.453,88	25,6%	2.014.225,99	98,6%
		Prva izmjena	5.10.2016.	produljeno do 10.11.2016.	-	-				
2.	Prvi natječaj za TO 8.5.2	Natječaj za provedbu podmjere 8.5. "Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava" tipa operacije 8.5.2 Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	9.6.2016.	od 15.6.2016. do 17.10.2016.	2.500.000,00	331.807,02	534.456,36	34,7%	526.799,18	98,6%
		Prva izmjena	31.7.2017.		11.600.000,00	1.539.584,58				
3.	Prvi natječaj za TO 8.6.1	Natječaj za provedbu podmjere 8.6. provedba tipa operacije 8.6.1 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima	16.6.2016.	od 15.7.2016. do 15.11.2016.	30.000.000,00	3.981.684,25	4.412.456,23	62,1%	4.250.516,71	96,3%
		Prva izmjena	12.7.2017.		53.500.000,00	7.100.670,25				
4.	M8.6.1 FI				28.156.072,23	3.736.952,98	4.131.802,75	110,6%	4.131.802,75	110,6%
5.	Prvi natječaj za TO 8.6.2	Natječaj za provedbu podmjere 8.6. provedba tipa operacije 8.6.2 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva	16.6.2016.	od 15.7.2016 do 15.11.2016.	30.000.000,00	3.981.684,25	4.141.628,26	59,5%	4.047.430,03	97,7%
		Prva izmjena - tehnički elementi i pojašnjenja	20.6.2016		-	-				
		Druga izmjena	30.10.2017.		52.451.000,00	6.961.444,02				
6.	M8.6.2 FI				27.285.288,29	3.621.380,09	3.954.133,35	109,2%	3.954.133,35	100,0%
7.	Prvi natječaj za TO 8.6.3	Natječaj za provedbu podmjere 8.6. provedba tipa operacije 8.6.3. Marketing drvnih i nedravnih šumskih proizvoda	28.6.2016.	od 22.7.2016. do 22.11.2016.	2.500.000,00	331.807,02	29.623,73	8,9%	29.526,32	99,7%
8.	Drugi natječaj za TO 8.5.2	Natječaj za tip operacije 8.5.2. Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	10.5.2018.	od 1. 6. 2018. do 2.8.2018.	30.000.000,00	3.981.684,25	9.108.664,90	68,6%	7.768.150,19	85,3%
		Prva izmjena	2.8.2018.	produljeno do 14.12.2018	-	-				
		Druga izmjena	13.12.2018.	produljeno do 21.12.2018.	-	-				
		Treća izmjena	4.12.2019.		100.000.000,00	13.272.280,84				
9.	Drugi natječaj za TO 8.5.1	Natječaj za tip operacije 8.5.1. "Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura"	28.5.2018.	od 2.7.2018 do 31.8.2018.	70.000.000,00	9.290.596,59	8.302.268,35	89,4%	8.223.278,85	99,0%
		Prva izmjena	26.7.2018.	produljeno do 5.10.2018.	-	-				
		Druga izmjena	2.8.2018.	produljeno do 14. 12. 2018	-	-				
10.	Drugi natječaj za TO 8.6.1	Natječaj za tip operacije 8.6.1. Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima	30.6.2018.	od 20.8.2018. do 31.10.2018.	70.000.000,00	9.290.596,59	8.678.597,78	65,2%	7.604.183,34	87,6%
		Prva izmjena	2.8.2018.	produljeno do 14.12.2018.	-	-				
		Druga izmjena - tehnički elementi i pojašnjenja	6.11.2018.		-	-				
		Treća izmjena	4.12.2019.		100.300.000,00	13.312.097,68				
11.	Drugi natječaj za TO 8.6.2	Natječaj za tip operacije 8.6.2. Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva	30.6.2018.	od 20.8.2018. do 31.10.2018.	100.000.000,00	13.272.280,84	8.366.745,32	63,0%	7.583.876,16	90,6%
		Prva izmjena	2.8.2018.	produljeno do 14.12.2018.	-	-				
		Druga izmjena - tehnički elementi i pojašnjenja	6.11.2018.		-	-				
12.	Treći natječaj za TO 8.5.1	Natječaj za tip operacije 8.5.1 Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura	30.4.2020.	od 1.6.2020. do 25.9.2020.	100.000.000,00	13.272.280,84	11.148.363,41	84,0%	10.969.345,79	98,4%
		Prva izmjena - tehnički elementi i pojašnjenja	29.5.2020.		-	-				
		Druga izmjena	23.9.2020.	produljenje do 30.11.2020.	-	-				
		Treća izmjena	27.11.2020.	Produljenje do 31.12.2020.	-	-				
13.	Treći natječaj za TO 8.5.2	Natječaj za tip operacije 8.5.2 Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	30.4.2020.	od 1.6.2020. do 31.8.2020.	65.000.000,00	8.626.982,55	6.622.833,91	76,8%	4.784.860,17	72,2%
		Prva izmjena - tehnički elementi i pojašnjenja	29.5.2020.		-	-				
		Druga izmjena	20.8.2020.	produljenje do 30. 9. 2020	-	-				
14.	Treći natječaj za TO 8.6.2	Natječaj za tip operacije 8.6.2 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva	30.12.2021.	od 15.2.2022. do 5.5.2022.	147.000.000,00	19.510.252,84	10.428.396,54	53,5%	9.054.225,30	86,8%
		Prva izmjena - tehnički elementi i pojašnjenja	9.2.2022.		-	-				
15.	Treći natječaj za TO 8.6.1	Natječaj za tip operacije 8.6.1 Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima	13.5.2022.	od 11.7.2022. do 30.9.2022.	100.000.000,00	13.272.280,84	10.834.928,90	81,6%	10.228.118,53	94,4%
16.	Četvrti natječaj za TO 8.5.1	Natječaj za provedbu tipa operacije 8.5.1 Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura *	13.5.2022.	od 11.7.2022. do 30.9.2022.	45.000.000,00	5.972.526,38	1.869.212,59	31,3%	1.765.320,82	94,4%
UKUPNO					1.062.782.360,52	141.056.786,84	94.606.566,26	67,1%	86.935.793,48	91,9%

Izvor: revizorski tim na temelju podataka APRRRR-a i natječaja na www.ruralnirazvoj.hr, podaci na 31. prosinca 2025.

* Za četvrti natječaj za TO 8.5.1 Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura alociran je dio EURI sredstava.

U skladu s pregledom natječaja objavljenih u Mjeri 8, koji je prikazan u tablici broj 13, vidljivo je da je vrijednost objavljenih natječaja inicijalno iznosila 118.811.609,56 eura (preračunato po fiksnom tečaju), dok je nakon povećanja vrijednosti, u pet provedenih natječaja, ukupna **vrijednost natječaja iznosila 141.056.786,84 eura** (vrijednost natječaja povećana za 18,7 % u odnosu na inicijalnu objavu). Slijedom navedenog, **u Mjeri 8 objavljeno je natječaja u vrijednosti 46,9 % većoj od ukupno raspoloživih/alociranih sredstava za navedenu mjeru.**

Od ukupne vrijednosti 16 provedenih natječaja⁵⁴ (141.056.786,84 eura), do konca 2025. ukupno je inicijalno odobreno zahtjeva za potporu u iznosu od 94.606.566,26 eura (85,0 % EU dio i 15,0 % nacionalni dio), odnosno 67,1 % ukupne vrijednosti objavljenih natječaja. Od ukupno odobrenog iznosa, korisnici su raskinuli ugovore u vrijednosti od 26.235.117,07 eura, a odustali su od zahtjeva za potporu u vrijednosti od 3.087.856,15 eura. Slijedom navedenog, **konačna vrijednost odobrenih zahtjeva za potporu**, nakon umanjenja za iznose koji se odnose na **raskide i odustajanja iznosi 94.606.566,26 eura ili 92,7 % raspoloživih sredstava/alokacije za Mjeru 8.** Do konca 2025. izvršene su isplate korisnicima u iznosu od 86.935.793,48 eura, odnosno **isplaćeno je 91,1 % odobrenog iznosa potpore ili 90,5 % ukupno raspoloživih sredstava/alokacije za Mjeru 8.**

Državni ured za reviziju je utvrdio da u pravilnicima iz 2016., u usporedbi s pravilnicima iz 2018. i 2019., nisu bile propisane određene odredbe značajne za proces dodjele potpore. Naime, tek u pravilnicima iz 2018. su propisane odredbe koje uređuju provedbu postupka dodjele potpore u dvije faze, odredbe da APPRRR u roku od 120 dana⁵⁵ od zaprimanja prvog dijela zahtjeva za potporu (odnosno zaprimanja posljednje potvrde o podnošenju zahtjeva) izdaje relevantni akt: Odluku o dodjeli sredstava ili Odluku o odbijanju zahtjeva za potporu; odredbe da je razdoblje provedbe projekta najviše 36 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli sredstava kao i odredbe o tome da će APPRRR isplate korisniku izvršiti najkasnije u roku od 90 dana od podnošenja zahtjeva za isplatu. Nadalje, Državni ured za reviziju je utvrdio da su od 2016. do 2022. za 11 od 14 natječaja provedenih za aktivnosti financirane kroz Mjeru 8 donesene različite izmjene natječajne dokumentacije (npr. za sedam natječaja produljivani su rokovi za prijavu za dodjelu potpore, a vrijednost pet natječaja je povećana).

Također, Državni ured za reviziju je mišljenja da često mijenjanje propisa ili odredbi natječaja negativno utječe na administrativno opterećenje djelatnika Ministarstva poljoprivrede i APPRRR-a kao i potencijalnih korisnika potpore jer zahtijeva stalno prilagođavanje novim pravilima, dodatna tumačenja i izmjene dokumentacije, što povećava opseg administrativnog posla, produljuje postupke te stvara operativnu nesigurnost.

⁵⁴ Uključujući četvrti natječaj za TO 8.5.1 za koji su alocirana EURI sredstva.

⁵⁵ Posebno je propisano da postupak dodjele potpore za TO 8.5.1 završava sklapanjem ugovora o financiranju u roku od 100 dana od zaprimanja zahtjeva za potporu.

U tablici broj 14 dani su podaci o provedenim **natječajima u Mjeri 8 koji uključuju** ukupan broj prijavitelja po natječaju, broj korisnika kojima je potpora isplaćena, broj prijavitelja koji su odbijeni, broj prijavitelja koji su odustali, broj prijavitelja s kojima je ugovor o dodjeli sredstava raskinut i broj prijavitelja/korisnika kojima je ugovor još u tijeku (nije obavljena završna isplata).

Tablica broj 14

Podaci o provedenim natječajima u Mjeri 8

NATJEČAJ	TO 8.5.1				TO 8.5.2			TO 8.6.1			FI 6.2	TO 8.6.2			FI 6.1	TO 8.6.3	UKUPNO
	1. natječaj	2. natječaj	3. natječaj	4. natječaj	1. natječaj	2. natječaj	3. natječaj	1. natječaj	2. natječaj	3. natječaj		1. natječaj	2. natječaj	3. natječaj		1. natječaj	
Broj prijavitelja	42	100	206	45	25	205	357	42	97	132	2	45	100	123	2	2	1.525
Isplaćeni	28	82	171	33	11	107	58	28	41	48	2	18	33	48	2	1	711
Odbijeni	9	7	4	6	7	50	257	9	30	64	-	24	49	55	-	1	572
Postotak odbijenih	21,4 %	7,0 %	1,9 %	13,3 %	28,0 %	24,4 %	72,0 %	21,4 %	30,9 %	48,5 %	-	53,3 %	49,0 %	44,7 %	-	50,0 %	37,6 %
Odustali	1	3	2	1	3	21	5	1	2	11	0	2	2	8	0	0	62
Raskinuti	4	8	29	5	4	27	37	4	24	9	0	1	16	11	0	0	179
U tijeku	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Izvor: APPRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 14 vidljivo je da je kroz 16 provedenih natječaja (uključujući dodjelu sredstava putem financijskih instrumenata) ukupno zaprimljeno 1.525 prijava potencijalnih korisnika. Od ukupnog broja prijavitelja, 572 su odbijena (37,6 %), 62 korisnika su odustala od potpore, 179 ugovora o financiranju je naknadno raskinuto, a jedan ugovor je još u tijeku, odnosno nije izvršena završna isplata. Slijedom navedenog, za 711 korisnika ili 46,6 % ukupnog broja prijavitelja u Mjeri 8, do konca 2025., obavljena je konačna isplata potpore⁵⁶. Iz tablice je također vidljivo da se postotak odbijenih prijavitelja kretao u širokom rasponu od 1,9 % do 72,0 %, ovisno o natječaju. Nadalje, u većini TO-ova, najveći postotak odbijenih prijavitelja vidljiv je u kasnije provedenim natječajima, u kojima je primljen i ukupno najveći broj prijava (npr. u TO 8.5.2 u trećem natječaju, od ukupno 357 podnesenih zahtjeva za potporu, 257 je odbijeno ili 72,0 %). Prema pisanom očitovanju APPRRR-a, glavni razlog značajnog broja odbijenih zahtjeva za potporu u natječajima u Mjeri 8 je veliki interes potencijalnih korisnika za koje nije bilo dovoljno sredstava na pojedinim natječajima, dok je samo mali broj prijavitelja odbijen zbog neispunjavanja propisanih uvjeta prihvatljivosti.

⁵⁶ Navedeni broj korisnika (711) razlikuje se od broja korisnika navedenog u tablici broj 7 Status provedbe mjera iz Programa ruralnog razvoja RH 2014 . – 2020. (722) jer su u navedenoj tablici uračunati i korisnici kojima je izdana odluka o povratu sredstava nakon raskida ugovora, ali još sredstva nisu vraćena.

Državni ured za reviziju je utvrdio da je ukupni iznos odobrenih zahtjeva za potporu u Mjeri 8 (94.606.566,26 eura) bio manji od vrijednosti objavljenih natječaja (141.056.786,84 eura). Nadalje, utvrđeno je da je u pojedinim natječajima nakon povećanja vrijednosti značajan dio sredstava ostao neodobren/nedodijeljen (npr. u prvom natječaju za TO 8.5.2 odobreno je samo 49,3 % vrijednosti natječaja, a u prvom natječaju za TO 8.6.2 odobreno je samo 67,8 %). Međutim, revizijom je utvrđeno i da je iznos odobrenih sredstava, u odnosu na vrijednost natječaja, rastao u kasnije provedenim natječajima (2018. i 2020.). Slijedom navedenog, u provedbi Mjere 8 utvrđen je značajan broj odbijenih prijavitelja (37,6 %), dok je istovremeno iznos dodijeljenih potpora, odnosno ugovorenih sredstava bio značajno niži od ukupne vrijednosti objavljenih natječaja (67,1 %) te je 9.091.201,90 eura, odnosno 9,5 % alokacije ostalo neiskorišteno/neisplaćeno. Državni ured za reviziju je mišljenja da značajan broj odbijenih prijavitelja, uz neiskorištavanje značajnog iznosa alokacije, ukazuje na potrebu boljeg planiranja natječaja u smislu određivanja vrijednosti natječaja i prethodne analize potencijalnih korisnika (primjenjivo za ulaganja u šumarskom i drvno-tehnološkom sektoru kao i u drugim poljoprivrednim sektorima).

Revizijski uzorak Državnog ureda za reviziju za Mjeru 8

Uzorak Državnog ureda za reviziju u provedbi predmetne revizije učinkovitosti obuhvatio je u okviru Mjere 8, **šest korisnika potpora, odabranih po metodi stratificiranog slučajnog uzorka koji su sudjelovali kao prijavitelji za dodjelu potpora u tri različita natječaja**. Ukupna vrijednost ulaganja šest korisnika iz uzorka iznosila je 11.302.275,45 eura, a vrijednost isplaćenih potpora 4.688.612,11 eura. **Kod dva korisnika potpora, od navedenih šest, obavljena je i terenska provjera provedbe projekta/ulaganja**. Svi iznosi u kunama iz zahtjeva za potporu, odluka o dodjeli sredstava, zahtjeva za plaćanje i odluka o isplata u Mjeri 8, koji su navedeni u nastavku izvješća, iskazani su prema fiksnom tečaju (1 euro = 7,53450 kuna). Navedeni fiksni tečaj korišten je samo za potrebe ovog izvješća te su samo podaci u eurima relevantni za korištenje.

Natječaj 8.6.1.2. za provedbu tipa operacije 8.6.1 „Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima“

Natječaj je objavljen 30. lipnja 2018. kao drugi natječaj iz TO 8.6.1, a svrha natječaja bila je dodjela sredstava projektima koji će omogućiti modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima. Ukupan iznos raspoloživih sredstava javne potpore na ovom natječaju iznosio je 70.000.000,00 kuna (9.290.596,59 eura prema fiksnom tečaju). Prema natječaju, **najniža vrijednost potpore** koja je mogla biti dodijeljena korisniku iznosila je **5.000,00 eura**, a **najviša vrijednost potpore 700.000,00 eura**, dok je **intenzitet potpore iznosio do 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta**. **Zahtjev za potporu se sastojao od dva dijela** i korisnik ga je podnosio u dvije faze. Inicijalno je u natječaju bilo određeno da se prvi dio zahtjeva za potporu podnosio od 20. kolovoza do 31. listopada 2018., a rok za podnošenje drugog dijela zahtjeva za potporu bio je 12 mjeseci od dana sklapanja ugovora o financiranju. Naknadno su donesene tri izmjene natječaja. Prvom izmjenom, iz kolovoza 2018., produljen je rok za podnošenje zahtjeva za potporu do 14. prosinca 2018. Drugom izmjenom, iz studenoga 2018., promijenjeni su određeni tehnički elementi u natječaju te je trećom izmjenom, iz prosinca 2019., **povećana vrijednost natječaja na 100.300.000,00 kuna (13.312.097,68 eura prema fiksnom tečaju)**. Na natječaju je **zaprimito ukupno 97 zahtjeva za potporu**, a za njih **41 su, nakon dodjele, izvršene isplate potpora**. Do konca 2025. **ukupno je odobreno potpora u iznosu od 12.559.042,93 eura**, a **korisnicima je isplaćeno 7.723.795,11 eura**. Državni ured za reviziju izvršio je uvid u provedbu ulaganja za dva korisnika iz navedenog natječaja.

Korisnik 1. u natječaju 8.6.1.2 podnio je, 13. prosinca 2018., **prvi dio Zahtjeva za potporu u iznosu od 5.202.577,40 kuna (690.500,68 eura)**. Ukupni iznos prihvatljivog ulaganja bio je 10.405.154,80 kuna (1.381.001,37 eura), koliko je iznosila i ukupna vrijednost projekta. Ulaganje se odnosilo na kupnju novih i rabljenih strojeva, alata, uređaja i opreme za privlačenje, izvoženje i iznošenje drva. APPRRR je, 11. svibnja 2020., donio **Odluku o rezultatu administrativne kontrole** zahtjeva za potporu te odobrio maksimalni iznos potpore od 50,0 % vrijednosti ulaganja (5.202.577,40 kuna ili 690.500,68 eura). Nakon potpisivanja **Ugovora o financiranju** s APPRRR-om, 18. svibnja 2020., korisnik je, 16. rujna 2020., podnio **drugi dio Zahtjeva za potporu**. U navedenom Zahtjevu ukupan iznos prihvatljivog ulaganja bio je 10.392.000,00 kuna (1.379.255,43 eura) prema kojem je tražena potpora u iznosu od 5.196.000,00 kuna (689.627,71 euro) ili 50,0 % iznosa prihvatljivog ulaganja. APPRRR je, 26. studenoga 2020., donio **Odluku o dodjeli sredstava** u cjelokupnom iznosu tražene potpore. Od podnošenja prvog dijela Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava proteklo je 714 dana⁵⁷.

⁵⁷ Proteklo vrijeme od potpisivanja Ugovora o financiranju do podnošenja drugog dijela zahtjeva za potporu od 121 dana se ne računa u propisane rokove za donošenje odluka od strane APPRRR-a.

Korisnik je, 26. veljače 2021., podnio **Zahtjev za isplatu prve rate** potpore u iznosu od 3.492.500,00 kuna ili 463.534,41 euro. APPRRR je, 24. ožujka 2021., donio **Odluku o isplati prve rate u skladu s traženim iznosom**. Korisnik je, 21. svibnja 2021., podnio **Zahtjev za isplatu (druge) konačne rate** potpore u iznosu od 1.703.500,00 kuna ili 226.093,30 eura. APPRRR je 3. rujna 2021. (u roku 105 dana) donio **Odluku o isplati konačne rate** u iznosu od 1.695.000,00 kuna ili 224.965,16 eura (iznos isplate je umanjen za 8.500,00 kuna ili 1.128,14 eura i odnosio se na manje realiziran iznos za opće troškove predviđene troškovnikom). Od iznosa odobrene potpore (689.627,71 euro), korisniku je ukupno isplaćeno 688.499,57 eura.

Korisnik 2. u natječaju 8.6.1.2, kod kojega je obavljena i terenska provjera provedbe projekta/ulaganja, podnio je, 6. prosinca 2018., **prvi dio Zahtjeva za potporu u iznosu od 5.047.500,00 kuna (669.918,38 eura)**. Ukupni iznos prihvatljivog ulaganja bio je 10.095.000,00 kuna (1.339.836,75 eura) koliko je iznosila i ukupna vrijednost projekta. Ulaganje se odnosilo na nabavu linije (opreme) za razvrstavanje oblog drva i samohodnog iverača te popratne opće troškove. APPRRR je, 26. srpnja 2019., donio **Odluku o odbijanju zahtjeva za potporu** s obrazloženjem da je korisnik podnio zahtjev kao šumoposjednik, a da je trebao podnijeti zahtjev i kao obrt ili MSP⁵⁸. Korisnik je, 31. srpnja 2019., podnio **prigovor Povjerenstvu za prigovore u provedbi mjera ruralnog razvoja**⁵⁹ s obzirom na to da je natječajem bilo propisano da korisnik može biti šumoposjednik, udruga šumoposjednika ili obrt/MSP pa je tumačenje APPRRR-a smatrao pogrešnim. Odluka Povjerenstva za prigovore u provedbi mjera ruralnog razvoja donesena je 29. kolovoza 2019., prigovor je usvojen i predmet je vraćen APPRRR-u na ponovno postupanje. APPRRR je, 11. listopada 2019., donio **Odluku o rezultatu administrativne kontrole zahtjeva za potporu** kojom je odobrena potpora u iznosu od 5.047.500,00 kuna (669.918,38 eura), odnosno maksimalnih 50,0 % vrijednosti prihvatljivog ulaganja. Nakon potpisivanja **Ugovora o financiranju** s APPRRR-om (18. listopada 2019.) korisnik je, 20. ožujka 2020., podnio **drugi dio Zahtjeva za potporu**⁶⁰. **U navedenom Zahtjevu ukupni iznos** prihvatljivog ulaganja bio je 10.095.000,00 kuna (1.339.836,75 eura) prema kojem je tražena potpora u iznosu od 5.047.500,00 kuna (669.918,38 eura) ili 50,0 % iznosa prihvatljivog ulaganja. APPRRR je, 9. lipnja 2020., donio **Odluku o dodjeli sredstava** u cjelokupnom iznosu tražene potpore. Od podnošenja prvog dijela Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava proteklo je 548 dana. Korisnik je, 9. srpnja 2020., podnio **Zahtjev za isplatu predujma** u iznosu od 2.523.750,00 kuna (334.959,19 eura) te je APPRRR, 31. srpnja 2020., donio **Odluku o isplati predujma** u traženom iznosu. Korisnik je, 9. lipnja 2023., podnio **Konačni zahtjev za isplatu** u iznosu od 2.523.750,00 kuna (334.959,19 eura) te je APPRRR, 4. listopada 2023. (u roku od 117 dana), donio Odluku o isplati konačne rate u traženom iznosu. Korisniku je isplaćeno 669.918,38 eura, odnosno puni iznos odobrene potpore.

⁵⁸ mali ili srednji poduzetnik

⁵⁹ Povjerenstvo za prigovore u provedbi mjera ruralnog razvoja je stručno tijelo unutar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, koje razmatra prigovore korisnika na odluke o dodjeli/odbijanju sredstava u sklopu PRR-a, a postupak je definiran pravilnikom o provedbi pojedinih mjera.

⁶⁰ Proteklo vrijeme od potpisivanja Ugovora o financiranju do podnošenja drugog dijela zahtjeva za potporu od 154 dana se ne računa u propisane rokove za donošenje odluka od strane APPRRR-a.

Natječaj 8.6.2.1 za provedbu tipa operacije 8.6.2. „Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva“

Natječaj je objavljen 16. lipnja 2016. kao prvi natječaj iz TO 8.6.2, a svrha natječaja bila je dodjela sredstava projektima koji će omogućiti ulaganja u modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva kroz kupnju novih i rabljenih strojeva, alata, uređaja i opreme, instalaciju i/ili kupnju informacijsko-komunikacijskih tehnologija ili izgradnju i rekonstrukciju objekata koji su obuhvaćeni prihvatljivim troškovima propisanim u natječaju. Ukupan iznos raspoloživih sredstava javne potpore na ovom natječaju iznosio je 30.000.000,00 kuna (3.981.684,25 eura prema fiksnom tečaju). Prema natječaju, **najniža vrijednost potpore** koja je mogla biti dodijeljena korisniku iznosila je **10.000,00 eura**, a **najviša vrijednost potpore 1.000.000,00 eura**, dok je **intenzitet potpore iznosio do 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta. Zahtjev za potporu sastojao se od samo jedne faze** i inicijalno je u natječaju bilo određeno da se Zahtjev za potporu podnosio od 15. srpnja do 15. studenoga 2016. te se navedeni rok nije mijenjao u naknadnim izmjenama natječaja. Donesene su dvije izmjene natječaja. Prvom izmjenom, iz lipnja 2016., promijenjeni su određeni tehnički elementi natječaja i pojašnjeni određeni dijelovi natječaja. Drugom izmjenom, iz listopada 2017., **povećana je vrijednost natječaja na 52.451.000,00 kuna (6.961.444,02 eura)**. Na natječaju je **zaprimljeno ukupno 45 zahtjeva za potporu, a za njih 18 su, nakon dodjele izvršene isplate potpora**. Do konca 2025. **ukupno je odobreno potpora u iznosu od 4.720.159,41 euro, a korisnicima je isplaćeno 4.047.430,03 eura**. Državni ured za reviziju izvršio je uvid u provedbu ulaganja za jednog korisnika iz navedenog natječaja.

Korisnik 1. u natječaju 8.6.2.1. podnio je, 14. studenoga 2016., **Zahtjev za potporu** u iznosu od 7.108.393,75 kuna (943.445,98 eura). Ukupni iznos prihvatljivog ulaganja bio je 14.216.787,50 kuna (1.886.891,96 eura), dok je ukupna vrijednost projekta iznosila 15.351.000,00 kuna (2.037.427,83 eura). Ulaganje se odnosilo na kupnju novih i rabljenih strojeva, alata, uređaja i opreme za predindustrijsku preradu drva i za ulaganje u instalaciju i/ili kupnju informacijsko-komunikacijskih tehnologija u postupcima pridobivanja drva i predindustrijske prerade drva. APPRRR je, 20. prosinca 2017., potpisao s korisnikom **Ugovor o financiranju** s utvrđenim najvišim iznosom potpore od 7.113.000,00 kuna (944.057,34 eura). APPRRR je, 4. listopada 2018., donio **Odluku o dodjeli sredstava** u iznosu tražene potpore 7.108.393,75 kuna (943.445,98 eura), odnosno maksimalnih 50,0 % vrijednosti prihvatljivog ulaganja. Ukupna vrijednost projekta iskazana u troškovniku, koji je prilog Odluci o dodjeli sredstava, bila je 14.226.000,00 kuna (1.888.114,67 eura), dok je ukupan iznos prihvatljivog ulaganja bio 14.216.787,50 kuna (1.886.891,96 eura).⁶¹ Od podnošenja Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava proteklo je 689 dana. Međutim, rokovi za donošenje odluke o dodjeli sredstava nisu bili određeni ni u pravilniku primjenjivom na predmetni natječaj ni u tekstu samog natječaja. Korisnik je, 19. listopada 2018., podnio **Zahtjev za isplatu predujma** u iznosu od 3.554.196,00 kuna (471.722,87 eura) te je APPRRR, 30. listopada 2018., donio **Odluku o isplati predujma** u traženom iznosu. Sljedeći **Zahtjev za isplatu** korisnik je podnio 1. travnja 2019. u iznosu od 1.618.304,00 kuna (214.785,85 eura) te je APPRRR, 14. svibnja 2019., donio Odluku o isplati traženog iznosa. **Konačni zahtjev za isplatu** korisnik je podnio 30. prosinca 2019. u iznosu od 1.935.893,75 kuna (256.937,26 eura) te je APPRRR, 16. ožujka 2020., donio Odluku o isplati u iznosu od 1.647.577,25 kuna (218.671,08 eura).

⁶¹ Neprihvatljivi troškovi iznosili su 8.012,00 kuna ili 1.063,38 eura, a dodatno umanjeno se odnosi na premašeno propisani najviši iznos troškova pripreme dokumentacije u iznosu od 1.200,00 kuna ili 159,26 eura.

Naime, nakon provedene administrativne kontrole i kontrole na terenu, traženi iznos potpore umanjen je za 288.316,50 kuna (38.266,18 eura)⁶². Od iznosa odobrene potpore (943.445,98 eura), korisniku je ukupno isplaćeno 905.179,80 eura.

Natječaj 8.6.2.2 za provedbu tipa operacije 8.6.2. „Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva“

Natječaj je objavljen 30. lipnja 2018. kao drugi natječaj iz TO 8.6.2, a svrha natječaja bila je dodjela sredstava projektima koji će omogućiti povećanje učinkovitosti, okolišne prihvatljivosti, ergonomije i radnih procesa u predindustrijskoj preradi drva kroz modernizaciju postojećih i uvođenje učinkovitih i okolišno pogodnih tehnologija, strojeva, alata i opreme. **Ukupan iznos raspoloživih sredstava javne potpore na ovom natječaju iznosio je 100.000.000,00 kuna (13.272.280,84 eura), a intenzitet javne potpore iznosio je do 50,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta. Zahtjev za potporu se sastojao od dva dijela i korisnik ga je podnosio u dvije faze. Inicijalno je u natječaju bilo određeno da se prvi dio zahtjeva za potporu podnosio od 20. kolovoza do 31. listopada 2018., a rok za podnošenje drugog dijela zahtjeva za potporu bio je 12 mjeseci od sklapanja ugovora o financiranju. Naknadno su donesene dvije izmjene natječaja. Prvim izmjenama, iz kolovoza 2018., produljen je rok za podnošenje zahtjeva za potporu do 14. prosinca 2018., a drugim izmjenama, iz prosinca 2018., promijenjeni su određeni tehnički elementi natječaja (novi prilog kao dio dokumentacije za podnošenje drugog dijela zahtjeva za potporu). Na natječaju je zaprimljeno ukupno 100 zahtjeva za potporu, a za njih 35 su, nakon dodjele, izvršene isplate potpora. Do konca 2025. ukupno je odobreno potpora u iznosu od 12.380.517,79 eura, a isplaćeno je 7.594.488,46 eura. Za 15 korisnika su naknadno raskinute dodjele u ukupnom iznosu od 4.252.403,24 eura. Državni ured za reviziju izvršio je uvid u provedbu ulaganja za tri korisnika.**

Korisnik 1. u natječaju 8.6.2.2 podnio je, 13. prosinca 2018., **prvi dio Zahtjeva za potporu u iznosu od 7.439.500,00 kuna (987.391,33 eura)**. Ukupni iznos prihvatljivog ulaganja bio je 16.443.694,02 kune (2.182.453,25 eura), dok je ukupna vrijednost projekta iznosila 16.443.701,52 kune (2.182.454,25 eura). Ulaganje se odnosilo na izgradnju i opremanje tvornice za primarnu i sekundarnu obradu drva. APPRRR je, 4. rujna 2019., donio **Odluku o odbijanju zahtjeva za potporu** uz obrazloženje da je, uvidom u dostavljenu dokumentaciju te podatke Državnog zavoda za statistiku, utvrđeno da je Korisniku kao primarna djelatnost prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. upisana djelatnost 31.02 – Proizvodnja kuhinjskog namještaja, što prema tumačenju APPRRR-a nije odgovaralo uvjetima natječaja.⁶³ Korisnik je, 10. rujna 2019., podnio **prigovor Povjerenstvu za prigovore u provedbi mjera ruralnog razvoja** koje je utvrdilo da APPRRR nije pravilno primijenio materijalno pravo i nije pravilno donio Odluku o odbijanju. Naime, APPRRR je protumačio da su uvjeti prihvatljivosti korisnika propisani Pravilnikom i Natječajem, dok se odgovor na upit korisnika smatra pojašnjenjem odredbi natječaja. APPRRR se u svojem obrazloženju pozvao na pojašnjenja po upitima korisnika, a što nije primjenjivo za ocjenu uvjeta prihvatljivosti korisnika. **Odluku o usvajanju prigovora** s navedenim obrazloženjem donijelo je Povjerenstvo za prigovore u provedbi mjera ruralnog razvoja 30. rujna 2019.

⁶² Ukupno je isplaćeno 288.316,50 kuna ili 38.266,18 eura manje od traženog iznos u konačnom zahtjevu za isplatu – umanjenje od 3.316,50 kuna ili 440,18 eura odnosilo se na razlike između zatraženog i prihvatljivog iznosa općih troškova, a 285.000,00 kuna ili 37.826,00 eura odnosilo se na razlike između ugovorene i realizirane vrijednosti nabave opreme za manipulaciju piljenim drvom.

⁶³ Članak 8., stavak 7. Pravilnika i točka 2. Natječaja, kao uvjet prihvatljivosti, propisuje da korisnici u okviru tipa operacije 8.6.2 moraju biti registrirani za djelatnosti prerade drva sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (2007.): područje C, odjeljak 16. Proizvodnja drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja – proizvodnja proizvoda od slame i pleterskih proizvoda. Također, točkom 8.6 Natječaja propisano je da su pitanja i odgovori postavljeni i odgovoreni na mrežnoj stranici www.ruralnirazvoj.hr obvezujući za korisnike i sustav te zahtjevi za potporu moraju biti u skladu s objavljenim odgovorima. U vezi s navedenim, 10. listopada 2018. na mrežnim stranicama zaprimljeno je pitanje na koje je 26. listopada 2018. objavljen odgovor iz kojeg proizlazi da korisnici moraju biti registrirani za djelatnosti prerade drva sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007.

U skladu s navedenom odlukom, APPRRR je (nakon upućivanja zahtjeva za dopunu i očitovanja korisnika na navedeni zahtjev) 4. svibnja 2020. donio **Odluku o rezultatu administrativne kontrole** s procijenjenim iznosom potpore od 3.859.347,00 kuna (512.223,37 eura), odnosno znatno umanjnim iznosom potpore u odnosu na zahtjev. Korisnik je, 12. svibnja 2020., podnio novi **prigovor Povjerenstvu za prigovore u provedbi mjera ruralnog razvoja** na navedenu Odluku o rezultatu administrativne kontrole. Na temelju navedenog prigovora, Povjerenstvo je zaključilo da APPRRR nije potpuno utvrdio činjenično stanje te je, 2. lipnja 2020., donijelo **Odluku o usvajanju prigovora** korisnika i vratilo predmet APPRRR-u na ponovni postupak. **Novu Odluku o rezultatu administrativne kontrole** zahtjeva za potporu APPRRR je donio 19. lipnja 2020. te je novo procijenjeni iznos potpore iznosio 7.439.500,00 kuna (987.391,33 eura), što odgovara inicijalno traženoj potpori od strane korisnika.⁶⁴

Nakon potpisivanja **Ugovora o financiranju** s APPRRR-om (13. srpnja 2020.), korisnik je, 26. kolovoza 2021., podnio **drugi dio Zahtjeva za potporu**⁶⁵ **za potporu u iznosu od 7.439.500,00 kuna (987.391,33 eura), a ukupna vrijednost prihvatljivog ulaganja je smanjena i iznosila je 15.977.120,02 kune (2.120.528,24 eura), dok je povećana ukupna vrijednost projekta na 16.787.248,22 kune (2.228.050,73 eura).** Temeljem pozitivno ocijenjenog drugog dijela Zahtjeva za potporu, APPRRR je, 25. listopada 2021., donio **Odluku o dodjeli sredstava** potpore u iznosu od 7.439.500,00 kuna (987.391,33 eura). Nadalje, korisnik je APPRRR-u, 12. svibnja 2023., podnio Zahtjev za promjenu odluke o dodjeli zbog određenih tehničkih promjena u izvedbi konstrukcija u okviru provedbe ulaganja te je APPRRR, 21. srpnja 2023., donio Odluku o izmjeni Odluke o dodjeli sredstava u kojoj je ukupna vrijednost prihvatljivog ulaganja dodatno smanjena na 2.105.646,38 eura, dok je ukupna vrijednost projekta dodatno povećana na 2.238.014,16 eura. Iznos potpore ostao je nepromijenjen. Od podnošenja prvog dijela Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava proteklo je 1.047 dana.⁶⁶

Korisnik je **prvi Zahtjev za isplatu** podnio 24. listopada 2022. u iznosu od 180.450,00 kuna (23.949,83 eura) te je APPRRR, 27. siječnja 2023., donio Odluku o isplati navedenog iznosa. **Drugi Zahtjev za isplatu** korisnik je podnio 10. studenoga 2023. u iznosu od 757.202,46 eura te je APPRRR, 23. siječnja 2024., donio Odluku o isplati navedenog iznosa. **Treći i konačni Zahtjev za isplatu** korisnik je podnio 25. travnja 2024. u iznosu od 206.239,04 eura te je APPRRR, 26. srpnja 2024., donio Odluku o isplati navedenog iznosa. Rokovi koji su protekli od zahtjeva za isplatu do donošenja odluke o isplati za navedena plaćanja su: 95 dana za prvu isplatu, 74 dana za drugu isplatu te 92 dana za treću/konačnu isplatu. U skladu s navedenim, od donošenja Odluke o dodjeli sredstava do konačne isplate proteklo je 1.005 dana. Korisniku je isplaćeno 987.391,33 eura, odnosno puni iznos odobrene potpore.

⁶⁴ U ponovljenom postupku, nakon formiranja rang liste Zahtjeva za potporu i završene administrativne kontrole prvog dijela Zahtjeva za potporu, utvrđeno je da Korisnik ispunjava sve propisane uvjete za donošenje ove Odluke sukladno odredbama propisanim Pravilnikom o provedbi mjere 8, podmjere 8.6. U skladu s navedenim korisnik je u nekoliko grupa kriterija određenih natječajem ostvario dodatne bodove.

⁶⁵ Proteklo vrijeme od potpisivanja Ugovora o financiranju do podnošenja drugog dijela zahtjeva za potporu od 409 dana se ne računa u propisane rokove za donošenje odluka od strane APPRRR-a.

⁶⁶ U rok nije računato vrijeme proteklo do odluke o izmjeni odluke jer je isto ovisilo o korisniku, a ne o radu APPRRR-a (APPRRR je odluku donio u roku od dva mjeseca od zahtjeva za izmjenju).

Korisnik 2. u natječaju 8.6.2.2, kod kojega je obavljena i terenska provjera provedbe projekta/ulaganja, podnio je, 14. prosinca 2018., **prvi dio Zahtjeva za potporu u iznosu od 7.412.500,00 kuna (983.807,82 eura)**. Ukupni iznos prihvatljivog ulaganja bio je 15.735.000,00 kuna (2.088.393,39 eura), koliko je iznosila i ukupna vrijednost ulaganja. Ulaganje se odnosilo na izgradnju i opremanje hale za pilansku proizvodnju. APPRRR je, 17. prosinca 2019., donio **Odluku o rezultatu administrativne kontrole** zahtjeva za potporu te odobrio maksimalni iznos potpore od 50,0 % vrijednosti ulaganja (7.412.500,00 kuna ili 983.807,82 eura).

Nakon potpisivanja **Ugovora o financiranju** s APPRRR-om (19. veljače 2020.), korisnik je, 10. ožujka 2021., podnio **drugi dio Zahtjeva za potporu**⁶⁷ te je APPRRR, 7. srpnja 2021., donio **Odluku o dodjeli sredstava**. U navedenom Zahtjevu umanjen je ukupan iznos prihvatljivog ulaganja na 14.920.899,00 kuna (1.980.343,62 eura), dok je povećana ukupna vrijednost projekta na 19.606.609,98 kuna (2.602.244,34 eura). Od podnošenja prvog dijela Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava proteklo je 936 dana. U razdoblju koje je proteklo od drugog zahtjeva za dodjelu potpore do Odluke o dodjeli sredstava došlo je do dodatnog povećanja troškova navedenog ulaganja, odnosno ukupna vrijednost projekta povećana je na 23.841.445,20 kuna (3.164.303,56 eura), a ukupni iznos prihvatljivog ulaganja iz drugog zahtjeva se nije mijenjao. S obzirom na to da se korisniku ne može odobriti iznos troška veći od odobrenog procijenjenog iznosa troška u prvotnom Planu nabave⁶⁸, povećana ukupna vrijednost projekta (u iznosu od 8.920.546,20 kuna ili 1.183.959,94 eura) svrstava se u neodobrene troškove zbog čega je kod navedenog korisnika došlo do značajnog povećanja iznosa vlastitih sredstava (s prvotno planiranih 8.322.500,00 kuna ili 1.104.585,57 eura na 16.428.945,20 kuna ili 2.180.495,75 eura).

Korisnik je, 26. studenoga 2021., podnio **Zahtjev za isplatu prve rate** potpore u iznosu od 1.899.106,20 kuna (252.054,71 euro). APPRRR je, 17. prosinca 2021., donio **Odluku o isplati** te je navedeni iznos isplaćen korisniku. Korisnik je, 25. studenoga 2022., podnio **Zahtjev za isplatu druge rate** potpore u iznosu od 3.984.340,91 kune (528.812,92 eura) te je, nakon provedene administrativne kontrole predmetnog zahtjeva, zatraženi iznos potpore umanjen za 1.129,49 kuna (149,91 euro) zbog tečajne razlike nastale prilikom plaćanja računa jednom od dobavljača. APPRRR je, 31. siječnja 2023., donio **Odluku o isplati** sredstava u iznosu od 3.983.211,42 kune (528.663,01 euro). Nakon dva provedena plaćanja, preostao je iznos neisplaćene potpore od 203.090,10 eura (odobrena potpora u iznosu od 983.807,82 eura umanjena za dvije isplate u ukupnom iznosu od 780.901,85 eura).

U skladu s odredbama pravilnika primjenjivog na predmetni natječaj, korisnik je bio dužan dostaviti konačni Zahtjev za isplatu u roku od 36 mjeseci od datuma zaprimanja Odluke o dodjeli sredstava (srpanj 2024.).⁶⁹ Korisnik je, u razdoblju od listopada 2024. do lipnja 2025., uputio APPRRR-u **četiri Zahtjeva za odobrenje promjena zahtjeva za potporu u kojima je tražio produljenje roka za dostavu konačnog zahtjeva za isplatu** koje je APPRRR i odobrio. Obrazloženje korisnika za produljenje roka odnosilo se na okolnost da nisu završeni građevinski radovi u okviru projekta pa nije bilo moguće podnijeti konačni zahtjev za isplatu u propisanom roku. Prema obrazloženju korisnika, radovi nisu završili na vrijeme zbog nepovoljnih vremenskih prilika što je utjecalo i na ishođenje uporabne dozvole. U svim zahtjevima za produljenje naglašavalo se da je korisnik realizirao nabavu svih strojeva te je realiziran veći dio građevinskih radova.

⁶⁷ Proteklo vrijeme od potpisivanja Ugovora o financiranju do podnošenja drugog dijela zahtjeva za potporu od 385 dana se ne računa u propisane rokove za donošenje odluka od strane APPRRR-a.

⁶⁸ Prvotni Plan nabave je prilog Odluke o rezultatu administrativne kontrole zahtjeva za potporu u prvoj fazi prijave i Ugovora o financiranju.

⁶⁹ Rok za dostavu konačnog zahtjeva za isplatu bio je 9. srpnja 2024. međutim isti je već bio produljen u skladu s odgodom rokova za 90 dana zbog suzbijanja negativnih utjecaja pandemije koronavirusa na temelju Zaključka Vlade RH donesenog 17. ožujka 2020.

U skladu s navedenim zahtjevima za produljenje, APPRRR je rok za slanje konačnog zahtjeva za isplatu prvotno odgodio do 31. prosinca 2024., zatim do 31. ožujka 2025. pa do 30. lipnja 2025. i konačno do 1. rujna 2025. Sveukupni rok za provedbu ulaganja, navedenim izmjenama se produljio, s propisanih 36 mjeseci od zaprimanja odluke o dodjeli sredstava, do konačnog zahtjeva za isplatu, na 49 mjeseci i 23 dana. Međutim, konačni zahtjev za isplatu nije bio podnesen. U navedenom razdoblju korisnik se našao u financijskim problemima zbog čega nije više bio u mogućnosti podmirivati nastale obveze. Slijedom navedenih okolnosti, nadležni trgovački sud je, 18. kolovoza 2025., donio **Rješenje o otvaranju stečajnog postupka** i imenovao stečajnog upravitelja za navedenog korisnika. Odredbe primjenjivog pravilnika za provedbu predmetnog natječajnog propisuju da poduzetnik u teškoćama⁷⁰ nije prihvatljiv korisnik te je APPRRR, 22. kolovoza 2025., donio **Odluku o povratu sredstava** prema kojoj je korisnik bio obvezan (u roku od 30 dana od zaprimanja navedene Odluke) vratiti ukupan iznos plaćenih sredstava. Do vremena obavljanja revizije stečajni postupak bio je još uvijek u tijeku te sredstva isplaćena na temelju dodijeljene potpore nisu vraćena.

Korisnik 3. u natječaju 8.6.2.2 podnio je, 14. prosinca 2018., **prvi dio Zahtjeva za potporu u iznosu od 4.874.722,00 kuna (646.986,79 eura)**. Ukupni iznos prihvatljivog ulaganja bio je 9.749.444,00 kuna (1.293.973,59 eura) koliko je iznosila i ukupna vrijednost projekta. Ulaganje se odnosilo na nabavu strojeva za primarnu i sekundarnu pilansku obradu drva, nabavu radnih alata i uređaja za održavanje radnih alata te nabavu uređaja i opreme za transport sitnog i krupnog drvnog ostatka. APPRRR je, 30. rujna 2019., donio **Odluku o rezultatu administrativne kontrole** zahtjeva za potporu te odobrio maksimalni iznos potpore od 50,0 % ukupnog iznosa prihvatljive vrijednosti ulaganja (4.874.722,00 kuna ili 646.986,79 eura). Nakon potpisivanja **Ugovora o financiranju** s APPRRR-om (19. veljače 2020.), korisnik je, 14. svibnja 2021., podnio **drugi dio Zahtjeva za potporu**⁷¹ te je APPRRR, 16. kolovoza 2021., donio **Odluku o dodjeli sredstava** u kojoj je umanjeno iznos potpore te je iznosio 4.869.222,00 kuna (646.256,82 eura). Razlika od 5.500,00 kuna (729,98 eura) odnosi se na neodobrene troškove u konačnom Planu nabave. Od podnošenja prvog dijela Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava proteklo je 976 dana. Korisnik je, 12. svibnja 2022., podnio **Zahtjev za isplatu predujma** u iznosu od 2.434.611,00 kuna (323.128,41 euro), a APPRRR je, 23. svibnja 2022., donio Odluku o isplati predujma u navedenom iznosu. **Konačni Zahtjev za isplatu** korisnik je podnio 13. studenoga 2024. tražeći iznos potpore od 323.128,41 euro te je APPRRR, 19. veljače 2025., donio Odluku o isplati sredstava u iznosu od 323.127,42 eura⁷². Od Zahtjeva za isplatu do odluke o isplati proteklo je 98 dana. Od iznosa odobrene potpore (646.256,82 eura), korisniku je isplaćeno 644.727,75 eura.

U tablici broj 15 izračunat je broj proteklih dana u različitim fazama prijave na natječaje u Mjeri 8 i tijekom dodjele potpore te provedbe samih ulaganja.

⁷⁰ Člankom 3., stavkom 1., točkom 17. Pravilnika o provedbi Mjere 8, podmjere 8.6 Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije i preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. definirano je da je poduzetnik u teškoćama onaj koji je u postupku predstečaja, stečaja ili likvidacije, a člankom 8., stavkom 8. istog pravilnika te točkom 2 stavkom d) predmetnog Natječaja propisano je da poduzetnik u poteškoćama nije prihvatljiv korisnik u okviru podmjere 8.6 što za posljedicu ima povrat sredstava.

⁷¹ Proteklo vrijeme od potpisivanja Ugovora o financiranju do podnošenja drugog dijela zahtjeva za potporu od 450 dana se ne računa u propisane rokove za donošenje odluka od strane APPRRR-a.

⁷² Nakon provedene administrativne obrade Zahtjeva za isplatu odobreni iznos potpore umanjeno za 0,99 eura usporedbom odobrenih i realiziranih vrijednosti troškova.

Tablica broj 15

Broj proteklih dana između različitih faza dodjele potpore i provedbe ulaganja

Redni broj	Korisnik / postupak dodjele potpore	Datum podnošenja Zahtjeva za potporu (u prvoj fazi) KORISNIK	Donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole APPRRR	Sklapanje Ugovora o financiranju APPRRR	Podnošenje Zahtjeva za potporu (u drugoj fazi) KORISNIK	Donošenje Odluke o dodjeli sredstava nakon podnošenja zahtjeva za potporu u drugoj fazi APPRRR	Donošenje Odluke o dodjeli sredstava – ukupno proteklo vrijeme od potvrde o podnošenju zahtjeva za potporu	Podnošenje Zahtjeva za isplatu (prvi) KORISNIK	Donošenje Odluke o isplati APPRRR	Podnošenje konačnog Zahtjeva za isplatu (posljednjeg) KORISNIK	Donošenje Odluke o isplati APPRRR	UKUPNO PROTEKLO VRIJEME
1.	Korisnik 1. u natječaju 8.6.1.2	13.12.2018.	515	7	121	74	714	89	26	58	105	995
2.	Korisnik 2. u natječaju 8.6.1.2	6.12.2018.	309	7	154	81	548	39	22	1.043	117	1.772
3.	Korisnik 1. u natječaju 8.6.2.1	14.11.2016.		401		288	689	15	11	426	77	1.218
4.	Korisnik 1. u natječaju 8.6.2.2	13.12.2018.	554	24	409	60	1.047	364	95	454	92	2.052
5.	Korisnik 2. u natječaju 8.6.2.2	14.12.2018.	368	64	385	119	936	142	21	343	67	1.509
6.	Korisnik 3. u natječaju 8.6.2.2	14.12.2018.	290	142	450	94	976	269	11	905	98	2259
PROSJEČNI BROJ PROTEKLIH DANA			407,2	107,5	303,8	119,3	818,3	153	31	538,2	92,7	1.659,2

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 15 je vidljivo da najviše vremena, u postupku dodjele potpore i provedbe ulaganja, protekne u razdoblju od podnošenja zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o rezultatu administrativne kontrole (prosječno 407,2 dana) kao i u razdoblju od prve isplate (u obliku predujma ili redovnog zahtjeva za isplatu) pa do podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu (prosječno 538,2 dana). Iz tablice je također vidljivo da je kod svih korisnika iz uzorka premašen propisani rok od 120 dana koji može proteći od posljednje potvrde o podnošenju Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o dodjeli sredstava. Prosječni broj proteklih dana do donošenja Odluke o dodjeli sredstava za šest navedenih korisnika iznosi 818,3 dana (kada se iz računice isključi u prosjeku potrebna 303,8 dana kako bi korisnik nakon sklapanja ugovora o financiranju podnio Zahtjev za potporu u drugoj fazi, prosječni broj proteklih dana iznosi 514,5 dana, što opet prelazi propisani rok). Imajući u vidu da se tijekom provedbe administrativne kontrole od korisnika traže dopune/obrazloženja/ispravci što se također ne uračunava u protek roka, cjelokupni proces dodjele potpore je dugotrajan. Također, kod četiri korisnika je došlo do prekoračenja roka od 90 dana za donošenje odluke o isplati.

Prema pisanom očitovanju odgovornih osoba iz APPRRR-a, **glavni razlozi dugog trajanja procesa od podnošenja Zahtjeva za potporu do donošenja Odluke o rezultatu administrativne kontrole su:** žalbe i ponovna obrada nakon usvojenih žalbi, višekratne dopune/obrazloženja, projekti/korisnici na rubu prihvatljivosti i nedorečenost nekih uvjeta prihvatljivosti i kriterija odabira, povećanje alokacije te ulazak novih korisnika u alokaciju kao i specifične okolnosti koje su se odnosile na razdoblje pandemije COVID-a.

Državni ured za reviziju je, na temelju uvida u provedbu natječaja iz revizijskog uzorka u provedbi Mjere 8, utvrdio da je od zaprimanja prvog dijela zahtjeva za potporu do donošenja odluke o dodjeli sredstava u prosjeku proteklo 818,3 dana, a za navedeni dio procesa dodjele potpore propisan je rok od 120 dana. Iako se u navedeni rok ne računa razdoblje od potpisivanja Ugovora o financiranju do podnošenja drugog dijela Zahtjeva za potporu (a to razdoblje je obuhvaćalo kod pojedinih korisnika i do 450 dana), cjelokupni proces dodjele potpore je i dalje dugotrajan te se propisani rok ne uspijeva ispoštovati. Također, revizijom su utvrđena manja odstupanja od roka od 90 dana za donošenje odluke o isplati nakon zaprimanja zahtjeva za isplatu.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je propisani rok od 120 dana (počevši od posljednje potvrde o podnošenju Zahtjeva za potporu, do donošenja Odluke o dodjeli sredstava) nerealan. Naime, u važećim propisima nije definiran rok za donošenje odluke o rezultatu administrativne kontrole niti za potpisivanje Ugovora o financiranju, a ti postupci u praksi ovise o količini i složenosti dopune dokumentacije te obrazloženja korisnika na upite APPRRR-a. Navedeno značajno produljuje trajanje cijelog postupka, što ukazuje na potrebu prilagodbe rokova.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u ubrzati proces administrativne kontrole u provedbi intervencija iz novog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. na način da se u pravilnicima i/ili natječajnoj dokumentaciji što jasnije definiraju uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira kako potrebne dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika ne bi značajno usporavale proces dodjele potpora te da propišu rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole. Također, preporučuje se Ministarstvu poljoprivrede pri planiranju objave natječaja za intervencije, u obzir uzimati radnu opterećenost APPRRR-a kako bi se izbjegla istovremena objava velikog broja natječaja koja administrativno opterećuje APPRRR.

Provedba Mjere 19 – Potpora za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)

Izvor: <https://www.pexels.com/search/ecological/>

Mjera 19 predstavlja jednu od 21 mjere Programa ruralnog razvoja. **Veza među aktivnostima za razvoj ruralnog gospodarstva – LEADER** (franc. *Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*) je **mehanizam provedbe mjera politike ruralnog razvoja EU-a koji se temelji na provedbi lokalnih razvojnih strategija** (dalje u tekstu: LRS) **kojima upravljaju lokalne akcijske grupe** (dalje u tekstu: LAG). Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice – CLLD (engl.

Community Led Local Development) je mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini (uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarske dionike) u izradu i provedbu integriranog LRS-a koji omogućuje njihovom području postizanje održivog razvoja. Mjera 19 ključna je za lokalni razvoj LAG-ova. LAG-ovi u RH su registrirani i djeluju kao udruge, u skladu sa Zakonom o udrugama (Narodne novine 74/14, 70/17, 98/19 i 151/22). Tijela upravljanja u LAG-u, u pravilu su: skupština, predsjednik, zamjenik predsjednika, voditelj, upravni odbor i nadzorni odbor. **LAG predstavlja partnerstvo između predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora** (članovi su fizičke i pravne osobe) osnovano s ciljem izrade i provedbe LRS-a. LRS je strateški plansko-razvojni dokument koji LAG donosi i provodi na području koje obuhvaća. **LAG natječaj** je natječaj koji LAG objavljuje i provodi za mjeru, podmjeru ili TO koji je naveden u LRS-u LAG-a i namijenjen je njegovim korisnicima. **Natječaj za provedbu LRS-a** je natječaj koji objavljuje APPRRR za odabrane projekte na LAG natječaju za pojedini TO iz Programa ruralnog razvoja koji se provodi putem LRS-a određenog LAG-a. Za Mjeru 19 **intenzitet javne potpore iznosio je do 100,0 % ukupnih prihvatljivih troškova, od čega je EU dio iznosio 90,0 %, a nacionalni dio 10,0 %**.

Mjera 19 sastojala se od **četiri podmjere**: podmjera 19.1. *Pripremna pomoć* (dalje u tekstu: podmjera 19.1.), podmjera 19.2. *Provedba operacija unutar CLLD strategije* (dalje u tekstu: podmjera 19.2.), podmjera 19.3. *Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a* (dalje u tekstu: podmjera 19.3.) i podmjera 19.4. *Tekući troškovi i animacija* (dalje u tekstu: podmjera 19.4.). Provedba Mjere 19, njezinih podmjera i TO-ova uređena je sljedećim pravilnicima:

- Pravilnik o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (između ostalog, utvrđuje provedbu Mjere 19 i postupke dodjele potpore koje provode APPRRR i druga tijela kojima UT povjeri provedbu financijskih instrumenata)
- Pravilnik o provedbi Podmjere 19.1. »Pripremna pomoć« u okviru Mjere 19 »LEADER – CLLD« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 43/15)
- Pravilnik o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije« Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 47/16 i 108/16)
- Pravilnik o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije« Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (Narodne novine 96/17 i 53/18).

Inicijalnom verzijom Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. za Mjeru 19 bila su alocirana sredstva u iznosu od 67.540.725,00 eura, što je činilo 2,9 % cjelokupne alokacije Programa. U sljedećih osam izmjena Programa ruralnog razvoja, alokacija za navedenu mjeru ostala je stabilna. Nakon što su za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. odobrena dodatna sredstva u prijelaznom razdoblju 2021./2022., alokacija za Mjeru 19 znatno je uvećana pa je u verziji 10 Programa ruralnog razvoja **alokacija iznosila 100.738.735,82 eura** ili 49,2 % više od inicijalne alokacije. Navedena alokacija ostala je jednaka i u posljednjoj/konačnoj verziji Programa ruralnog razvoja (verzija 14 iz studenoga 2025.). U tablici broj 16 dani su financijski podaci o provedbi Mjere 19 na temelju provedenih natječajja.

Tablica broj 16

Podaci o provedbi Mjere 19 na temelju provedenih natječajja

Podmjera	Tip operacije	Alocirana sredstva		Ugovorena/dodijeljena sredstva		Isplaćena sredstva		Isplaćeno /ugovoreno	Isplaćeno/ alocirano
		HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR		
19.1.	19.1.1.	36.519.310,87	4.846.945,50	26.023.630,31	3.453.929,30	25.583.265,91	3.395.482,90	98,3%	70,1%
19.2.	19.2.1.	511.701.435,73	67.914.451,62	549.838.256,23	72.976.077,54	531.968.624,26	70.604.369,80	96,8%	104,0%
19.3.	Ukupno 19.3.	39.833.868,29	5.286.862,87	19.187.332,23	2.546.596,62	15.854.982,69	2.104.317,83	82,6%	39,8%
	19.3.1.	5.088.855,85	675.407,24	108.999,95	14.466,78	82.745,76	10.982,25	75,9%	1,6%
	19.3.2.	34.745.012,44	4.611.455,63	19.078.332,28	2.532.129,84	15.772.236,93	2.093.335,58	82,7%	45,4%
19.4.	19.4.1.	170.961.390,14	22.690.475,83	139.834.465,17	18.559.222,93	139.375.489,72	18.498.306,42	99,7%	81,5%
Ukupno		759.016.005,04	100.738.735,82	734.883.683,94	97.535.826,39	712.782.362,58	94.602.476,95	97,0%	93,9%

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Napomena: Alokacija za svaku mjeru u Programu ruralnog razvoja navodi se na nivou mjere (ne i na nivou podmjere i tipa operacije) te se izvještavanje prema nadležnim tijelima i praćenje provedbe pojedine mjere provodi na nivou mjere.

Iz tablice broj 16 je vidljivo da je **do konca 2025., za provedbu Mjere 19 alocirano je 759.016.005,04 kune (100.738.735,82 eura)**. Od navedenog iznosa, **ugovoreno je 734.883.683,94 kune (97.535.826,39 eura)**, a **isplaćeno je 712.782.362,58 kuna (94.602.476,95 eura)** bespovratnih sredstava (97,0 % ugovorenih i 93,9 % alociranih). Iz tablice je također vidljivo da je **najviše sredstava, u odnosu na alokaciju isplaćeno kroz podmjeru 19.2** (koja se odnosi na LAG natječaje), 531.968.624,26 kuna (70.604.369,80 eura), odnosno 104,0 %. Nadalje, iz tablice je također vidljivo da je **najviše u provedbi podbacila podmjera 19.3., konkretno TO 19.3.1.** (priprema projekata suradnje između LAG-ova) u kojoj su ugovorena znatno manja sredstva od alokacije, odnosno ugovoreno je samo 82.745,76 kuna (10.982,25 eura) ili 2,1 % alokacije. Slijedom navedenog, omjer isplaćenih i alociranih sredstava je također vrlo nizak i iznosi 1,6 % alokacije.

Revizijom je utvrđena neusklađenost podataka između Ministarstva poljoprivrede i APPRRR-a. Naime, prema podacima APPRRR-a ukupno isplaćena sredstva za Mjeru 19 iznose 712.782.362,58 kuna (94.602.476,95 eura), dok prema podacima Ministarstva poljoprivrede iznose 718.033.091,13 kuna (95.299.368,39 eura).

Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u i Ministarstvu poljoprivrede provjeru i usklađivanje podataka o isplaćenim sredstvima za Mjeru 19.

U nastavku slijede detaljniji opisi četiri podmjere Mjere 19 i dodjela javne potpore unutar njih.

– Podmjera 19.1. Pripremna pomoć

Potpore u okviru podmjere 19.1. dodijeljena je putem TO 19.1.1. *Pripremna pomoć* u obliku bespovratnih sredstava za provođenje prihvatljivih aktivnosti, a korisnici su bili LAG-ovi. **Aktivnosti prihvatljive za financiranje** unutar TO 19.1.1. *Pripremna pomoć* su bile **izrada LRS-a i tekući troškovi. Visina javne potpore iznosila je najviše 100.000,00 eura po LAG-u/korisniku.** Od početka provedbe Programa ruralnog razvoja pa do konca 2025., za podmjeru 19.1. **alocirana sredstva iznosila su 36.519.310,87 kuna (4.846.945,50 eura), ugovoreno je 26.023.630,31 kuna (3.453.929,30 eura), a isplaćeno je 25.583.265,91 kuna (3.395.482,90 eura)** bespovratnih sredstava. U nastavku slijedi opis dodjele sredstava javne potpore putem tri natječaja za provedbu podmjere 19.1. i Odluke o dodjeli dodatnih sredstava.⁷³

U svibnju 2015. APPRRR je objavio *Natječaj za provedbu podmjere 19.1. Pripremna pomoć – provedba tipa operacije 19.1.1. Pripremna pomoć.* Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi, a svrha je bila financiranje izrade LRS-a i tekući troškovi LAG-a.⁷⁴ Raspoloživa bespovratna sredstva iz natječaja iznosila su 22.000.000,00 kuna (2.919.901,79 eura). **Na natječaj su se javila 54 LAG-a te je za njih 49 dodijeljeno 18.173.899,64 kune (2.412.091,00 euro) i isplaćeno 16.857.762,18 kuna (2.237.409,54 eura)** bespovratnih sredstava (do konca 2025.). U rujnu 2021. APPRRR je objavio drugi *Natječaj za provedbu podmjere 19.1. Pripremna pomoć – provedba tipa operacije 19.1.1. Pripremna pomoć.* Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi koji su odabrani u Programu ruralnog razvoja unutar TO 19.2.1. *Provedba operacija unutar CLLD strategije* i s kojima je APPRRR zaključio *Ugovor o dodjeli sredstava odabranom LAG-u.* Svrha natječaja je bila financiranje aktivnosti LAG-a za izradu LRS-a za razdoblje 2023. – 2027. Raspoloživa bespovratna sredstva iz natječaja iznosila su 5.400.000,00 kuna (716.703,16 eura). **Na natječaj su se javila 54 LAG-a kojima je dodijeljeno 5.180.000,00 kuna (687.504,14 eura).** U kolovozu 2022. APPRRR je objavio treći *Natječaj za provedbu podmjere 19.1. Pripremna pomoć – provedba tipa operacije 19.1.1. Pripremna pomoć.* Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi koji nisu bili odabrani u Programu ruralnog razvoja. Svrha natječaja je bila dodjela bespovratnih sredstava za izgradnju kapaciteta te osposobljavanje i umrežavanje u svrhu pripreme i provedbe LRS-a za programsko razdoblje 2023. – 2027. unutar EPFRR-a. Raspoloživa bespovratna sredstva iz natječaja iznosila su 800.000,00 kuna (106.178,25 eura), odnosno do 200.000,00 kuna (26.544,56 eura) po LAG-u. **Na natječaj su se javila dva LAG-a kojima je, do konca 2025., dodijeljeno 400.000,00 kuna (53.089,12 eura) i isplaćeno 314.268,89 kuna (41.710,65 eura)** bespovratnih sredstava.

U veljači 2023. Ministarstvo poljoprivrede je svim odabranim LAG-ovima u Programu ruralnog razvoja poslalo *Upitnik o potrebi za dodjelom dodatnih sredstava* u TO 19.1.1. *Pripremna pomoć* za izradu LRS-a. LAG-ovima koji su iskazali interes za dodjelu dodatnih sredstava, iznos dodatnih sredstava određen je na način da se ukupni broj mjeseci za koje je LAG naveo da su mu potrebni za izradu LRS-a (od 1. siječnja do 1. studenoga 2023., odnosno maksimalno 10 mjeseci) pomnoži s iznosom od 2.250,00 eura. **Putem Upitnika 34 LAG-a su iskazala interes za dodjelu dodatnih sredstava** te je, u travnju 2023., Ministarstvo poljoprivrede donijelo 34 *Odluke o dodjeli dodatnih sredstava iz tipa operacije 19.1.1. Pripremna pomoć odabranim lokalnim akcijskim grupama.* **Podnošenjem Zahtjeva za promjenu, 33 LAG-a su zatražila dodatna sredstva od APPRRR-a.** Nakon administrativne obrade, APPRRR je donio 33 *Odluke o izmjeni odluke o odabiru LAG-ova* te izmjene *Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u,* kojima je, do konca 2025., **dodijeljeno ukupno 3.721.101,19 kuna (493.875,00 eura) bespovratnih sredstava.**

⁷³ Ministarstvo poljoprivrede je donijelo Odluku o dodjeli dodatnih sredstava LAG-ovima koji su iskazali interes za dodjelu dodatnih sredstava za izradu LRS-a za programsko razdoblje 2023. – 2027.

⁷⁴ LAG-ovi koji nisu ostvarili potporu iz IPARD programa i LAG-ovi koji su ostvarili potporu iz IPARD programa nakon isteka dvije godine od dana potpisa ugovora. IPARD program je bio pretpriступni program EU-a za ruralni razvoj u razdoblju od 2007. do 2013.

– Podmjera 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije

Potpore u okviru podmjere 19.2. dodijeljena je putem TO 19.2.1. *Provedba operacija unutar CLLD strategije* u obliku bespovratnih sredstava za prihvatljive troškove.⁷⁵ Unutar podmjere 19.2., **bespovratna sredstva dodijeljena su u dva postupka, u postupku odabira LAG-ova te u postupku provedbe odabranog LRS-a.** Od početka provedbe Programa ruralnog razvoja do konca 2025., za podmjeru 19.2. **alocirana sredstva iznosila su 511.701.435,73 kune (67.914.451,62 eura), raspoloživa bespovratna sredstva iz 392 LAG natječaja iznosila su 624.085.267,03 kune (82.830.349,33 eura), ugovoreno je 549.838.256,23 kune (72.976.077,54 eura), a isplaćeno je 531.968.624,26 kuna (70.604.369,80 eura).**

• Podmjera 19.2. – postupak odabira LAG-ova

U postupku odabira LAG-ova, korisnici sredstava su bili LAG-ovi. Visina javne potpore iznosila je najviše 3.000.000,00 eura po korisniku/LAG-u za provedbu Programa ruralnog razvoja. Iznos javne potpore po LAG-u za TO 19.2.1. *Provedba operacija unutar CLLD strategije* izračunao je APPRRR temeljem ostvarenog broja bodova prema utvrđenim kriterijima, a vrijednost jednog boda iznosila je 17.000,00 eura. Iznos javne potpore APPRRR je mogao uvećati za 5,0 % po LAG-u ako se utvrdilo da postoji višak raspoloživih sredstava, a do iskorištenja viška raspoloživih sredstava namijenjenih za provedbu podmjera 19.2., 19.3. i 19.4.

• Podmjera 19.2. – postupak provedbe odabrane LRS (odabir projekata i dodjela sredstava)

U postupku provedbe LRS-a, **korisnici su bili nositelji projekata⁷⁶ koji su LAG-u podnijeli prijavu za odabir projekta/operacije te odabrani LAG-ovi.**⁷⁷ Najviši i najniži iznos potpore za projekte koji se provode putem LRS-a odabranih LAG-ova naveden je u LRS-u te mora biti u granicama koje su navedene u Programu ruralnog razvoja (najviši iznos projekta i potpore nije mogao biti viši od 100.000,00 eura u kunsjoj protuvrijednosti). Najviši intenzitet potpore definiran je Programom ruralnog razvoja te LRS-om odabranih LAG-ova. Bespovratna sredstva isplaćivala su se na račun nositelja projekta. APPRRR i odabrani LAG međusobno su, *Sporazumom o suradnji u izvršavanju delegiranih administrativnih provjera*, definirali funkcije i odgovornosti pri provedbi delegiranih administrativnih provjera prihvatljivosti korisnika te sukladnosti s kriterijima odabira.

APPRRR je u razdoblju provedbe Programa ruralnog razvoja na nacionalnoj razini objavio **šest natječaja za provedbu LRS-ova** za TO 4.1.1. *Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava*, TO 4.2.1. *Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima*, TO 6.1.1. *Potpore mladim poljoprivrednicima*, TO 6.3.1. *Potpore razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava*, TO 6.4.1. *Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima* te TO 7.4.1. *Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu*. Slijedom navedenih natječaja, LAG-ovima su dodjeljivana bespovratna sredstva za projekte financirane iz LAG natječaja.

⁷⁵ Prihvatljivi troškovi su svi troškovi koji se nalaze u listama prihvatljivih troškova objavljenima uz nacionalne natječaje i koji su sukladni odabranom LRS-u.

⁷⁶ Nositelj projekta je svaki subjekt koji je podnio prijavu odabranom LAG-u za odabir projekta/operacije, a koji je izravno odgovoran za početak, upravljanje, provedbu i rezultate projekta/operacije i koji ima prebivalište ili je registriran ili ima podružnicu unutar područja koje obuhvaća odabrani LAG.

⁷⁷ Kada su korisnici odabrani LAG-ovi, bilo je potrebno izbjeći sukob interesa prilikom odabira projekta/operacije.

Postupak odabira projekata na LAG razini provodio se putem LAG natječaja.⁷⁸ Odabrani LAG je objavio (na mrežnoj stranici LAG-a) i provodio LAG natječaje. Postupak dodjele potpore bio je u nadležnosti APPRRR-a. APPRRR je provodio natječaje za mjeru/podmjeru/TO koji su se provodili putem LRS-a (dalje u tekstu: natječaj za provedbu LRS-a) na nacionalnoj razini,⁷⁹ a bili su namijenjeni odabranim projektima, neovisno o tome koji ih je LAG odabrao te su objavljeni na mrežnim stranicama APPRRR-a. Postupku dodjele potpore prethodio je postupak odabira projekata, a postupak dodjele potpore odnosio se samo na odabrane projekte na LAG razini. Prihvatljivi troškovi za sufinanciranje ulaganja unutar TO 19.2.1. *Provedba operacija unutar CLLD strategije* odnosili su se na provedbu odabranih projekata iz LRS-a, bili su opisani u Programu ruralnog razvoja i provedbenim propisima te su ovisili o odabranoj vrsti projekta.⁸⁰

U nastavku slijedi opis dodjele sredstava javne potpore putem *Natječaja za provedbu podmjere 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije, podmjere 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a i podmjere 19.4. Tekući troškovi i animacija te Odluke o primjeni sustava nagrađivanja za naknadnu dodjelu sredstava odabranim LAG-ovima u podmjeri 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije.*

Natječaj za podmjeru 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije – provedba TO 19.2.1. Provedba operacija unutar CLLD strategije

APPRRR je, u lipnju 2016., objavio *Natječaj za podmjeru 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije – provedba tipa operacije 19.2.1. Provedba operacija unutar CLLD strategije.* Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi koji su ovim natječajem izabrani za cijelo trajanje Programa ruralnog razvoja. Svrha natječaja bila je sufinanciranje aktivnosti u okviru podmjere 19.2. (TO 19.2.1. *Provedba operacija unutar CLLD strategije*), podmjere 19.3. (TO 19.3.1. *Priprema aktivnosti suradnje LAG-a i TO 19.3.2. Provedba aktivnosti suradnje LAG-a*) i podmjere 19.4. (TO 19.4.1. *Tekući troškovi i animacija*). Prihvatljivi troškovi za provedbu podmjere 19.3. i podmjere 19.4. objavljeni su u natječajima za provedbu navedenih podmjera, a prihvatljivi troškovi u okviru TO 19.2.1. *Provedba operacija unutar CLLD strategije* odnose se na provedbu odabranih projekata iz LRS-a.

Raspoloživa bespovratna sredstva iz natječaja iznosila su **490.000.000,00 kuna (65.034.176,12 eura)**, od čega je EU dio iznosio 441.000.000,00 kuna (58.530.758,51 euro), a nacionalni dio 49.000.000,00 kuna (6.503.417,61 euro). Rok za podnošenje zahtjeva za potporu bio je 1. srpnja 2016. Do navedenog roka, **zahtjev za potporu podnijelo je 55 LAG-ova.**

U studenome 2016. APPRRR je donio Privremeni izvještaj o provedenom natječaju. Nakon završetka administrativne obrade podnesenih Zahtjeva za potporu, APPRRR je donio 54 Odluke o privremenom odabiru LAG-ova i jednu Odluku o odbijanju, dok su na navedene odluke podnesena 22 prigovora LAG-ova. Privremeno dodijeljena bespovratna sredstva iznosila su 441.044.710,19 kuna (58.536.692,57 eura), od čega je EU dio iznosio 396.940.239,17 kuna (52.683.023,31 euro), a nacionalni 44.104.471,02 kune (5.853.669,26 eura). U siječnju 2017. APPRRR je donio Konačni izvještaj o provedenom natječaju. Nakon završenog postupka rješavanja prigovora, ponovne administrativne obrade te postupka uvećanja javne potpore zbog utvrđenog viška raspoloživih financijskih sredstava, **APPRRR je donio 54 konačne Odluke o odabiru LAG-a i jednu Odluku o odbijanju.**

⁷⁸ LAG natječaj je natječaj koji provodi LAG za mjeru, podmjeru, TO koji je naveden u odabranom LRS-u i namijenjen je nositeljima projekta na području LAG-a.

⁷⁹ Nacionalni natječaj je natječaj koji provodi APPRRR za mjeru/podmjeru/tip operacije i nije namijenjen za odabrane projekte na LAG razini.

⁸⁰ Prihvatljivi troškovi su svi troškovi koji su se nalazili na listama prihvatljivih troškova objavljenima u LAG natječajima i natječajima za provedbu LRS-a.

Ukupno dodijeljena bespovratna sredstva iznosila su 463.096.945,70 kuna (61.463.527,20 eura), od čega je EU dio iznosio 416.787.251,10 kuna (55.317.174,47 eura), a nacionalni 46.309.694,60 kuna (6.146.352,73 eura). Ostatak raspoloživih sredstava javne potpore u iznosu od 26.903.054,30 kuna (3.570.648,92 eura)⁸¹ je preostao za naknadnu dodjelu u obliku sustava nagrađivanja koje je Ministarstvo poljoprivrede, kao Upravljačko tijelo, odredilo nakon provedenog savjetovanja s predstavnicima odabranih LAG-ova. Slijedom navedenog, u travnju 2020. Ministarstvo poljoprivrede je donijelo *Odluku o primjeni sustava nagrađivanja za naknadnu dodjelu sredstava odabranim LAG-ovima* u Podmjeri 19.2.

Odluka o primjeni sustava nagrađivanja za naknadnu dodjelu sredstava odabranim LAG-ovima u Podmjeri 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice) iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.)

Raspoloživa bespovratna sredstva za naknadnu dodjelu iznosila su 33.200.000,00 kuna (4.406.397,24 eura), od čega je EU dio iznosio 29.880.000,00 kuna (3.965.757,51 euro), a nacionalni 3.320.000,00 kuna (440.639,73 eura). Naknadna dodjela sredstava bila je namijenjena odabranim LAG-ovima za provedbu projekata iz svojih LRS-ova. **LAG koji je imao potrebu za naknadnu dodjelu sredstava, podnio je APPRRR-u Zahtjev za promjenu,⁸² a APPRRR ih je zaprimio ukupno 23.** APPRRR je, između ostalog, bio zadužen za izračun bodova, sredstava, rješavanje prigovora te utvrđivanje privremene i konačne rang-liste odabranih LAG-ova. Raspoloživa sredstva po odabranom LAG-u računala su se na način da je broj ostvarenih bodova pomnožen s vrijednosti boda u iznosu od 73.942,00 kune (9.813,78 eura).⁸³ APPRRR je, u rujnu 2020., nakon administrativne obrade svih zahtjeva za promjenu, donio **23 Odluke o izmjeni odluke o odabiru LAG-a i izmjene Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u.** U rujnu 2020. APPRRR je konačnu rang-listu dostavio Ministarstvu poljoprivrede, nakon čega je Ministarstvo poljoprivrede, u travnju 2020., donijelo *Odluku o primjeni sustava nagrađivanja za naknadnu dodjelu sredstava odabranim LAG-ovima u Podmjeri 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice) iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.)* (dalje u tekstu: *Odluka o primjeni sustava nagrađivanja*). U tablici broj 17 dan je prikaz LAG-ova i dodijeljenih sredstava prema sustavu nagrađivanja.

⁸¹ U odnosu na raspoloživa bespovratna sredstva iz natječaja u iznosu od 490.000.000,00 kuna (65.034.176,12 eura).

⁸² U slučaju pravodobnog i potpunog zahtjeva za promjenu donosi se Odluka o izmjeni odluke o odabiru LAG-a te Izmjena Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u.

⁸³ Vrijednost boda utvrdio je APPRRR nakon administrativne obrade zaprimljenih Zahtjeva za promjenu.

Tablica broj 17

Podaci o LAG-ovima kojima su naknadno dodijeljena sredstva prema sustavu nagrađivanja

Redni broj	Naziv LAG-a	Ugovoreni iznos				Naknadno dodijeljena sredstva prema sustavu nagrađivanja		Iznosi nakon dodijeljenih sredstava prema sustavu nagrađivanja				
		Ugovoreni iznos (podmjere 19.2.+19.3.+19.4.)		Ugovoreni iznos (podmjera 19.2.)		Ukupni broj bodova	Iznos naknadne dodjele (broj bodova x vrijednost boda 73.942,00 kn)	Ugovoreni iznos (podmjera 19.2.)		Ugovoreni iznos (podmjere 19.2. + 19.3. + 19.4.)		
		A		B				C	D		B+D	
		HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR		HRK	EUR	HRK	EUR
1.	MOSLAVINA	12.625.547,76	1.675.698,16	9.619.464,96	1.276.722,40	27	1.996.434,00	264.972,33	11.615.898,96	1.541.694,73	14.621.981,76	1.940.670,48
2.	SJEVEROZAPAD	9.469.160,82	1.256.773,62	7.214.598,72	957.541,80	27	1.996.434,00	264.972,33	9.211.032,72	1.222.514,13	11.465.594,82	1.521.745,94
3.	ZAGORJE - SUTLA	8.943.096,33	1.186.952,86	6.813.787,68	904.345,04	27	1.996.434,00	264.972,33	8.810.221,68	1.169.317,36	10.939.530,33	1.451.925,19
4.	MEĐIMURSKI DOLI I BREGI	10.170.580,14	1.349.867,96	7.749.013,44	1.028.470,83	25	1.848.550,00	245.344,75	9.597.563,44	1.273.815,57	12.019.130,14	1.595.212,71
5.	SJEVERNA ISTRA	7.715.612,52	1.024.037,76	5.878.561,92	780.219,25	22	1.626.724,00	215.903,38	7.505.285,92	996.122,63	9.342.336,52	1.239.941,14
6.	ZELENI TROKUT	7.715.612,52	1.024.037,76	5.878.561,92	780.219,25	22	1.626.724,00	215.903,38	7.505.285,92	996.122,63	9.342.336,52	1.239.941,14
7.	PRIGORJE - ZAGORJE (PRIZAG)	7.540.257,69	1.000.764,18	5.744.958,24	762.486,99	22	1.626.724,00	215.903,38	7.371.682,24	978.390,37	9.166.981,69	1.216.667,55
8.	LAG SAVA	9.346.577,85	1.240.504,06	7.121.202,17	945.145,95	20	1.478.840,00	196.275,80	8.600.042,17	1.141.421,75	10.825.417,85	1.436.779,86
9.	VUKA-DUNAV	8.417.031,84	1.117.132,10	6.412.976,64	851.148,27	20	1.478.840,00	196.275,80	7.891.816,64	1.047.424,07	9.895.871,84	1.313.407,90
10.	ADRION	12.625.547,76	1.675.698,16	9.619.464,96	1.276.722,40	19	1.404.898,00	186.462,01	11.024.362,96	1.463.184,41	14.030.445,76	1.862.160,16
11.	VALLIS COLAPIS	12.450.192,93	1.652.424,57	9.485.861,28	1.258.990,15	19	1.404.898,00	186.462,01	10.890.759,28	1.445.452,16	13.855.090,93	1.838.886,58
12.	ZELENI BREGI	12.274.838,10	1.629.150,99	9.352.257,60	1.241.257,89	19	1.404.898,00	186.462,01	10.757.155,60	1.427.719,90	13.679.736,10	1.815.612,99
13.	PRIGORJE	9.995.225,31	1.326.594,37	7.615.409,76	1.010.738,57	18	1.330.956,00	176.648,22	8.946.365,76	1.187.386,79	11.326.181,31	1.503.242,59
14.	BARANJA	8.943.096,33	1.186.952,86	6.813.787,68	904.345,04	18	1.330.956,00	176.648,22	8.144.743,68	1.080.993,26	10.274.052,33	1.363.601,08
15.	ISTOČNA ISTRA	8.592.386,67	1.140.405,69	6.546.580,32	868.880,53	17	1.257.014,00	166.834,43	7.803.594,32	1.035.714,95	9.849.400,67	1.307.240,12
16.	LAURA	11.573.418,78	1.536.056,64	8.817.842,88	1.170.328,87	16	1.183.072,00	157.020,64	10.000.914,88	1.327.349,51	12.756.490,78	1.693.077,28
17.	SREDIŠNJA ISTRA	9.819.870,48	1.303.320,79	7.481.806,08	993.006,31	16	1.183.072,00	157.020,64	8.664.878,08	1.150.026,95	11.002.942,48	1.460.341,43
18.	PODRAVINA	7.890.967,35	1.047.311,35	6.012.165,60	797.951,50	16	1.183.072,00	157.020,64	7.195.237,60	954.972,14	9.074.039,35	1.204.331,99
19.	KVARNERSKI OTOCI	7.715.612,52	1.024.037,76	5.878.561,92	780.219,25	16	1.183.072,00	157.020,64	7.061.633,92	937.239,89	8.898.684,52	1.181.058,40
20.	MARETA	7.054.021,01	936.229,48	5.374.492,20	713.317,70	16	1.183.072,00	157.020,64	6.557.564,20	870.338,34	8.237.093,01	1.093.250,12
21.	BILOGORA-PAPUK	6.488.128,71	861.122,66	4.943.336,16	656.093,46	16	1.183.072,00	157.020,64	6.126.408,16	813.114,10	7.671.200,71	1.018.143,30
22.	MORE 249	6.488.128,71	861.122,66	4.943.336,16	656.093,46	16	1.183.072,00	157.020,64	6.126.408,16	813.114,10	7.671.200,71	1.018.143,30
23.	MURA - DRAVA	7.406.722,06	983.040,95	5.643.216,81	748.983,58	15	1.109.130,00	147.206,85	6.752.346,81	896.190,43	8.515.852,06	1.130.247,80
UKUPNO		211.261.634,19	28.039.237,40	160.961.245,10	21.363.228,50		33.199.958,00	4.406.391,67	194.161.203,10	25.769.620,16	244.461.592,19	32.445.629,06

Izvor: Odluka o primjeni sustava nagrađivanja za naknadnu dodjelu sredstava odabranim LAG-ovima

Iz tablice broj 17 je vidljivo da su Odlukom o primjeni sustava nagrađivanja za 23 LAG-a odobrena ukupna sredstva nagrađivanja u iznosu od 33.199.958,00 kuna (4.406.391,67 eura), od čega je EU dio iznosio 29.879.962,20 kuna (3.965.752,49 eura), a nacionalni 3.319.995,80 kuna (440.639,17 eura).

Odluka o dodjeli sredstava iz prijelaznog razdoblja 2021. i 2022. odabranim LAG-ovima

U ožujku 2021. Ministarstvo poljoprivrede je donijelo *Odluku o dodjeli sredstava iz prijelaznog razdoblja 2021. i 2022.* odabranim LAG-ovima. Dodijeljena sredstva iz Mjere 19 iznosila su 251.000.000,00 kuna (33.313.424,91 euro), od kojih je EU dio iznosio 225.900.000,10 kuna (1.702.043.550,75 eura), a nacionalni 25.099.999,90 kuna (3.331.342,47 eura). **Bespovratna sredstva su bila namijenjena LAG-ovima za provedbu LRS-ova u 2021. i 2022.** (razdoblje u kojem se nastavlja provedba Programa ruralnog razvoja). U siječnju 2022. APPRRR je završio postupak dodjele sredstava te je, od navedenih 251.000.000,00 kuna (33.313.424,91 euro), 192.686.470,89 kuna (25.573.889,56 eura) bilo dodijeljeno za provedbu LAG Natječaja (podmjera 19.2.), a uvjet je bio da korisnik, koji se prijavljuje na LAG Natječaj, ima sjedište na području LAG-a i da se projekt provodi na tom području.

– Podmjera 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a

Potpore u okviru podmjere 19.3. dodijeljena je putem TO 19.3.1. *Priprema aktivnosti projekta suradnje* i TO 19.3.2. *Provedba aktivnosti projekta suradnje* u obliku bespovratnih sredstava za prihvatljive aktivnosti, a korisnici su bili odabrani LAG-ovi unutar podmjere 19.2. Aktivnosti prihvatljive za financiranje unutar TO 19.3.1. *Priprema aktivnosti projekta suradnje* odnose se na troškove pripreme međuteritorijalnih i/ili transnacionalnih projekata suradnje⁸⁴, a unutar TO 19.3.2. *Provedba aktivnosti projekta suradnje* odnose se na troškove provedbe međuteritorijalnih i/ili transnacionalnih projekata suradnje. Visina javne potpore po LAG-u u razdoblju provedbe Programa ruralnog razvoja iznosila je 5,0 % dodijeljenog iznosa potpore u podmjeri 19.2., a najviše 100.000,00 eura po LAG-u. Za TO 19.3.1. *Priprema aktivnosti projekta suradnje* odabrani LAG mogao je iskoristiti najviše 20,0 % ukupne potpore za podmjeru 19.3. Do konca 2025. za podmjeru 19.3. **alocirana sredstva** iznosila su **39.833.868,29 kuna (5.286.862,87 eura)**, **raspoloživa bespovratna sredstva iz natječaja** iznosila su **61.200.000,00 kuna (8.122.635,87 eura)**, **ugovoreno je 19.187.332,23 kune (2.546.596,62 eura)**, a **isplaćeno je 15.854.982,69 kuna (2.104.317,83 eura)** bespovratnih sredstava. U nastavku slijedi opis dodjele sredstava javne potpore putem dva natječaja za provedbu TO 19.3.1. *Priprema aktivnosti projekta suradnje* i tri natječaja za provedbu TO 19.3.2. *Provedba aktivnosti projekta suradnje*.

Natječaji za provedbu podmjere 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a – provedba tipa operacije 19.3.1. Priprema aktivnosti projekta suradnje

U lipnju 2018. i siječnju 2020. APPRRR je objavio dva *Natječaja za provedbu podmjere 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a – provedba tipa operacije 19.3.1. Priprema aktivnosti projekta suradnje*. Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi, a **svrha natječaja bila je dodjela potpore za pripremu aktivnosti međuteritorijalnih i transnacionalnih projekata suradnje** u cilju razmjene iskustava i primjera dobre prakse, jačanje kapaciteta LAG-ova, prijenos znanja, promocija inovacija te umrežavanje. **Raspoloživa bespovratna sredstva** iz svakog natječaja iznosila su **3.600.000,00 kuna (477.802,11 eura)**. **Intenzitet javne potpore** za pripremu projekta **odredio je LAG** i iznosio je **najviše 100,0 % prihvatljivih troškova**. Najviši iznos potpore za projekt nije mogao premašiti 20,0 % ukupnih sredstava za provedbu podmjere 19.3. dodijeljenih *Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u*.⁸⁵ Na prvi natječaj se **javilo sedam LAG-ova te je za šest projekata dodijeljeno 108.999,95 kuna (14.466,78 eura) bespovratnih sredstava (vidljivo u tablici broj 16)**. **Do konca 2025., LAG-ovima je isplaćeno 82.745,76 kuna (10.982,25 eura) bespovratnih sredstava**. Na drugi natječaj nije bilo prijava te je natječaj zatvoren.

Natječaji za provedbu podmjere 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a – provedba tipa operacije 19.3.2. Provedba aktivnosti projekta suradnje

U lipnju 2018., prosincu 2019. i lipnju 2022. APPRRR je objavio tri *Natječaja 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a – provedba tipa operacije 19.3.2. Provedba aktivnosti projekta suradnje*. Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi, a **svrha je bila dodjela potpore za provedbu aktivnosti međuteritorijalnih i transnacionalnih projekata suradnje**⁸⁶ u cilju razmjene iskustava i primjera dobre prakse, jačanje kapaciteta LAG-ova, prijenos znanja, promocija inovacija te umrežavanje.

⁸⁴ Međuteritorijalni projekti suradnje su projekti suradnje između partnera koji djeluju unutar granica RH. Transnacionalni projekti suradnje su projekti suradnje s partnerima koji djeluju izvan granica RH, na području EU-a i izvan područja EU-a.

⁸⁵ Broj pripreme projekata po LAG-u nije bio ograničen (uvjet da ukupna sredstva nisu premašila 20,0 % sredstava za provedbu podmjere 19.3. dodijeljenih Ugovorom).

⁸⁶ U partnerskim projektima suradnje sudjeluje više LAG-ova.

Raspoloživa bespovratna sredstva iz svakog natječaja iznosila su **18.000.000,00 kuna (2.389.010,55 eura)**. Intenzitet javne potpore za pripremu projekta odredio je LAG i iznosio je **najviše 100,0 % prihvatljivih troškova**. Najviši iznos potpore za projekt suradnje su bila ukupna sredstva za provedbu podmjere 19.3. dodijeljena Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava, ali najviše do 100.000,00 eura.⁸⁷ **Na prvi natječaj se javilo sedam LAG-ova** (kao glavni partner) te je za sedam projekata suradnje, do konca 2025., dodijeljeno 2.873.149,27 kuna (381.332,44 eura), a isplaćeno je 2.647.626,01 kuna (351.400,36 eura) bespovratnih sredstava. **Na drugi natječaj se javilo 12 LAG-ova** (kao glavni partner) te je za 12 projekata suradnje, do konca 2025., dodijeljeno 6.456.305,36 kuna (856.898,98 eura), a isplaćeno 5.711.594,10 kuna (758.058,81 euro) bespovratnih sredstava (do konca 2025.). **Na treći natječaj se javilo 12 LAG-ova** (kao glavni partner) te je za 12 projekata suradnje, do konca 2025., dodijeljeno 9.748.877,65 kuna (1.293.898,42 eura), a isplaćeno 7.413.016,82 kune (983.876,41 euro) bespovratnih sredstava.

– Podmjera 19.4. Tekući troškovi i animacija

Potpore u okviru podmjere 19.4. dodjeljuje se putem TO 19.4.1. *Tekući troškovi i animacija* u obliku bespovratnih sredstava za prihvatljive aktivnosti unutar TO 19.4.1., a korisnici su bili odabrani LAG-ovi unutar podmjere 19.2. Visina javne potpore nije mogla premašiti 25,0 % iznosa potpore za podmjeru 19.2. i podmjeru 19.3. Do konca 2025., za podmjeru 19.4. **alocirana sredstva iznosila su 170.961.390,14 kuna (22.690.475,83 eura), ugovoreno je 139.834.465,17 kuna (18.559.222,93 eura), a isplaćeno je 139.375.489,72 kune (18.498.306,42 eura)** bespovratnih sredstava. U nastavku slijedi opis dodjele sredstava javne potpore putem dva natječaja za provedbu podmjere 19.4. U ožujku 2017. i lipnju 2018. APPRRR je objavio dva natječaja za provedbu podmjere 19.4. – provedba TO 19.4.1. *Tekući troškovi i animacija*.⁸⁸ Prihvatljivi korisnici su bili LAG-ovi, a svrha natječaja bila je dodjela potpore za provedbu aktivnosti za tekuće troškove i animaciju. Iznos potpore za korisnika utvrđen je *Ugovorom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u i Odlukom o dodjeli sredstava odabranom LAG-u*.

Revizijski uzorak Državnog ureda za reviziju u obavljanju revizije učinkovitosti za Mjeru 19

Primjenom metode slučajnog odabira, revizijski uzorak za Mjeru 19 obuhvatio je 16 LAG-ova kao korisnika bespovratnih sredstava (populaciju čine 54 LAG-a), a koji su sudjelovali kao prijavitelji za dodjelu bespovratnih sredstava u razdoblju provedbe Programa ruralnog razvoja. Od navedenih 16 LAG-ova, revizorski tim je izabrao **četiri LAG-a u kojima je obavio terensku provjeru** korištenja dodijeljenih bespovratnih sredstava za Mjeru 19 (LAG Sava, LAG Moslavina, LAG Vallis Colapis i LAG Međimurski doli i bregi). Državni ured za reviziju je obavio analizu financijskih podataka o ugovorenim i isplaćenim sredstvima te uspješnosti provedbe aktivnosti do konca 2025. za 16 LAG-ova iz uzorka, a navedeni podaci prikazani su u tablici broj 18.

⁸⁷ Broj pripreme projekata po LAG-u nije bio ograničen (uvjet da ukupna sredstva nisu premašila sredstva za provedbu podmjere 19.3. dodijeljenih Ugovorom).

⁸⁸ Predmetni natječaji u suštini nisu bili klasični natječaji, bespovratna sredstva su dodijeljena odabranim LAG-ovima unutar Programa ruralnog razvoja za financiranje tekućih troškova (operativnih troškova, plaća zaposlenika LAG-a i dr.) i animacije. Bespovratna sredstva dodijeljena su LAG-ovima u okviru postupka odabira i naknadnih izmjena Ugovora o dodjeli sredstava odabranim LAG-ovima. 54 odabrana LAG-a su svako tromjesečje tijekom trajanja Programa ruralnog razvoja potraživala naknadu za operativne troškove (plaće i rad LAG-a). U okviru tih „natječaja“ LAG-ovima je propisana dokumentacija koja se tražila prilikom podnošenja Zahtjeva za isplatu.

Tablica broj 18

Podaci o ugovorenim i isplaćenim sredstvima po podmjerama te uspješnost provedbe LAG-ova iz uzorka

Redni broj	LAG	Podmjera	Tip operacije	Ugovorena/dodijeljena sredstva		Isplaćena sredstva		Isplaćeno/ ugovoreno
				HRK	EUR	HRK	EUR	
1.	LAG SAVA	19.1.	19.1.1.	824.651,85	109.450,11	564.615,46	74.937,35	68,5 %
		19.2.	19.2.1.	12.604.672,10	1.672.927,48	12.355.947,70	1.639.916,08	98,0 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	356.060,13	47.257,30	295.235,24	39.184,45	82,9 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	356.060,13	47.257,30	295.235,24	39.184,45	82,9 %
		19.4.	19.4.1.	2.860.693,08	379.679,22	2.870.680,59	381.004,79	100,3 %
		UKUPNO		16.646.077,16	2.209.314,11	16.086.478,99	2.135.042,67	96,6 %
2.	LAG MOSLAVINA	19.1.	19.1.1.	577.647,06	76.666,94	523.261,08	69.448,68	90,6 %
		19.2.	19.2.1.	18.420.721,95	2.444.849,95	15.812.124,87	2.098.629,62	85,8 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	755.511,51	100.273,61	735.102,21	97.564,83	97,3 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	755.511,51	100.273,61	735.102,21	97.564,83	97,3 %
		19.4.	19.4.1.	3.864.282,46	512.878,42	3.876.335,92	514.478,19	100,3 %
		UKUPNO		23.618.162,98	3.134.668,92	20.946.824,08	2.780.121,32	88,7 %
3.	LAG VALLIS COLAPIS	19.1.	19.1.1.	471.846,33	62.624,77	465.608,82	61.796,91	98,7 %
		19.2.	19.2.1.	16.903.939,85	2.243.538,37	14.619.550,20	1.940.347,76	86,5 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	474.293,08	62.949,51	464.695,71	61.675,72	98,0 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	474.293,08	62.949,51	464.695,71	61.675,72	98,0 %
		19.4.	19.4.1.	3.810.611,88	505.755,11	3.826.795,23	507.903,01	100,4 %
		UKUPNO		21.660.691,14	2.874.867,76	19.376.649,96	2.571.723,40	89,5 %
4.	LAG MEDIMURSKI DOLI I BREGI	19.1.	19.1.1.	607.467,33	80.624,77	606.669,88	80.518,93	99,9 %
		19.2.	19.2.1.	14.103.273,52	1.871.826,07	13.230.768,86	1.756.024,80	93,8 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	607.377,21	80.612,81	580.904,90	77.099,33	95,6 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	607.377,21	80.612,81	580.904,90	77.099,33	95,6 %

		19.4.	19.4.1.	3.112.894,20	413.152,06	3.126.000,01	414.891,50	100,4 %
		UKUPNO		18.431.012,26	2.446.215,71	17.544.343,65	2.328.534,56	95,2 %
5.	LAG ADRION	19.1.	19.1.1.	678.088,12	89.997,76	573.810,72	76.157,77	84,6 %
		19.2.	19.2.1.	16.055.214,06	2.130.893,10	15.002.520,85	1.991.176,70	93,4 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	390.000,04	51.761,90	386.344,07	51.276,67	99,1 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	390.000,04	51.761,90	386.344,07	51.276,67	99,1 %
		19.4.	19.4.1.	3.864.282,46	512.878,42	3.131.626,92	415.638,32	81,0 %
		UKUPNO		20.987.584,68	2.785.531,18	19.094.302,56	2.534.249,46	91,0 %
6.	LAG FRANKOPAN	19.1.	19.1.1.	471.846,33	62.624,77	436.393,12	57.919,32	92,5 %
		19.2.	19.2.1.	11.042.399,63	1.465.578,29	9.828.561,91	1.304.474,34	89,0 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	519.387,76	68.934,60	453.665,51	60.211,76	87,3 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	519.387,76	68.934,60	453.665,51	60.211,76	87,3 %
		19.4.	19.4.1.	2.737.200,07	363.288,88	2.736.076,60	363.139,77	100,0 %
		UKUPNO		14.770.833,78	1.960.426,54	13.454.697,14	1.785.745,19	91,1 %
7.	LAG JUŽNA ISTRA	19.1.	19.1.1.	537.393,77	71.324,41	537.020,36	71.274,85	99,9 %
		19.2.	19.2.1.	11.778.034,38	1.563.213,80	11.566.258,64	1.535.106,33	98,2 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	286.517,82	38.027,45	275.238,00	36.530,36	96,1 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	286.517,82	38.027,45	275.238,00	36.530,36	96,1 %
		19.4.	19.4.1.	2.629.858,91	349.042,26	2.640.629,25	350.471,73	100,4 %
		UKUPNO		15.231.804,87	2.021.607,92	15.019.146,25	1.993.383,27	98,6 %
8.	LAG LAURA	19.1.	19.1.1.	607.467,33	80.624,77	543.455,80	72.128,98	89,5 %
		19.2.	19.2.1.	14.005.425,46	1.858.839,40	12.785.418,27	1.696.916,62	91,3 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	162.153,97	21.521,53	84.237,67	11.180,26	51,9 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	162.153,97	21.521,53	84.237,67	11.180,26	51,9 %
		19.4.	19.4.1.	3.542.258,98	470.138,56	3.565.227,30	473.186,98	100,6 %
		UKUPNO		18.317.305,74	2.431.124,26	16.978.339,04	2.235.412,84	92,7 %
9.	LAG LIKA	19.1.	19.1.1.	471.846,33	62.624,77	474.083,85	62.921,74	100,5 %
		19.2.	19.2.1.	12.119.138,22	1.608.486,06	11.447.877,86	1.519.394,50	94,5 %

		19.3.	Ukupno 19.3.	244.750,02	32.483,91	227.369,21	30.177,08	92,9 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	244.750,02	32.483,91	227.369,21	30.177,08	92,9 %
		19.4.	19.4.1.	3.130.569,83	415.498,02	3.141.875,95	416.998,60	100,4 %
		UKUPNO			15.966.304,40	2.119.092,76	15.291.206,87	2.029.491,92
10.	LAG POSAVINA	19.1.	19.1.1.	503.488,52	66.824,41	491.542,87	65.238,95	97,6 %
		19.2.	19.2.1.	9.301.999,37	1.234.587,48	8.258.462,91	1.096.086,39	88,8 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	286.306,68	37.999,43	280.497,84	37.228,46	98,0 %
			19.3.1.	14.999,98	1.990,84	9.352,73	1.241,32	62,4 %
			19.3.2.	271.306,70	36.008,59	271.145,11	35.987,14	99,9 %
		19.4.	19.4.1.	2.254.164,78	299.179,08	2.267.997,37	301.014,98	100,6 %
		UKUPNO			12.345.959,35	1.638.590,40	11.298.500,98	1.499.568,78
11.	LAG SLAVONSKA RAVNICA	19.1.	19.1.1.	625.373,67	83.001,35	619.859,40	82.269,48	99,1 %
		19.2.	19.2.1.	10.680.101,54	1.417.493,07	10.034.330,99	1.331.784,59	94,0 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	320.163,00	42.492,93	288.415,84	38.279,36	90,1 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	320.163,00	42.492,93	288.415,84	38.279,36	90,1 %
		19.4.	19.4.1.	2.629.858,91	349.042,26	2.642.838,89	350.765,00	100,5 %
		UKUPNO			14.255.497,12	1.892.029,61	13.585.445,12	1.803.098,43
12.	LAG SRIJEM	19.1.	19.1.1.	451.238,64	59.889,66	441.208,79	58.558,47	97,8 %
		19.2.	19.2.1.	10.375.327,24	1.377.042,57	9.867.683,53	1.309.666,67	95,1 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	342.623,93	45.474,01	326.103,18	43.281,33	95,2 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	342.623,93	45.474,01	326.103,18	43.281,33	95,2 %
		19.4.	19.4.1.	2.752.742,46	365.351,71	2.316.626,39	307.469,16	84,2 %
		UKUPNO			13.921.932,28	1.847.757,95	12.951.621,88	1.718.975,63
13.	LAG VUKA-DUNAV	19.1.	19.1.1.	133.905,24	17.772,28	133.881,43	17.769,12	100,0 %
		19.2.	19.2.1.	11.781.468,90	1.563.669,64	11.167.884,84	1.482.233,04	94,8 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	275.396,45	36.551,39	249.467,45	33.110,02	90,6 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	275.396,45	36.551,39	249.467,45	33.110,02	90,6 %
		19.4.	19.4.1.	2.576.188,33	341.918,95	2.581.974,75	342.686,94	100,2 %

		UKUPNO		14.766.958,93	1.959.912,26	14.133.208,47	1.875.799,12	95,7 %
14.	LAG ZAGORA	19.1.	19.1.1.	444.941,38	59.053,87	444.866,64	59.043,95	100,0 %
		19.2.	19.2.1.	10.818.077,75	1.435.805,66	9.222.517,48	1.224.038,42	85,3 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	494.298,17	65.604,64	467.410,77	62.036,07	94,6 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	494.298,17	65.604,64	467.410,77	62.036,07	94,6 %
		19.4.	19.4.1.	2.522.517,75	334.795,64	2.130.014,90	282.701,56	84,4 %
	UKUPNO		14.279.835,05	1.895.259,81	12.264.809,79	1.627.820,00	85,9 %	
15.	LAG ZAGORJE-SUTLA	19.1.	19.1.1.	682.922,11	90.639,34	580.833,85	77.089,90	85,1 %
		19.2.	19.2.1.	12.871.729,29	1.708.372,06	11.575.806,36	1.536.373,53	89,9 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	340.682,27	45.216,31	301.633,16	40.033,60	88,5 %
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
			19.3.2.	340.682,27	45.216,31	301.633,16	40.033,60	88,5 %
		19.4.	19.4.1.	2.737.200,07	363.288,88	2.749.195,44	364.880,94	100,4 %
	UKUPNO		16.632.533,73	2.207.516,59	15.207.468,82	2.018.377,97	91,4 %	
16.	LAG ZAPADNA SLAVONIJA	19.1.	19.1.1.	690.514,70	91.647,05	590.216,04	78.335,13	85,5 %
		19.2.	19.2.1.	10.648.289,45	1.413.270,88	9.498.700,37	1.260.694,19	89,2 %
		19.3.	Ukupno 19.3.	350.123,14	46.469,33	310.658,97	41.231,53	88,7 %
			19.3.1.	14.999,98	1.990,84	5.661,05	751,35	37,7 %
			19.3.2.	335.123,16	44.478,49	304.997,92	40.480,18	91,0 %
		19.4.	19.4.1.	2.737.200,07	363.288,88	2.750.129,19	365.004,87	100,5 %
	UKUPNO		14.426.127,35	1.914.676,14	13.149.704,57	1.745.265,72	91,2 %	
UKUPNO 16 LAG-ova			266.258.620,82	35.338.591,92	246.382.748,18	32.700.610,28	92,5 %	

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 18 je vidljivo da su za 16 LAG-ova iz uzorka, dodijeljena ukupna sredstva u iznosu od 266.258.620,82 kune (35.338.591,92 eura), dok su isplaćena sredstva u iznosu od 246.382.748,18 kuna (32.700.610,28 eura) ili 92,5 %. Od 16 navedenih LAG-ova najviše je sredstava dodijeljeno LAG-u Moslavina i to 23.618.162,98 kuna (3.134.668,92 eura), a najmanje LAG-u Posavina i to 12.345.959,35 kuna (1.638.590,40 eura). Također, iz tablice je vidljivo da je najveći postotak iskorištenosti dodijeljenih sredstava imao LAG Južna Istra (98,6 %), a najmanje LAG Zagora (85,9 %). U nastavku dani su podaci o provedbi Mjere 19 na primjeru četiri LAG-a iz uzorka Državnog ureda za reviziju u kojima je obavljena i terenska provjera (LAG Sava, LAG Moslavina, LAG Vallis Colapis i LAG Međimurski doli i bregi).

LAG Sava osnovan je 2013., obuhvaća jedanaest jedinica lokalne samouprave (dalje u tekstu: JLS) s populacijom od 121.133 stanovnika⁸⁹ te površinom od 781,81 km². U tablici broj 19 dan je prikaz ugovorenih i isplaćenih bespovratnih sredstava te uspješnost provedbe Mjere 19 za navedeni LAG.

Tablica broj 19

Ugovorena i isplaćena bespovratna sredstva te uspješnost provedbe LAG-a Sava

LAG	Podmjera	Tip operacije	Ugovorena/dodijeljena sredstva		Isplaćena sredstva		Isplaćeno / ugovoreno
			HRK	EUR	HRK	EUR	
LAG SAVA	19.1.	19.1.1.	824.651,85	109.450,11	564.615,46	74.937,35	68,5 %
	19.2.	19.2.1.	12.604.672,10	1.672.927,48	12.355.947,70	1.639.916,08	98,0 %
	19.3.	Ukupno 19.3.	356.060,13	47.257,30	295.235,24	39.184,45	82,9 %
		19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
		19.3.2.	356.060,13	47.257,30	295.235,24	39.184,45	82,9 %
	19.4.	19.4.1.	2.860.693,08	379.679,22	2.870.680,59	381.004,79	100,3 %
	UKUPNO		16.646.077,16	2.209.314,11	16.086.478,99	2.135.042,67	96,6 %

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 19 je vidljivo da je, od početka provedbe Programa ruralnog razvoja do konca 2025., LAG-u Sava za provedbu Mjere 19 dodijeljeno 16.646.077,16 kuna (2.209.314,11 eura) bespovratnih sredstava, a isplaćeno je 16.086.478,99 kuna (2.135.042,67 eura), odnosno 96,6 % ugovorenih sredstava. Od početka provedbe Programa ruralnog razvoja pa do konca 2025., LAG Sava je objavio osam LAG natječaja u vrijednosti od 14.713.778,63 kune (1.952.854,02 eura). Ugovoreni iznos potpore iznosio je 12.604.672,10 kuna (1.672.927,48 eura), a isplaćeno je 12.355.947,71 kuna (1.639.916,08 eura) bespovratnih sredstava. U tablici broj 20 dani su podaci o natječajima koje je proveo LAG Sava.

Tablica broj 20

Podaci o natječajima koje je proveo LAG Sava

LAG SAVA	Ukupno TO 4.1.1.		Ukupno TO 6.3.1.		Ukupno TO 6.4.1.		Ukupno TO 7.4.1.		Ukupno	
	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR
Ukupno raspoloživa sredstva kroz LAG natječaje	2.205.253,79	292.687,48	6.144.555,71	815.522,69	1.091.864,63	144.915,34	5.272.104,50	699.728,52	14.713.778,63	1.952.854,02
Ugovorena sredstva	2.005.731,67	266.206,34	6.032.877,31	800.700,42	751.560,05	99.749,16	3.814.503,07	506.271,56	12.604.672,10	1.672.927,48
Isplaćena sredstva	1.971.360,56	261.644,51	5.875.591,39	779.824,99	750.788,59	99.646,77	3.758.207,17	498.799,81	12.355.947,71	1.639.916,08
Razlika ugovorena i isplaćena sredstva	34.371,11	4.561,83	157.285,92	20.875,43	771,46	102,39	56.295,90	7.471,75	248.724,39	33.011,40
Neiskorištena sredstva		1,7%		2,6%		0,1%		1,5%		2,0%
LAG postupak										
Broj natječaja	1		3		1		3		8	
Broj odbijenih projekata od strane LAG-a	7		10		5		3		25	
Broj odobrenih projekata od strane LAG-a	12		54		3		18		87	
Broj odustalih nositelja projekta*	1		0		0		0		1	
Broj projekata ispod praga raspoloživih sredstava	0		28		0		0		28	
Broj odbijenih projekata od strane APPRRR-a	0		0		1		0		1	
Broj odobrenih projekata od strane APPRRR-a	12		54		2		18		86	
Broj odustalih korisnika**	0		1		0		0		1	
Broj raskinutih ugovora	0		2		0		0		2	
Ukupan broj završenih projekata	12		51		2		18		83	

* Nakon što je LAG donio Odluku o odabiru projekta.

** Nakon što je APPRRR donio Odluku o dodjeli sredstava/Ugovor o dodjeli sredstava.

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

⁸⁹ Prema popisu stanovništva 2021.

Iz tablice broj 20 je također vidljivo da je LAG Sava, na temelju osam provedenih natječaja, odobrio potporu za ukupno 87 projekata, 25 projekata je, na temelju administrativne provjere, odbijeno, dok je jedan prijavitelj sam odustao. APPRRR je, od ukupnog broja projekata koje je odobrio LAG, potvrdio odobrenje za njih 86 za koje su potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava, ugovori s dva korisnika su naknadno raskinuti, a jedan korisnik je odustao od potpore. Slijedom navedenog, do konca 2025. ukupno su financirana i provedena 83 projekta.

Revizijom je utvrđena neusklađenost podataka koje vodi APPRRR u odnosu na podatke LAG-a Sava. Naime, u evidenciji APPRRR-a podaci za TO 4.1.1. se razlikuju po pitanju iznosa ugovorenih sredstava i broja odustalih prijavitelja. Nadalje, podaci za TO 6.3.1. razlikuju se u konačno isplaćenom iznosu, broju odobrenih projekata od strane APPRRR-a te broju raskinutih ugovora s korisnikom, dok se podaci za TO 6.4.1. razlikuju po pitanju konačno isplaćenog iznosa sredstava i broja odbijenih projekata od strane APPRRR-a.

LAG Moslavina osnovan je 2012. te obuhvaća 12 JLS-ova, s populacijom od 82.472 stanovnika⁹⁰ i površinom od 1.765,86 km². U tablici broj 21 dan je prikaz ugovorenih i isplaćenih bespovratnih sredstava te uspješnost provedbe Mjere 19 za navedeni LAG.

Tablica broj 21

Ugovorena i isplaćena bespovratna sredstva te uspješnost provedbe LAG-a Moslavina

LAG	Podmjera	Tip operacije	Ugovorena/dodijeljena sredstva		Isplaćena sredstva		Isplaćeno / ugovoreno
			HRK	EUR	HRK	EUR	
LAG MOSLAVINA	19.1.	19.1.1.	577.647,06	76.666,94	523.261,08	69.448,68	90,6 %
	19.2.	19.2.1.	18.420.721,95	2.444.849,95	15.812.124,87	2.098.629,62	85,8 %
	19.3.	Ukupno 19.3.	755.511,51	100.273,61	735.102,21	97.564,83	97,3 %
		19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
		19.3.2.	755.511,51	100.273,61	735.102,21	97.564,83	97,3 %
	19.4.	19.4.1.	3.864.282,46	512.878,42	3.876.335,92	514.478,19	100,3 %
	UKUPNO			23.618.162,98	3.134.668,92	20.946.824,08	2.780.121,32

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a

Iz tablice broj 21 je vidljivo da je, od početka provedbe Programa ruralnog razvoja do konca 2025., LAG-u Moslavina za provedbu Mjere 19 dodijeljeno 23.618.162,98 kuna (3.134.668,92 eura) bespovratnih sredstava, a isplaćeno je 20.946.824,08 kuna (2.780.121,32 eura), odnosno 88,7 %. Od početka provedbe Programa ruralnog razvoja do konca 2025., LAG Moslavina je objavio deset LAG natječaja u vrijednosti od 18.771.046,58 kuna (2.491.346,02 eura). Do konca 2025. ugovoreni iznos potpore iznosio je 18.420.721,95 kuna (2.444.849,95 eura), a isplaćeno je 15.812.124,87 kuna (2.098.629,62 eura) bespovratnih sredstava. U tablici broj 22 dani su podaci o natječajima koje je proveo LAG Moslavina.

⁹⁰ Prema popisu stanovništva 2021.

Tablica broj 22

Podaci o natječajima koje je proveo LAG Moslavina

LAG MOSLAVINA	Ukupno TO 4.1.1.		Ukupno TO 6.3.1.		Ukupno TO 7.4.1.		Ukupno	
	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR
Ukupno raspoloživa sredstva kroz LAG natječaje	5.260.314,72	698.163,74	7.181.538,00	953.153,89	6.329.193,86	840.028,38	18.771.046,58	2.491.346,02
Ugovorena sredstva	4.943.949,71	656.174,89	7.181.538,06	953.153,90	6.295.234,18	835.521,16	18.420.721,95	2.444.849,95
Isplaćena sredstva	3.426.293,68	454.747,32	7.120.617,03	945.068,29	5.265.214,16	698.814,01	15.812.124,87	2.098.629,62
Razlika ugovorena i isplaćena sredstva	1.517.656,03	201.427,57	60.921,03	8.085,61	1.030.020,02	136.707,15	2.608.597,08	346.220,33
Neiskorištena sredstva		30,7%		0,8%		16,4%		14,2%
LAG postupak								
Broj natječaja		4		2		4		10
Broj odbijenih projekata od strane LAG-a		6		0		0		6
Broj odobrenih projekata od strane LAG-a		40		64		26		130
Broj odustalih nositelja projekta*		2		1		1		4
Broj projekata ispod praga raspoloživih sredstava		22		68		0		90
APPRRR postupak								
Broj odbijenih projekata od strane APPRRR-a		0		0		0		0
Broj odobrenih projekata od strane APPRRR-a		38		64		26		128
Broj odustalih korisnika**		1		1		1		3
Broj raskinutih ugovora		8		1		3		12
Status ugovora u tijeku***		1		0		0		1
Ukupan broj završenih projekata		28		62		22		112

* Nakon što je LAG donio Odluku o odabiru projekta.

** Nakon što je APPRRR donio Odluku o dodjeli sredstava/Ugovor o dodjeli sredstava.

*** Administrativna kontrola projekta je u tijeku.

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 22 je vidljivo da je LAG Moslavina na temelju deset provedenih natječaja odobrio potporu za ukupno 130 projekata, šest projekata je, na temelju administrativne provjere, odbijeno, dok su četiri prijavitelja odustala. APPRRR je, od ukupnog broja projekata koje je odobrio LAG, potvrdio odobrenje za njih 128 za koje su potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava, ugovori s 12 korisnika su naknadno raskinuti, tri korisnika su odustala od potpore, a jedan ugovor je još bio u tijeku. Slijedom navedenog, do konca 2025. ukupno je financirano i provedeno 112 projekata.

Revizijom je utvrđena neusklađenost podataka koje vodi APPRRR u odnosu na podatke LAG-a Moslavina. Naime, u evidenciji APPRRR-a utvrđena je razlika u ugovorenim i isplaćenim iznosima po podmjerama/TO-ovima i uspješnosti provedbe. Također, u evidencijama APPRRR-a utvrđena je razlika u podacima za TO 4.1.1., i to po pitanju broja objavljenih natječaja, broja projekata odobrenih od strane LAG-a te ukupnim raspoloživim sredstvima kroz LAG natječaje). Nadalje, uočena je razlika u podacima za TO 6.3.1. (ukupna raspoloživa sredstva kroz LAG natječaje, konačno isplaćena sredstva) te za TO 7.4.1. (ukupna raspoloživa sredstva kroz LAG natječaje, konačno isplaćena sredstva).

LAG Vallis Colapis osnovan je 2009. te obuhvaća 14 JLS-ova, s populacijom od 84.742 stanovnika⁹¹ i površinom od 1.502,66 km². U tablici broj 23 dan je prikaz ugovorenih i isplaćenih bespovratnih sredstava te uspješnost provedbe Mjere 19 za navedeni LAG.

Tablica broj 23

Ugovorena i isplaćena bespovratna sredstva te uspješnost provedbe LAG-a Vallis Colapis

LAG	Podmjera	Tip operacije	Ugovorena/dodijeljena sredstva		Isplaćena sredstva		Isplaćeno/ugovoreno
			HRK	EUR	HRK	EUR	
LAG VALLIS COLAPIS	19.1.	19.1.1.	471.846,33	62.624,77	465.608,82	61.796,91	98,7 %
	19.2.	19.2.1.	16.903.939,85	2.243.538,37	14.619.550,20	1.940.347,76	86,5 %
	19.3.	Ukupno 19.3.	474.293,08	62.949,51	464.695,71	61.675,72	98,0 %
		19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
		19.3.2.	474.293,08	62.949,51	464.695,71	61.675,72	98,0 %
	19.4.	19.4.1.	3.810.611,88	505.755,11	3.826.795,23	507.903,01	100,4 %
	UKUPNO		21.660.691,14	2.874.867,76	19.376.649,96	2.571.723,40	89,5 %

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 23 je vidljivo da je do konca 2025., LAG-u Vallis Colapis za provedbu Mjere 19 dodijeljeno 21.660.691,14 kuna (2.874.867,76 eura) bespovratnih sredstava, a isplaćeno 19.376.649,96 kuna (2.571.723,40 eura), odnosno 89,5 %.

U tablici broj 24 dani su podaci o natječajima koje je proveo LAG Vallis Colapis. Od početka provedbe Programa ruralnog razvoja, do konca 2025., LAG Vallis Colapis objavio je osam LAG natječaja u vrijednosti od 17.358.802,24 kune (2.303.908,98 eura). Ugovoreni iznos potpore iznosio je 16.905.125,93 kune (2.243.695,79 eura), a isplaćeno je 14.619.550,20 kuna (1.940.347,76 eura) bespovratnih sredstava.

Tablica broj 24

Podaci o natječajima koje je proveo LAG Vallis Colapis

LAG VALLIS COLAPIS	Ukupno TO 4.1.1.		Ukupno TO 4.2.1.		Ukupno TO 6.1.1.		Ukupno TO 6.3.1.		Ukupno	
	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR
Ukupno raspoloživa sredstva kroz LAG natječaje	4.719.082,74	626.329,91	667.125,00	88.542,70	2.297.875,00	304.980,42	9.674.719,50	1.284.055,94	17.358.802,24	2.303.908,98
Ugovorena sredstva	4.471.182,14	593.427,85	664.234,21	88.159,03	2.149.625,17	285.304,29	9.618.898,33	1.276.647,20	16.903.939,85	2.243.538,37
Isplaćena sredstva	2.847.264,87	377.896,99	585.088,89	77.654,64	2.150.811,25	285.461,71	9.036.385,19	1.199.334,42	14.619.550,20	1.940.347,76
Razlika ugovorena i isplaćena sredstva	1.623.917,27	215.530,86	79.145,33	10.504,39	-1.186,08	-157,42	582.513,14	77.312,78	2.284.389,65	303.190,61
Neiskorištena sredstva	36,3%		11,9%		-0,1%		6,1%		13,5%	
LAG postupak	Broj natječaja	3	1	1	3	8				
	Broj odbijenih projekata od strane LAG-a	6	0	0	12	18				
	Broj odobrenih projekata od strane LAG-a	23	3	10	86	122				
	Broj odustalih nositelja projekta*	2	0	1	8	11				
	Broj projekata ispod praga raspoloživih sredstava	4	0	0	130	134				
APPRRR postupak	Broj odbijenih projekata od strane APPRRR-a	0	0	0	0	0				
	Broj odobrenih projekata od strane APPRRR-a	23	3	10	86	122				
	Broj odustalih korisnika**	0	0	0	6	6				
	Broj raskinutih ugovora	6	0	0	1	7				
	Status ugovora u tijeku***	1	0	0	0	1				
Ukupan broj završenih projekata	16	3	10	79	108					

* Nakon što je LAG donio Odluku o odabiru projekta.

** Nakon što je APPRRR donio Odluku o dodjeli sredstava/Ugovor o dodjeli sredstava.

*** Administrativna kontrola projekta je u tijeku.

U TO 6.1.1. isplaćena sredstva premašuju ugovorena sredstva zbog tečajne razlike (ugovoreno u kunama, isplaćeno u eurima).

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

⁹¹ Prema popisu stanovništva 2021.

Iz tablice broj 24 je vidljivo da je LAG Vallis Colapis na temelju osam provedenih natječaja odobrio potporu za ukupno 122 projekta, 18 projekata je, na temelju administrativne provjere, odbijeno, dok je jedanaest prijavitelja odustalo. APPRRR je, od ukupnog broja projekata koje je odobrio LAG, potvrdio odobrenje za sve projekte koje je odobrio i LAG za koje su onda i potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava. Ugovori sa sedam korisnika naknadno su raskinuti, šest korisnika odustalo je od potpore te je status jednog ugovora još bio u tijeku. Slijedom navedenog, do konca 2025. ukupno je financirano i provedeno 108 projekata.

Revizijom je utvrđena neusklađenost podataka koje vodi APPRRR u odnosu na podatke LAG-a Vallis Colapis. Naime, u evidenciji APPRRR-a utvrđena je razlika u određenim ugovorenim i isplaćenim sredstvima po podmjerama/TO-ovima i uspješnosti provedbe.

LAG Međimurski doli i bregi osnovan je 2012., a obuhvaća 15 JLS-ova s populacijom od 58.368 stanovnika⁹² i površinom od 420,92 km². U tablici broj 25 dan je prikaz ugovorenih i isplaćenih bespovratnih sredstava te uspješnost provedbe Mjere 19 za navedeni LAG.

Tablica broj 25

**Ugovorena i isplaćena bespovratna sredstva te uspješnost provedbe
LAG-a Međimurski doli i bregi**

LAG	Podmjera	Tip operacije	Ugovorena/dodijeljena sredstva		Isplaćena sredstva		Isplaćeno / ugovoreno
			HRK	EUR	HRK	EUR	
LAG MEĐIMURSKI DOLI I BREGI	19.1.	19.1.1.	607.467,33	80.624,77	606.669,88	80.518,93	99,9 %
	19.2.	19.2.1.	14.103.273,52	1.871.826,07	13.230.768,86	1.756.024,80	93,8 %
	19.3.	Ukupno 19.3.	607.377,21	80.612,81	580.904,90	77.099,33	95,6 %
		19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0 %
		19.3.2.	607.377,21	80.612,81	580.904,90	77.099,33	95,6 %
	19.4.	19.4.1.	3.112.894,20	413.152,06	3.126.000,01	414.891,50	100,4 %
	UKUPNO			18.431.012,26	2.446.215,71	17.544.343,65	2.328.534,56

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 25 je vidljivo da je, do konca 2025., LAG-u Međimurski doli i bregi za provedbu Mjere 19 dodijeljeno 18.431.012,26 kuna (2.446.215,71 euro) bespovratnih sredstava, a isplaćeno 17.544.343,65 kune (2.328.534,56 eura) ili 95,2 %.

U tablici broj 26 dani su podaci o natječajima koje je proveo LAG Međimurski doli i bregi. Iz tablice je vidljivo da je, od početka provedbe Programa ruralnog razvoja, do konca 2025., LAG Međimurski doli i bregi objavio osam LAG natječaja u vrijednosti od 15.903.978,78 kuna (2.110.820,73 eura). Ugovoreni iznos potpore iznosio je 14.103.273,52 kune (1.871.826,07 eura), a isplaćeno je 13.230.768,86 kuna (1.756.024,80 eura) bespovratnih sredstava.

⁹² Prema popisu stanovništva 2011.

Tablica broj 26

Podaci o natječajima koje je proveo LAG Međimurski doli i bregi

LAG MEĐIMURSKI DOLI I BREGI		Ukupno TO 6.3.1.		Ukupno TO 7.4.1.		Ukupno	
		HRK	EUR	HRK	EUR	HRK	EUR
Ukupno raspoloživa sredstva kroz LAG natječaje		9.723.679,50	1.290.554,05	6.180.299,28	820.266,68	15.903.978,78	2.110.820,73
Ugovorena sredstva		9.458.473,45	1.255.355,16	4.644.800,07	616.470,91	14.103.273,52	1.871.826,07
Isplaćena sredstva		9.268.884,04	1.230.192,32	3.961.884,82	525.832,48	13.230.768,86	1.756.024,80
Razlika ugovorena i isplaćena sredstva		189.589,41	25.162,84	682.915,25	90.638,43	872.504,66	115.801,27
Neiskorištena sredstva		2,0%		14,7%		6,2%	
LAG postupak	Broj natječaja	4		4		8	
	Broj odbijenih projekata od strane LAG-a	6		0		6	
	Broj odobrenih projekata od strane LAG-a	85		20		105	
	Broj odustalih nositelja projekta*	2		0		2	
	Broj projekata ispod praga raspoloživih sredstava	13		0		13	
APPRRR postupak	Broj odbijenih projekata od strane APPRRR-a	1		4		5	
	Broj odobrenih projekata od strane APPRRR-a	84		16		100	
	Broj odustalih korisnika**	2		0		2	
	Broj raskinutih ugovora	1		2		3	
Ukupan broj završenih projekata		81		14		95	

* Nakon što je LAG donio Odluku o odabiru projekta.

** Nakon što je APPRRR donio Odluku o dodjeli sredstava / Ugovor o dodjeli sredstava.

Izvor: revizorski tim prema podacima APPRRR-a, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 26 je također vidljivo da je LAG Vallis Colapis na temelju osam provedenih natječaja odobrio potporu za ukupno 105 projekata, šest projekata je, na temelju administrativne provjere, odbijeno, dok su dva prijavitelja odustala. APPRRR je, od ukupnog broja projekata koje je odobrio LAG, potvrdio odobrenje za njih 100 za koje su potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava, ugovori s tri korisnika naknadno su raskinuti, a dva korisnika su odustala od potpore. Slijedom navedenog, do konca 2025. ukupno je financirano i provedeno 95 projekata.

Revizijom je utvrđena neusklađenost podataka koje vodi APPRRR u odnosu na podatke LAG-a Međimurski doli i bregi. Naime, utvrđena je razlika u podacima za TO 6.3.1. (konačno isplaćena sredstva, broj odbijenih projekata od strane LAG-a, broj odobrenih projekata od strane APPRRR-a) i za TO 7.4.1. (ugovorena sredstva, konačno isplaćena sredstva, broj odobrenih projekata od strane APPRRR-a).

Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u provjeru i usklađivanje podataka o financijskom izvršenju sa svim LAG-ovima koji su primili potpore iz EPFRR-a kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. te usklađivanje metodologije vođenja podataka s LAG-ovima kako se isti problemi ne bi javljali u provedbi intervencije 77.06. iz Strateškog plana ZPP-a iz koje se financiraju aktivnosti LAG-ova u novom programskom razdoblju.

Nalazi i preporuke primjenjivi na sve LAG-ove

1. Revizijom su utvrđeni određeni problemi koji su otežavali/usporavali provedbu aktivnosti u provedbi LAG natječaja, kao što su sporost u zaključivanju Ugovora o financiranju/Odluka o dodjeli sredstava/Odluke o odbijanju Zahtjeva za potporu jer je APPRRR provodio ponovnu kontrolu svih odobrenih projekata (iako je Pravilnikom definirano da će se administrativne provjere provesti na osnovi uzorka). Slijedom navedenog, utvrđeno je da je APPRRR provodio istovjetnu kontrolu dokumentacije svih nositelja projekta na LAG natječajima kao i LAG-ovi, što je utjecalo na produljivanje roka za donošenje Odluke o dodjeli sredstava prijavitelju na LAG natječaj, odnosno dodatno je usporilo proces provedbe LAG natječaja (iako broj projekata odobrenih od strane APPRRR-a nije bio značajno manji od broja koji su odobrili LAG-ovi). Nadalje, revizijom je utvrđeno da LEADER inicijativa nije bila provedena na način da je LAG-ovima omogućena potpuna samostalnost u odabiru natječaja (TO-ova) koji su bili u skladu s odobrenim LRS-om, odnosno APPRRR je objavio natječaj koji su s nacionalne razine „spušteni“ LAG-ovima unutar kojih su tada mogli izabrati koje će natječaj raspisati za dodjelu bespovratnih sredstava nositeljima projekata. Slijedom navedenog, navedena uspješnost provedbe ukazuje na značajnu sposobnost LAG-ova da samostalno prepoznaju potrebe potencijalnih korisnika sredstava koje rezultiraju usmjerenim raspisivanjem natječaja te značajnom uspješnošću između ugovaranja i isplate sredstava u visokom postotku.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. provedbenim propisima i smjernicama osigurati veću ulogu LAG-ova u programiranju i provedbi LAG natječaja (LAG sa svoje razine bolje može istražiti, anticipirati i prepoznati realne potrebe svojih potencijalnih korisnika bespovratnih sredstava) te im omogućiti veću ulogu (samostalnost) u donošenju odluka o tipu natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava, pri alokaciji raspoloživih sredstava koju odabrani LAG-ovi mogu raspisati putem LAG natječaja uz pojednostavljenje administrativnih procedura u svrhu adekvatne primjene LEADER inicijative.

2. Revizijom je utvrđeno da se LAG-ovi suočavaju s problemom mijenjanja djelatnika za kontakt unutar APPRRR-a koji su zaduženi za praćenje aktivnosti LAG-ova. S obzirom na to da APPRRR nije odredio djelatnike koji će pratiti aktivnosti određenog LAG-a kroz cijelu provedbu aktivnosti iz Mjere 19, navedeno je utjecalo na prolongaciju provedbe projekata i poteškoća u komunikaciji između LAG-ova i APPRRR-a. Državni ured za reviziju je mišljenja kako bi dodjeljivanje određenog djelatnika kao projektnog menadžera za određene LAG-ove doprinijelo boljoj i efikasnijoj komunikaciji što bi se pozitivno odrazilo na brzinu i učinkovitost provedbe aktivnost.

Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. razmotriti mogućnost dodjele određenog djelatnika kao projektnog menadžera za grupu LAG-ova s ciljem jednostavnije, učinkovitije i efikasnije provedbe aktivnosti LRS-a.

3. Revizijom je utvrđeno da način učitavanja dokumentacije i unosa informacija u aplikaciji AGRONET nije u potpunosti prilagođen potrebama korisnika jer su LAG-ovi bili primorani učitavati dokumentaciju pojedinačno u AGRONET bez mogućnosti učitavanja komprimiranih mapa, što je uzrokovalo povećanje administrativnog opterećenja djelatnicima LAG-ova i utjecalo na dugotrajnost procesa provedbe aktivnosti iz Mjere 19. Naime, iako su LAG-ovi iskazali prijedloge APPRRR-u za poboljšanje i nadogradnju AGRONET-a, a u cilju povećanja učinkovitosti provedbe aktivnosti iz Mjere 19, postojeće postavke i informatički sustav nije bio u potpunosti prilagođen svakodnevnim potrebama LAG-ova. Prema usmenom očitovanju predstavnika APPRRR-a, utvrđeno je da uvođenje funkcije učitavanja komprimiranih mapa u AGRONET nije bilo moguće.

Dano objašnjenje odnosilo se na činjenicu da osobe koje su mogle navedenu informatičku funkciju omogućiti u daljnjim ažuriranjima AGRONET-a, nisu više bile zaposlenici pružatelja usluge održavanja i nadogradnje AGRONET-a. S obzirom na navedene potrebe LAG-ova i činjenicu da se značajna financijska sredstva izdvajaju iz Tehničke pomoći za održavanje i unaprjeđenje postojećih IT sustava, Državni ured za reviziju je mišljenja da bi AGRONET trebao omogućavati osnovne funkcije koje su korisnicima potrebne za jednostavnije i brže učitavanje informacija i potrebne dokumentacije. Također, Državni ured za reviziju je mišljenja da bi APPRRR trebao aktivno uključiti LAG-ove u prikupljanju prijedloga za buduće poboljšanje AGRONET-a, a u cilju smanjenja administrativnog opterećenja djelatnika LAG-ova i pojednostavljenja administrativnih procedura.

Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u ispitati potrebe LAG-ova i kada je to moguće, uvažiti njihove prijedloge za poboljšanja u vezi s korištenjem dostupnih IT alata (poput aplikacije AGRONET-a) u cilju budućih ažuriranja i nadogradnje IT sustava u skladu sa stvarnim potrebama korisnika, a za koje se izdvajaju značajna financijska sredstva.

Provedba Mjere 20 – Tehnička pomoć

U skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1306/2013⁹³, iz EPFRR-a u programskom razdoblju 2014. – 2020. moglo se koristiti do 0,25 % godišnjih dodijeljenih sredstava za financiranje zadaća iz članka 58. Uredbe (EU) br. 1303/2013⁹⁴, uključujući troškove uspostave i rada Europske mreže za ruralni razvoj iz članka 52. i Mreže Europskog partnerstva za inovacije iz članka 53. Uredbe (EU) br. 1305/2013, na poticaj EK-a i/ili samostalno.⁹⁵

Izvor: <https://unsplash.com/>

Države članice su dobile punu odgovornost za vlastiti proračun za tehničku pomoć, koji je bio postavljen na maksimalno 4,0 % ukupnog iznosa za svaki program ruralnog razvoja i trebao se potrošiti na pripremu, upravljanje, praćenje, evaluaciju, informiranje i kontrolne aktivnosti programske pomoći. Unutar tih ograničenja, EK i države članice mogle su slobodno odrediti koliko će namijeniti za tehničku pomoć i koji se projekti/aktivnosti mogu financirati. Slijedom navedenog, **RH je u Programu ruralnog razvoja 2014. – 2020. definirala Mjeru 20 Tehnička pomoć** za koju su alocirana sredstva iz EPFRR-a, a naknadno su u prijelaznom razdoblju alocirana i sredstva iz EURI fonda. Tehnička pomoć je potpora unutar Programa ruralnog razvoja za financiranje **aktivnosti koje pomažu u provedbi programa**, uspostavi Mreže za ruralni razvoj te jačanju stručnih kapaciteta i koordinacije, a provodila se u svrhu osiguravanja što efikasnije implementacije politike ruralnog razvoja. **Cilj mjere bio je osigurati efikasnu provedbu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. te pružiti podršku korisnicima i administraciji.**

Sredstvima Tehničke pomoći moguće je bilo financirati aktivnosti za: pripremu, upravljanje i provedbu, praćenje i vrednovanje, informiranje i komunikaciju, umrežavanje, rješavanje prigovora/žalbi te kontrolu i reviziju Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. Također je bilo moguće financirati i aktivnosti za smanjenje administrativnog opterećenja za korisnike i posebne aktivnosti za jačanje administrativnih kapaciteta sustava i korisnika za upravljanje i korištenje Programa ruralnog razvoja. Tako je, iz Mjere 20 Tehnička pomoć, bilo prihvatljivo financirati i troškove plaće za djelatnike čiji se rad u punom trajanju (100,0 % satnice) odnosi na Program ruralnog razvoja 2014. – 2020., uz iznimku čelnika Upravljačkog tijela te sve ostale troškove (npr. školovanje, edukacija, putovanja i dr.) za djelatnike koji rade na poslovima u vezi s provedbom Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., ali uz uvjet da je i predmet troška (npr. tema edukacije) povezana s Programom ruralnog razvoja 2014. – 2020. Sredstvima Tehničke pomoći financirala se i uspostava i upravljanje Nacionalnom mrežom za ruralni razvoj.

Slijedom navedenog, **Mjera 20 Tehnička pomoć provodila se kroz dvije podmjere:**

- 20.1 Potpora za aktivnosti tehničke pomoći za provedbu programa
- 20.2 Potpora za uspostavu i rad Nacionalne mreže za ruralni razvoj.

⁹³ UREDBA (EU) br. 1306/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008

⁹⁴ UREDBA (EU) br. 1303/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006

⁹⁵ UREDBA (EU) br. 1305/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

Aktivnosti u sklopu Mjere 20 Tehnička pomoć provodile su se u skladu s odredbama navedenim u Programu ruralnog razvoja 2014. – 2020., a **korisnici mjere bili su Upravljačko tijelo, Agencija za plaćanja i ostali sektori/službe/odjeli unutar Ministarstva poljoprivrede u čijem su djelokrugu poslovi u vezi s provedbom Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020.**

Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR koristili su sredstva iz EPFRR-a za financiranje sljedećih **aktivnosti koje su se provodile kroz Mjeru 20 Tehnička pomoć:**

- strategija i godišnji planovi informiranja i promidžbe Programa te aktivnosti za jačanje kapaciteta korisnika za korištenje Programa
- aktivnosti usmjerene na jačanje administrativnih kapaciteta Upravljačkog tijela, APPRRR-a i drugih tijela uključenih u upravljanje i provedbu Programa, aktivnosti za rješavanje operativnih uskih grla u upravljanju Programom te smanjenje administrativnog tereta korisnika
- aktivnosti koje se odnose na zadaće i jačanje kapaciteta Odbora za praćenje provedbe Programa, aktivnosti koje se odnose na praćenje i evaluaciju Programa
- aktivnosti potrebne za osiguravanje učinkovitog i sigurnog informacijskog sustava u svrhu provedbe, nadziranja i evaluacije Programa
- aktivnosti provedbe Višegodišnjeg indikativnog akcijskog plana Mreže za ruralni razvoj
- tajništvo Mreže za ruralni razvoj.

Isto tako, za financiranje kroz Mjeru 20 Tehnička pomoć bile su prihvatljive aktivnosti koje se odnose na prethodno i sljedeće programsko razdoblje.

Struktura troškova u Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u prati se na razini četiri kategorije:

- troškovi zaposlenika/osoblja
- neizravni troškovi (15,0 % troškova zaposlenika/osoblja)
- troškovi službenih putovanja
- troškovi roba, radova i usluga.

Od 2015., kada je počela provedba Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., do konca 2025. je za **aktivnosti koje se provode kroz Mjeru 20 Tehnička pomoć ukupno isplaćeno 127.970.662,67 eura**. Od navedenog iznosa, **87.415.080,81 euro** odnosi se na APPRRR, **39.189.260,09 eura**⁹⁶ na **Ministarstvo poljoprivrede (Upravljačko tijelo)** te **1.366.321,77 eura** na **Mrežu za ruralni razvoj**. S obzirom na to da se **68,3 % isplaćenog iznosa odnosi na sredstva isplaćena APPRRR-u**, Državni ured za reviziju obavio je analizu troškova za koje je APPRRR potraživao sredstva za financiranje aktivnosti koje su se provodile kroz Mjeru 20 Tehnička pomoć.

U tablici broj 27 vidljivo je da je APPRRR, u razdoblju od 2015. do konca 2025., od ukupno odobrenog iznosa za Tehničku pomoć (87.415.080,81 euro), **61,2 % sredstava ili 53.508.680,75 eura** iskoristio za **troškove zaposlenika, neizravne troškove zaposlenika i troškove službenih putovanja**, dok je preostalih **38,8 % ili 33.906.400,06 eura** plaćeno za **troškove roba, radova i usluga**.

⁹⁶ 32.552.405,96 eura iz EPFRR-a + 6.636.854,13 eura iz EURI-a

Tablica broj 27

**Sredstva odobrena APPRRR-u za provedbu aktivnosti iz Mjere 20 Tehnička pomoć
(2015. – 2025.)**

VRSTA TROŠKA	ODOBRENO (EUR)
1. Troškovi zaposlenika	46.319.587,63
2. Neizravni troškovi	6.880.023,29
3. Troškovi službenih putovanja	309.069,83
4. Troškovi roba/radova/usluga	33.906.400,06
UKUPNO ODOBRENO	87.415.080,81

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

*Uvidom u popis troškova koje je APPRRR prezentirao i potraživao kroz tromjesečna izvješća o provedbi Mjere 20 Tehnička pomoć, Državni ured za reviziju je utvrdio da je **u razdoblju od 2020. do konca 2024. (pet godina) APPRRR iz Mjere 20 Tehnička pomoć isplatio ukupno 25.175.493,01 euro (85,0 % financirano iz EPFRR-a, a 15,0 % iz Državnog proračuna) za razne robe, radove i usluge. Od navedenog iznosa, 86,4 % ili 21.747.838,56 eura odnosi se na troškove održavanja IT sustava. Nadalje, revizijom je utvrđeno da je 21.700.130,36 eura ili 99,8 % svih troškova održavanja IT sustava financiranih iz sredstava Tehničke pomoći u navedenom razdoblju, isplaćeno jednom gospodarskom subjektu.***

Državni ured za reviziju obavio je analizu podataka o postupcima javne nabave IT usluga koje je APPRRR proveo u posljednje dvije godine (2024. – 2025.). Podaci o provedenim postupcima javne nabave dani su u tablici broj 28.

Tablica broj 28

Postupci javne nabave IT usluga koje je proveo APPRRR tijekom 2024. i 2025.

u eurima

Redni broj	Naziv postupka	Evid. broj	Vrsta postupka	Datum objave	Rok za dostavu	Procijenjena vrijednost	Broj pristiglih ponuda	Iznos odabrane ponude bez PDV-a	Cijena ponude u odnosu na procijenjenu vrijednost u %
1.	Nadogradnja postojećeg sustava upravljanja identitetom i pristupom	MV-50/2025	Otvoreni postupak	14.11.2025	04.12.2025 10:00:00	115.000,00	1	98.250,00	85,43
2.	Uspostava i održavanje informacijskog sustava za sve mjere Zajedničke organizacije tržišta (ZOT) za razdoblje 2026.-2027.	VV-91/2025	Otvoreni postupak	31.10.2025	11.12.2025 10:00:00	787.908,00	1	787.896,00	100,00
3.	Održavanje i nadogradnja informacijskog sustava za provedbu mjera PRR RH (ISSP i Agronet modul: Ruralni razvoj) te razvoj informacijskog sustava za provedbu intervencija Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike 2023.-2027. za razdoblje 2026.-2027.	VV-86/2025	Otvoreni postupak	30.10.2025	09.12.2025 13:00:00	2.300.000,00	1	2.299.920,00	100,00
4.	Održavanje i nadogradnja informacijskih sustava za održavanje Registara i GIS registara te povezanih evidencija za razdoblje 2026.-2027.	VV-90/2025	Otvoreni postupak	30.10.2025	10.12.2025 12:00:00	2.492.800,00	1	2.492.684,00	100,00
5.	Održavanje i nadogradnja računovodstvenog i financijskog sustava (ISRiF) i poslovno-izvještajnog sustava (BIS) za razdoblje 2026.-2027.	VV-87/2025	Otvoreni postupak	30.10.2025	10.12.2025 10:00:00	2.260.000,00	1	2.259.720,00	99,99
6.	Održavanje i nadogradnja informacijskog sustava za izravne potpore i IAKS mjere ruralnog razvoja (ISAP) za razdoblje 2026.-2027.	VV-88/2025	Otvoreni postupak	30.10.2025	09.12.2025 10:00:00	2.704.000,00	1	2.703.200,00	99,97
7.	Održavanje i nadogradnja informacijskih sustava Agronet i Kontrola na terenu (AGR) za razdoblje 2026.-2027.	VV-89/2025	Otvoreni postupak	30.10.2025	09.12.2025 12:00:00	2.588.000,00	U tijeku pregled i ocjena ponuda - nije objavljena odluka o odabiru		

8.	Usluge podatkovnog centra	MV-54/2025	Pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje	09.07.2025	27.05.2025 10:00:00	40.000,00	1	39.600,00	99,00
9.	Usluga održavanja i nadogradnje informacijskih sustava za održavanje registara i GIS registara, te povezanih evidencija	VV-5/2025	Otvoreni postupak	29.01.2025	12.03.2025 10:00:00	1.304.800,00	1	1.304.744,00	100,00
10.	Usluga održavanja i nadogradnje računovodstvenog i financijskog sustava (ISRIF) i poslovno-izvještajnog sustava (BIS)	VV-2/2025	Otvoreni postupak	29.01.2025	12.03.2025 13:00:00	855.000,00	1	854.502,00	99,94
11.	Usluga održavanja i nadogradnje informacijskog sustava za provedbu mjera izravne potpore i IAKS mjera ruralnog razvoja – ISAP	VV-3/2025	Otvoreni postupak	29.01.2025	12.03.2025 12:00:00	1.403.200,00	1	1.403.176,00	100,00
12.	Usluga održavanja i nadogradnje informacijskih sustava AGRONET I KONTROLA NA TERENU (AGR)	VV-4/2025	Otvoreni postupak	29.01.2025	11.03.2025 12:00:00	1.416.400,00	2	1.416.380,00	100,00
13.	Održavanje i nadogradnje informacijskog sustava za provedbu mjera PRR RH (ISSP i Agronet modula: Ruralni razvoj) te razvoj informacijskog sustava za provedbu intervencija Strateškog plana ZPP 2023-2027	VV-1/2025	Otvoreni postupak	29.01.2025	11.03.2025 10:00:00	871.000,00	2	870.474,00	99,94
14.	Usluge podatkovnog centra	MV-38/2024	Pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje	20.06.2024	14.05.2024 10:00:00	40.000,00	1	39.600,00	99,00

15.	Uspostava i održavanje informacijskog sustava za provedbu mjera zajedničke organizacije tržišta (ZOT)	VV-8/2024	Otvoreni postupak	07.03.2024	31.05.2024 10:00:00	615.000,00	3	283.157,68	46,04
16.	Usluga održavanja i nadogradnje informacijskih sustava za održavanje registara i GIS registara, te povezanih evidencija	VV-3/2024	Otvoreni postupak	02.02.2024	15.03.2024 10:00:00	956.000,00	1	954.600,00	99,85
17.	Usluga održavanja i nadogradnje informacijskog sustava za provedbu mjera izravne potpore i IAKS mjera ruralnog razvoja – ISAP	VV-1/2024	Otvoreni postupak	31.01.2024	14.03.2024 10:00:00	1.056.000,00	1	1.055.200,00	99,92
18.	Usluga održavanja i nadogradnje računovodstvenog i financijskog sustava (ISRIF) i poslovno-izvještajnog sustava (BIS)	VV-4/2024	Otvoreni postupak	31.01.2024	12.03.2024 11:00:00	855.000,00	1	854.700,00	99,96
19.	Održavanje i nadogradnje informacijskog sustava za provedbu mjera PRR RH (ISSP i Agronet modula: Ruralni razvoj) te razvoj informacijskog sustava za provedbu intervencija Strateškog plana ZPP 2023-2027	VV-5/2024	Otvoreni postupak	29.01.2024	11.03.2024 10:00:00	756.000,00	1	755.700,00	99,96
20.	Usluga održavanja i nadogradnje informacijskih sustava AGRONET I KONTROLA NA TERENU (AGR)	VV-2/2024	Otvoreni postupak	29.01.2024	11.03.2024 12:00:00	1.060.000,00	1	1.059.400,00	99,94

Izvor: Elektronički oglasnik javne nabave Republike Hrvatske

Revizijom je utvrđeno da je APPRRR tijekom 2024. i 2025. proveo 20 postupaka javne nabave IT usluga, od čega je 18 otvorenih postupaka, a dva su pregovaračka postupka bez prethodne objave. Uvidom u podatke o provedbi otvorenih postupaka javne nabave IT usluga, utvrđeno je da je u samo tri postupka pristiglo više ponuda, dok je u ostalim postupcima pristigla samo jedna ponuda. Također, analizom podataka utvrđeno je da je u svim otvorenim postupcima javne nabave sudjelovao isti gospodarski subjekt (ili njegovo povezano društvo) s kojim/kojima su okončanjem postupaka ujedno i zaključeni ugovori. Razlika između cijene odabranih ponuda u odnosu na procijenjenu vrijednost nabave je u većini postupaka bila zanemariva, odnosno cijena ponude je bila gotovo istovjetna iznosu procijenjene vrijednosti nabave.

Državni ured za reviziju je mišljenja da APPRRR, kao naručitelj, u otvorenim postupcima javne nabave ne uspijeva osigurati konkurenciju i adekvatno tržišno natjecanje, nego niz godina ovisi o jednom izvršitelju IT usluga i/ili njegovom povezanom društvu. Revizijom je utvrđeno da su informacije u tehničkim specifikacijama šturu i ne daju jasnu sliku potreba naručitelja kao ni stanje postojećih IT sustava koji se održavaju i nadograđuju, odnosno informacije su nedostatne da bi veći broj potencijalnih ponuditelja mogao kvalitetno ponuditi traženu uslugu. Državni ured za reviziju je također utvrdio da iz e-računa koji se odnose na održavanje IT sustava nije vidljivo na koje se razdoblje odnose usluge koje su navedene u privitku e-računa. Nije moguće ni potvrditi da zaprimljeni računi za nadogradnju informacijskih sustava u cijelosti odražavaju stvarno utrošeno vrijeme na izvršenju ugovorenih usluga, budući da uz mjesečna izvješća o realizaciji usluge nisu dostavljeni odgovarajući dokazi kojima bi se to moglo potkrijepiti, a usluge održavanja i nadogradnje informacijskih sustava ugovorena je na način da se usluga izvršava i naplaćuje iskazana kroz cijenu čovjek/sat. Državni ured za reviziju je mišljenja da naslijedeni sustavi izgrađeni tijekom vremena kroz kontinuirana povećanja vlasničkih tehnologija, ograničavaju buduće nabave zbog nekompatibilnosti ili nepostojanja potrebnih znanja te predstavljaju problem kod nadogradnje i razvoja, jer moraju biti isporučeni od originalnog isporučitelja. Posljedica nedostatka konkurencije je da naručitelj ne može usporediti ponude i dobiti najpovoljniji omjer cijene i kvalitete, što je temelj javne nabave te jedini ponuditelj određuje cijenu bez konkurencije. U situacijama kada većina otvorenih postupaka javne nabave ima samo jednog ponuditelja, naručitelj ne može iskoristiti sve prednosti otvorenog postupka javne nabave te postaje upitna transparentnost, konkurentnost i efikasnost postupka nabave.

U Smjernicama za odabir i nabavu programskih rješenja i usluga za obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi, koje je objavio Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva Republike Hrvatske⁹⁷ (iz travnja 2024.), naglašeno je da pretjerana ovisnost o jednom isporučitelju, može za posljedicu imati velike troškove migracije programskih rješenja (u slučaju kada je migracija potrebna ili nužna) i usluga na drugog isporučitelja ili tehnologiju, čak iako konkurentne isporuke imaju značajne prednosti u odnosu na postojeći sustav. Navedeno dugoročno može umanjiti mogućnost konkurentnih gospodarskih subjekata na tržištu što može dovesti do nižeg stupnja inovacija i većih troškova za naručitelje.

Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u obaviti detaljnu analizu provedenih postupaka javne nabave sa svrhom utvrđivanja razloga dobivanja samo jedne ponude u većini provedenih postupaka te u daljnjim postupcima javne nabave osigurati zadovoljavanje svih načela javne nabave propisanih EU i nacionalnim zakonodavstvom s naglaskom na omogućavanje konkurencije.

⁹⁷ Poslove navedenog Ureda preuzela je Uprava za razvoj digitalnog društva i strateško planiranje Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije (Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Narodne novine 72/24).

S obzirom na to da je naručitelj dužan provoditi postupke javne nabave na način koji omogućava učinkovitu javnu nabavu te ekonomično i svrhovito trošenje javnih sredstava u svrhu ostvarenja najveće vrijednosti za uloženi novac, Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u slijediti Smjernice za odabir i nabavu programskih rješenja i usluga za obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi koje sadrže jasne i primjenjive upute te primjere dobre prakse koji omogućuju smanjenje rizika ovisnosti o jednom isporučitelju, veću fleksibilnost pri odabiru rješenja i dugoročno ekonomičniju nabavu.

Do srpnja 2025. za financiranje potreba Tehničke pomoći koristila su se sredstva Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020., a refundacija iz proračuna EU-a provodila se u skladu s nastalim izdacima po kvartalima. Od 1. srpnja 2025. predviđen je potpuni prelazak na financiranje iz Tehničke pomoći Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. u kojemu se za korištenje Tehničke pomoći koristi novi model financiranja tzv. *flat rate*. Prema novom modelu, od iznosa koji će biti prijavljeni isključivo za ruralne intervencije, za Tehničku pomoć će se refundirati 3,4 % sredstava, odnosno maksimalno 50 milijuna eura koji će korisnicima Tehničke pomoći (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR) biti na raspolaganju do konca 2029.⁹⁸ Provedba Tehničke pomoći u novom razdoblju definirana je u poglavlju 4.3 Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

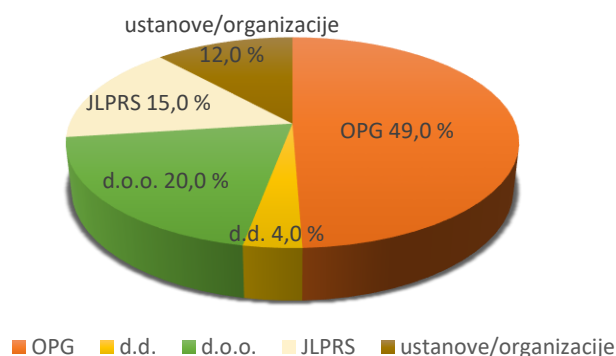
⁹⁸ Prema n+2 pravilu

Upitnik za korisnike potpora iz EPFRR-a 2014. – 2020.

Državni ured za reviziju je pripremio kratki upitnik za korisnike potpora iz EPFRR-a (2014. – 2020.) kako bi dobio informacije u vezi s njihovim iskustvom o korištenju potpora. Odgovore na upitnik korisnici su mogli dostaviti do konca srpnja 2025. te se svi dalje prezentirani podaci odnose na navedeni datum. **Zaprimljeni su odgovori od 85 korisnika potpora**, a organizacijski oblik korisnika potpora koji su odgovorili na upitnik dan je u grafičkom prikazu broj 11.

Grafički prikaz broj 11

Organizacijski oblik korisnika potpora koji su odgovorili na upitnik

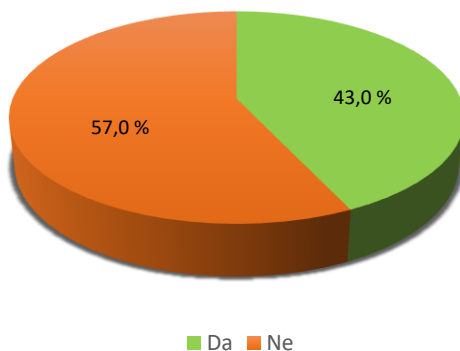

Iz grafičkog prikaza je vidljivo da je najviše odgovora pristiglo od OPG-ova (49,0 %) zatim slijede društva s ograničenom odgovornošću (20,0 %), JLP(R)S-ovi (15,0 %) te ustanove/organizacije (12,0 %), dok je najmanje odgovora pristiglo od dioničkih društava koji su bili korisnici potpora iz EPFRR-a (4,0 %).

Prema grafičkom prikazu broj 12, 43,0 % korisnika potpora zatražilo je pomoć/podršku u vezi s podnošenjem zahtjeva za dodjelu potpore ili pohađalo edukaciju koju su organizirala tijela u sustavu (Ministarstvo poljoprivrede i/ili APPRRR).

Grafički prikaz broj 12

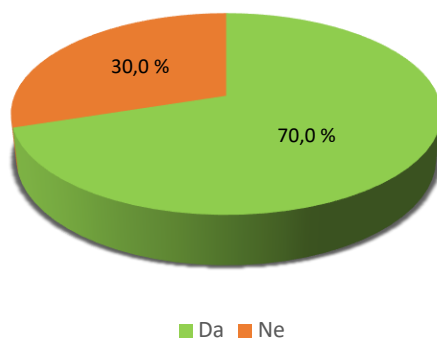
Korištenje pomoći/podrške/edukacije od strane tijela u sustavu

Podaci iz upitnika pokazuju da je 70,0 % korisnika potpora zadovoljno rezultatima koje su postigli u poljoprivrednoj proizvodnji te smatraju da je tim rezultatima pridonijela i dobivena potpora. Navedeno je vidljivo u grafičkom prikazu broj 13.

Grafički prikaz broj 13

Zadovoljstvo korisnika rezultatima poljoprivredne proizvodnje i doprinosom primljenih potpora

Podaci iz upitnika također pokazuju da 68,0 % korisnika potpora smatra da definirane mjere i natječaji prema kojima se isplaćuju potpore iz EPFRR-a ciljano ispunjavaju potrebe poljoprivrednika i poljoprivredne proizvodnje u RH te pozitivno utječu na ruralni razvoj u RH, **odnosno više od trećine korisnika koji su odgovorili na upitnik smatra da definirane mjere ne ispunjavaju potrebe poljoprivrednika.**

Korisnici potpora koji su odgovorili na upitnik identificirali su sljedeće **probleme u sustavu dodjele potpora iz EPFRR-a:**

- složenost administracije (previše zahtjeva)
- dugo trajanje postupaka od predaje zahtjeva za potporu do odluke i krajnje isplate (višemjesečna, ponekad i višegodišnja)
- nejasni ili nepravedni kriteriji dodjele potpora (npr. neujednačeno bodovanje, bodovi za ulaganja koja nisu vezana za proizvodnju, višestruko dobivanje potpora od strane istih korisnika)
- visoka ovisnost o konzultantima u pripremi zahtjeva za potporu
- nedovoljna fleksibilnost sustava (bez obzira na inflaciju koja pogađa korisnike od vremena zahtjeva do isplate, nije dopuštena prilagodba ugovorenih cijena)
- nedovoljna komunikacija i podrška tijela u sustavu.

Preporuke za unaprjeđenje sustava dodjele potpora temeljene na povratnim informacijama korisnika su sljedeće:

- **Pojednostaviti administraciju (najčešći prijedlog korisnika)**
 - ✓ razvoj dviju razina složenosti:
„Light“ postupak za male projekte (npr. < 50.000,00 eura): maksimalno 5 dokumenata, standardizirani obrasci; standardni postupak za veće projekte
 - ✓ jedinstveni obrasci po tipu ulaganja (mehanizacija, navodnjavanje, objekti)
 - ✓ automatsko povlačenje podataka iz registara kako bi se izbjegla ponovna dostava istih potvrda
- **Ubrzati postupke i isplate**
 - ✓ uvesti rokove na sljedeći način: preliminarna odluka ≤ 60 dana; konačna odluka ≤ 90 dana; isplata ≤ 30 dana
 - ✓ objaviti mjesečne statistike APPRRR-a o prosječnom vremenu obrade predmeta
- **Jasniji i pravedniji kriteriji dodjele**
 - ✓ objaviti primjere bodovanja prije otvaranja natječaja
 - ✓ uvesti kriterije koji daju prednost aktivnim proizvođačima i mladima (dokaz o prihodima iz poljoprivrede, doprinosima, volumenu proizvodnje)
 - ✓ smanjiti ovisnost o pomoći konzultanata
- **Fokusirati se na rezultate i proizvodnju**
 - ✓ sustav koji nagrađuje učinak, a ne papirologiju
 - ✓ bodovi za proizvedene/prodane količine, rast prinosa, rast zaposlenosti
 - ✓ uvođenje financiranja prema postignutim rezultatima
 - ✓ potpore usmjeriti prema projektima s jasnim ekonomskim učinkom
- **Ojačati sustav savjetodavne podrške**
 - ✓ uvesti redovite radionice po LAG-ovima
 - ✓ omogućiti korisnicima „case managera“ – kontakt osobu za svaki projekt
 - ✓ razviti videovodiče, predloške i kontrolne liste za prijavu
- **Povećati fleksibilnost provedbe**
 - ✓ uvesti indeksaciju cijena kod dužih projekata (ako cijene rastu >10,0 %)
 - ✓ dopustiti opravdane devijacije troškova unutar kategorije bez zahtjeva za „izmjenom“
- **Jača zaštita domaće proizvodnje i kratkih lanaca opskrbe**
 - ✓ dosljedno provođenje kratkih lanaca opskrbe u školama, vrtićima i ustanovama
 - ✓ poticaji samo za stvarne proizvođače — uz provjeru sljedivosti proizvodnje
 - ✓ smanjenje preprodaje u maloprodaji kroz pojačanu inspekciju.

Korisnici su mišljenja da sustav potpora donosi stvarne koristi (povećanje proizvodnje, veći kapaciteti, modernizacija), no proces dodjele opterećen je administrativnim i proceduralnim teškoćama. Određena negativna iskustva korisnika s procesom ne negiraju koristi potpora, ali povećavaju trošak vremena i njihovo nezadovoljstvo.

Na temelju prethodno opisanih činjenica o provedbi mjera iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. (2022.) i prikupljenih informacija od korisnika kroz provedeni upitnik, Državni ured za reviziju je mišljenja da sustav potpora ne razlikuje dovoljno tipove poljoprivrednih gospodarstava (mala, srednja i velika). Različiti tipovi proizvođača imaju bitno drugačije razvojne potrebe i uloge u poljoprivredi. Bez jasne diferencijacije samih mjera i intervencija prema tim skupinama, izostaje mogućnost sustavnog praćenja specifičnih rezultata, tržišne održivosti i stvarne dodane vrijednosti za svaku od njih. Jasnija diferencijacija i prilagodba intervencija po tipu proizvođača povećala bi učinkovitost potpora, osobito kroz razvoj kratkih opskrbnih lanaca i poticanje mladih poljoprivrednika. Sustav potpora u cjelini je presložen i često nedovoljno jasan za korisnike, ponajprije zbog čestih izmjena i nadopuna propisa te neujednačenog tumačenja provedbenih pravila. Time se povećava administrativno opterećenje, a smanjuje transparentnost i predvidivost. Korisnici potpora često nemaju unaprijed jasno definirane indikatore koje moraju ostvariti kako bi dokazali stvarni učinak potpore, pa se uspješnost projekata svodi na administrativnu provedbu, a ne na ostvarene rezultate. Nadalje, Državni ured za reviziju je mišljenja da se uspješnost sustava može značajno poboljšati reorganizacijom procedura i racionalizacijom kriterija. Unaprjeđenje sustava moguće je postići kroz: smanjenje administrativnog opterećenja, ubrzanje procedura odobravanja i kontrole, jasne kriterije, povećanje komunikacije i podrške te usmjeravanje potpora prema stvarnoj proizvodnji i rezultatima. Takav pristup bi osigurao pravičniji, brži i učinkovitiji sustav dodjele potpora koji bi u većoj mjeri doprinio ruralnom razvoju i konkurentnosti hrvatske poljoprivrede. Unatoč poboljšanjima u programiranju i provedbi novog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. određeni problemi i dalje su prisutni, a navedeno je detaljnije pojašnjeno u sljedećem poglavlju koje se bavi provedbom intervencija za ruralni razvoj iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

Slijedom navedenog, Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u pojednostaviti i stabilizirati provedbeni sustav te smanjiti administrativne barijere za dodjelu potpora iz EPFRR-a. Također, preporučuje se diferencirati mjere/intervencije prema tipu proizvođača (mali, srednji i veliki) kako bi se stvorili preduvjeti za povećanje učinkovitosti potpora, a sve s ciljem tržišne održivosti i općenito ruralnog razvoja.

PROVEDBA INTERVENCIJA ZA RURALNI RAZVOJ IZ STRATEŠKOG PLANA ZPP-a 2023. – 2027.

Strateškim planom ZPP-a predviđen je način dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a (uključujući i sredstva iz EFJP-a) u novom programskom razdoblju 2023. – 2027. Cilj je osigurati dugoročnu sigurnost opskrbe hranom i pridonijeti djelovanju u području klimatskih utjecaja, zaštititi prirodne resurse i očuvanje/povećanje bioraznolikosti te jačati socioekonomske strukture ruralnih područja. Strateškim planom ZPP-a predviđene su intervencije za financiranje izravnih plaćanja, potpora ruralnom razvoju i intervencije specifične za određene tržišne sektore. Inicijalnu verziju Strateškog plana ZPP-a odobrio je EK u listopadu 2022. Do konca 2025. RH je donijela tri izmjene Strateškog plana ZPP-a. Posljednju verziju je EK odobrio 15. listopada 2025. U tablici u nastavku pojašnjeni su razlozi dosadašnjih izmjena Strateškog plana ZPP-a.

Tablica broj 29

Izmjene Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

SP ZPP	Razlozi izmjene
1. izmjena (verzija 2.2) 7. 12. 2023.	Izmjena uglavnom tehničke prirode. Velikom većinom izmjena nastojali su se ispraviti nenamjerni administrativni propusti koji su nastali tijekom postupka izrade Strateškog plana, dok se dio izmjena odnosio na jasnije definiranje pojedinih dijelova teksta. Manji broj promjena odnosio se na dopunu teksta u cilju pojednostavljenja provedbe i/ili proširivanja opsega intervencija te ažuriranja pojedinih elemenata. Izmjenom je uvedena i nova intervencija 31.08. u okviru eko shema za primjenu ekoloških gnojiva u trajnim nasadima (financirana kroz sredstva EFJP-a).
2. izmjena (verzija 3.1) 26. 11. 2024.	Izmjena uglavnom tehničke prirode. Velikom većinom izmjena nastojalo se pojedine dijelove teksta jasnije definirati i/ili ažurirati u skladu s protokom vremena. Manji broj izmjena odnosio se na dopunu teksta u cilju pojednostavljenja provedbe i/ili proširivanja opsega intervencija te ažuriranja pojedinih elemenata. Izmjenom su se ujedno relevantni elementi uskladili s Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2024/587.
3. izmjena (verzija 4.1) 15. 10. 2025.	Izmjenama se nastavilo s nizom pojednostavljenja i ažuriranja u cilju učinkovitije i jasnije provedbe intervencija. Kod dijela intervencija izravnih plaćanja i IAKS intervencija ruralnog razvoja došlo je do izmjena opisa, uvjeta prihvatljivosti i pojednostavljenja propisane obveze. Kod dijela investicijskih intervencija ruralnog razvoja došlo je do izmjena opsega potpore na razini korisnika radi omogućavanja dostupnosti sredstava potpore većem broju potencijalnih korisnika te pojašnjenja odredbi u vezi s prihvatljivosti ulaganja i proširenjem kruga prihvatljivih korisnika. Strateškom odlukom je dio intervencija isključen iz daljnjeg financiranja sredstvima EPFRR-a, a preostala sredstva su realocirana na druge intervencije. U potpunosti je izbrisano pet intervencija: 73.04., 73.09., 77.02., 77.04. i 77.05., a djelomično intervencija 77.01. Kao razlozi ukidanja intervencija navedeni su: mali iznos planiranih sredstava, utrošak administrativnog kapaciteta APPRRR-a u provedbi istih koji se može iskoristiti kod drugih intervencija koje imaju značajniji učinak (učinci intervencija ne opravdavaju utrošak administrativnih kapaciteta APPRRR-a). Intervencije će se nastaviti provoditi financiranjem iz nacionalnih sredstava.

Inicijalno je u Strateškom planu ZPP-a bilo planirano 39 intervencija za ruralni razvoj, a od u tablici navedenih pet intervencija se odustalo te su **trenutačno u provedbi 34 intervencije, od kojih se osam intervencija odnosi na IAKS mjere ruralnog razvoja**. Od preostalih 26 intervencija za ruralni razvoj tri intervencije se provode, na specifičan način, kao financijski instrumenti. U tablici broj 30 prikazane su sve intervencije za ruralni razvoj financirane iz EPFRR-a i za njih objavljeni natječaji do konca 2025.

Tablica broj 30

Alokacija intervencija za ruralni razvoj i podaci o provedenim natječajima

u eurima

Redni broj	Intervencija za ruralni razvoj	Naziv intervencije	Alokacija (EU dio)	Ukupna alokacija	Datum objave natječaja	Rok za prijavu	Zatvoren/otvoren	Vrijednost natječaja
1.	70.01.	AEC Smanjene korištenja zaštitnih sredstava u višegodišnjim nasadima	33.467.704,00	41.834.630,00				
2.	70.02.	AEC Očuvanje bioraznolikosti i okoliša na trajnim travnjacima i oranicama	2.346.657,00	2.933.321,25				
3.	70.03.	AEC Očuvanje ugroženih i izvornih pasmina domaćih životinja	31.082.012,00	38.852.515,00				
4.	70.04.	AEC Ekološki uzgoj	166.227.852,00	207.784.815,00				
5.	70.05.	AEC Potpora za očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih izvora u poljoprivredi	7.409.835,34	9.262.294,19	28.3.2024.	15.4.2024. do 31.5.2024	ZATVOREN	2.300.000,00
					8.12.2024.	20.12.2024. do 31.1.2025.	ZATVOREN	700.000,00
					13.6.2025.	01.07.2025.do 01.09.2025.	ZATVOREN	1.600.000,00
6.	70.06.	AEC Plaćanja za dobrobit životinja	140.381.176,00	175.476.470,00				
7.	70.07.	AEC Očuvanje obilježja krajobrazza	4.152.227,00	5.190.283,70				
8.	70.08.	AEC Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka i maslinika	2.160.767,00	2.700.958,75				
9.	71.01.	ANC Plaćanja za područja s prirodnim i ostalim ograničenjima	170.948.125,00	213.685.156,25				
10.	72.01.	AREA NATURA 2000 Potpore za ograničenje u gospodarenju šumama (NATURA 2000, NKS)	3.361.889,75	4.202.362,20	17.9.2024.	5.11.2024. do 17.12.2024.	ZATVOREN	8.823.530,00
11.	73.01.	Neproizvodna ulaganja u poljoprivredi za prirodu i okoliš	16.320.000,00	20.400.000,00				
12.	73.02.	Obnova poljoprivrednog potencijala	18.000.000,00	22.500.000,00	20.11.2024.	3.12.2024. do 24.1.2025.	ZATVOREN	10.000.000,00
13.	73.03.	Korištenje obnovljivih izvora energije	24.000.000,00	30.000.000,00	30.11.2023.	25.3.2024. do 25.4.2024.	ZATVOREN	10.000.000,00
	73.04.	Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture	941.176,00	1.176.470,00				intervencija brisana
14.	73.05.	Rekonstrukcija (konverzija) degradiranih šuma	9.411.765,00	11.764.706,25				
15.	73.06.	Modernizacija šumarskih tehnologija u pridobivanju drva, šumskouzgojnim radovima i proizvodnji ŠRM-a (šumskog reprodukcijuskog materijala)	16.000.000,00	20.000.000,00				
16.	73.07.	Modernizacija tehnologija u predindustrijskoj preradi drva	21.510.426,00	26.888.032,50				
17.	73.08.	Izgradnja šumske infrastrukture	9.411.765,00	11.764.706,25				
	73.09.	Promocija drvinih i nedrvinih šumskih proizvoda i usluga	941.176,00	1.176.470,00				intervencija brisana
18.	73.10.	Potpore za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	178.930.726,00	223.663.407,50	16.11.2023.	19.2.2024. do 29.3.2024.	ZATVOREN	60.000.000,00
19.	73.10.FI	FI Ulaganja – Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	28.701.507,68	35.876.884,60				4.705.882,00
20.	73.11.	Potpore za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	124.617.460,00	155.771.825,00	20.12.2024.	19.09.2025.do 20.11.2025.	ZATVOREN	70.000.000,00
21.	73.11.FI	FI Ulaganja – Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	10.372.853,12	12.966.066,00				1.000.000,00
22.	73.12.	Potpore malim poljoprivrednicima	24.000.000,00	30.000.000,00	26.4.2024.	01.07.2024.do 31.07.2024.	ZATVOREN	15.000.000,00
23.	73.13.	Potpore javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima	23.381.271,73	29.226.589,66	22.12.2023.	25.3.2024. do 25.4.2024.	ZATVOREN	30.000.000,00
24.	73.14.	Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	8.000.000,00	10.000.000,00				
25.	73.14.FI	FI Ulaganja – Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	700.000,00	875.000,00				1.000.000,00
26.	74.01.	Potpore za sustave javnog navodnjavanja	57.882.353,00	72.352.941,25	16.12.2024.	4.3.2025. do 3.4.2025.	ZATVOREN	72.352.941,25
27.	75.01.	Uspostava mladih poljoprivrednika	61.200.000,00	76.500.000,00	20.12.2024.	24.2.2025. do 3.4.2025.		PONIŠTEN
28.	75.02.	Diverzifikacija dohotka poljoprivrednih gospodarstava na nepoljoprivredne aktivnosti	20.000.000,00	25.000.000,00	14.3.2025.	21.03.2025.do 30.04.2025.	ZATVOREN	50.000.000,00
29.	76.01.	Upravljanje rizicima (Osiguranje poljoprivredne proizvodnje)	76.004.829,52	95.006.036,90	20.8.2023.	25.9.2023. do 31.12.2023.	ZATVOREN	25.449.200,00
30.	77.01.	Potpora za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete	640.000,00	800.000,00	5.6.2024.	25.7.2024. do 31.12.2024.	ZATVOREN	22.980.084,42
					18.7.2025.	21.7.2025. do 30.12.2025.	ZATVOREN	14.040.000,00
					26.12.2023.	15.1.2024. do 29.2.2024.	ZATVOREN	3.764.706,25
					18.12.2024.	20.1.2025. do 28.2.2025.	ZATVOREN	700.000,00
	77.02	Potpore za aktivnosti informiranja i promoviranja koje provode skupine proizvođača na unutarnjem tržištu	941.176,00	1.176.470,00				intervencija brisana
31.	77.03.	Potpore za EIP operativne skupine	6.881.929,65	8.602.412,06	28.3.2024.	8.7.2024. do 9.9.2024.	ZATVOREN	4.566.003,94
	77.04.	Potpore za kratke lance opskrbe i lokalna tržišta	1.990.588,00	2.488.235,00				intervencija brisana
	77.05.	Potpore za uspostavu i rad proizvođačkih organizacija	4.235.294,00	5.294.117,50				intervencija brisana
32.	77.06.	Potpore LEADER (CLLD) pristupu	82.338.579,00	102.923.223,75	6.8.2023.	28.8.2023. do 29.9.2023.	ZATVOREN	102.924.000,00
33.	78.01.	Potpora prenošenju znanja	14.117.647,00	17.647.058,75	8.9.2024.	21.08.2024.-20.09.2024.	ZATVOREN	6.004.619,23
					27.10.2025.	03.11.2025.-28.11.2025.	ZATVOREN	5.000.000,00
					7.7.2023.	24.07.2023.-24.08.2023.	ZATVOREN	3.500.000,00
34.	78.02.	Potpora za pružanje savjetodavnih usluga	14.117.647,00	17.647.058,75	28.2.2024.	11.03.2024.do 29.03.2024.	ZATVOREN	3.500.000,00
					2.10.2025.	10.10.2025.do 31.10.2025.	ZATVOREN	7.228.860,20
U K U P N O				1.760.098.755,56				485.539.827,29
IAKS INTERVENCIJE								
BRISANE INTERVENCIJE								
FINANCIJSKI INSTRUMENTI								

Izvor: APPRRR i mrežna stranica www.ruralnirazvoj.hr; podaci na 31. prosinca 2025.

Napomena: Za provedbu financijskih instrumenata ne objavljuju se natječaji, već se financijski instrumenti dodjeljuju krajnjim primateljima putem tijela odabranih za provedbu financijskih instrumenata (u dosadašnjoj provedbi: HAMAG-BICRO). Iznos se odnosi na sredstva koja je APPRRR isplatio HAMAG-BICRO-u za provedbu FI iz Strateškog plana ZPP-a, a koji HAMAG-BICRO stavlja na raspolaganje krajnjim primateljima.

Iz tablice broj 30 je vidljivo da se kroz Strateški plan ZPP-a provode 34 intervencije za ruralni razvoj. Od navedenih intervencija, njih osam se odnosi na IAKS intervencije, a tri intervencije provode se kao financijski instrumenti. Od preostale 23 intervencije, do 31. prosinca 2025., za njih 16 provedeni su određeni natječaji, za tri intervencije su natječaji objavljeni koncem 2025., ali su do vremena obavljanja revizije još uvijek bili otvoreni, a za četiri intervencije nisu još bili raspisani natječaji. Iz tablice je također vidljivo da je prvi natječaj za intervencije za ruralni razvoj iz Strateškog plana ZPP-a objavljen u srpnju 2023. (intervencija 78.01), a do konca 2025. ukupno su objavljena 32 natječaja za intervencije za ruralni razvoj, od čega su 24 natječaja zatvorena, jedan je poništen, a sedam ih je još bilo otvoreno do vremena obavljanja revizije.

U tablici broj 31 prikazana je dinamika objave natječaja od 2023. do 2025. te usporedba s indikativnim planovima objave natječaja i njihovim izmjenama.

Tablica broj 31

Dinamika objave natječaja od 2023. do 2025. te usporedba s indikativnim planovima objave natječaja i njihovim izmjenama

Redni broj	Indikativni Plan objave natječaja	Inicijalno planiran broj natječaja	Prva izmjena plana	Druga izmjena plana	Broj objavljenih natječaja u godini
1.	Indikativni plan objave natječaja u 2023.	13 (13. veljače 2023.)	14 (25. srpnja 2023.)	14 (8. rujna 2023.)	7
2.	Indikativni plan objave natječaja u 2024.	24 (31. siječnja 2024.)	24 (4. lipnja 2024.)	13 (13. studenoga 2024.)	13
3.	Indikativni plan objave natječaja 2025. – 2027.	14 (26. ožujka 2025.)	13 (14. listopada 2025.)	–	12
UKUPNO					32

Izvor: revizorski tim prema podacima Ministarstva poljoprivrede i Indikativnim planovima objave natječaja dostupnim na www.ruralnirazvoj.hr; podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 31 vidljivo je da je u 2023. inicijalno planirana objava 13 natječaja, a objavljeno je njih sedam (53,9 %). U 2024. planirana su 24 natječaja, a objavljeno je njih 13 (54,2 %), dok je u 2025. planirano 14, a objavljeno 12 natječaja (85,7 %).

Prema pisanom očitovanju Ministarstva poljoprivrede, u procesu izrade svih indikativnih planova konzultira se APPRRR, a na uspješnost njihovog ostvarenja utječe niz okolnosti. U očitovanju se navodi da je na provedbu i obradu natječaja uvelike utjecalo preklapanje provedbe dva programska razdoblja, odnosno dva strateška dokumenta (Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. i Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.). Naime, završni datum prihvatljivih isplata iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. bio je 31. prosinca 2025. pa je prioritet rada bio stavljen na završetak obrade i isplatu svih natječaja navedenog Programa. Također, navodi se da objava narednih natječaja pojedine intervencije u pravilu direktno ovisi o završetku obrade prethodnog natječaja, a brzina obrade pojedinog natječaja, osim o angažiranim ljudskim resursima, je i pod utjecajem kvalitete i ukupne pripremljenosti projektnih prijava korisnika (vrsti i udjelu dokumentacije obvezne za dostavu prilikom prijave i/ili potrebe dostave dokumentacije kroz dopune). S obzirom na navedeno, ukupno vrijeme provedbe obrade natječaja nije uvijek u skladu s očekivanim.

Nakon indikativnih planova objave natječaja donesenih za 2023. i 2024., na godišnjoj razini, Upravljačko tijelo je za razdoblje 2025. – 2027. prvi put izradilo višegodišnji indikativni plan objave natječaja. Prema navodima Ministarstva poljoprivrede, natječaji koji imaju veći udio obvezne dokumentacije za koju je potrebno duže vrijeme za ishođenje (npr. dokumentacije iz područja graditeljstva ili zaštite okoliša) mogli bi biti brže obrađeni, ali je nužno osigurati korisnicima dovoljno vremena za pripremu dokumentacije za sami natječaj.

Revizijom je utvrđeno da je realizacija indikativnih planova objave natječaja, koje donosi Ministarstvo poljoprivrede, bila manje uspješna u 2023. i 2024. (oko 50,0 %), dok je u 2025. realizirano više od 80,0 % planiranih natječaja.

Državni ured za reviziju je mišljenja da značajno odstupanje od plana objave natječaja može predstavljati rizik za naredno razdoblje provedbe Strateškog plana ZPP-a, s obzirom na to da objava natječaja treba završiti koncem 2027. te bi preveliki broj nerealiziranih natječaja iz prethodnih godina zajedno s novoplaniranim natječajima mogao stvoriti opterećenje za administrativne kapacitete APPRRR-a koji provodi iste.

Uzorak intervencija iz Strateškog plana ZPP-a

Državni ured za reviziju je za detaljnu provjeru odabrao uzorak intervencija koji je dan u tablici broj 32. Uzorkom su obuhvaćene intervencije unutar kojih su, u fazi planiranja revizije, objavljeni natječaji pojedinačne vrijednosti veće od 50.000.000,00 eura. Također, intervencije 73.10., 73.11. i 74.01. nastavak su provedbe različitih tipova operacija iz Mjere 4 koja se provodila kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (i dio je revizijskog uzorka) te je intervencija 77.06. nastavak Mjere 19 koja se također provodila kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (i dio je revizijskog uzorka). Podaci o provedbi intervencija iz uzorka provjeravani su samo do razine provedbe natječaja, a ne i do razine samih korisnika.

Tablica broj 32

Uzorak intervencija iz Strateškog plana ZPP-a

u eurima

Redni broj	Intervencija za ruralni razvoj	Naziv intervencije	EU dio	Ukupna alokacija
1.	73.10.	Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	178.930.726,00	223.663.407,50
2.	73.11.	Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	124.617.460,00	155.771.825,00
3.	74.01.	Potpora za sustave javnog navodnjavanja	57.882.353,00	72.352.941,25
4.	75.01.	Uspostava mladih poljoprivrednika	61.200.000,00	76.500.000,00
5.	77.06.	Potpora LEADER (CLLD) pristupu	82.338.579,00	102.923.223,75
UKUPNO			504.969.118,00	631.211.397,50

Izvor: APPRRR i Strateški plan ZPP-a verzija 4.1., podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 32 je vidljivo da **ukupna alokacija intervencija iz uzorka iznosi 631.211.397,50 eura**, od čega se 80,0 % financira iz EPFRR-a, a 20,0 % iz nacionalnih sredstava. Kada se u obzir uzme ukupna alokacija za sve intervencije ruralnog razvoja koje se provode kroz Strateški plan ZPP-a (1.846.098.756,00 eura), na **intervencije iz uzorka odnosi se 34,2 % ukupne alokacije iz EPFRR-a**.

Za navedenih pet intervencija, do 31. prosinca 2025., objavljeno je ukupno sedam natječajâ, a jedan od objavljenih natječajâ bio je poništen prije početka dodjele potpora korisnicima. U tablici broj 33 navedeni su podaci o objavljenim i provedenim natječajima.

Tablica broj 33

Objavljeni i provedeni natječaji za intervencije iz revizijskog uzorka

u eurima

Redni broj	Natječaj	Alokacija EU dio	Alokacija ukupno	Vrijednost natječaja	Datum otvaranja natječaja	Datum zatvaranja natječaja
1.	I-73.10.01.-1.natječaj-MMS	178.930.726,00	223.663.407,50	40.500.000,00	19.02.2024.	29.03.2024.
	I-73.10.02.-1.natječaj-veliki			13.500.000,00	19.02.2024.	29.03.2024.
	I-73.10.-1.natječaj-ekološki			6.000.000,00	19.02.2024.	29.03.2024.
2.	I-73.11.-1.natječaj-meso i mlijeko	124.617.460,00	155.771.825,00	40.000.000,00	19.09.2025.	20.11.2025.
	I-73.11.-1.natječaj-voće i povrće			30.000.000,00	19.09.2025.	20.11.2025.
3.	I-74.01.01.-1.natječaj	57.882.353,00	72.352.941,25	72.352.941,25	04.03.2025.	03.04.2025.
4.	I-74.01.01.-2.natječaj			10.436.845,04	03.02.2026.	05.03.2026.
5.	I-75.01.01.-1.natječaj	61.200.000,00	76.500.000,00	PONIŠTEN	24.02.2025.	03.04.2025.
6.	I-75.01.01.-2.natječaj			50.000.000,00	21.03.2025.	30.04.2025.
7.	I-77.06.01-1.natječaj	82.338.579,00	102.923.223,75	102.924.000,00	28.08.2023.	29.09.2023.
	Dio - I-77.06.01.Provedba LRS LAG (LEADER)					
	Dio - I-77.06.01.Projekti suradnje (LAG)					

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

U nastavku je dan detaljniji opis intervencija iz uzorka.

Intervencija 73.10. Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju

Cilj intervencije je sufinancirati ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju kako bi se poboljšala ukupna učinkovitost i održivost poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama. Ulaganja su moguća u svim poljoprivrednim sektorima, a prioritet su ulaganja u sektoru voća i povrća te sektoru stočarstva. **Prihvatljivi korisnici** su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika te proizvođačke organizacije priznate u skladu s posebnim propisima kojima se uređuje rad proizvođačkih organizacija. Fizičke i pravne osobe moraju dokazati ekonomsku veličinu poljoprivrednog gospodarstva od najmanje 10.000,00 eura⁹⁹ ako ulažu u sektor voća, povrća i cvijeća, odnosno najmanje 15.000,00 eura za ulaganja u ostalim sektorima.

Prihvatljivi troškovi u okviru ulaganja obuhvaćaju: različite izgradnje/rekonstrukcije i/ili opremanja objekata, uvođenje biosigurnosnih mjera, kupnju različite opreme, mehanizacije i strojeva, restrukturiranje postojećih i/ili podizanje novih nasada koji su definirani, sustave za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena, kupnju zemljišta i objekata (do 10,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta) te nematerijalne troškove (npr. računalne programe, patente i licence, autorska prava, robne žigove i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem).

⁹⁹ Ekonomska veličina poljoprivrednoga gospodarstva iskazuje se kao ukupni standardni ekonomski rezultat poljoprivrednoga gospodarstva (SO vrijednost za Standardni prinos, engl. *Standard Output*).

Intenzitet potpore je 65,0 %, vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta, a može se uvećati do 80,0 % za ulaganja koja su posebno povezana s određenim specifičnim ciljevima ili koja provode mladi poljoprivrednici, dok intenzitet potpore za ulaganja u preventivne mjere kod uvođenja biosigurnosnih mjera iznosi 100,0 %. **Ukupna alokacija** za navedenu intervenciju iznosi 223.663.407,50 eura, a **visina potpore** koja može biti dodijeljena korisnicima iznosi minimalno 15.000,00 eura, odnosno maksimalno 2.000.000,00 eura. Natječajni za navedenu intervenciju se definiraju i objavljuju na temelju odredbi Pravilnika o provedbi intervencija za potporu ulaganjima u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Narodne novine 132/23, 7/24, 18/24, 145/24 i 86/25).¹⁰⁰

Intervencija 73.10. provodi se kao nastavak različitih tipova operacija iz Mjere 4 koja se provodila kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (TO 4.1.1 i TO 4.1.2) pa je cilj intervencije poboljšanje ukupne učinkovitosti i održivosti poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama, kao i kod navedenih tipova operacija iz Programa ruralnog razvoja. Prema pisanom očitovanju Ministarstva poljoprivrede, sadržaj intervencije 73.10. nešto je širi od tipova operacija iz Mjere 4 jer obuhvaća ulaganja u zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš te korištenje obnovljivih izvora energije na poljoprivrednim gospodarstvima za vlastite potrebe. Također, u intervenciji 73.10. obveznici javne nabave nisu prihvatljivi korisnici.

Do konca 2025., u okviru intervencije 73.10., objavljen je jedan natječaj. Natječaj je objavljen 17. studenoga 2023., a inicijalno razdoblje za prijavu bilo je od 22. siječnja 2024. do 22. veljače 2024. Vrijednost natječaja bila je 60.000.000,00 eura, odnosno 26,8 % ukupne alokacije za navedenu intervenciju. Vrijednost natječaja je podijeljena na tri kategorije korisnika potpore:

- za mikro, male i srednje korisnike bilo je raspoloživo 40.500.000,00 eura
- za velike korisnike bilo je raspoloživo 13.500.000,00 eura
- za ekološke proizvođače bilo je raspoloživo 6.000.000,00 eura.

Nakon objave natječaja donesene su tri izmjene natječaja te jedan ispravak. U prvoj izmjeni proširena je definicija ekološkog proizvođača i dodani su određeni prilozi natječajnoj dokumentaciji. U drugoj izmjeni promijenjen je rok za podnošenje zahtjeva za potporu na razdoblje od 19. veljače 2024. do 27. ožujka 2024. i unesene su određene tehničke izmjene. U trećoj izmjeni natječaja unesene su manje promjene u priloge natječajnoj dokumentaciji, a u dodatnom ispravku natječaja od 22. ožujka 2024., zbog privremene nedostupnosti AGRONET sustava produljen je rok za podnošenje zahtjeva za potporu do 29. ožujka 2024. U tablici broj 34 dani su podaci o statusu provedbe intervencije 73.10. do konca 2025.

Tablica broj 34

Status provedbe intervencije 73.10. do konca 2025.

u eurima

OZNAKA INTERV.	NAZIV INTERVENCIJE	UKUPNO ALOCIRANO	OBJAVLJENI IZNOS NATJEČAJA (UKUPNA POTPORA)	PRIJAVLJENO		UGOVORENO / ODOBRENO			ISPLAĆENO		
				BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	TRAŽENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	UGOVORENI / ODOBRENI IZNOS POTPORE	Ugovoreno / alocirano	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	ISPLAĆENI IZNOS POTPORE	Plaćeno / alocirano
73.10.	Ulaganja – Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	223.663.407,50	60.000.000,00	1.285	356.957.524,98	94	38.564.582,13	17,2%	15	2.812.467,95	1,3%

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

¹⁰⁰ Navedenim Pravilnikom propisana je provedbe nekoliko Intervencija/mjera, a to su 73.03., 73.10., 73.11. i 73.12.

Iz tablice broj 34 je vidljivo da je, do konca 2025. za intervenciju 73.10. zaprimljeno 1.285 zahtjeva za potporu u ukupnom iznosu od 356.957.524,98 eura. Potpore su ugovorene/odobrene za 94 korisnika u ukupnom iznosu od 38.564.582,13 eura, odnosno 17,2 % alociranih sredstava za navedenu intervenciju. Za 15 korisnika izvršene su isplate u iznosu od 2.812.467,95 eura, odnosno 1,3 % alociranih sredstava. Iz podataka je vidljivo da je na navedenom natječaju, do vremena obavljanja revizije, potpora odobrena za 7,3 % prijavitelja, a ukupno je odobreno 10,8 % vrijednosti svih zaprimljenih prijava. Prema dostavljenim podacima APPRR-a o provedbi navedene intervencije, za 855 podnesenih zahtjeva za potporu, do vremena obavljanja revizije bio je još u tijeku postupak administrativne kontrole, dok je ostatak zahtjeva za potporu odbijen ili su prijavitelji od istih odustali.

Intervencija 73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda

Cilj intervencije je dodijeljenim potporama omogućiti stvaranje dodane vrijednosti primarnim poljoprivrednim proizvodima, kako za primarne poljoprivredne proizvođače, tako i za one kojima je prerada poljoprivrednih proizvoda isključiva djelatnost. **Prihvatljivi korisnici** su fizičke i pravne osobe registrirane za preradu poljoprivrednih proizvoda, fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika pod uvjetom registracije za preradu poljoprivrednih proizvoda te proizvođačke organizacije priznate u skladu s posebnim propisima pod uvjetom registracije za preradu poljoprivrednih proizvoda.

Prihvatljivi troškovi u okviru ulaganja obuhvaćaju: građenje (izgradnju i/ili rekonstrukciju) i/ili opremanje objekata za propisanu namjenu, kupnju gospodarskih vozila, strojeva i opreme, kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta, do 10,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta te nematerijalne troškove (npr. računalni programi, patenti i licence, autorska prava, robni žigovi i ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem). **Intenzitet potpore** je 50,0 % vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova, a može se uvećati do 80,0 % za ulaganja koja provode mladi poljoprivrednici te do 85,0 % za ulaganja koja provode mala poljoprivredna gospodarstva/poduzeća.

Ukupna alokacija je 155.771.825,00 eura, a **visina potpore** koja može biti dodijeljena korisnicima iznosi minimalno 15.000,00 eura, odnosno maksimalno 3.000.000,00 eura. Za ekološke prerađivače osigurano je najmanje 10,0 % ukupne alokacije za ovu intervenciju, a od preostale alokacije za velika poduzeća dostupno je najviše 50,0 % raspoložive alokacije. Natječaji za navedenu intervenciju se definiraju i objavljuju na temelju odredbi Pravilnika o provedbi intervencija za potporu ulaganjima u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.

Intervencija 73.11. provodi se kao nastavak tipa operacija (TO 4.2.1) iz Mjere 4 koja se provodila kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. pa je cilj intervencije stvaranje dodane vrijednosti primarnim poljoprivrednim proizvodima, kako za primarne poljoprivredne proizvođače, tako i za one kojima je prerada poljoprivrednih proizvoda isključiva djelatnost kao i kod navedenog tipa operacija iz Programa ruralnog razvoja. U trećoj izmjeni Strateškog plana ZPP-a dodana je prihvatljivost ulaganja u korištenje obnovljivih izvora energije u sklopu izgradnje novih objekata za preradu. U intervenciji 73.11. obveznici javne nabave nisu prihvatljivi korisnici.

Do konca 2025., za intervenciju 73.11. objavljen je jedan natječaj. Natječaj je objavljen 20. prosinca 2024., a inicijalno razdoblje za prijavu bilo je od 15. travnja 2025. do 18. lipnja 2025. Vrijednost natječaja bila je 70.000.000,00 eura, što iznosi 44,9 % ukupne alokacije za intervenciju. Vrijednost natječaja je razdijeljena na dvije kategorije korisnika potpore:

- 40.000.000,00 eura za preradu mesa i mlijeka
- 30.000.000,00 eura za preradu voća i povrća.

Nakon objave natječaja donesene su dvije izmjene natječaja. U prvoj izmjeni produljen je rok za podnošenje zahtjeva za potporu na razdoblje od 19. rujna 2025. do 20. studenoga 2025., dok su u drugoj izmjeni unesene određene tehničke izmjene i pojašnjenja u vezi s prihvatljivim grupama korisnika. U tablici broj 35 dani su podaci o statusu provedbe intervencije 73.11. do konca 2025.

Tablica broj 35

Status provedbe intervencije 73.11. do konca 2025.

u eurima

OZNAKA INTERV.	NAZIV INTERVENCIJE	UKUPNO ALOCIRANO	OBJAVLJENI IZNOS NATJEČAJA (UKUPNA POTPORA)	PRIJAVLJENO		UGOVORENO / ODOBRENO			ISPLAĆENO		
				BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	TRAŽENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	UGOVORENI / ODOBRENI IZNOS POTPORE	Ugovoreno / alocirano	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	ISPLAĆENI IZNOS POTPORE	Plaćeno / alocirano
73.11.	Ulaganja – Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	155.771.825,00	70.000.000,00	105	72.813.270,25	17	7.733.154,55	5,0%	0	0,00	0,0%

Izvor: APRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 35 je vidljivo da je, do konca 2025., za intervenciju 73.11. zaprimljeno 116 zahtjeva za potporu u ukupnom iznosu od 72.813.270,25 eura. Potpore su ugovorene/odobrene za 17 korisnika u ukupnom iznosu od 7.733.154,55 eura, odnosno 5,0 % alociranih sredstava za navedenu intervenciju. Do konca 2025., nije još bila izvršena niti jedna isplata. Iz podataka je vidljivo da je na navedenom natječaju, do konca 2025., potpora odobrena za 14,7 % prijavitelja, a ukupno je odobreno 10,6 % vrijednosti svih zaprimljenih prijava. Prema dostavljenim podacima APRRR-a o provedbi intervencije, za 78 podnesenih zahtjeva za potporu, do konca 2025. bio je još u tijeku postupak administrativne kontrole, dok je ostatak zahtjeva za potporu odbijen ili su prijavitelji od istih odustali.

Intervencija 74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja

Cilj intervencije je dodijeliti potpore za nove sustave navodnjavanja čime je planirano doprinijeti povećanju poljoprivrednih površina s mogućnošću navodnjavanja kako bi se unaprijedila prilagodba proizvodnih sustava u poljoprivredi klimatskim i okolišnim uvjetima te doprinijelo stabilnoj poljoprivrednoj proizvodnji. **Prihvatljivi korisnici** su jedinice područne (regionalne) samouprave. **Prihvatljivi troškovi u okviru ulaganja** se odnose na izgradnju novog sustava javnog navodnjavanja, u skladu s tehničkim rješenjima i građevinskom dozvolom (akumulacije, crpne stanice, cjevovodi, distribucijska mreža, nadzorno-upravljački sustav, kanali, melioracijska odvodnja, kao elementi funkcionalne cjeline projekta i slično), a koji dovodi do povećanja neto navodnjavanog područja. Potpore se ne dodjeljuju za sustav navodnjavanja na parceli, već za gradnju sustava koji će omogućiti dovod vode do parcela krajnjih korisnika koji se nalaze u obuhvatu sustava javnog navodnjavanja. **Intenzitet potpore** iznosi do 100,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta. **Ukupna alokacija** za navedenu intervenciju iznosi 72.352.941,25 eura, a visina potpore koja može biti dodijeljena korisnicima iznosi minimalno 150.000,00, eura, odnosno maksimalno 15.000.000,00 eura.

Intervencija 74.01. ima isti cilj i svrhu te iste korisnike i vrstu potpore kao i tip operacije 4.3.1. koja se provodila kroz Mjeru 4 iz Programa ruralnog razvoja.

Do konca 2025., u okviru intervencije 74.01., objavljena su dva natječaja. Prvi natječaj objavljen je 16. prosinca 2024., a razdoblje za prijavu bilo je od 4. ožujka do 3. travnja 2025. Vrijednost natječaja bila je 72.352.941,25 eura, odnosno cjelokupna vrijednost alokacije. Drugi natječaj za provedbu intervencije 74.01. objavljen je 15. listopada 2025., a razdoblje prijave je od 3. veljače do 5. ožujka 2026. Vrijednost natječaja je 9.516.710,50 eura, odnosno preostali iznos do ukupne alokacije od 72.352.941,25 eura nakon što je na prvom natječaju ugovoreno 62.836.230,75 eura. Donesena je jedna izmjena natječaja kojom je njegova vrijednost povećana na 10.436.845,04 eura, što je ujedno najviši iznos javne potpore koji se može dodijeliti po projektu. Natječaji za navedenu intervenciju se definiraju i objavljuju na temelju odredbi Pravilnika o provedbi intervencije 73.13. »Potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima« i intervencije 74.01. »Potpora za sustave javnog navodnjavanja« iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Narodne novine 152/23, 13/24, 136/24 i 145/24). U tablici broj 36 dani su podaci o statusu provedbe intervencije 74.01. do konca 2025.

Tablica broj 36

Status provedbe intervencije 74.01. do konca 2025.

u eurima

OZNAKA INTERV.	NAZIV INTERVENCIJE	UKUPNO ALOCIRANO	OBJAVLJENI IZNOS NATJEČAJA (UKUPNA POTPORA)	PRIJAVLJENO		UGOVORENO / ODOBRENO			ISPLAĆENO		
				BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	TRAŽENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	UGOVORENI/ ODOBRENI IZNOS POTPORE	Ugovoreno / alocirano	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	ISPLAĆENI IZNOS POTPORE	Plaćeno/ alocirano
74.01.	Ulaganja – Potpora za sustave javnog navodnjavanja	72.352.941,25	72.352.941,25	7	81.489.744,25	5	62.836.230,75	86,8%	0	0,00	0,0%

Izvor: APRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 36 je vidljivo da je, do konca 2025., za intervenciju 74.01. zaprimljeno sedam prijava za potporu u ukupnom iznosu od 81.489.744,25 eura. Potpore su ugovorene/odobrene za pet projekata koji se odnose na četiri korisnika, od kojih je jedan prijavio dva projekta (u iznosu od 62.836.230,75 eura, odnosno 86,8 % iznosa alociranoga za navedenu intervenciju), dva zahtjeva za potporu su odbijena te nijedna isplata još nije bila izvršena.

Intervencija 75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika

Cilj intervencije je poticanje razvoja obnovljenog i inovativnog poljoprivrednog sektora sufinanciranjem projekata poljoprivrednika koji ispunjavaju propisane uvjete po kojima se smatraju mladim poljoprivrednicima. Povećanje udjela mladih poljoprivrednika, kao i jačanje konkurentnosti njihovih poljoprivrednih gospodarstava te povećanje proizvodnje proizvoda s većom dodanom vrijednošću uz primjenu novih i inovativnih tehnoloških rješenja, temelji su za razvoj modernog i konkurentnog poljoprivrednog sektora. **Prihvatljiv korisnik** je mladi poljoprivrednik definiran kao fizička osoba koja u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu ima više od 18, ali ne više od 40 godina, posjeduje stručna znanja i vještine te po prvi put uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekao unutar pet godina do datuma podnošenja zahtjeva za potporu, a u slučaju trgovačkog društva ako je odgovorna osoba i vlasnik najmanje 50,0 % temeljnog kapitala društva.

Mladi poljoprivrednik je nositelj/odgovorna osoba u: obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, obrtu kojem je poljoprivreda pretežita djelatnost upisana u obrtnom registru ili trgovačkom društvu kojem je poljoprivreda glavna djelatnost upisana u Registru poslovnih subjekata koji se vodi pri Državnom zavodu za statistiku (isključujući trgovačka društva čiji su osnivači i vlasnici javnopravna tijela). U sklopu ove intervencije određena su i dodatna ograničenja prihvatljivosti korisnika, pa tako nisu prihvatljivi mladi poljoprivrednici koji su podnijeli zahtjev za potporu u sklopu intervencije 73.10. ni mladi poljoprivrednici koji su ostvarili potporu u sklopu tipa operacije 6.1.1 iz Programa ruralnog razvoja. Također, važno je naglasiti da mladi poljoprivrednik može ostvariti potporu iz ove intervencije samo jednom u programskom razdoblju 2023. – 2027.

Potpora se dodjeljuje kao fiksni iznos od 75.000,00 eura po korisniku, a ukupna alokacija iznosi 76.500.000,00 eura. Potpora se isplaćuje u dvije rate, od čega 1. rata iznosi 70,0 % prihvatljivog iznosa potpore. **Prihvatljivi troškovi u okviru ulaganja** obuhvaćaju: troškove u vezi s proizvodnjom i/ili preradom poljoprivrednih proizvoda, koji su unutar jedne vrste proizvodnje u sektoru biljne ili stočarske proizvodnje predviđene poslovnim planom u kojem se planira povećanje ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva, a mogu biti primjerice: nabava domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala, uključujući podizanje i/ili restrukturiranje višegodišnjih nasada, zatim kupnja, građenje i/ili opremanje određenih prostora u sklopu poljoprivrednog gospodarstva, nabava ili zakup poljoprivrednog zemljišta, kupnja mehanizacije i vozila, uređenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta, stjecanje potrebnih stručnih znanja i sposobnosti za obavljanje poljoprivredne proizvodnje kao i operativno poslovanje poljoprivrednog gospodarstva.

Intervencija 75.01. **ima istu svrhu i cilj kao i tip operacije 6.1.1. koja se provodila kroz Mjeru 6 Programa ruralnog razvoja.** Definicija mladog poljoprivrednika izmijenjena je u dijelu godina od kad je mladi poljoprivrednik po prvi put postao nositelj/odgovorna osoba na jednom poljoprivrednom gospodarstvu (u tipu operacije 6.1.1. to je bilo 24 mjeseca, a kod intervencije 75.01. pet godina). Također je izmijenjena u dijelu stručne spreme koju korisnik mora imati odnosno uz radno iskustvo u području poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine u trajanju od najmanje dvije godine korisnik mora posjedovati i uvjerenje o završenom programu obrazovanja odraslih iz područja poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine u intervenciji 75.01., što je razlika u odnosu na tip operacije 6.1.1. gdje je navedeno obrazovanje mogao steći i kroz mjere 1 i 2 Programa ruralnog razvoja.

Natječaji za navedenu intervenciju se definiraju i objavljuju na temelju odredbi Pravilnika o provedbi intervencije 75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Narodne novine 99/24 i 146/24).

Do konca 2025., u okviru intervencije 75.01., objavljena su dva natječaja. Prvi natječaj je objavljen 20. prosinca 2024. s razdobljem za prijavu od 24. veljače 2025. do 4. travnja 2025., a vrijednost natječaja bila je 50.000.000,00 eura. **Navedeni natječaj je APPRRR poništio** 11. ožujka 2025. na temelju odredbi navedenog Pravilnika¹⁰¹ koje propisuju da APPRRR može, uz prethodno odobrenje Upravljačkog tijela, poništiti natječaj prije izdavanja prvog akta kojim se odlučuje o zahtjevu za potporu korisnika, u sljedećim slučajevima: kada se na bilo koji način ugrožava načelo jednakog postupanja, kada je u natječaju utvrđena greška koja onemogućava daljnji postupak i/ili ako se utvrde okolnosti koje nisu bile poznate prije objave natječaja, a koje bi dovele do neobjavljanja natječaja ili do sadržajno bitno drukčijeg natječaja.

¹⁰¹ Članak 21., stavak 1., točke a), b) i c) i stavak 2. navedenog Pravilnika

U zahtjevu APPRRR-a za suglasnost za poništenje natječaja, upućenom Ministarstvu poljoprivrede, navodi se da je, na temelju obavijesti korisnika, utvrđeno da Uprava za stručnu podršku u APPRRR-u izdaje potvrdu u kojoj ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva, u dijelu u kojem se određuje prihvatljivost korisnika, nije bila dobro izračunata¹⁰². Zaključeno je da ovakva potvrda može značajno utjecati na prihvatljivost korisnika kao i na kriterije bodovanja te bi uključivanje takve potvrde uzrokovalo pogrešnu dodjelu bodova, što bi utjecalo i na prihvatljivost, odnosno neprihvatljivost podnositelja. Slijedom navedenog, APPRRR je utvrdio da su se ispunili kriteriji za poništenje natječaja na način da bi daljnja provedba natječaja utjecala na primjenu načela jednakog postupanja, odnosno da je utvrđena greška koja onemogućava daljnji postupak, a ista je bila nepoznata prije same objave natječaja. APPRRR je istovremeno potvrdio da će novi natječaj za intervenciju 75.01. biti objavljen po rješavanju problema vezanih za izdavanje navedene potvrde o ekonomskoj veličini poljoprivrednog gospodarstva. Nedostatke u metodologiji izračuna ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva, u skladu sa svojom nadležnosti, otklonilo je Ministarstvo poljoprivrede. Do dana poništenja prvog natječaja, u skladu s pisanim očitovanjem APPRRR-a, u sustavu su evidentirani sljedeći podaci: 145 zahtjeva bilo je elektronički podneseno te se 151 zahtjev nalazio u AGRONET-u u nekoj od faza popunjavanja, ali nije bio konačno podnesen.

Drugi natječaj je objavljen 14. ožujka 2025. s razdobljem za prijavu od 21. ožujka 2025. do 30. travnja 2025. s istom vrijednosti natječaja od 50.000.000,00 eura, što iznosi 65,4 % ukupne alokacije za intervenciju. Uz objavu drugog natječaja, APPRRR je objavio i posebne smjernice¹⁰³ kako bi se osigurala ispravnost podataka i pojasnilo da potvrde o ekonomskoj veličini poljoprivrednog gospodarstva moraju biti izdane nakon objave novog natječaja. APPRRR navodi da su kroz postupak administrativne kontrole zahtjeva u drugom natječaju te kroz stalnu komunikaciju s korisnicima i službom nadležnom za izdavanje potvrda raniji problemi bili otklonjeni. U tablici broj 37 dani su podaci o statusu provedbe intervencije 75.01. do konca 2025.

Tablica broj 37

Status provedbe intervencije 75.01. do konca 2025.

u eurima

OZNAKA INTERV.	NAZIV INTERVENCIJE	UKUPNO ALOCIRANO	OBJAVLJENI IZNOS NATJEČAJA (UKUPNA POTPORA)	PRIJAVLJENO		UGOVORENO / ODOBRENO		ISPLAĆENO			
				BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	TRAŽENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	UGOVORENI/ ODOBRENI IZNOS POTPORE	Ugovoreno / alocirano	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	ISPLAĆENI IZNOS POTPORE	Plaćeno/ alocirano
75.01.	Uspostava mladih poljoprivrednika	76.500.000,00	50.000.000,00	900	67.500.000,00	347	26.025.000,00	34,0%	32	1.680.000,00	2,2%

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 37 je vidljivo da je, do konca 2025., za intervenciju 75.01. zaprimljeno 900 prijava za potporu u ukupnom iznosu od 67.500.000,00 eura. Potpore su ugovorene/odobrene za 347 korisnika (ili 38,6 %) u ukupnom iznosu od 26.025.000,00 eura. Slijedom navedenog, do konca 2025., ugovoreno je 38,6 % ukupno traženog iznosa potpora te 34,0 % alociranih sredstava za navedenu intervenciju. Za 32 korisnika izvršene su isplate u iznosu od 1.680.000,00 eura, odnosno 2,2 % alociranog iznosa.

¹⁰² Članak 3., stavak 26. navedenog pravilnika

¹⁰³ Smjernice uz 2. Natječaj INT 75.01

Revizijom je utvrđeno da je uzrok poništavanja prvog natječaja Intervencije 75.01. (u razdoblju zaprimanja zahtjeva za potporu) bila pogreška u metodologiji izračuna prihvatljivosti korisnika (ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva) koja je propisana odredbama Pravilnika za provedbu navedene intervencije koji donosi Ministarstvo poljoprivrede. Na temelju informacija zaprimljenih od prijavitelja na natječaj, APPRRR je, u suglasnosti s Ministarstvom poljoprivrede, poništio navedeni natječaj te raspisao novi natječaj za koji je, do konca 2025., još bila u tijeku administrativna kontrola i postupak dodjele (preostalo još 66,0 % alokacije za ugovoriti/odobriti). Također, revizijom je utvrđeno da je tijekom prvog natječaja postojao interes 296 potencijalnih korisnika koji su bili u određenoj fazi podnošenja zahtjeva za potporu, ali APPRRR još nije bio započeo proces administrativne provjere s obzirom na to da je natječaj poništen.

Državni ured za reviziju je mišljenja da postoji opravdani rizik da se jedan dio zainteresiranih/potencijalnih korisnika za potpore nije mogao prijaviti na novi natječaj jer su u međuvremenu potencijalno prešli dobnu granicu koja je određena za prihvatljive korisnike. Slijedom navedenog, Državni ured za reviziju je mišljenja da Ministarstvo poljoprivrede, u suradnji s APPRRR-om, treba, pri propisivanju prihvatljivosti korisnika, analizirati postoje li rizici koji bi mogli stvoriti ograničavajuće okolnosti/uvjete za potencijalne korisnike potpora.

Intervencija 77.06.01. Potpora LEADER (CLLD) pristupu

Cilj intervencije je uključivanjem lokalnog stanovništva/dionika u pripremu i provedbu lokalnih razvojnih strategija LAG-ova, u skladu s principom odozdo prema gore, doprinositi provedbi održivog razvoja ruralnih područja na način da lokalno stanovništvo/dionici ima mogućnost izravnog utjecaja na poboljšavanje uvjeta, odnosno kvalitete života u ruralnom području. **Prihvatljivi korisnici** u postupku odabira LAG-ova su bili sami LAG-ovi, dok su kod provedbe LRS-a za razdoblje 2023. – 2027. korisnici fizičke i pravne osobe koje su podnijele prijavu na LAG natječaj i, između ostalog, imaju prebivalište/sjedište/podružnicu unutar područja LAG-a. **Prihvatljivi troškovi** za LAG-ove su tekući troškovi i troškovi animacije te troškovi projekata suradnje, a korisnicima na LAG natječajima prihvatljive troškove projekta propisuje LAG u pojedinom natječaju. **Intenzitet potpore** za projekte koji se prijavljuju na LAG natječaj je od 40,0 % do 100,0 % ukupnih prihvatljivih troškova projekta, ovisno o intervenciji iz lokalne razvojne strategije LAG-a, dok za tekuće troškove i animaciju LAG-ova, intenzitet potpore iznosi 100,0 % prihvatljivih troškova. **Ukupna alokacija** navedene intervencije iznosi 102.923.223,75 eura, a maksimalna visina potpore iznosi 200.000,00 eura po projektu koji se prijavljuje na LAG natječaj.

U Strateškom planu ZPP-a, u okviru opisa Intervencije 77.06., definirane su nadležnosti tijela u provedbi LEADER pristupa u programskom razdoblju 2023. – 2027.:

- u nadležnosti UT-a:
 - izrada potrebne nacionalne regulative za provedbu LEADER-a
 - izrada kriterija odabira za odabir LAG-ova (LRS-ova) odnosno dodjelu sredstava
 - edukacija LAG-ova i svih dionika u vezi s provedbom LEADER-a
 - uspostava odbora za provedbu odabira LAG-ova (LRS-ova)
 - monitoring i evaluacija provedbe intervencije
 - promocija LEADER pristupa
- u nadležnosti APPRRR-a:
 - objava natječaja za odabir LAG-ova
 - obrada prijava LAG-ova pristiglih na natječaj za odabir LAG-ova i sklapanje ugovora s LAG-ovima

- završna provjera prihvatljivosti projekata koji su odabrani na LAG natječaj
- konačno odobrenje projekata koji su odabrani na LAG natječaj, kontrola i isplata istih
- jačanje kapaciteta lokalnih dionika/stanovnika u cilju definiranja i provedbe LAG intervencija
- izrada nediskriminirajućih i transparentnih postupaka odabira i kriterija za odabir u kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira odluke o odabiru
- priprema i objava LAG natječaja za podnošenje zahtjeva za potporu korisnika
- odabir projekata pristiglih na LAG natječaj uključujući utvrđivanje intenziteta i iznosa potpore (uz izbjegavanje dupliciranja provjera u odnosu na APPRRR)
- podnošenje prijedloga odabranih projekata prema APPRRR-u za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja
- praćenje napretka u ostvarenju ciljeva lokalne razvojne strategije
- obavljanje evaluacije provedbe lokalne razvojne strategije.

Planirani rezultati provedbe LRS-ova obuhvaćaju: 184 otvorena nova radna mjesta, 469 podržanih ruralnih poduzeća, 253 digitalizirana poljoprivredna gospodarstva kao i 868 projekata koji doprinose konceptu Pametnih sela.

Natječaji za navedenu intervenciju i LAG natječaje se definiraju i objavljuju na temelju odredbi Pravilnika o provedbi intervencije 77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupu iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Narodne novine 69/23 i 90/24) i Pravilnika o provedbi lokalnih razvojnih strategija unutar intervencije 77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupu iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. (Narodne novine 113/24 i 79/25). U provedbi intervencije 77.06., LAG-ovi u LRS-ovima imaju mogućnost definiranja svojih intervencija koje su prilagođene potrebama LAG područja uz izbjegavanje preslikavanja intervencija koje se provode na nacionalnoj razini, dok su LAG-ovi u Mjeri 19 koja se provodila kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. trebali svoje mjere vezati za mjere na nacionalnoj razini te su mogli odabrati samo manji broj mjera.

Natječaj za provedbu intervencije 77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupu objavljen je 7. kolovoza 2023., a razdoblje za prijavu bilo je od 28. kolovoza do 29. rujna 2023. Predmet natječaja bio je izbor LAG-ova i dodjela potpore izabranima, a ukupan iznos raspoloživih sredstava javne potpore bila je cjelokupna alokacija za intervenciju, odnosno 102.924.000,00 eura. U prosincu 2023. dodijeljena su sredstva za 56 LAG-ova koji obuhvaćaju područja s 2.410.992 stanovnika i 54.730 km² površine RH (što je više od 90,0 % područja RH). Raspon dodijeljenih potpora za 56 LAG-ova kreće se od 1.414.836,67 eura do 2.230.434,97 eura.

Prema podacima APPRRR-a raspoloživa sredstva za intervenciju 77.06. iznose ukupno 102.924.000,00 eura te su ista dodijeljena kroz jedan objavljeni natječaj. Međutim, prema pisanom očitovanju odgovorne osobe APPRRR-a, u pojedinim evidencijama o provedbi natječaja za intervenciju 77.06. prikazuju se zasebno raspoloživa sredstva za Projekte suradnje (LAG-ova) i za Provedbu LRS LAG (LEADER) za različite kategorije troškova LAG-ova (tekući troškovi i animacija; projekti suradnje; provedba LRS-a) radi jednostavnijeg načina administracije. U tablici broj 38 dani su podaci o statusu provedbe natječaja i različitih kategorija troškova za intervenciju 77.06. do konca 2025.

Status provedbe natječaja za intervenciju 77.06. do konca 2025.

u eurima

OZNAKA INTERV.	UKUPNO ALOCIRANO	NATJEČAJ	NATJEČAJ (datumi prijave od-do)	OBJAVLJENI IZNOS NATJEČAJA (UKUPNA POTPORA)	PRIJAVLJENO		UGOVORENO/ODOBRENO		ISPLAĆENO	
					BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	TRAŽENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	UGOVORENI/ODOBRENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA / KORISNIKA	ISPLAĆENI IZNOS POTPORE
77.06.	102.923.223,75	I-77.06.01.Projekti suradnje (LAG)	21.01.2025.-	0,00	6	518.109,14	0	0,00	0,00	0,00
		I-77.06.01.Provedba LRS LAG (LEADER)	15.05.2025.-	0,00	329	15.388.090,63	0	0,00	0,00	0,00
		I-77.06.01-1.natječaj	28.08.2023.-29.09.2023.	102.924.000,00	56	25.730.994,14	56	25.730.994,14	56	10.470.835,91
		UKUPNO 77.06.		102.924.000,00	391	41.637.193,91	56	25.730.994,14	56	10.470.835,91

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Iz tablice broj 38 je vidljivo da je APPRRR, do konca 2025., zaprimio ukupno 391 zahtjev za dodjelu potpore (odnosi se na provedeni natječaj i evidenciju različitih kategorija troškova). Navedeni broj odnosi se na prijavu za naknadu troškova za 56 LAG-ova, zatim 329 projekata koji su korisnici prijavili na LAG natječajima te šest projekata suradnje LAG-ova. Međutim, u evidenciji nije vidljivo koliko je projekata koji su korisnici prijavili na LAG natječajima ugovoreno/odobreno. Iz tablice je također vidljivo da je ukupno ugovoreno/odobreno 25.730.994,14 eura, dok je isplaćeno 10.470.835,91 euro. Oba navedena iznosa odnose se na 56 izabranih LAG-ova bez razlikovanja iznosa za projekte suradnje i provedbu projekata korisnika na LAG natječajima.

RH je provodila LEADER pristup u prethodnom programskom razdoblju kroz Mjeru 19 Programa ruralnog razvoja i interes lokalnih zajednica za sudjelovanjem je bio velik. Iskustvo i vještine djelatnika LAG-ova za provedbu lokalnih razvojnih strategija LAG-ova trebaju biti u najvećoj mogućoj mjeri iskorištene u novom programskom razdoblju (2023. – 2027.) kada LAG-ovi imaju slobodu u izradi intervencija u lokalnim razvojnim strategijama. Za novo programsko razdoblje, težište je na pripremi i provođenju aktivnosti prilagođenih potrebama područja svakog pojedinog LAG-a. LAG-ovi su u mogućnosti izraditi intervencije putem kojih će se provoditi projekti/aktivnosti koje će biti usmjerene na ulaganja, kratke lance vrijednosti, obnovljive izvore energije, poboljšanje usluga i infrastrukture na lokalnom nivou, a koje doprinose održivom razvoju i prilagodbi klimatskim promjenama i ekološkoj poljoprivredi, stvaranju radnih mjesta, provedbi koncepta „Pametnih sela“, socijalnoj uključenosti i drugom. Aktivnosti LAG-ova moraju doprinosti nekom od posebnih ciljeva Strateškog plana ZPP-a. U usporedbi s Mjerom 19 koja se provodila kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020., u provedbi Intervencije 77.06 kroz Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027., planirana je za 2,2 % veća ukupna alokacija za potporu LEADER (CLLD) pristupu (102.924.000,00 eura umjesto prijašnjih 100.738.735,82 eura), odabrana su dva LAG-a više (56 umjesto 54 LAG-a), odabrani LAG-ovi obuhvaćaju 2,6 % više stanovnika (2,41 milijun umjesto 2,35 milijuna stanovnika) te pokrivaju 7,3 % veću površinu RH (54,73 tisuće km² umjesto 51,00 tisuća km²).

Revizijom je utvrđeno da u evidenciji koju APPRRR vodi o statusu provedbe intervencije 77.06. nije jasno vidljiv broj prijavljenih korisnika i odobrenih/ugovorenih potpora kroz LAG natječaje kao ni broj odobrenih projekata suradnje LAG-ova.

Državni ured za reviziju preporučuje APPRRR-u da u svoje evidencije unese podatke o broju prijavljenih korisnika i odobrenih/ugovorenih potpora na LAG natječajima kao i broj odobrenih projekata suradnje LAG-ova radi jasnijeg praćenja svih troškova nastalih tijekom provedbe intervencije 77.06.

Financijski podaci o statusu provedbe intervencija za ruralni razvoj iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

S obzirom na to da je inicijalnu verziju Strateškog plana ZPP-a odobrio EK u listopadu 2022. te da je provedba aktivnosti prema definiranim intervencijama započela tijekom 2023., do konca 2025. proteklo je više od polovine programskog razdoblja u kojem je moguće ugovarati projekte koji će se financirati iz EPFRR-a. Provedbe projekata i isplate trajat će, prema n+2 pravilu do konca 2029. U tablici broj 39 dani su financijski podaci o statusu provedbe svih intervencija za ruralni razvoj definiranih Strateškim planom ZPP-a 2023. – 2027., do konca 2025.

Tablica broj 39

Status provedbe intervencija za ruralni razvoj iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027.

u eurima

OZNAKA INTER.	EPFRR ALOKACIJA	ALOKACIJA EU DIO	OBJAVLJENI IZNOS NATJEČAJA	PRIJAVLJENO		UGOVORENO / ODOBRENO			ISPLAĆENO		
				BROJ PROJEKATA/KORISNIKA	TRAŽENI IZNOS POTPORE	BROJ PROJEKATA/KORISNIKA	UGOVORENI/ODOBRENI IZNOS POTPORE	UGOVORENO/ALOCIRANO	BROJ PROJEKATA/KORISNIKA	ISPLAĆENI IZNOS POTPORE	PLAĆENO/ALOCIRANO
70.01.	41.834.630,00	33.467.704,00	41.834.630,00	8539	14.589.809,07	8.539	14.589.809,07	34,9%	8.539	14.589.809,07	34,9%
70.02.	2.933.321,25	2.346.657,00	2.933.321,25	345	2.986.401,43	345	2.986.401,43	101,8%	345	2.986.401,43	101,8%
70.03.	38.852.515,00	31.082.012,00	38.852.515,00	2899	17.234.590,02	2.899	17.234.590,02	44,4%	2.899	17.234.590,02	44,4%
70.04.	207.784.815,00	166.227.852,00	237.784.815,00	5795	56.828.236,14	5.795	56.828.236,14	27,3%	5.795	56.828.236,14	27,3%
70.05.	9.262.294,00	7.409.835,34	4.600.000,00	26	3.164.746,95	21	2.690.250,00	29,0%	3	319.620,41	3,5%
70.06.	175.476.470,00	140.381.176,00	155.476.470,00	2494	72.279.306,73	2.494	72.279.306,73	41,2%	2.494	72.279.306,73	41,2%
70.07.	5.190.283,75	4.152.227,00	5.190.283,75	738	684.652,96	738	684.652,96	13,2%	738	684.652,96	13,2%
70.08.	2.700.958,75	2.160.767,00	2.700.958,75	403	606.257,13	403	606.257,13	22,4%	403	606.257,13	22,4%
71.01.	213.685.156,25	170.948.125,00	213.685.156,25	57653	113.195.064,43	57.653	113.195.064,43	53,0%	57.653	113.195.064,43	53,0%
72.01.	4.202.362,00	3.361.889,75	8.823.530,00	39	5.015.367,67	32	4.198.254,74	99,9%	29	654.598,97	15,6%
73.01.	20.400.000,00	16.320.000,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
73.02.	22.500.000,00	18.000.000,00	10.000.000,00	41	2.224.933,02	11	435.786,25	1,9%	0	0,00	0,0%
73.03.	30.000.000,00	24.000.000,00	10.000.000,00	38	1.510.084,27	8	375.673,94	1,3%	0	0,00	0,0%
73.05.	11.764.706,25	9.411.765,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
73.06.	20.000.000,00	16.000.000,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
73.07.	26.888.032,50	21.510.426,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
73.08.	11.764.706,25	9.411.765,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
73.10.	223.663.407,50	178.930.726,00	60.000.000,00	1285	356.957.524,98	94	38.564.582,13	17,2%	15	2.812.467,95	1,3%
73.10.FI	71.876.885,00	28.701.507,68	4.705.882,00	1	5.882.352,50	1	5.882.352,50	8,2%	1	5.882.352,50	8,2%
73.11.	155.771.825,00	124.617.460,00	70.000.000,00	105	72.813.270,25	17	7.733.154,55	5,0%	0	0,00	0,0%
73.11.FI	12.966.066,00	10.372.853,12	1.000.000,00	1	1.000.000,00	1	1.000.000,00	7,7%	1	1.000.000,00	7,7%
73.12.	30.000.000,00	24.000.000,00	15.000.000,00	2110	56.230.616,88	406	10.420.174,84	34,7%	163	3.515.825,39	11,7%
73.13.	29.226.590,00	23.381.271,73	30.000.000,00	266	236.498.001,34	27	28.306.455,21	96,9%	7	3.210.610,58	11,0%
73.14.	10.000.000,00	8.000.000,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
73.14.FI	875.000,00	700.000,00	1.000.000,00	1	1.000.000,00	1	1.000.000,00	114,3%	1	1.000.000,00	114,3%
74.01.	72.352.941,25	57.882.353,00	72.352.941,25	7	81.489.744,25	5	62.836.230,75	86,8%	0	0,00	0,0%
75.01.	76.500.000,00	61.200.000,00	50.000.000,00	900	67.500.000,00	347	26.025.000,00	34,0%	32	1.680.000,00	2,2%
75.02.	25.000.000,00	20.000.000,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,0%	0	0,00	0,0%
76.01.	95.006.037,00	76.004.829,52	62.469.284,42	24059	73.807.127,15	16.243	48.272.448,18	50,8%	16.235	48.258.647,78	50,8%
77.01.	800.000,00	640.000,00	4.464.706,25	108	992.809,75	91	876.198,50	109,5%	37	71.382,22	8,9%
77.03.	8.602.412,00	6.881.929,65	4.566.003,94	24	4.566.003,94	17	3.100.639,24	36,0%	0	0,00	0,0%
77.06.	102.923.223,75	82.338.579,00	102.924.000,00	391	41.637.193,91	56	25.730.994,14	25,0%	56	10.470.835,91	10,2%
78.01.	17.647.058,75	14.117.647,00	14.504.619,23	115	13.184.502,41	59	9.193.238,29	52,1%	55	3.953.298,11	22,4%
78.02.	17.647.058,75	14.117.647,00	10.728.860,20	176	9.606.602,91	43	2.029.696,73	11,5%	39	623.862,12	3,5%
125.01.	50.000.000,00	50.000.000,00	50.000.000,00	1	9.014.281,01	1	9.014.281,01	18,0%	1	9.014.281,01	18,0%
UKUPNO	1.846.098.756,00	1.458.079.004,78	1.285.597.977,29	108.560	1.322.499.481,10	96.347	566.089.728,91	30,7%	95.541	370.872.100,86	20,1%

Izvor: APPRRR, podaci na 31. prosinca 2025.

Napomena: Za provedbu financijskih instrumenata ne objavljuju se natječaji, već se financijski instrumenti dodjeljuju krajnjim primateljima putem tijela odabranih za provedbu financijskih instrumenata (u dosadašnjoj provedbi: HAMAG-BICRO). Iznos se odnosi na sredstva koja je APPRRR isplatio HAMAG-BICRO-u za provedbu financijskih instrumenata Strateškog plana ZPP-a, a koji HAMAG-BICRO stavlja na raspolaganje krajnjim primateljima.

Iz tablice broj 39 je vidljivo da je za 28 intervencija ruralnog razvoja¹⁰⁴ koje se provode kroz Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027., do konca 2025., objavljeno natječaja u vrijednosti od 1.285.597.977,29 eura ili 69,6 % ukupno raspoloživih sredstava iz EPFRR-a (alokacija). Nadalje, na temelju raspisanih natječaja ukupno je zaprimljeno 108.560 zahtjeva za potporu u iznosu od 1.322.499.481,10 eura ili 71,6 % ukupno raspoloživih sredstava. APPRRR je, do konca 2025., donio ukupno 96.347 odluka o financiranju te je na temelju istih ugovoreno/odobreno potpora u vrijednosti od 566.089.728,91 euro, odnosno 30,7 % ukupno raspoloživih sredstava. Do konca 2025. za 95.541 korisnika isplaćeno je sredstava/potpore u vrijednosti od 370.872.100,86 eura ili 20,1 % ukupno raspoloživih sredstava. Podaci o statusu provedbe Strateškog plana ZPP-a nisu objavljeni/prikazani na stranici Ruralni razvoj koju vodi Ministarstvo poljoprivrede.

Iako su podaci o statusu provedbe Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. dostupni na mrežnoj stranici <https://ruralnirazvoj.hr/status-provedbe-programa-ruralnog-razvoja-2014-2020/>, revizijom je utvrđeno da podaci o statusu financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a nisu prikazani na stranici <https://ruralnirazvoj.hr>, nego se do djelomičnih podataka može doći samo kroz objavljena izvješća kao što je Godišnje izvješće o uspješnosti ili izvješće o provedenim evaluacijama.

Državni ured za reviziju preporučuje Ministarstvu poljoprivrede podatke o statusu financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a objaviti na javno dostupnoj mrežnoj stranici www.ruralnirazvoj.hr, kako je objavljeno za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020.

¹⁰⁴ Sadrže tri intervencije koje se odnose na financijske instrumente (FI).

ANALIZA VRIJEDNOSTI RELEVANTNIH ZA PRAĆENJE RAZVOJA POLJOPRIVREDE U RH – STATISTIČKI PODACI

Državni ured za reviziju analizirao je javno dostupne podatke o stanju poljoprivredne proizvodnje, veličine poljoprivrednog zemljišta, produktivnosti po uloženoj jedinici rada u poljoprivredi, poljoprivrednoj proizvodnji po hektaru u RH, u odnosu na druge države članice i/ili prosjek EU27 te samodostatnosti poljoprivrednim proizvodima. Tijekom analize korišteni su posljednji dostupni podaci EUROSTAT-a (dostupnost podataka razlikuje se za određene razmatrane parametre), Državnog zavoda za statistiku i javno dostupna izvješća o poljoprivredi. Svrha navedene analize bila je utvrditi realno stanje hrvatske poljoprivrede i pokušati odgovoriti na pitanje daju li poljoprivredne potpore zadovoljavajuće rezultate u poljoprivrednom sektoru. S obzirom na to da je RH korisnica potpora u poljoprivredi (kroz različite fondove EU-a) još od pretpristupnog razdoblja, za praćenje razvoja poljoprivredne proizvodnje u RH uzete su dvije različite referentne vrijednosti (2010. i 2015.) te je napravljena usporedba između nominalne i realne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje.

U tablici broj 40 prikazana je nominalna vrijednost (indeks) poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama EU-a, u odnosu na referentnu godinu 2015., dok je u tablici broj 41 prikazana nominalna vrijednost (indeks) poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama EU-a, u odnosu na referentnu godinu 2010.

Tablica broj 40

Nominalna vrijednost (indeks) poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama EU-a, u odnosu na referentnu godinu 2015.

Država članica	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Europska unija-27	90,17	98,12	100,86	103,33	101,55	100,00	98,64	104,49	105,70	108,59	107,07	116,58	139,80	138,51	137,24
Belgija	94,66	97,19	107,38	104,76	98,94	100,00	96,99	101,90	99,88	106,61	108,17	121,01	140,65	141,88	141,27
Bugarska	94,76	108,55	109,68	108,94	106,67	100,00	96,76	101,23	103,73	104,40	99,72	137,19	163,56	133,80	123,07
Češka	79,84	92,50	95,12	99,78	106,62	100,00	103,47	104,17	105,85	109,77	115,95	130,10	149,29	137,56	135,93
Danska	94,61	104,34	114,66	106,63	107,18	100,00	97,51	108,65	102,15	108,41	113,94	113,98	135,47	123,54	124,32
Njemačka	91,78	104,99	110,07	113,36	111,87	100,00	99,32	108,16	101,13	110,97	107,88	112,94	142,89	139,98	138,39
Estonija	71,47	86,69	96,06	98,82	96,27	100,00	80,18	94,74	91,89	106,69	106,44	120,76	174,37	140,39	140,28
Irska	78,63	88,82	92,35	103,61	98,51	100,00	100,54	115,25	116,93	114,78	120,62	136,86	174,50	154,57	168,24
Grčka	93,46	91,46	93,31	92,18	93,80	100,00	94,99	100,96	98,66	102,19	101,84	105,71	127,30	136,47	141,41
Španjolska	88,45	89,75	91,92	96,54	96,39	100,00	106,07	110,95	114,25	113,47	113,46	125,44	138,18	146,14	150,62
Francuska	90,58	97,11	101,82	98,63	100,16	100,00	93,72	97,26	103,89	103,43	99,85	108,11	129,33	128,95	117,41
Hrvatska	133,50	133,74	131,39	114,99	97,92	100,00	103,36	103,36	108,75	112,96	114,73	129,99	153,65	134,47	146,24
Italija	86,48	93,76	96,56	102,84	96,77	100,00	95,91	98,85	103,45	102,47	102,26	109,30	130,37	128,78	132,45
Cipar	100,83	103,86	105,81	102,53	97,44	100,00	99,80	106,38	105,03	109,19	110,77	116,11	120,93	134,68	136,76
Latvija	66,14	75,76	91,70	90,35	91,63	100,00	91,67	98,04	93,73	113,51	120,32	123,24	164,04	130,57	134,84
Litva	68,73	87,01	100,04	96,10	94,42	100,00	95,39	105,71	97,84	107,99	117,32	125,96	179,07	147,36	149,14
Luksemburg	82,64	86,46	101,36	104,41	113,26	100,00	100,51	106,24	107,72	109,53	108,94	124,05	147,73	148,34	155,30
Mađarska	67,93	87,25	87,37	93,40	98,95	100,00	104,13	104,46	108,26	113,60	118,83	137,50	163,90	177,62	168,08
Malta	97,75	97,90	98,51	102,26	98,23	100,00	98,06	94,38	93,91	97,96	93,84	94,84	107,22	109,38	110,62
Nizozemska	94,87	97,29	100,65	105,22	101,42	100,00	101,14	106,27	104,24	108,67	105,25	114,14	134,55	137,71	137,05
Austrija	91,85	104,07	105,39	102,31	101,97	100,00	100,75	107,09	107,94	109,23	111,10	124,21	152,13	146,68	143,65
Poljska	84,40	100,26	104,04	106,23	103,39	100,00	104,59	112,77	111,62	119,33	125,52	136,36	198,26	179,51	182,02
Portugal	90,79	90,50	91,03	94,60	94,93	100,00	96,95	104,91	106,55	113,24	114,22	132,06	147,10	172,64	172,79
Rumunjska	93,75	111,29	93,47	114,13	108,40	100,00	100,87	114,17	125,60	130,89	118,40	151,10	159,37	159,84	146,25
Slovenija	86,77	96,72	90,12	90,86	95,87	100,00	95,06	90,82	107,91	104,38	107,67	104,21	125,31	124,51	129,83
Slovačka	87,32	106,23	110,94	111,40	110,70	100,00	110,66	110,62	107,27	104,65	108,67	115,00	138,90	134,87	129,65
Finska	92,88	100,95	110,84	109,40	106,14	100,00	99,89	98,61	101,12	112,86	106,08	103,06	128,32	121,40	120,76
Švedska	89,15	92,84	95,69	96,47	98,33	100,00	98,50	108,20	106,40	111,25	112,89	125,72	153,86	141,96	149,06
Ujedinjeno Kraljevstvo	86,09	99,15	101,29	108,49	108,31	100,00	97,18	109,80	111,83	114,35	109,45	-	-	-	-

Izvor: EUROSTAT, podaci na 17. prosinca 2025.

Nominalna vrijednost (indeks) poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama EU-a, u odnosu na referentnu godinu 2010.

Država članica	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Europska unija- 27	100,00	108,82	111,85	114,59	112,61	110,90	109,38	115,87	117,22	120,42	118,74	129,29	155,03	153,60	152,20
Belgija	100,00	102,67	113,44	110,67	104,52	105,64	102,46	107,65	105,52	112,63	114,28	127,84	148,58	149,88	149,24
Bugarska	100,00	114,55	115,75	114,96	112,56	105,53	102,11	106,83	109,47	110,17	105,23	144,77	172,60	141,20	129,87
Češka	100,00	115,86	119,13	124,98	133,54	125,25	129,59	130,47	132,59	137,48	145,23	162,95	186,98	172,30	170,26
Danska	100,00	110,29	121,20	112,71	113,29	105,70	103,07	114,85	107,97	114,59	120,43	120,47	143,19	130,59	131,40
Njemačka	100,00	114,39	119,92	123,51	121,89	108,95	108,21	117,84	110,18	120,91	117,54	123,05	155,69	152,52	150,78
Estonija	100,00	121,30	134,41	138,27	134,71	139,92	112,19	132,56	128,57	149,29	148,94	168,97	243,98	196,44	196,29
Irska	100,00	112,95	117,44	131,77	125,28	127,17	127,86	146,56	148,70	145,96	153,40	174,05	221,92	196,57	213,96
Grčka	100,00	97,87	99,85	98,63	100,37	107,00	101,64	108,03	105,57	109,35	108,98	113,11	136,21	146,03	151,32
Španjolska	100,00	101,47	103,92	109,15	108,97	113,06	119,92	125,44	129,16	128,28	128,28	141,82	156,22	165,22	170,29
Francuska	100,00	107,21	112,41	108,89	110,58	110,40	103,46	107,38	114,70	114,19	110,24	119,35	142,78	142,36	129,63
Hrvatska	100,00	100,18	98,42	86,13	73,35	74,90	77,43	77,42	81,46	84,61	85,94	97,37	115,09	100,73	109,54
Italija	100,00	108,42	111,65	118,91	111,89	115,63	110,90	114,30	119,62	118,49	118,24	126,38	150,74	148,91	153,15
Cipar	100,00	103,01	104,94	101,68	96,64	99,18	98,98	105,51	104,17	108,30	109,86	115,15	119,93	133,58	135,63
Latvija	100,00	114,54	138,63	136,60	138,54	151,19	138,60	148,23	141,70	171,61	181,91	186,33	248,01	197,40	203,87
Litva	100,00	126,60	145,55	139,83	137,38	145,50	138,79	153,82	142,36	157,13	170,70	183,27	260,54	214,41	217,01
Luksemburg	100,00	104,61	122,65	126,34	137,04	121,00	121,61	128,55	130,34	132,53	131,81	150,10	178,75	179,49	187,91
Mađarska	100,00	128,44	128,61	137,49	145,66	147,20	153,29	153,77	159,36	167,22	174,92	202,41	241,27	261,47	247,42
Malta	100,00	100,15	100,78	104,61	100,49	102,30	100,32	96,55	96,06	100,21	96,00	97,02	109,69	111,89	113,16
Nizozemska	100,00	102,55	106,09	110,91	106,90	105,41	106,61	112,01	109,87	114,54	110,94	120,31	141,82	145,16	144,46
Austrija	100,00	113,30	114,75	111,39	111,02	108,88	109,69	116,60	117,52	118,93	120,96	135,24	165,63	159,70	156,39
Poljska	100,00	118,78	123,27	125,87	122,50	118,48	123,92	133,61	132,25	141,39	148,71	161,56	234,90	212,69	215,65
Portugal	100,00	99,68	100,27	104,20	104,56	110,14	106,78	115,55	117,36	124,73	125,81	145,46	162,02	190,15	190,32
Rumunjska	100,00	118,71	99,70	121,74	115,63	106,67	107,60	121,79	133,97	139,62	126,30	161,17	170,00	170,50	156,00
Slovenija	100,00	111,46	103,86	104,71	110,49	115,24	109,55	104,66	124,36	120,29	124,08	120,10	144,41	143,48	149,62
Slovačka	100,00	121,66	127,06	127,58	126,78	114,53	126,74	126,69	122,85	119,85	124,46	131,71	159,07	154,46	148,48
Finska	100,00	108,69	119,34	117,79	114,28	107,67	107,56	106,17	108,88	121,52	114,22	110,97	138,17	130,71	130,02
Švedska	100,00	104,14	107,33	108,21	110,29	112,17	110,49	121,37	119,35	124,79	126,62	141,03	172,59	159,23	167,20
Ujedinjeno Kraljevstvo	100,00	115,17	117,65	126,02	125,81	116,16	112,88	127,54	129,90	132,83	127,14	-	-	-	-

Izvor: EUROSTAT, podaci na 17. prosinca 2025.

U tablici broj 40 vidljivo je da je **nominalna vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH** u zadnjih 10 godina (2015. – 2024.) narasla za cca 46,0 % u odnosu na referentnu 2015. Međutim, kada se za referentnu godinu uzme 2010. (tablica broj 41), podaci pokazuju da je **nominalna poljoprivredna proizvodnja zapravo 2024. rasla samo cca 9,0 %**. Pritom je značajni pad poljoprivredne proizvodnje zabilježen u 2013., 2014. i 2015. nakon čega se stanje poljoprivredne proizvodnje počinje oporavljati te se vrijednost poljoprivredne proizvodnje vraća, odnosno premašuje vrijednost iz 2010. tek 2022. (koncem 2024. vrijednost poljoprivredne proizvodnje premašuje vrijednost iz 2010. za cca 10,0 %).

Nadalje, uzimajući u obzir druge parametre kao što je stopa inflacije, kada se za referentnu godinu uzima 2015., **podaci EUROSTAT-a pokazuju da je 2024. realna poljoprivredna proizvodnja u RH zapravo porasla samo cca 5,0 % (iako je tijekom 2021. i 2022. zabilježen značajniji rast)**. Navedeno je vidljivo u tablici broj 42.

Tablica broj 42

Realna vrijednost (indeks) poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama EU-a, u odnosu na referentnu godinu 2015.

Država članica	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Europska unija- 27	94,89	100,68	103,83	105,37	102,90	100,00	98,08	102,36	102,01	102,89	99,76	106,00	120,30	111,82	107,08
Belgija	102,34	87,50	111,04	106,83	100,05	100,00	95,19	98,06	94,50	99,03	98,90	107,73	117,35	112,20	109,65
Bugarska	106,15	90,26	114,51	113,66	109,81	100,00	93,65	93,47	91,90	87,84	80,41	103,42	106,37	80,57	69,13
Češka	85,01	100,59	100,15	103,75	107,93	100,00	101,95	100,94	99,77	99,62	100,69	108,60	114,67	97,30	92,53
Danska	99,75	136,98	117,29	108,16	107,61	100,00	97,09	107,02	100,01	105,14	107,47	104,33	112,32	104,66	103,80
Njemačka	99,65	98,06	116,38	117,52	113,82	100,00	98,09	105,26	96,61	103,93	99,29	101,22	120,34	110,50	105,95
Estonija	85,28	102,44	104,22	102,97	97,53	100,00	78,27	89,15	82,47	92,23	91,32	99,34	122,76	90,99	87,43
Irska	90,80	81,06	102,19	113,14	107,30	100,00	100,42	113,42	114,02	108,25	116,15	130,42	153,98	131,91	137,35
Grčka	90,28	90,48	89,57	90,25	93,64	100,00	95,46	101,25	99,18	102,48	102,50	104,93	118,89	119,94	120,41
Španjolska	88,82	95,95	92,63	96,86	96,92	100,00	105,68	109,17	111,09	108,78	107,55	115,94	121,99	121,44	121,64
Francuska	94,62	98,41	104,33	100,32	101,30	100,00	93,23	96,20	101,62	99,96	93,71	100,23	116,39	110,54	98,59
Hrvatska	139,01	108,99	132,69	115,28	98,04	100,00	103,35	102,09	105,29	107,23	108,05	119,92	131,23	101,76	105,91
Italija	92,01	100,95	99,30	104,58	97,52	100,00	94,73	96,94	100,38	98,40	96,67	102,01	117,62	109,40	110,36
Cipar	101,05	112,76	102,64	100,39	96,70	100,00	100,37	105,91	103,51	106,18	109,03	110,92	108,35	114,27	112,52
Latvija	74,10	104,58	95,37	92,22	91,99	100,00	91,12	94,88	87,43	101,50	105,08	104,20	126,44	90,93	92,02
Litva	75,49	94,70	101,48	96,68	94,42	100,00	94,46	100,56	89,84	96,87	103,12	104,42	128,58	96,22	94,39
Luksemburg	94,88	123,03	108,93	109,71	115,77	100,00	101,63	105,18	104,72	105,50	101,03	108,63	121,79	114,39	114,52
Mađarska	78,09	99,91	95,78	99,57	101,73	100,00	102,77	99,10	97,96	98,12	96,44	105,11	109,94	103,51	91,05
Malta	110,44	107,89	107,35	108,97	102,36	100,00	96,02	90,48	88,44	90,00	84,58	83,42	89,75	87,05	85,23
Nizozemska	98,67	110,10	103,06	106,52	102,32	100,00	100,58	104,17	99,66	100,84	95,41	100,71	111,83	107,68	101,34
Austrija	101,33	98,58	111,85	106,75	104,31	100,00	98,95	104,17	103,13	102,84	101,96	111,97	130,58	117,48	110,53
Poljska	90,74	105,05	106,21	108,16	104,76	100,00	104,50	110,72	108,26	112,34	113,36	116,91	153,56	126,55	123,59
Portugal	94,76	94,70	95,62	97,16	96,79	100,00	95,18	101,44	101,16	105,57	104,30	118,20	124,99	136,48	130,33
Rumunjska	107,78	125,51	99,54	119,88	111,94	100,00	98,30	106,31	110,14	107,31	93,24	112,67	106,06	94,68	79,05
Slovenija	90,86	100,18	92,51	92,23	96,71	100,00	94,23	88,88	103,35	97,68	99,58	93,86	106,00	95,75	96,50
Slovačka	90,11	107,68	111,18	111,04	110,49	100,00	111,10	109,76	104,23	99,30	100,70	104,22	117,28	103,50	96,23
Finska	103,94	108,74	117,44	113,02	107,88	100,00	99,84	97,74	98,28	108,09	99,95	94,75	111,11	101,57	100,31
Švedska	95,72	98,58	100,65	100,46	100,55	100,00	96,90	104,12	99,77	101,86	101,52	110,09	127,07	110,77	112,92
Ujedinjeno Kraljevstvo	93,10	105,05	105,57	111,10	109,03	100,00	95,13	105,44	105,03	105,14	118,37	-	-	-	-

Izvor: EUROSTAT, podaci na 17. prosinca 2025.

Međutim, kada se za referentnu godinu uzme 2010., podaci EUROSTAT-a prikazani u tablici broj 43 pokazuju da je realna vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH kontinuirano niža od vrijednosti zabilježenoj u 2010. (npr. pad od cca 25,0 % u 2024. u odnosu na 2010.).

Tablica broj 43

Realna vrijednost (indeks) poljoprivredne proizvodnje u zemljama članicama EU-a, u odnosu na referentnu godinu 2010.

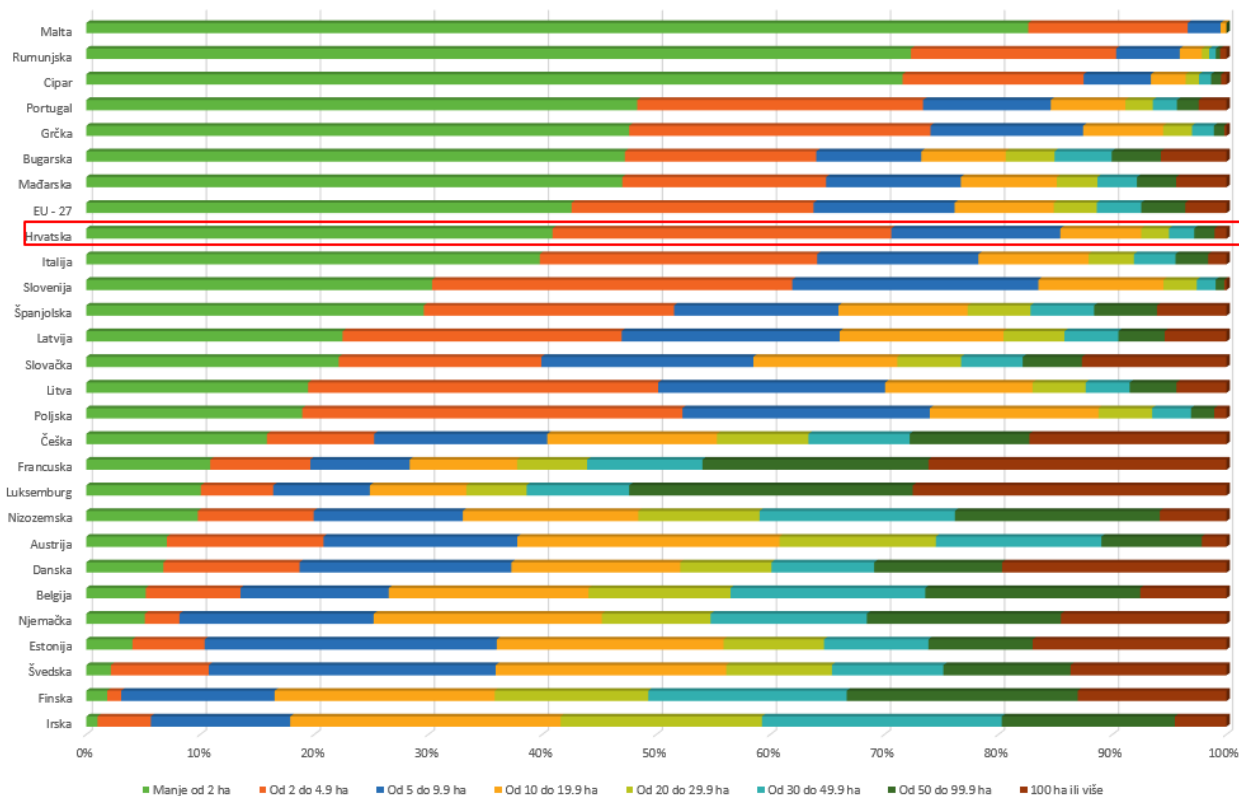
Država članica	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Europska unija- 27	100,00	107,52	109,36	110,96	108,43	105,49	103,53	108,00	107,67	108,57	105,30	111,86	126,90	118,08	113,09
Belgija	100,00	100,37	108,50	104,38	97,76	97,71	93,01	95,81	92,33	96,76	96,64	105,27	114,66	109,63	107,14
Bugarska	100,00	107,96	107,88	107,07	103,45	94,21	88,23	88,06	86,57	82,75	75,75	97,43	100,21	75,90	65,12
Češka	100,00	116,12	117,82	122,04	126,97	117,63	119,92	118,73	117,36	117,19	118,45	127,75	134,89	114,46	108,85
Danska	100,00	109,58	117,59	108,44	107,89	100,26	97,34	107,29	100,27	105,41	107,74	104,60	112,61	104,92	104,07
Njemačka	100,00	113,00	116,79	117,93	114,22	100,35	98,43	105,63	96,95	104,29	99,64	101,57	120,76	110,88	106,31
Estonija	100,00	114,93	122,21	120,75	114,37	117,27	91,78	104,54	96,71	108,15	107,09	116,49	143,96	106,70	102,52
Irska	100,00	110,88	112,54	124,61	118,17	110,13	110,60	124,91	125,57	119,21	127,92	143,64	169,57	145,27	151,26
Grčka	100,00	96,92	99,21	99,96	103,72	110,77	105,73	112,15	109,86	113,51	113,54	116,23	131,69	132,85	133,38
Španjolska	100,00	101,62	104,29	109,05	109,12	112,58	118,97	122,90	125,07	122,47	121,09	130,53	137,35	136,72	136,95
Francuska	100,00	106,31	110,27	106,03	107,06	105,69	98,53	101,67	107,40	105,65	99,04	105,93	123,01	116,82	104,20
Hrvatska	100,00	98,53	95,45	82,93	70,53	71,94	74,35	73,44	75,74	77,13	77,72	86,27	94,40	73,20	76,19
Italija	100,00	106,57	107,92	113,65	105,99	108,68	102,95	105,35	109,09	106,94	105,06	110,87	127,82	118,90	119,94
Cipar	100,00	101,37	101,57	99,35	95,70	98,96	99,33	104,81	102,43	105,07	107,89	109,76	107,22	113,08	111,35
Latvija	100,00	109,39	128,69	124,44	124,13	134,95	122,96	128,04	117,99	136,98	141,81	140,61	170,63	122,71	124,17
Litva	100,00	119,86	134,44	128,08	125,08	132,47	125,13	133,22	119,02	128,32	136,61	138,32	170,34	127,46	125,04
Luksemburg	100,00	101,13	114,81	115,63	122,01	105,39	107,12	110,85	110,36	111,19	106,48	114,49	128,36	120,56	120,70
Mađarska	100,00	126,01	122,65	127,51	130,27	128,05	131,61	126,90	125,44	125,65	123,50	134,60	140,78	132,54	116,59
Malta	100,00	98,69	97,21	98,67	92,69	90,55	86,95	81,93	80,08	81,49	76,59	75,54	81,27	78,83	77,17
Nizozemska	100,00	102,30	104,45	107,96	103,70	101,35	101,93	105,57	101,00	102,19	96,70	102,07	113,34	109,13	102,71
Austrija	100,00	111,28	110,39	105,36	102,94	98,69	97,66	102,80	101,78	101,50	100,62	110,51	128,87	115,94	109,08
Poljska	100,00	115,25	117,05	119,19	115,44	110,20	115,16	122,01	119,31	123,80	124,92	128,84	169,23	139,46	136,20
Portugal	100,00	99,94	100,91	102,54	102,15	105,53	100,45	107,06	106,75	111,41	110,07	124,74	131,91	144,03	137,54
Rumunjska	100,00	114,16	92,36	111,23	103,86	92,79	91,20	98,64	102,20	99,57	86,51	104,54	98,41	87,85	73,35
Slovenija	100,00	109,96	101,82	101,51	106,44	110,06	103,71	97,82	113,75	107,51	109,60	103,31	116,66	105,39	106,21
Slovačka	100,00	119,73	123,38	123,23	122,62	110,97	123,29	121,80	115,67	110,20	111,74	115,66	130,15	114,86	106,79
Finska	100,00	105,93	112,99	108,74	103,79	96,21	96,06	94,03	94,55	103,99	96,17	91,16	106,90	97,72	96,51
Švedska	100,00	102,99	105,15	104,95	105,04	104,47	101,23	108,77	104,24	106,41	106,06	115,01	132,75	115,73	117,97
Ujedinjeno Kraljevstvo	100,00	112,84	113,39	119,33	117,11	107,41	102,18	113,26	112,82	112,93	127,14	-	-	-	-

Izvor: Eurostat, podaci na 17. prosinca 2025.

Nadalje, revizijom se željelo utvrditi kakva je prosječna veličina poljoprivrednih gospodarstava u RH u odnosu na druge države članice, odnosno prosjek EU-a. Navedeni podaci dani su u grafičkom prikazu broj 14.

Grafički prikaz broj 14

Prosječna veličina poljoprivrednih gospodarstava u državama članicama EU-a

Izvor: EUROSTAT, podaci za 2020.

Iako podaci EUROSTAT-a pokazuju da je u svim državama članicama došlo do **smanjenja ukupne poljoprivredne površine** pa tako i u RH (npr. između 2005. i 2020. broj poljoprivrednih gospodarstava u EU-u smanjio se za 5,1 milijun, između ostalog, slijedom okrupnjavanja zemljišta), **RH i dalje ima, u odnosu na druge države članice, značajno veći udio poljoprivrednih gospodarstava male površine** (npr. do 2 hektara 40,0 %, do 5 hektara 30,0 % itd.).

Pregledom različitih izvora podataka, Državni ured za reviziju je utvrdio da postoji odstupanje u broju poljoprivrednih gospodarstava u RH ovisno o izvoru. Tako podaci EUROSTAT-a za 2020. pokazuju da u RH postoji 143.930 poljoprivrednih gospodarstava, dok se na stranicama Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske nalazi podatak od 173.776 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Također, u Godišnjem izvješću o stanju poljoprivrede za 2020., koje je izradilo Ministarstvo poljoprivrede, naveden je broj od 170.837 poljoprivrednih gospodarstava. Prema očitovanju Ministarstva poljoprivrede, navedena tijela podatke vode prema različitim metodologijama te je svrha Upisnika poljoprivrednika APPRRR-a i obuhvat poljoprivrednika u tom Upisniku različita od svrhe i obuhvata Statističkog registra poljoprivrednih gospodarstava, iz čega proizlaze i različiti podaci iz Upisnika, odnosno Statističkog registra, te ih nije moguće uskladiti. Državni ured za reviziju je mišljenja da različita metodologija vođenja podataka o broju poljoprivrednih gospodarstava dovodi do neusporedivosti podataka te može dovesti do netočno prikazanih podataka i/ili zaključaka u različitim znanstvenim analizama/radovima.

Nadalje, u tablici broj 44 prikazani su podaci o vrijednosti poljoprivredne proizvodnje po hektaru obradive poljoprivredne površine za sve članice EU-a od 2020. do konca 2023. Tijekom provedbe revizije analizirana je vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH u odnosu na prosjek EU-a. Podaci EUROSTAT-a pokazuju značajno nižu vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH u 2023. (1.911,33 eura/ha), u odnosu na prosjek EU-a (3.337,89 eura/ha), a pogotovo u odnosu na zemlje poput Nizozemske (22.996,11 eura/ha), Malte (13.575,34 eura/ha), Belgije (8.697,16 eura/ha) i Cipra (7.293,83 eura/ha). **Vrijednost poljoprivredne proizvodnje u RH iznosila je tek 57,3 % prosječne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje EU-a.**

Tablica broj 44

Vrijednost poljoprivredne proizvodnje po hektaru obradive poljoprivredne površine u EU-u (2020. – 2023.)

u eurima

Država članica	2020.			2021.			2022.			2023.		
	Poljoprivredna proizvodnja	Obradiva poljoprivredna površina (u ha)	Vrijednost poljoprivredne proizvodnje po hektaru obradive poljoprivredne površine	Poljoprivredna proizvodnja	Obradiva poljoprivredna površina (u ha)	Vrijednost poljoprivredne proizvodnje po hektaru obradive poljoprivredne površine	Poljoprivredna proizvodnja	Obradiva poljoprivredna površina (u ha)	Vrijednost poljoprivredne proizvodnje po hektaru obradive poljoprivredne površine	Poljoprivredna proizvodnja	Obradiva poljoprivredna površina (u ha)	Vrijednost poljoprivredne proizvodnje po hektaru obradive poljoprivredne površine
EU - 27	420.250.130.000,00	161.755.810,00	2.598,05	455.570.180.000,00	161.089.020,00	2.828,06	545.366.370.000,00	160.561.490,00	3.396,62	537.022.380.000,00	160.886.780,00	3.337,89
Belgija	8.994.210.000,00	1.367.080,00	6.579,14	10.061.750.000,00	1.368.310,00	7.353,41	11.694.110.000,00	1.361.910,00	8.586,55	11.769.870.000,00	1.353.300,00	8.697,16
Bugarska	4.021.960.000,00	5.047.250,00	796,86	5.533.070.000,00	5.046.600,00	1.096,40	6.596.760.000,00	5.022.060,00	1.313,56	5.396.450.000,00	5.002.990,00	1.078,64
Češka	5.632.710.000,00	3.523.870,00	1.598,44	6.520.990.000,00	3.529.800,00	1.847,41	7.809.850.000,00	3.530.420,00	2.212,16	7.365.050.000,00	3.534.410,00	2.083,81
Danska	11.720.360.000,00	2.620.000,00	4.473,42	11.751.530.000,00	2.618.400,00	4.488,06	14.039.960.000,00	2.624.250,00	5.350,08	12.685.330.000,00	2.620.950,00	4.839,97
Njemačka	58.832.580.000,00	16.595.000,00	3.545,20	61.590.270.000,00	16.591.500,00	3.712,16	77.923.880.000,00	16.594.900,00	4.695,65	76.149.190.000,00	16.585.500,00	4.591,31
Estonija	995.340.000,00	985.460,00	1.010,03	1.129.160.000,00	986.670,00	1.144,42	1.630.460.000,00	986.210,00	1.653,26	1.312.780.000,00	987.790,00	1.329,01
Irska	8.930.890.000,00	4.511.420,00	1.979,62	10.133.240.000,00	4.337.130,00	2.336,39	12.922.130.000,00	4.347.530,00	2.972,29	11.299.460.000,00	4.191.890,00	2.695,55
Grčka	11.677.160.000,00	5.267.520,00	2.216,82	12.120.700.000,00	5.204.090,00	2.329,07	14.600.710.000,00	5.371.560,00	2.718,15	14.477.220.000,00	5.282.430,00	2.740,64
Španjolska	51.787.220.000,00	24.434.630,00	2.119,42	57.253.200.000,00	24.420.400,00	2.344,48	63.068.360.000,00	24.692.570,00	2.554,14	65.612.800.000,00	24.867.320,00	2.638,52
Francuska	76.769.480.000,00	28.689.860,00	2.675,84	81.310.160.000,00	28.697.570,00	2.833,35	97.344.810.000,00	28.597.500,00	3.403,96	95.775.660.000,00	28.577.100,00	3.351,48
Hrvatska	2.422.110.000,00	1.506.210,00	1.608,08	2.747.980.000,00	1.476.350,00	1.861,33	3.245.190.000,00	1.447.920,00	2.241,28	2.840.330.000,00	1.486.050,00	1.911,33
Italija	57.866.110.000,00	13.122.140,00	4.409,81	61.768.570.000,00	12.987.420,00	4.756,03	72.678.760.000,00	12.950.410,00	5.612,08	72.964.720.000,00	13.078.500,00	5.578,98
Cipar	753.250.000,00	127.780,00	5.894,90	789.570.000,00	121.780,00	6.483,58	822.350.000,00	122.790,00	6.697,21	886.930.000,00	121.600,00	7.293,83
Latvija	1.727.160.000,00	1.969.000,00	877,18	1.769.090.000,00	1.970.100,00	897,97	2.354.770.000,00	1.970.400,00	1.195,07	1.874.230.000,00	1.970.700,00	951,05
Litva	3.486.410.000,00	2.942.780,00	1.184,73	3.743.250.000,00	2.937.470,00	1.274,31	5.321.490.000,00	2.911.300,00	1.827,87	4.379.180.000,00	2.872.410,00	1.524,57
Luksemburg	440.400.000,00	132.140,00	3.332,83	501.520.000,00	132.810,00	3.776,22	597.240.000,00	132.520,00	4.506,79	599.690.000,00	132.980,00	4.509,63
Mađarska	8.398.470.000,00	4.997.880,00	1.680,41	9.520.940.000,00	5.049.010,00	1.885,70	10.398.360.000,00	5.081.050,00	2.046,50	11.547.650.000,00	5.087.250,00	2.269,92
Malta	121.090.000,00	10.700,00	11.316,82	122.370.000,00	10.730,00	11.404,47	135.510.000,00	10.730,00	12.629,08	138.740.000,00	10.220,00	13.575,34
Nizozemska	31.724.400.000,00	1.814.450,00	17.484,31	34.405.550.000,00	1.811.910,00	18.988,55	40.556.200.000,00	1.804.370,00	22.476,65	41.461.980.000,00	1.803.000,00	22.996,11
Austrija	7.672.870.000,00	2.646.960,00	2.898,75	8.605.010.000,00	2.602.490,00	3.306,45	10.522.850.000,00	2.599.510,00	4.048,01	10.159.400.000,00	2.599.320,00	3.908,48
Poljska	26.405.780.000,00	14.754.860,00	1.789,63	27.920.010.000,00	14.521.860,00	1.922,62	39.546.320.000,00	14.197.890,00	2.785,37	36.810.480.000,00	14.619.980,00	2.517,82
Portugal	8.285.160.000,00	3.970.410,00	2.086,73	9.579.080.000,00	3.981.220,00	2.406,07	10.669.550.000,00	3.935.910,00	2.710,82	12.229.410.000,00	3.831.690,00	3.191,65
Rumunjska	16.824.180.000,00	13.048.800,00	1.289,33	21.107.100.000,00	13.078.880,00	1.613,83	22.218.820.000,00	12.677.580,00	1.752,61	22.215.200.000,00	12.714.620,00	1.747,22
Slovenija	1.366.890.000,00	484.060,00	2.823,80	1.323.030.000,00	479.490,00	2.759,24	1.590.980.000,00	479.430,00	3.318,48	1.580.570.000,00	480.720,00	3.287,92
Slovačka	2.348.020.000,00	1.910.040,00	1.229,30	2.484.810.000,00	1.856.130,00	1.338,70	3.001.110.000,00	1.849.190,00	1.622,93	2.914.020.000,00	1.825.250,00	1.596,50
Finska	4.813.150.000,00	2.270.000,00	2.120,33	4.676.140.000,00	2.268.000,00	2.061,79	5.824.620.000,00	2.266.400,00	2.569,99	5.506.830.000,00	2.266.400,00	2.429,77
Švedska	6.165.450.000,00	3.005.540,00	2.051,36	7.102.080.000,00	3.002.910,00	2.365,07	8.251.220.000,00	2.995.180,00	2.754,83	7.069.210.000,00	2.982.430,00	2.370,29

Izvor: EUROSTAT

U tablici broj 45 dani su podaci o produktivnosti po uloženoj jedinici rada u poljoprivredi u RH u odnosu na prosjek EU-a za desetogodišnje razdoblje (2015. – 2024.).

Tablica broj 45

**Produktivnost rada (po uloženoj jedinici rada) u poljoprivredi u RH,
u odnosu na EU**

Kategorija	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
EU-27 Statistika poljoprivrednog inputa rada: apsolutne brojke (1 000 godišnjih radnih jedinica)	9.307,88	9.507,03	9.112,27	9.019,97	8.836,09	8.026,60	8.017,33	7.741,64	7.605,39	7.558,73
EU-27 Bruto dodana vrijednost po osnovnim cijenama (u milijunima EUR)	159.703,13	158.864,99	175.823,81	170.162,31	173.511,98	168.158,51	173.637,42	192.521,98	181.618,29	183.940,85
PRODUKTIVNOST PO ULOŽENOJ JEDINICI RADA EU 27	17.157,84	16.710,26	19.295,28	18.865,06	19.636,74	20.950,15	21.657,76	24.868,37	23.880,21	24.334,89
RH Statistika poljoprivrednog inputa rada: apsolutne brojke (1 000 godišnjih radnih jedinica)	182,00	174,00	174,00	174,78	176,38	172,28	171,28	173,31	172,29	174,05
RH Bruto dodana vrijednost po osnovnim cijenama (u milijunima EUR)	885,45	957,60	947,17	1.024,43	1.049,92	1.075,19	1.330,22	1.451,24	1.055,18	1.255,05
PRODUKTIVNOST PO ULOŽENOJ JEDINICI RADA RH	4.865,11	5.503,45	5.443,51	5.861,25	5.952,60	6.240,94	7.766,35	8.373,67	6.124,44	7.210,86
Razina produktivnosti rada u poljoprivredi u RH u odnosu na prosjek EU 27 (u %)	28,36	32,93	28,21	31,07	30,31	29,79	35,86	33,67	25,65	29,63

Izvor: EUROSTAT

Iz tablice broj 45 vidljivo je da RH kontinuirano bilježi znatno nižu produktivnost rada (*produktivnost po uloženoj jedinici rada*) u poljoprivredi u odnosu na prosjek EU-a (cca 30,0 % EU prosjeka).

U tablici broj 46 prikazani su podaci o samodostatnosti *proizvodnje odabranih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda* u RH u razdoblju od 2018. do 2023.

Tablica broj 46

Samodostatnost proizvodnje odabranih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u RH u razdoblju od 2018. do 2023.

Poljoprivredni i prehrambeni proizvodi	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Žitarice, ukupno	136,75	145,64	172,83	160,87	190,12	151,25
Pšenica i pir	161,40	151,26	173,91	183,01	203,79	144,31
Pšenica tvrda (durum)	3,18	2,44	70,61	19,67	22,72	11,54
<i>Pšenica ukupno</i>	<i>143,18</i>	<i>132,99</i>	<i>177,96</i>	<i>177,71</i>	<i>196,91</i>	<i>142,21</i>
Kukuruz	140,08	156,04	180,31	155,67	200,04	161,02
Ječam	113,26	136,31	162,97	185,60	167,16	136,06
Raž i suražica	66,94	73,29	73,21	41,39	48,61	88,55
Zob i mješavine	108,91	102,90	104,45	105,61	108,16	99,24
Tritikale	103,04	102,71	105,83	109,24	111,39	103,99
Ostala žita	51,40	106,49	89,28	92,67	101,76	103,86
Uljarice, ukupno	308,05	298,69	287,24	218,61	190,01	281,27
Soja	570,80	295,99	567,79	441,39	328,12	533,33
Suncokret	170,51	283,81	211,85	135,15	127,51	229,07
Uljana repica	294,26	382,74	180,40	153,37	187,60	121,91
Ostale uljarice	68,71	65,98	78,67	73,55	66,05	45,70
Ulje, ukupno	71,65	52,84	63,18	68,91	65,49	48,49
Sojino ulje	37,41	98,68	67,32	61,13	42,53	28,17
Suncokretovo ulje	53,29	32,33	44,10	43,05	84,25	45,82

Poljoprivredni i prehrambeni proizvodi	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Ulje uljane repice	555,10	455,04	173,47	581,99	131,37	229,17
Maslinovo ulje	52,97	45,76	43,20	41,62	45,76	48,53
Ostala ulja	11,95	12,18	18,03	23,07	11,29	7,92
Stolne masline	85,47	92,99	99,87	92,23	91,04	90,01
Voće, ukupno	45,25	53,81	48,67	42,91	40,86	42,25
Šljiva	68,05	66,15	67,92	54,47	71,94	52,09
Trešnja i višnja	128,43	159,56	150,88	275,28	168,53	233,83
Jabuka	92,03	130,55	79,51	81,72	69,36	73,41
Kruška	35,64	26,56	45,05	35,89	22,42	8,57
Breskva i nektarina	22,47	22,17	29,15	20,99	24,09	14,20
Orašasto voće	32,44	28,42	42,52	26,95	36,26	26,45
Stolno grožđe	25,66	18,40	19,70	17,99	26,06	16,26
Jagode	57,76	51,48	53,21	42,81	51,07	45,25
Naranče	0,70	1,19	0,89	0,94	1,01	0,64
Limuni	2,17	2,33	2,65	1,73	3,10	3,32
Mandarine/Klementine	102,60	99,61	92,91	98,83	99,10	110,33
<i>Citrusi ukupno</i>	<i>36,37</i>	<i>43,90</i>	<i>35,44</i>	<i>32,74</i>	<i>31,27</i>	<i>36,56</i>
Ostalo voće	9,64	10,37	21,84	8,58	12,86	29,94
Povrće, ukupno	55,19	49,55	57,91	49,56	47,30	48,48
<i>Rajčica, ukupno</i>	<i>35,36</i>	<i>28,92</i>	<i>45,44</i>	<i>31,10</i>	<i>38,51</i>	<i>39,96</i>
Rajčica svježa	71,00	61,61	84,09	64,37	74,33	67,51
Rajčica prerađena	18,71	13,60	14,21	12,65	10,27	15,36
Cvjetača i brokula	37,54	31,65	42,75	48,22	30,33	41,26
Mahunarke svježe	52,72	63,12	68,12	57,38	41,25	51,02
Mahunarke suhe	49,34	55,49	36,25	26,33	37,28	11,95
Luk i češnjak	47,22	48,10	61,00	62,00	33,20	38,90
Kupus	90,12	88,03	95,57	84,57	80,86	85,67
Krastavci	71,04	46,04	74,30	76,99	78,55	65,32
Lubenice i dinje	77,15	64,27	68,40	59,13	79,16	77,76
Paprika	59,97	40,76	46,69	50,32	33,64	31,51
Mrkva	37,50	40,00	34,77	25,16	30,79	26,27
Salata	50,56	49,14	58,46	42,53	43,92	47,62
Poriluk	41,27	26,67	39,22	29,16	35,04	25,99
Ostalo povrće	60,54	63,76	73,77	64,56	50,46	51,41
Krumpir	66,99	67,92	71,92	58,13	41,67	46,81
Meso, ukupno	70,64	69,65	70,66	71,50	67,77	61,99
Perad	79,82	81,38	91,78	90,47	86,54	74,45
Goveđe	70,69	63,47	70,48	69,83	66,79	56,65
Svinjsko	63,82	62,99	59,21	60,95	57,01	54,58
Ovčje i kozje	65,59	65,79	74,90	76,59	71,90	68,97
Iznutrice	97,17	127,72	129,50	137,50	133,08	115,87
Ostalo meso	104,77	99,33	92,99	83,68	56,07	52,68
Jaja	83,61	86,78	92,57	100,16	80,23	84,20
Sirovo mlijeko i mliječne prerađevine u mliječnom ekvivalentu	62,12	59,59	59,80	54,80	52,96	50,29
Mliječni proizvodi	70,02	71,94	73,08	66,53	69,04	66,85
Vrhnje	98,74	111,13	85,41	96,08	108,15	109,50
Koncentrirano mlijeko	0,54	0,91	-	-	-	-
Maslac i mliječni namazi	100,96	102,01	71,30	70,24	70,82	77,30
Sir i prerađeni sir	64,05	57,88	65,46	61,17	56,70	57,63
Mlijeko u prahu	16,09	11,62	15,97	11,85	11,41	6,33
Šećerna repa	83,76	83,31	88,35	90,28	87,58	90,64
Šećer	80,05	69,92	99,01	99,53	89,02	62,09
Med	84,17	82,94	80,06	72,84	82,41	82,79
Pivo	93,00	90,00	83,00	79,00	96,00	100,70
Vino	73,73	89,70	84,92	69,47	70,79	135,29

Izvor: Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u 2024. godini – Ministarstvo poljoprivrede

Iz tablice broj 46 je vidljivo da je RH samodostatna samo u proizvodnji žitarica i uljarica te od 2023. u proizvodnji piva i vina čijim izvozom ostvaruje suficit trgovinske razmjene. Proizvodnjom ostalih poljoprivrednih proizvoda ne namiruju se potrebe domaće potrošnje (npr. voće i povrće, šećerna repa, mlijeko, goveđe meso, svinjsko meso, meso peradi, jaja) te je u tim sektorima ostvaren trgovinski deficit.

Revizijom je utvrđeno da je, do konca 2025., iz EPFRR-a korisnicima dodijeljeno više od 3,2 milijarde eura od početka provedbe Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020.¹⁰⁵ Unatoč visokoj apsorpciji i činjenici da je od 21 definirane mjere, cilj 18 mjera bilo povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, unaprjeđenje životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima te zaštite okoliša/klime/bioraznolikosti i da su i tijekom novog programskog razdoblja isplaćene potpore iz EPFRR-a u iznosu većem od 380 milijuna eura, gore navedeni statistički podaci ne pokazuju značajan doprinos potpora rastu poljoprivredne proizvodnje pa tako ni ruralnom razvoju¹⁰⁶. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, zabilježen je pad prehrambene samodostatnosti (uvoz mesa/mlijeka preko 60,0 %) i pogoršanje strukture proizvodnje, uz dominaciju žitarica i pad vrijednosti intenzivnih /iznimno osjetljivih sektora.

S obzirom na to da je hrvatska poljoprivreda heterogena (preko 90,0 % gospodarstava su mala (do 20 ha), često tradicionalna, dok velika (preko 100 ha) čine 1,0 %, ali kontroliraju 30,0 % zemljišta (uključujući državno i fokusiraju se na ekstenzivne kulture) te da se Strateškim planom ZPP-a korisnicima planira dodijeliti preko 3,8 milijardi eura (od čega 1,8 iz EPFRR-a) do konca 2027., Državni ured za reviziju je mišljenja da RH treba jasnije odgovoriti na potrebe različitih skupina proizvođača malih, srednjih i velikih te se fokusirati na rješavanje strukturnih problema kao što je pad intenzivnih sektora, dominacija žitarica i depopulacija ruralnog područja, kako bi se osigurala učinkovitost, pravednost i usklađenost s ciljevima održivog razvoja te konkurentnost i samodostatnost poljoprivredne proizvodnje.

¹⁰⁵ Uključuje 902.349.969,04 eura za koja je primijenjen tzv. „Ring-fencing“ (ograničavanje ili namjensko usmjeravanje sredstava) u kontekstu EPFRR-a i instrumenta EURI, a koji se odnosi na obvezu država članica EU-a da određeni minimalni postotak financijskih sredstava usmjere na specifične prioritete kao što su zaštita okoliša, klimatske promjene i dobrobit životinja, kao i ruralni razvoj.

¹⁰⁶ Navedeni podaci ne uključuju iznos potpora koji je korisnicima isplaćen iz EFJP-a, a ima direktan utjecaj poljoprivrednu proizvodnju.

OCJENA UČINKOVITOSTI

Državni ured za reviziju obavio je reviziju učinkovitosti *Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj.*

Predmet revizije bile su aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH te ostvareni rezultati provedbe mjera i intervencija do konca 2025. Revizijom je obuhvaćena provedba mjera i intervencija financiranih iz EPFRR-a kroz dva programska razdoblja i dva relevantna programska/planska dokumenta, Programa ruralnog razvoja RH 2014. – 2020. (uključujući prijelazno razdoblje tijekom 2021. i 2022.) te Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027., uključujući ostvarenje rezultata u odnosu na planirane ciljeve ruralnog razvoja, prilagodbu provedbe novom programskom razdoblju te provedbu mjera/intervencija odabranih za revizijski uzorak. Državni ured za reviziju je za detaljnu provjeru odabrao uzorak mjera koje su se provodile i financirale kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020.: Mjera 4 Ulaganja u fizičku imovinu, Mjera 8 Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma, Mjera 19 Potpora za lokalni razvoj u sklopu inicijative LEADER i Mjera 20 Tehnička pomoć. Provedba navedenih mjera analizirana je do razine korisnika. Također, za provjeru stanja provedbe Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. odabrano je pet intervencija: 73.10. Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju, 73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda, 74.01. Potpora za sustave javnog navodnjavanja, 75.01. Uspostava mladih poljoprivrednika i 77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupu. Provedba navedenih intervencija analizirana je do razine natječaja.

Osnovni cilj revizije bio je ocijeniti učinkovitost dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a u RH na temelju uvida u primjenu strateškog, pravnog i institucionalnog okvira, analize podataka o statusu ostvarenja ciljeva i pokazatelja uspješnosti iz programskih/planskih dokumenata te na temelju analize dokumentacije o provedbi mjera/intervencija izabranih za revizijski uzorak, provjere relevantnih financijskih podataka o korištenju sredstava iz EPFRR-a te načina izvještavanja. **Drugi ciljevi revizije** bili su: provjeriti i analizirati propise/dokumente koji definiraju strateški, pravni i institucionalni okvir; provjeriti funkcioniranje unutarnjih ustrojstvenih jedinica te raspodjelu poslova u tijelima nadležnim za obavljanje aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a i ocijeniti obavljaju li nadležna tijela (subjekti revizije) poslove određene strateškim, pravnim i institucionalnim okvirom; provjeriti ostvarenje ciljeva definiranih za provedbu ZPP-a u razdoblju 2014. – 2022. (Program ruralnog razvoja) te provedbu ZPP-a u razdoblju 2023. – 2027. (Strateški plan ZPP-a) na temelju ostvarenja pokazatelja uspješnosti; ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u provedbi mjera i intervencija iz uzorka definiranih programskim/planskim dokumentima (Programom ruralnog razvoja i Strateškim planom ZPP-a); ocijeniti efikasnost nadležnih tijela u korištenju sredstava raspoloživih iz EPFRR-a i praćenju provedbe ZPP-a s naglaskom na ruralni razvoj.

Učinkovitost dodjele i korištenja potpora financiranih iz EPFRR-a u RH ocijenjena je prema utvrđenim područjima revizije: strateški i pravni okvir, institucionalni okvir, provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH i financijski podaci o korištenju EPFRR-a te statistički podaci o stanju poljoprivrede u RH. Za potrebe revizije, u svakom od navedenih područja, utvrđeni su kriteriji za ocjenu učinkovitosti provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH, a koji su povezani s revizijskim pitanjima.

Na temelju provedenih postupaka revizije, **Državni ured za reviziju je utvrdio** da su uspostavljeni strateški, pravni i institucionalni okviri, odnosno da su određene institucije i tijela RH za provedbu aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH, međutim utvrđene su određene slabosti i propusti u vezi s pravnim i institucionalnim okvirom koje utječu na proces dodjele i korištenja potpora iz EPFRR-a. Naime, tri ključna dokumenta za financiranje ruralnog razvoja u RH (Strategija poljoprivrede RH do 2030., Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. i Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.) čine logičan slijed planiranja i provedbe poljoprivredne politike, ali među njima nije u potpunosti ostvarena vertikalna usklađenost ciljeva, mjera i pokazatelja. Strategija postavlja opće razvojne smjernice, dok provedbeni programi/planovi nedovoljno operacionaliziraju ciljeve i ne uspostavljaju jasnu vezu između dodijeljenih potpora i konkretnih rezultata u poljoprivrednoj proizvodnji, dodanoj vrijednosti ili ruralnom razvoju. Nadalje, pregledom podataka o provedbi Programa ruralnog razvoja te detaljnog uvida u provedbu mjera iz uzorka, utvrđeno je da je postignuta visoka razina iskorištenosti sredstava, što pokazuje administrativnu učinkovitost, ali ne nužno i razvojni učinak jer fokus na kvantitativne pokazatelje (broj projekata, iznos isplata) nije bio popraćen sustavnim praćenjem rezultata. Novi Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027. uveo je poboljšani okvir praćenja kroz *output* i indikatore rezultata, međutim unatoč poboljšanjima u programiranju i provedbi, određeni problemi i dalje su prisutni u smislu kompleksnosti sustava ili administrativnog opterećenja te još uvijek nije jasno definirana povezanost između financijske podrške i postignutih promjena u produktivnosti, strukturi proizvodnje ili ruralnoj zaposlenosti. Konačno, iako je do konca 2025. iz EPFRR-a korisnicima isplaćeno više od 3,2 milijarde eura iz Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. te iz Strateškog plana ZPP-a preko 370 milijuna eura, statistički podaci ne pokazuju značajan doprinos potpora rastu poljoprivredne proizvodnje pa tako ni ruralnom razvoju. Slijedom navedenog, **provedba aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora iz EPFRR-a u RH ocjenjuje se kao djelomično učinkovita te su subjektima revizije dane sljedeće preporuke:**

- ojačati vertikalnu povezanost između strateških dokumenata, provedbenih programa i mjera/intervencija te uspostaviti jasne sektorske i SMART indikatore za praćenje učinka potpora na proizvodnju, dodanu vrijednost i ruralni razvoj (Ministarstvo poljoprivrede)
- obaviti provjeru baze podataka korisnika potpora iz ruralnog razvoja te poduzeti aktivnosti da zaposlenici Ministarstva poljoprivrede koriste službene *e-mail* adrese isključivo u službene svrhe radi sprječavanja eventualnog sukoba interesa u postupcima odobravanja zahtjeva za potporu koje provode zaposlenici APPRRR-a (Ministarstvo poljoprivrede, u suradnji s APPRRR-om)
- provoditi aktivnosti za otklanjanje slabosti u sustavu unutarnjih kontrola, kako bi se eventualne nepravilnosti pravodobno uočile i poduzele mjere za njihovo otklanjanje (Ministarstvo poljoprivrede)
- ubrzati proces administrativne kontrole u provedbi intervencija iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. na način da se u pravilnicima i/ili natječajnoj dokumentaciji što jasnije definiraju uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira kako potrebne dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika ne bi značajno usporavale proces dodjele potpora te propisati rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)

- pri planiranju objave natječaja za intervencije novog Strateškog plana ZPP-a, u obzir uzimati radnu opterećenost APPRRR-a kako bi se izbjegla istovremena objava velikog broja natječaja koja administrativno opterećuje APPRRR i usporava proces dodjele potpora (Ministarstvo poljoprivrede)
- provjeriti i uskladiti podatke o isplaćenim sredstvima za Mjeru 19 (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)
- provjeriti i uskladiti podatke o financijskom izvršenju sa svim LAG-ovima koji su primili potpore iz EPFRR-a kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. te uskladiti metodologiju vođenja podataka s LAG-ovima kako se isti problemi ne bi javljali u provedbi intervencije 77.06. iz Strateškog plana ZPP-a iz koje se financiraju aktivnosti LAG-ova u novom programskom razdoblju (APPRRR)
- u provedbenim propisima i smjernicama osigurati veću ulogu LAG-ova u programiranju i provedbi LAG natječaja (LAG sa svoje razine bolje može istražiti, anticipirati i prepoznati realne potrebe svojih potencijalnih korisnika bespovratnih sredstava) te LAG-ovima omogućiti veću ulogu (samostalnost) u donošenju odluka o tipu natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava, pri alokaciji raspoloživih sredstava koju odabrani LAG-ovi mogu raspisati putem LAG natječaja, uz pojednostavljenje administrativnih procedura u svrhu adekvatne primjene LEADER inicijative (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)
- razmotriti mogućnost dodjele projektnog menadžera za grupu LAG-ova s ciljem jednostavnije, učinkovitije i efikasnije provedbe aktivnosti LRS-a (APPRRR)
- ispitati potrebe LAG-ova i kada je to moguće, uvažiti njihove prijedloge za poboljšanja u vezi s korištenjem dostupnih IT alata (poput aplikacije AGRONET-a) u cilju budućih ažuriranja i nadogradnje IT sustava u skladu sa stvarnim potrebama korisnika, a za koje se izdvajaju značajna financijska sredstva (APPRRR)
- obaviti detaljnu analizu provedenih postupaka javne nabave sa svrhom utvrđivanja razloga dobivanja samo jedne ponude u većini provedenih otvorenih postupaka te u daljnjim postupcima javne nabave osigurati zadovoljavanje svih načela javne nabave propisanih EU i nacionalnim zakonodavstvom s naglaskom na omogućavanje konkurencije (APPRRR)
- slijediti Smjernice za odabir i nabavu programskih rješenja i usluga za obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi koje sadrže jasne i primjenjive upute te primjere dobre prakse koji omogućuju smanjenje rizika ovisnosti o jednom isporučitelju, veću fleksibilnost pri odabiru rješenja i dugoročno ekonomičniju nabavu s ciljem ostvarivanja najveće vrijednosti za uloženi novac (APPRRR)
- pojednostaviti i stabilizirati provedbeni sustav, smanjiti administrativne barijere i povećati transparentnost dodjele potpora iz EPFRR-a te diferencirati mjere prema tipu proizvođača (mali, srednji i veliki) s ciljem poticanja diversifikacije, tržišne održivosti i općenito ruralnog razvoja (Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR)

- u evidencije unijeti podatke o broju prijavljenih korisnika i odobrenih/ugovorenih potpora na LAG natječajima kao i broj odobrenih projekata suradnje LAG-ova radi jasnijeg praćenja svih troškova nastalih tijekom provedbe Intervencije 77.06. (APPRRR)
- objaviti podatke o statusu financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a na javno dostupnoj mrežnoj stranici www.ruralnirazvoj.hr, kako je objavljeno za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. (Ministarstvo poljoprivrede).

Državni ured za reviziju mišljenja je da bi provedba navedenih preporuka pridonijela otklanjanju utvrđenih nedostataka i propusta, čime bi se povećala učinkovitost provedbe aktivnosti u vezi s dodjelom i korištenjem potpora financiranih iz EPFRR-a u RH.

OČITOVANJE SUBJEKATA REVIZIJE

Očitovanje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Ministarstvo poljoprivrede se očitovalo na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj.

Ministarstvo poljoprivrede djelomično prihvaća preporuku da se ojača vertikalna povezanost između strateških dokumenata, provedbenih programa i mjera/intervencija te uspostave jasni sektorski i SMART indikatori za praćenje učinka potpora na proizvodnju, dodanu vrijednost i ruralni razvoj. U očitovanju Ministarstvo navodi da su Program ruralnog razvoja 2014. – 2022. i Strateški plan ZPP-a strateški dokumenti za korištenje EU poljoprivrednih fondova i u potpunosti su izrađeni prema zadanim parametrima u okviru ZPP-a, a pod time se misli i na zajednički sustav pokazatelja (za Program ruralnog razvoja – CMEF, a za Strateški plan ZPP-a – PMEF). U očitovanju Ministarstvo ističe da se ne može tvrditi da „Fokus na kvantitativne pokazatelje (broj projekata, iznos isplata) nije bio popraćen sustavnim praćenjem rezultata“, budući da je i Program ruralnog razvoja imao svoj zadani set zajedničkih pokazatelja rezultata. Nadalje, pitanje mjerenja učinka, što je dijelom obuhvaćeno preporukom, procjenjuje se u okviru ex-post evaluacije gdje se, između ostalog, mjere neto vrijednosti ostvarenih doprinosa pokazateljima učinka ZPP-a. Dalje se navodi da su osnovni strateški dokumenti temeljeni na rezultatima analiza stanja i potreba koji su u određenim vrstama strateških dokumenata propisani i poznati, npr. Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027. temeljen je na SWOT analizama koje su izrađivane specifično za potrebe izrade samog plana. Navedeno ne isključuje niti umanjuje potrebu osiguravanja vertikalne povezanosti osnovnih strateških dokumenata, kao što su Strategija poljoprivrede, Strategija biogospodarstva, Strategije pametne specijalizacije i dr. Ministarstvo ističe da su struktura i sadržaj dokumenata kojima se programiraju mjere i intervencije kao što su Program ruralnog razvoja, odnosno Strateški plan, vrlo strogo definirani pravnim okvirom te su mogućnosti prenošenja strateških odredbi drugih povezanih dokumenata ograničene. Dodatno, navodi se da su dokumenti nastajali u vremenski odvojenim razdobljima, pri čemu je krovni strateški dokument Strategija poljoprivrede donesen kao posljednji, čime je u bitnome bila onemogućena veća povezanost s dokumentima koji su usvojeni ranije i već bili u provedbi. Na kraju se navodi da je set indikatora i pokazatelja također propisan, a uvođenje dodatnih nacionalnih indikatora Ministarstvo smatra znatnim administrativnim opterećenjem koje će zasigurno negativno utjecati na sveukupne performanse sustava.

Ministarstvo poljoprivrede prihvaća preporuku da se u suradnji s APPRRR-om, obavi provjera baze podataka korisnika potpora iz ruralnog razvoja te poduzmu aktivnosti da zaposlenici Ministarstva koriste službene e-mail adrese isključivo u službene svrhe radi sprječavanja eventualnog sukoba interesa u postupcima odobravanja zahtjeva za potporu iz novog Strateškog plana ZPP-a koje provode zaposlenici APPRRR-a. U očitovanju se navodi da Ministarstvo prepoznaje važnost prevencije stvarnog i prividnog sukoba interesa te će nastaviti kontinuirano razvijati sustav unutarnjih kontrola i upravljanja rizicima te edukacija i informiranje službenika o pravilima korištenja službenih adresa i ostalih resursa.

Ministarstvo poljoprivrede prihvaća preporuku da se provedu aktivnosti za otklanjanje slabosti u sustavu unutarnjih kontrola, kako bi se eventualne nepravilnosti pravodobno uočile i poduzele mjere za njihovo otklanjanje. Ministarstvo smatra da postojeći institucionalni i proceduralni okvir osigurava funkcionalnu i organizacijsku razdvojenost savjetodavne i provedbene funkcije, čime se jamči neovisnost i zakonitost odlučivanja o dodjeli potpora. Istodobno, Ministarstvo prihvaća preporuku Državnog ureda za reviziju kao doprinos daljnjem unaprjeđenju sustava te će poduzeti navedene aktivnosti u cilju dodatnog jačanja integriteta i povjerenja u sustav provedbe Strateškog plana ZPP-a.

Ministarstvo poljoprivrede djelomično prihvaća preporuku da se ubrza proces administrativne kontrole u provedbi intervencija iz novog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. na način da se u pravilnicima i/ili natječajnoj dokumentaciji što jasnije definiraju uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira kako potrebne dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika ne bi značajno usporavale proces dodjele potpora te da se definira rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole kada se zahtjev za potporu podnosi u dva dijela. U očitovanju se navodi da se pri izradi svih pravilnika osobita pozornost obraća na to da uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira budu u cijelosti transparentni. Dopune dokumentacije i obrazloženja ne traže se radi nejasno definiranih uvjeta prihvatljivosti i kriterija odabira, već dopuna znači naknadno dostavljanje dokumentacije ili dijela dokumentacije na zahtjev APPRRR-a, a dokumentacija kojom se dokazuje prihvatljivost definirana je na nivou natječaja. Ubrzanje procesa administrativne kontrole u provedbi intervencija iz Strateškog plana ZPP-a moguće je proširivanjem popisa dokumentacije koju nije moguće nadopuniti, a što se primjenjuje već kod prvog natječaja za provedbu intervencije 73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda, a što će se primjenjivati i u sljedećim natječajima za intervencije Strateškog plana ZPP-a. Ministarstvo navodi da, u suradnji s APPRRR-om, unaprjeđuje sustav s objavom svakog novog pravilnika i natječaja.

Ministarstvo poljoprivrede djelomično prihvaća preporuku da se pri planiranju objave natječaja za intervencije, u obzir uzima radna opterećenost APPRRR-a kako bi se izbjegla istovremena objava velikog broja natječaja koja administrativno opterećuje APPRRR. U očitovanju Ministarstvo navodi da se u pravilu, pri svakom planiranju objave natječaja u obzir uzima radna opterećenost APPRRR-a, ali to nije jedini čimbenik koji određuje dinamiku objave natječaja. Naime, Ministarstvo navodi da se u obzir moraju uzeti, između ostalog, i pokazatelji koji se moraju ispuniti (primjerice broj isplaćenih projekata u pojedinoj financijskoj godini), zahtjevi i potrebe onih za koje se natječaj raspisuje itd. Nadalje, u očitovanju se navodi da se zbog određenih izvanrednih situacija i okolnosti koje se prethodno nisu mogle predvidjeti, otvaraju potrebe za natječajima koji inicijalno nisu bili planirani. Ministarstvo u očitovanju ističe da sustav postoji da bi se sredstva stavila na raspolaganje onima za koja su namijenjena. Navodi se kako je u razdoblju 2023. – 2027. izrađen Indikativni plan objave natječaja za tri godine u suradnji s APPRRR-om. Kako bi korisnici sredstava fondova ZPP-a mogli kvalitetno i pravodobno pripremiti svoje projekte i prijaviti se na natječaje, Upravljačko tijelo Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. po prvi je put pripremio višegodišnji indikativni plan objave natječaja, do kraja 2027. Objavom indikativnog plana objave natječaja za tri godine (2025., 2026. i 2027.) daje se mogućnost pravovremenog planiranja poslovanja poljoprivrednih proizvođača, a ujedno se omogućava i dodatno vrijeme potrebno za ishođenje obvezne i zakonima propisane dokumentacije, s ciljem razvoja produktivnijeg, konkurentnijeg i otpornijeg poljoprivrednog sektora. Također, Ministarstvo navodi da Provedbena uredba Komisije (EU) 2022/129 propisuje zahtjeve u vezi s informiranjem, promotivnim aktivnostima i vidljivošću u pogledu potpora EU-a i strateških planova ZPP-a te je propisano kako se indikativni plan objave natječaja ažurira

najmanje tri puta godišnje. Navodi se da će Indikativni plan biti mijenjan i dopunjen u skladu s mogućnostima provedbe.

Ministarstvo poljoprivrede prihvaća preporuku da se provjere i usklade podaci s APPRRR-om o isplaćenim sredstvima za Mjeru 19. U očitovanju Ministarstvo navodi da su podaci u sustavu „živi“ i važan je element s kojim datumom (čak i satom) je podatak generiran i preuzet iz sustava, a što može dovesti do razlike u podacima. Intencija je uvijek da APPRRR za plaćanja ažurira podatke u realnom vremenu u sustavu, a ne da se podaci zaključavaju u trajanju od nekog vremena kako ne bi bilo razlike. Budući da je krajnji rok za isplatu sredstava bio 31. prosinca 2025. i fokus je bio na isplatama, neke naknadno uvedene odluke (npr. o povratima) su imale utjecaja na sam podatak. Ministarstvo i APPRRR redovito i kontinuirano surađuju u segmentu izvještavanja te će tako nastaviti i u budućnosti.

Ministarstvo poljoprivrede djelomično prihvaća preporuku da se u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. provedbenim propisima i smjernicama osigura veća uloga LAG-ova u programiranju i provedbi LAG natječaja (LAG sa svoje razine bolje može istražiti, anticipirati i prepoznati realne potrebe svojih potencijalnih korisnika bespovratnih sredstava) te im se omogući veća uloga (samostalnost) u donošenju odluka o tipu natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava, pri alokaciji raspoloživih sredstava koju odabrani LAG-ovi mogu raspisati putem LAG natječaja uz pojednostavljenje administrativnih procedura u svrhu adekvatne primjene LEADER inicijative. U očitovanju Ministarstvo navodi da u Strateškom planu ZPP-a, LAG-ovi imaju slobodu u definiranju LAG intervencija u skladu s potrebama i analizom LAG područja te je navedeno rezultiralo izradom LAG intervencija koje su prilagođene potrebama LAG područja. Nadalje, navodi se da je Ministarstvo izradilo upute za izradu LRS LAG-ova, a u izradi su sudjelovali i LAG-ovi. Izrada LAG intervencija u LRS-u je napravljena od strane LAG-ova. Provedba LRS LAG-ova u RH u razdoblju 2023. – 2027. je definirana Pravilnikom o provedbi lokalnih razvojnih strategija unutar intervencije 77.06 „Potpora LEADER (CLLD) pristupu“ iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. u čijoj izradi su sudjelovali i predstavnici LAG-ova. Također, Ministarstvo navodi da u nacrtima dokumentacije i predložaka za LAG natječaj koji je izradio APPRRR, LAG prilagođava dokumentaciju u skladu s LAG intervencijom iz LRS-a LAG-a. U razdoblju 2023. – 2027. je pojednostavljeno postupanje u vezi LAG natječaja pa tako korisnici dostavljaju natječajnu dokumentaciju u elektroničkom obliku (DVD ili CD s oznakom R: CD/R, DVD/R ili USB), a LAG-ovima je omogućeno odmah po odabiru projekta na LAG natječaju, učitavanje istih u AGRONET. Na LAG-u je odluka koji tip LAG natječaja će provoditi u skladu s LAG intervencijom iz LRS-a LAG-a te LAG detaljno definirana uvjete prihvatljivosti korisnika i projekta, vrste prihvatljivih projekata, kriterija odabira itd.

Ministarstvo poljoprivrede prihvaća preporuku da se pojednostavi i stabilizira provedbeni sustav te smanje administrativne barijere dodjele potpora iz EPFRR-a te da se diferenciraju mjere/intervencije prema tipu proizvođača (mali, srednji i veliki) kako bi se stvorili preduvjeti za povećanje učinkovitosti potpora, a sve s ciljem tržišne održivosti i općenito ruralnog razvoja. Ministarstvo u očitovanju navodi da se pojednostavljenja kontinuirano provode, upravo u cilju smanjenja administrativnih barijera. Provedbeni sustav nastoji se stabilizirati što je više moguće i također se kontinuirano poboljšava. Neki od primjera su donošenje provedbenih akata za svaku intervenciju, u sklopu kojih su i kriteriji odabira, čime su uvjeti prihvatljivosti i provedbena pravila konstantna i cijelo vrijeme na znanju potencijalnim korisnicima. Donošenjem Indikativnog plana objave natječaja za trogodišnje razdoblje daje se mogućnost pravovremenog planiranja poslovanja poljoprivrednih proizvođača, a ujedno se omogućava i dodatno vrijeme potrebno za ishođenje obvezne i zakonima propisane dokumentacije, s ciljem razvoja produktivnijeg,

konkurentnijeg i otpornijeg poljoprivrednog sektora. Ministarstvo u očitovanju ističe i da prijedlog EU uredbi za sljedeće programsko razdoblje („CAP post2027“) ima kao jedan od glavnih ciljeva pojednostavljenje, kako za sustav, tako i za korisnike, a budući da je Strategija poljoprivrede donesena unutar okvira zakonski propisanih mogućnosti, bit će moguće vertikalno povezati strateške dokumente. Nadalje, Ministarstvo u očitovanju navodi da je svjesno da je za strateški razvoj poljoprivrede potrebno cjelovito obuhvatiti realne potrebe poljoprivrednika i sredstva potpore usmjeriti prema prioritetnim ciljanim skupinama na učinkoviti način. Programom ruralnog razvoja nastojale su se obuhvatiti potrebe različitih skupina poljoprivrednih proizvođača u svim sektorima poljoprivredne proizvodnje. U sklopu Mjere 6 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja, tipa operacija 6.1.1. Potpora malim poljoprivrednicima dodjeljivane su potpore malim poljoprivrednicima (skupini poljoprivrednika Republike Hrvatske koja je u ekonomskom smislu posjeduje i koristi najmanje proizvodnih resursa) na administrativno najjednostavniji način provedbe – dodjelom paušalnog iznosa. U sklopu Mjere 4 Ulaganja u fizičku imovinu nastojalo se obuhvatiti sve skupine poljoprivrednika kroz propisane iznose financijskih alokacija za određene veličine korisnika (minimalno 50,0 % sredstava za mikro, male i srednje korisnike u odnosu na velike korisnike), kroz različite kriterije odabira za skupino mikro/malih/srednjih i velikih poljoprivrednika te kroz usmjerene i ciljane natječaje (za sektor voća i povrća, za sektor stočarstva i peradarstva, podizanje višegodišnjih nasada i vinograda, uvođenje sustava navodnjavanja, i dr.). U sklopu Strateškog plana ZPP-a nastavljena je diferencijacija intervencija prema veličini proizvođača te tipu proizvodnje. Za male poljoprivrednike je na raspolaganju intervencija 73.12. Potpora malim poljoprivrednicima. Modernizacija odnosno omogućavanje ispunjavanja razvojnih potreba poljoprivrednih proizvođača moguća je kroz intervenciju 73.10. Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju, odnosno kroz intervenciju 73.11. Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda koja omogućuje stvaranje dodane vrijednosti primarnih poljoprivrednih proizvoda. Najvažnija razvojna intervencija za tržišno orijentirane poljoprivredne proizvođače Republike Hrvatske je intervencija 73.10. ima propisane visine alokacije prema veličini korisnika i tipu proizvodnje. Od ukupne alokacije za ekološke proizvođače namijenjeno je najmanje 10,0 % raspoložive alokacije, od preostalog dijela je najviše 25,0 % raspoložive alokacije namijenjeno za poljoprivredna gospodarstva ekonomske veličine preko 250.000,00 eura standardnog outputa. Najveći dio alokacije namijenjen je mikro, malim i srednjim proizvođačima. U očitovanju se navodi da se navedenom raspodjelom nastojalo alokaciju prilagoditi distribuciji gospodarstava RH prema veličini, uz istovremeno uvažavanje investicijskih potreba i financijskih mogućnosti provođenja razvojnih projekata. Velikih poljoprivrednih gospodarstava je u ukupnom broju gospodarstava znatno manje od 25,0 % kolika je predviđena alokacija, ali je njihov udio u ukupno proizvedenim količinama poljoprivrednih proizvoda i njihovoj vrijednosti znatno veći od 25,0 %. Također, Ministarstvo navodi da se osim matematičkom raspodjelom dostupne alokacije na određene veličine korisnika veći učinak postiže ciljanim natjecajima koji kao sastavni dio imaju prilagođene i usmjerene kriterije odabira (kao sredstvo odabira samih projekata) te propisane uvjete prihvatljivosti korisnika i projekata (kao kvalifikacijsko sredstvo i alat kojim se obuhvaćaju razvojne potrebe i uloge u poljoprivredi raznih skupina korisnika. U sklopu Strateškog plana za ključnu razvojnu intervenciju 73.10. objavljen je jedan poziv na dostavu prijave za tri skupine korisnika: veliki poljoprivredni proizvođači; mikro, mali i srednji poljoprivrednici te ekološki poljoprivrednici. U sklopu kriterija odabira svakog od navedena tri natječaja bodovanjem je bio obuhvaćen sektor ulaganja te veličina samog korisnika unutar definirane skupine (npr. u skupini mikro, malih i srednjih poduzetnika različito se bodovalo mikro korisnike u odnosu na male, odnosno srednje korisnike) te proizvodnju kojom se oni bave do trenutka ulaganja (kriterij odabira Postojeća proizvodnja korisnika). Ministarstvo se slaže s Državnim uredom za reviziju da cilj sustava ne treba biti administrativna uspješnost, već

sinergijski učinci unutar poljoprivrednih lanaca koji se postižu obuhvaćanjem stvarnih potreba svih dionika. Ministarstvo u očitovanju navodi da je, uz konzultacije s dionicima u sektoru poljoprivrede, utvrdilo potrebu dodatne diferencijacije unutar same intervencije te je donesena strateška odluka da se naredni natječaji provode kao sektorski natječaji (npr. sektor proizvodnje mlijeka, sektor proizvodnje mesa, sektor sjemenarstva i rasadničarstva, i dr.) uz maksimalno administrativno pojednostavljenje koje uključuje jasno propisivanje potrebne dokumentacije i minimalizaciju broja kriterija odabira, uz jasnu usmjerenost cilju povećanja domaće proizvodnje poljoprivrednih proizvoda. Osim smanjivanja broja kriterija odabira, fokus je stavljen na iskorištavanje interoperabilnosti podataka [korištenje nekoliko varijabli s jednog dokumenta u više različitih svrha (postojeća proizvodnja i veličina proizvođača u sektoru, definiranje početnog stanja u odnosu na koje se planira postotno povećanje, i sl.)] koji znači administrativno korisniku manje dokumentacije te, s obzirom na manje administracije i povećanje administrativne uspješnosti provedbe i skraćivanje vremena provedbe postupaka odabira. Navedena iskustva primijenit će se u svim sadašnjim i budućim intervencijama gdje god će biti moguće, s posebnim naglaskom na intervencije kojima je za cilj strateški razvoj kroz ispunjavanje realnih potreba poljoprivrednika.

Ministarstvo poljoprivrede prihvaća preporuku da se podaci o statusu financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a objave na javno dostupnoj mrežnoj stranici www.ruralnirazvoj.hr, kako je objavljeno za Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. U očitovanju Ministarstvo navodi da su objava obaveznih podataka i obveze UT-a u pogledu informiranja i vidljivosti i pravila za primjenu zahtjeva u vezi s informiranjem, promotivnim aktivnostima i vidljivošću iz članka 123. stavka 2. točka (j) i (k) Uredbe (EU) 2021/2115 utvrđene u Prilogu III. PROVEDBENE UREDBE KOMISIJE (EU) 2022/129. Točka 1.3 Priloga III propisuje obvezu: „U roku od šest mjeseci od Komisijine odluke o odobrenju strateškog programa u okviru ZPP-a upravljačko tijelo osigurava da na internetskoj stranici budu dostupne informacije o strateškom planu u okviru ZPP-a za koji je odgovorno, koje obuhvaćaju ciljeve, aktivnosti, dostupne mogućnosti financiranja te očekivana i, kad ona budu dostupna, stvarna postignuća plana“. Internetska stranica namijenjena je općoj javnosti i potencijalnim korisnicima iz članka 123. stavka 2. točke (k) Uredbe (EU) 2021/2115. Nadalje, navodi se da je obveza na temelju navedenog, za javno dostupan status financijske provedbe intervencija Strateškog plana ZPP-a objavljena u službenim izvješćima koja su odobrena od EK-a, a nalaze se na podstranici Godišnje izvješće o uspješnosti | Uprava za potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju. U očitovanju se navodi da je iz navedenog vidljivo da je UT u potpunosti zadovoljio zakonske obaveze. Nadalje, navodi se da, u cilju transparentnosti, države članice EU-a moraju jednom godišnje objaviti popis korisnika fondova za prethodnu godinu. Objava sadrži naziv poljoprivrednog gospodarstva (pravne i fizičke osobe), općinu/naselje, isplaćene iznose u kunama/eurima (za svaku mjeru pojedinačno i ukupni iznos) koje je korisnik primio u dotičnoj financijskoj godini te vrstu i opis mjera. Podaci o korisnicima EFJP-a, EPFRR-a te iznosi koje je pojedini korisnik primio, u skladu s uredbama objavljuje APPRRR (<https://www.apprrr.hr/baza-korisnika-potpore/>). Objava baze korisnika po isplatama je u nadležnosti APPRRR-a. Također, u očitovanju se navodi da se kontinuirano unaprjeđuju mrežne stranice te se za informativne prikaze financijske provedbe Strateškog plana ZPP-a razvija sustav po uzoru na informativne prikaze statusa provedbe Programa ruralnog razvoja, koji se objavljivao na stranici ruralnirazvoj.hr u prethodnom razdoblju te će prvi grafički prikazi biti javno vidljivi do kraja ožujka 2026.

Državni ured za reviziju ostaje pri navedenim preporukama.

Očitovanje Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

APPRRR se očitovao na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj.

APPRRR prihvaća preporuku da se obavi provjera baze podataka korisnika potpora iz ruralnog razvoja te poduzmu aktivnosti da zaposlenici Ministarstva poljoprivrede koriste službene e-mail adrese isključivo u službene svrhe radi sprječavanja eventualnog sukoba interesa u postupcima odobravanja zahtjeva za potporu koje provode zaposlenici APPRRR-a te u očitovanju navodi da će po potrebi i na zahtjev Ministarstva dostaviti podatke o službenim e-mail adresama djelatnika Ministarstva korištenim u zahtjevima za potporu koji su podneseni APPRRR-u.

APPRRR prihvaća preporuku da se ubrza proces administrativne kontrole u provedbi intervencija iz novog Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. na način da se u pravilnicima i/ili natječajnoj dokumentaciji što jasnije definiraju uvjeti prihvatljivosti i kriteriji odabira kako potrebne dopune dokumentacije i/ili obrazloženja korisnika ne bi značajno usporavale proces dodjele potpora te da se propiše rok za donošenje Odluke o rezultatu administrativne kontrole i slaže se s tim da pravilnicima treba jasno i precizno definirati uvjete prihvatljivosti i kriterije odabira. Također, navodi da, u suradnji s Ministarstvom, unaprjeđuje sustav s objavom svakog novog pravilnika, odnosno natječaja.

APPRRR prihvaća preporuku da se provjere i usklade podaci o isplaćenim sredstvima za Mjeru 19 te navodi da APPRRR i Ministarstvo kontinuirano razmjenjuju i usklađuju podatke, ali je moguće da se dogode razlike zbog povrata sredstava ili raskida ugovora koji se dogode u međuvremenu. Navodi da će Ministarstvo i APPRRR nastaviti raditi i dalje na razmjeni i usklađivanju podataka te razvoju izvještajnog sustava kako bi takvih situacija bilo što manje. Također, navodi da se podaci APPRRR-a mogu smatrati recentnijima.

APPRRR djelomično prihvaća preporuku da se provjere i usklade podaci o financijskom izvršenju sa svim LAG-ovima koji su primili potpore iz EPFRR-a kroz Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. te uskladi metodologija vođenja podataka s LAG-ovima kako se isti problemi ne bi javljali u provedbi intervencije 77.06. iz Strateškog plana ZPP-a iz koje se financiraju aktivnosti LAG-ova u novom programskom razdoblju. APPRRR navodi da je moguće da zbog različitih metodologija vođenja podataka, ali i različitih potreba za izvještavanje, LAG-ovi svoje podatke vode i prikazuju na drugačiji način, što onda dovodi do prividne nesukladnosti koja proizlazi iz različitih metodologija vođenja podataka. Također se navodi da APPRRR trenutno radi na reinženjeringu IT sustava nakon čega će LAG-ovima biti omogućeno da svoje natječaje za provedbu LRS-ova provode kroz taj sustav. Na taj način osigurat će se da LAG-ovi i APPRRR imaju zajedničke i usklađene podatke iz istog izvora.

APPRRR djelomično prihvaća preporuku da se provedbenim propisima i smjernicama osigura veća uloga LAG-ova u programiranju i provedbi LAG natječaja te LAG-ovima omogući veća uloga (samostalnost) u donošenju odluka o tipu natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava, pri alokaciji raspoloživih sredstava koju odabrani LAG-ovi mogu raspisati putem LAG natječaja, uz pojednostavljenje administrativnih procedura u svrhu adekvatne primjene LEADER inicijative. Naime, APPRRR navodi da je preporuka već implementirana u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. te Pravilniku o provedbi lokalnih razvojnih strategija unutar Intervencije 77.06. „Potpora LEADER (CLLD) pristupu“ iz Strateškog plana ZPP-a 2023. – 2027. Navodi se da

je u prethodnom razdoblju (Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2022.), provedba LEADER-a bila usko vezana za provedbu operacija unutar navedenog Programa poglavlje 8.2.17.3.2.5.: „Projects must be in accordance with the LDS of the LAG and the RDP 2014-2020.“ i poglavlje 8.2.17.3.2.6.: „Local actors/LAGs will have to fulfil all the eligibility conditions laid down for specific measures from RDP 2014-2020 for which they submit their project“ što znači da su LAG-ovi mogli objavljivati tipove operacija koje su u uvjetima prihvatljivosti bile sukladne operacijama iz Programa. Radi toga, u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027., poglavlju 5. „Posebna struktura, zahtjevi i uvjeti prihvatljivosti intervencije“ – 77.06. Potpora LEADER (CLLD) pristupa, na str. 819 navedeno je: „Kod izrade LAG intervencija i kasnije kod provedbe LAG intervencija, LAG-ovi će trebati izbjegavati preslikavanje intervencija navedenih u Strateškom planu. Ciljevi LAG intervencija, kriteriji odabira, uvjeti prihvatljivosti projekta i korisnika i pokazatelji trebati će doprinositi specifičnostima LAG područja, odnosno biti odraz potreba i posebitosti LAG područja (subregionalno, ujednačeno i koherentno područje) i time doprinositi dodanoj vrijednosti LEADER-a. Pored uvažavanja potreba i posebitosti LAG područja (uključujući vrednovanje lokanih resursa) u doprinosu dodanoj vrijednosti LEADER-a, APPRRR navodi da LAG-ovi trebaju uzeti u obzir suradnju između lokalnih dionika u definiranju intervencija (mobilizacija široke zastupljenosti lokalnih partnera odnosno ljudskih kapaciteta na lokalnom nivou), zajednički interes kod provedbe projekta (prednost za projekte koji imaju veći doprinos održivom razvoju lokalne zajednice), uključivanje marginaliziranih skupina kao ciljnih skupina (koje iz drugih izvora sredstava ne bi bile u prilici ostvariti potporu) te inovativnost u provedbi projekata usko povezanu s konceptom Pametnih sela (poticanje integriranog inovativnog pristupa u projektima koji uz to imaju elemente digitalizacije i gdje je primjenjivo).“ Slijedom navedenog, LEADER je u Strateškom planu ZPP-a 2023. – 2027. kreiran drugačije od dosadašnjeg oblika provedbe LRS-a, odnosno LAG intervencije se ne bi trebale vezati na intervencije iz Strateškog plana ZPP-a, a sve u cilju LEADER dodane vrijednosti. Nadalje, APPRRR navodi da su u spomenutom Pravilniku navedeni načelni uvjeti prihvatljivosti ako se projekt sastoji od ulaganja (primjerice za Prilog 1 Ugovora – poljoprivredna proizvodnja, projektno-tehnička dokumentacija), odredbe za mikro, mala i srednja poduzeća, no sve ostale uvjete i kriterije odabira LAG dalje raspisuje sukladno svojim LAG intervencijama. Tako da su prihvatljivi partnerski projekti i prihvatljivi su projekti u kojima su krajnji korisnici organizacije civilnog društva (udruge, zaklade i slično), što nije slučaj u drugim intervencijama iz Strateškog plana ZPP-a. Slijedom navedenog, LAG-ovi ne provode više intervencije iz Strateškog plana ZPP-a putem LRS-a, već putem LRS-a provode LAG intervencije koje će najbolje dokazati LEADER dodanu vrijednosti i potrebe LAG područja. Nadalje, APPRRR u očitovanju navodi da je u prethodnom Programu ruralnog razvoja 2014. – 2022., samo na početku provedbe LRS-a provodio 100,0 % kontrole nad svim poslanim zahtjevima za potporu iz razloga što u IPARD razdoblju LAG-ovi nisu provodili LRS. Nakon što se APPRRR uvjerio da su LAG-ovi bez većih stopa pogrešaka kvalitetno upravljali LRS-om, spuštao je uzorkovanja te zaključno završio s 5,0 %, uz obveznu kontrolu usklađenosti projektno-tehničke dokumentacije s nacionalnim i europskim zakonodavstvom. APPRRR navodi da je, prema članku 33., stavku 3. Uredbe (EU) br. 2021/1060 propisano da sljedeće zadaće izvršavaju isključivo LAG-ovi: (a) jačanje kapaciteta lokalnih dionika za razvoj i provedbu operacija; (b) izrađivanje nediskriminirajućeg i transparentnog postupka odabira i kriterija za odabir kojima se izbjegavaju sukobi interesa i osigurava da nijedna interesna skupina zasebno ne kontrolira odluke o odabiru; (c) pripremanje i objavljivanje poziva na podnošenje prijedloga; (d) odabir operacija i utvrđivanje iznosa potpore te podnošenje prijedloga tijelu nadležnom za završnu provjeru prihvatljivosti prije odobrenja; (e) praćenje napretka u ostvarenju ciljeva strategije; (f) obavljanje evaluacije provedbe strategije. Slijedom navedenog, APPRRR navodi da ne provjerava usklađenost korisnika, odabir projekta/projektnih aktivnosti te iznose potpora, jer je to izričita nadležnost LAG-ova. No, u okviru završne provjere

prihvatljivosti, APPRRR provjerava usklađenost projekta i projektno-tehničke dokumentacije s nacionalnim i europskim zakonodavstvom te konačno odobrava/odbija projekt, jer je kao tijelo odgovorno za upravljanje i kontrolu rashoda iz EPFRR-a, odnosno u slučaju nepravilnih izdataka, APPRRR financijski odgovoran, a ne LAG.

APPRRR djelomično prihvaća preporuku da se razmotri mogućnost dodjele projektnog menadžera za grupu LAG-ova s ciljem jednostavnije, učinkovitije i efikasnije provedbe aktivnosti LRS-a te u očitovanju navodi da dodjela određenog djelatnika kao projektnog menadžera za pojedini LAG ne bi olakšala značajnije provedbu LRS-a iz prvenstvenog razloga jer su kriteriji i uvjeti u LRS-u, ionako u nadležnosti samog LAG-a, s obzirom na to da je LAG izrađivao LRS te je nadležan za tumačenje LRS-a. Navodi da unutar postojeće organizacijske strukture postoje djelatnici koji odgovaraju na upite LAG-ovima koji se tiču temeljnih i načelnih uvjeta iz Pravilnika kada je u pitanju provedba LRS-a. APPRRR je mišljenja kako upravo ta koncentracija i specijaliziranost djelatnika koji odgovaraju na pitanja LAG-ova iz nadležnosti Pravilnika, ali ne i LRS-a, omogućuje brže, kvalitetnije i ujednačene odgovore prema LAG-ovima. Ono što APPRRR prihvaća je da nadzor nad pojedinim LAG natječajem, uvijek bude proveden od strane istog djelatnika, ako radna opterećenost u organizacijskoj strukturi to dopušta. Navedeno u praksi znači da se djelatnik koji je već proveo nadzor primjerice natječaja LAG VALLIS COLAPIS, dodijeli i kod nadzora sljedećeg natječaja tog LAG-a, ako nije zadužen u tom trenutku za nadzor natječaja od strane drugog LAG-a. APPRRR je mišljenja da bi takav pristup ubrzao nadzor LAG natječaja i ubrzao donošenje odluka, zbog upoznatosti djelatnika u specifičnosti LRS-a i rada tog LAG-a.

APPRRR prihvaća preporuku da se ispituju potrebe LAG-ova i kada je to moguće, uvažavaju njihovi prijedlozi za poboljšanja u vezi s korištenjem dostupnih IT alata (poput aplikacije AGRONET-a) u cilju budućih ažuriranja i nadogradnje IT sustava u skladu sa stvarnim potrebama korisnika, a za koje se izdvajaju značajna financijska sredstva te u očitovanju navodi da trenutno radi na reinženjeringu IT sustava nakon čega će LAG-ovima biti omogućeno da svoje natječeaje za provedbu LRS-ova provode kroz taj sustav te da je svakako u tom procesu, kada za to dođe vrijeme, planirano uključivanje LAG-ova kako bi se ispitale i definirale njihove potrebe.

APPRRR djelomično prihvaća preporuku da se obavi detaljna analiza provedenih postupaka javne nabave sa svrhom utvrđivanja razloga dobivanja samo jedne ponude u većini provedenih postupaka javne nabave te da se u daljnjim postupcima javne nabave osigura zadovoljavanje svih načela javne nabave propisanih EU i nacionalnim zakonodavstvom s naglaskom na omogućavanje konkurencije. U očitovanju APPRRR navodi da je u svojstvu Naručitelja u razdoblju od 2024. do 2026. proveo 20 postupaka javne nabave IT usluga, od čega 18 otvorenih postupaka (nadogradnja i održavanje informacijskih sustava) te dva pregovaračka postupka bez prethodne objave poziva na nadmetanje (usluge podatkovnog centra). Nadalje, navodi se da su svi postupci javne nabave nadogradnje i održavanja informacijskih sustava provedeni kao otvoreni postupci javne nabave koji su javno objavljeni u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske kao i u Službenom listu Europske unije (TED), u skladu s načelom transparentnosti kao i načelom tržišnog natjecanja budući da je Naručitelj omogućio široko tržišno natjecanje te sudjelovanje gospodarskih subjekata s područja cijelog EU-a. APPRRR navodi da je time kao Naručitelj osigurao vidljivost objavljenih nadmetanja širokom krugu gospodarskih subjekata bez neopravdanog davanja prednosti bilo kojem gospodarskom subjektu. Nadalje, APPRRR navodi da tehničke specifikacije predmeta nabave u svakom pojedinom postupku javne nabave izrađuje nadležna služba koja inicira pokretanje postupka javne nabave, a koja ima potrebna specifična znanja i informacije vezane za pojedini predmet

nabave. Također, navodi se da je za svaki od spomenutih postupaka nadležna služba koja izrađuje tehničke specifikacije prije samog iniciranja zahtjeva za pokretanje postupka javne nabave, u skladu s odredbama članka 198., stavka 1. Zakona o javnoj nabavi, provela istraživanje tržišta upućivanjem zahtjeva za dostavu informativnih ponuda na veći broj gospodarskih subjekata, u svrhu analize tržišta te pripreme nabave i informiranja gospodarskih subjekata o svojim planovima i zahtjevima u vezi s nabavom. APPRRR u očitovanju navodi da je takvim postupanjem omogućeno svim pozvanim gospodarskim subjektima traženje dodatnih informacija o predmetu nabave i obujmu usluge, a u svrhu davanja informativne ponude i određivanja procijenjene vrijednosti nabave. Nadalje, navodi se da su svi postupci nadogradnje i održavanja informacijskih sustava postupci velike vrijednosti slijedom čega je Naručitelj sukladno odredbama članka 198., stavka 3. Zakona o javnoj nabavi proveo prethodno savjetovanje sa zainteresiranim gospodarskim subjektima putem Elektroničkog oglasnika javne nabave RH. Također, APPRRR u očitovanju navodi da je Zakonom o javnoj nabavi propisana obveza Naručitelja da stavi na prethodno savjetovanje sa zainteresiranim gospodarskim subjektima opis predmeta nabave, tehničke specifikacije, kriterije za kvalitativni odabir gospodarskog subjekta, kriterije za odabir ponude i posebne uvjete za izvršenje ugovora, no APPRRR u postupku prethodnog savjetovanja objavljuje cjelokupnu Dokumentaciju o nabavi (dalje u tekstu: DON) sa svim pripadajućim prilogima. Nadalje, navodi se da je svim gospodarskim subjektima omogućeno aktivno sudjelovanje u postupku prethodnog savjetovanja te davanje prijedloga za izmjenom/dopunom podataka kako u tehničkim specifikacijama predmeta nabave tako i ostalim dijelovima DON-a kao i upućivanje primjedbi i prijedloga vezanih za odredbe DON-a i njegovih priloga. Za sve zaprimljene primjedbe i prijedloge Naručitelj u izvješću s prethodnog savjetovanja transparentno navodi razloge prihvatanja ili odbijanja prijedloga/primjedbe. Slijedom navedenog, ukoliko zainteresirani gospodarski subjekti tijekom postupka analize tržišta i postupka prethodnog savjetovanja nemaju primjedbi niti dodatnih upita vezanih za opis predmeta nabave i tehničke specifikacije, APPRRR u očitovanju navodi da kao Naručitelj opravdano zaključuje da su objavljeni podaci dovoljno jasni te dostatni gospodarskim subjektima u svrhu davanja ponude za provođenje usluge koja je predmet nabave kao i da daju jasnu sliku potreba Naručitelja i stanja postojećih IT informacijskih sustava koji se nadograđuju i održavaju. Nadalje, APPRRR navodi da nakon usklađivanja odredbi DON-a slijedom eventualnih prijedloga/primjedbi gospodarskih subjekata iz postupka prethodnog savjetovanja te objave nadmetanja, gospodarski subjekti i dalje imaju mogućnost postavljanja upita i traženja izmjene DON-a i njegovih priloga tijekom roka za dostavu ponuda. Također, navodi se da se cijena ponude određuje u skladu s Troškovnikom predmeta nabave, da je Troškovnik izrađen prema modelu jediničnih cijena po čovjek/satu za jasno definirane profile stručnjaka koji će sudjelovati u izvršenju ugovora, da je takav model uobičajen u ovakvim predmetima nabave te da je svim gospodarskim subjektima omogućeno izraditi cijenu ponude, čime se osigurava usporedivost ponuda. APPRRR u očitovanju navodi da budući da je proveo sve navedene faze u svakom od postupaka javne nabave nadogradnje i održavanja informacijskih sustava te omogućio aktivno sudjelovanje svih gospodarskih subjekata u pojedinom postupku, smatra da su poduzeti svi potrebni koraci i alati predviđeni Zakonom o javnoj nabavi, kako bi postupci bili provedeni u skladu s načelima javne nabave. Nadalje, navodi se i kako APPRRR kao Naručitelj nije u mogućnosti utjecati na broj gospodarskih subjekata koji će dostaviti ponudu u postupku javne nabave niti na to koji gospodarski subjekti će dostaviti ponudu pa su zaprimljene ponude ocijenjene u skladu s propisanim odredbama Zakona o javnoj nabavi.

APPRRR prihvaća preporuku da se slijede Smjernice za odabir i nabavu programskih rješenja i usluga za obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi koje sadrže jasne i primjenjive upute te primjere dobre prakse koji omogućuju smanjenje rizika ovisnosti o jednom isporučitelju, veću fleksibilnost pri odabiru rješenja i dugoročno ekonomičniju nabavu s ciljem ostvarivanja najveće vrijednosti za uloženi novac te u očitovanju navodi da se ista već implementira jer je prilikom pripreme DON-a za postupke javne nabave nadogradnje i održavanja informacijskih sustava za razdoblje 2026. – 2027., APPRRR primijenio preporuke iz Smjernica za odabir i nabavu programskih rješenja i usluga za obveznike primjene Zakona o javnoj nabavi objavljenih od strane Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva Republike Hrvatske te iste uvrstio u DON.

APPRRR djelomično prihvaća preporuku da se pojednostavi i stabilizira provedbeni sustav, smanje administrativne barijere i poveća transparentnost dodjele potpora iz EPFRR-a kao i diferenciraju mjere prema tipu proizvođača (mali, srednji i veliki) s ciljem poticanja diversifikacije, tržišne održivosti i općenito ruralnog razvoja te u očitovanju navodi da je Ministarstvo poljoprivrede kod raspisivanja natječaja za mjeru 4, koja je namijenjena i mikro i malim i srednjim i velikim korisnicima, u većini natječaja jasno razdijelilo alokaciju, vodeći računa da mikro, malim i srednjim poljoprivrednicima bude dodijeljeno minimalno 50,0 % sredstava. Također, navodi se da u ostalim mjerama nije ni bilo natjecanja između velikih i malih te utoliko nije ni bilo potrebe za jasnim razdvajanjem. Nadalje, navodi se da su se u natjecajima za mjeru 4 korisnici natjecali s poljoprivrednicima/poduzetnicima svoje veličine, pod jednakim uvjetima, pri čemu su u većini natječaja mikro, mali i srednji korisnici imali 50,0 % alokacije, a u nekima su pozitivno diskriminirani kroz dodjelu većih iznosa sredstava namijenjenih mikro, malim i srednjim korisnicima. U očitovanju APPRRR navodi da su u Programu ruralnog razvoja sektori mlijeka i mesa te voća i povrća definirani kao prioritetni te je Ministarstvo, počevši s drugim natjecajem, vodilo računa o svim prioritetnim sektorima, raspisujući prvo natječaje za stočarstvo i peradarstvo te voće i povrće, a kasnije i dodatne podsektorske natječaje za pojedinačne vrste biljne ili stočarske proizvodnje (krumpir, mliječne krave, reprocentri, tov svinja, tov junadi, rasadničarstvo i sjemenarstva). Nadalje, navodi se da takva duboka sektorizacija u naravi povećava broj natječaja na godišnjoj razini te usporava rad APPRRR-a i postupak dodjele sredstava. Također, APPRRR naglašava i da je u sklopu provedbe podmjere 4.1. mladim poljoprivrednicima bio dodjeljivan dodatni intenzitet potpore od 20,0 % te u mnogim natjecajima i dodatni bodovi. Navodi se da je dodatno, tijekom korištenja Programa ruralnog razvoja implementirana i operacija 6.1.1. Potpora mladim poljoprivrednicima, za koju je isplaćeno 80 milijuna eura, što dodatno govori u prilog činjenici da su mladi poljoprivrednici bili prepoznati kao prioritet u Programu ruralnog razvoja. U očitovanju se navodi i da se, što se tiče izmjena propisa, može reći da je veliki postotak provedbenih dokumenata u najvećem dijelu identičan od početka do kraja, pri čemu se jedan manji dio mijenja slijedom potrebe za „zakrpama“ postojećeg sustava, boljim fokusiranjem na određenu skupinu korisnika, izmjena u propisima koji uređuju druga relevantna područja i slično. Uglavnom, APPRRR u očitovanju navodi da su svi korisnici, odnosno njihovi konzultanti u pravilu na vrijeme informirani s cjelovitim sadržajem provedbenih dokumenata, uključujući i pokazatelje koje je potrebno zadovoljiti, bilo kroz proces e-savjetovanja ili radionice koje zajednički organiziraju Ministarstvo i APPRRR. Također, navodi se da je pojednostavljenje provedbe svakako jedan od ključnih elemenata za uspješnu implementaciju Strateškog plana ZPP-a te da APPRRR i sam podržava i provodi pojednostavljenje provedbe gdje god je to moguće. Zaključno, APPRRR u očitovanju navodi da nastoji pojednostaviti postupke, a neka rješenja, poput sustava EONA, privukla su interes drugih Agencija za plaćanja iz EU-a, međutim kriteriji odabira i prihvatljivosti moraju biti

zadovoljeni i dokumentirani te će u tom dijelu uvijek postojati potreba za provjerama koje se korisnicima nužno neće činiti prihvatljivima ili potrebnima.

APPRRR djelomično prihvaća preporuku da se u evidencije unesu podaci o broju prijavljenih korisnika i odobrenih/ugovorenih potpora na LAG natječajima kao i broj odobrenih projekata suradnje LAG-ova radi jasnijeg praćenja svih troškova nastalih tijekom provedbe Intervencije 77.06. Naime, u očitovanju APPRRR navodi da u svojim evidencijama ima evidentirane navedene podatke na preporučeni način, međutim u tablicama koje su dostavljene Državnom uredu za reviziju to nije bio slučaj te će stoga poduzeti potrebne radnje da podatci budu ispravno prikazani u svim izvještajima.

Državni ured za reviziju ostaje pri navedenim preporukama.

Očitovanje Agencije za reviziju sustava provedbe programa Europske unije

ARPA se očitovala na Nacrt izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti Dodjela i korištenje potpora iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u Republici Hrvatskoj te nema primjedbi na dostavljeni Nacrt izvješća. ARPA u očitovanju navodi da je suglasna s činjenicama navedenim u predmetnom Izvješću.

POPIS KRATICA

APPRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
ARKOD sustav	Sustav za identifikaciju poljoprivrednih parcela i evidenciju uporabe poljoprivrednoga zemljišta u digitalnom grafičkom obliku
ARPA	Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije
DON	Dokumentacija o nabavi
EFJP	Europski fond za jamstva u poljoprivredi
EK	Europska komisija
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
EU	Europska unija
IAKS	Integrirani administrativni i kontrolni sustav
JLP(R)S	Jedinica lokalne područne (regionalne) samouprave
JLS	Jedinica lokalne samouprave
KT	Koordinacijsko tijelo
Ministarstvo poljoprivrede	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
Odbor za praćenje	Odbor za praćenje provedbe Strateškog plana ZPP-a
Program ruralnog razvoja RH 2014. – 2020.	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020.
SMART	Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound
Strateški plan ZPP-a 2023. – 2027.	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027.
SUK	Sustav upravljanja i kontrole
TO	Tip operacije
TR	Tijelo za reviziju
Uredba o tijelima u SUK-u korištenja EPFRR-a 2014. – 2020.	Uredba o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole korištenja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj
Uredba o tijelima u SUK-u za provedbu Strateškog plana ZPP-a	Uredba o tijelima u sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Strateškog plana zajedničke poljoprivredne politike u Republici Hrvatskoj
UT	Upravljačko tijelo
Zakon o institucionalnom okviru za fondove EU-a	Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj
Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu ESI fondova 2014. – 2020.	Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014. – 2020.
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika